

yhdeksänvuotiskatsaus

RESERVILÄISJÄRJESTÖJEN TULEVAISUUS ?

Skenaariomenetelmän arviointia

8.10.2009

Jukka Rannila

ESIPUHE 8.10.2009

Yhdeksänvuotiskatsaus? Tämä raportti sai alkunsa tulevaisuuden tutkimuksen johdantokurssilla T1 vuonna 2000. Kurssin jälkeen suoritin tulevaisuuden tutkimuksen kirjatenttejä useamman kappaleen.

Vuoden 2009 tilanteessa voi todeta, että kirjatenteistä muistaa ainoastaan, että tentin Markku Sotaraudan kirjan (Markku Sotarauda: Kohti epäselvyyden hallintaa? Acta Futura Fennica 6. Finnpublishers Oy, Jyväskylä 1996).

Oma johtopäätös on, että harjoitustöihin voi palata myöhemminkin, ja epämääräisten tenttien hyödyllisyydestä voi olla useampaa mieltä.

Olin jonkin aikaa Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry:n jäsen, ja lueskelin kyseisen yhdistyksen julkaisuja. Myöhemmin sitten erosin yhdistyksestä, kun karsin tilattujen lehtien määrää. Varsinaisesti minulla ei ole tietenkään mitään Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry:n toimintaa vastaan, ja muutaman kerran olen käynyt katsomassa seuran julkaisujen sisällysluetteloita.

Myöhemmin yritin skenaariomenetelmää tuoda esille muissa yhteyksissä, mutta melko heikolla menestyksellä.

Tästä raportista on poistettu osia, koska ne eivät ole merkityksellisiä enää vuoden 2009 tilanteessa. Tärkein tarkoitus tällä vuoden 2009 raportilla on skenaariomenetelmän soveltuvuuden arviointia jälkikäteen

Vuonna 2009 käytetyt lähteet on eritelty omaksi luvukseen.

ESIPUHE 14.12.2000

Onko tutkimustyöllä mitään merkitystä? Tätä joutuu jokainen oman tutkimustyönsä kanssa painiva henkilö pohtimaan. "Onko tällä työllä sittenkään mitään merkitystä" voi olla monesti mielessä.

Kaikki tutkimus tapahtuu tilassa ja ajassa, ja tutkimuksen tekijöiden on pystyttävä motivoimaan itsensä tutkimustyöhön tutkimuksen aikana vallitsevissa olosuhteissa.

Tämän tutkimustyön aikana sattui muutama tapahtuma, joiden avulla tätä tutkimustyötä voi pohtia laajemmissa yhteyksissä:

Matkalla junassa oli pari virkamiestä matkalla valtakunnalliselle maanpuolustuskurssille. Virkamiehet kertoivat valtuuksiensa rajoissa omia tulevaisuuden odotuksiaan ja pohtivat erilaisia uhkakuvia oman virastonsa kannalta. Erilaiset uhkakuvat tulivat esille tässä tutkimuksessa.

Kaksi kertaa satuin törmäämään KFOR-operaatiossa mukana olevaan suomalaiseen sotilaaseen. Näin pohdinnat kriiseistä ja kriisinhallinnasta saivat aivan arkisen ulottuvuuden. Kriisinhallinta on tullut esille myös tässä tutkimuksessa.

Sattumalta täpötäydessä oppilasruokalassa, kun opettajien ruokala oli suljettu, istahti viereeni useamman tutkimuksen tehnyt tutkija. Yhdessä ihmettelimme jonkin aikaa maailman ja Suomen muutosta. Muutoksen pohtiminen yleensäkin ollut tässä tutkimuksessa tärkeää.

Tapaukset kertovat omalla tavallaan, että kirjallisen aineiston taustalla on kovan reaalimaailman tapahtumia, ja tulevaisuuden pohdiskelu on arkipäiväistä monen henkilön toimintaa.

Millä tavalla erilaiset uhkakuvat ja turvallisuuden hallinta liittyvät reserviläisjärjestöjen tulevaisuuteen? Tämän tutkimustyön aikana selvisi, että hyvin monella tavalla erilaiset asiat vaikuttavat joko suoraan tai epäsuoraan myös reserviläisjärjestöihin.

Erilaisten vaikutussuhteiden todentaminen ja niiden arviointi tulevaisuudessa on kuitenkin vaativaa.

Tulevaisuuden tutkimista ei ole kukaan väittänyt helpoksi. Tämän tutkimustyön perusteella sanoisin, että tulevaisuudentutkimus yleisenä tutkimussuuntauksena on erittäin vaativaa.

Vuonna 2000 käytetyt lähteet on eritelty omaksi luvukseen.

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE 8.10.2009	2
ESIPUHE 14.12.2000	3
SISÄLLYSLUETTELO	4
1. TIIVISTELMÄ	6
2. JOHDANTO	7
2.1. TUTKIMUKSEN KOHDE.....	7
2.2. TUTKIMUKSEN ONGELMA.....	8
2.3. TUTKIMUKSEN MENETELMÄT.....	8
2.3.1. <i>Tulevaisuudentutkimuksen paradigmat</i>	8
2.3.2. <i>Skenaarioparadigman mukaisia menetelmiä</i>	9
2.3.3. <i>Laadullinen aineiston analysointi</i>	10
2.3.4. <i>Luova tiedontuotantomalli</i>	11
2.4. TUTKIMUKSEN TAVOITTEET.....	11
2.5. TUTKIMUKSEN RAJOITTEET.....	12
3. RESERVILÄISJÄRJESTÖJEN MENNEISYYDESTÄ	14
3.1. MAANPUOLUSTUSJÄRJESTÖJEN YLEISESTÄ KEHITYKSESTÄ.....	14
3.2. MAANPUOLUSTUSKILTOJEN LIITTO RY JÄSENJÄRJESTÖINEEN.....	15
3.3. RESERVILÄISLIITTO RY JÄSENJÄRJESTÖINEEN.....	15
3.4. RESERVIUPSEERILIITTO RY JÄSENYHDISTYKSINEEN.....	16
3.4. YHTEENVETO RESERVILÄISJÄRJESTÖJEN KOLMIAOSTA.....	16
3.5. MAANPUOLUSTUSKOULUTUS RY JÄSENYHDISTYKSINEEN.....	16
3.6. YHTEENVETO MAANPUOLUSTUSJÄRJESTÖJEN KOKONAISUUDESTA VUODEN 1994 TILANTEESSA.....	17
3.7. KEHITYS VUODEN 1994 JÄLKEEN.....	18
3.7.1. <i>Reserviläisjärjestöjen katto-organisaation muutokset</i>	18
3.7.2. <i>Vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä</i>	19
3.7.3. <i>Vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän ja MPK ry:n suhde</i>	20
3.7.4. <i>Vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän sisällöllinen toiminta</i>	21
3.7.5. <i>Reserviläisjärjestöjen oma toiminta</i>	21
3.8. PUOLUSTUSVOIMIEN KEHITYKSESTÄ.....	22
3.9. YHTEENVETO 1990-LUVUN KEHITYKSESTÄ.....	23
3.9.1. <i>Myrsky vesilasissa?</i>	23
3.9.2. <i>Yhdistymiskysymys</i>	26
4. MUUTOSILMIÖT KOSKIEN RESERVILÄISJÄRJESTÖJEN TULEVAISUUTTA	28
4.1. MUUTOSILMIÖ KÄSITTEENÄ.....	28
4.2. TÄSSÄ TUTKIMUKSESSA HAVAITUT MUUTOSILMIÖT.....	28
4.2.1. <i>Oletetut uhat</i>	29
4.2.3. <i>Uhkiin vaikuttava kansainvälinen ja tekninen kehitys sekä suomalaisen yhteiskunnan kehitys</i>	30
4.2.3. <i>Järjestelmät uhkien varalle</i>	30
4.2.4. <i>Uhkiin varautuminen</i>	31
4.2.5. <i>Hallintojärjestelmä</i>	32
4.2.6. <i>Poliittinen päätöksenteko</i>	32
4.2.7. <i>Kansalaiset ja muut järjestöt</i>	32
4.2.8. <i>Reserviläisjärjestöt</i>	33
4.3. MUUTOSILMIÖIDEN RAJAUS JA RYHMITTELY.....	33
4.3.1. <i>Äärimmäiset muutosilmiöt</i>	33
4.3.2. <i>Pysyvät tekijät</i>	34
4.3.3. <i>Kejuttetut muutosilmiöt</i>	34
4.3.4. <i>Välillisesti muuttuvat muutosilmiöt</i>	35
4.3.5. <i>Tulokset</i>	36
4.4. YHTEENVETO MUUTOSILMIÖISTÄ.....	36
5. SKENAARIOIDEN MALLINTAMINEN MUUTOSILMIÖISTÄ	37
5.2. TÄMÄN TUTKIMUKSEN MALLI MUUTOSILMIÖILLE.....	37

5.2. YLEISET VAATIMUKSET SKENAARIOLLE.....	38
5.3. TULEVAISUUDENTUTKIMUSTA KOHTAAN ESITETTY KRITIIKKI.....	39
5.4. SKENAARIOIDEN LAATIMISEN ARVOSIDONNAISUUS.....	39
5.5. TULEVAISUUSTAULUKKO.....	40
6. LAADITUT SKENAARIOT.....	41
6.1. PERUSSKENAARIOT VASTAKKAINASETTELUIDEN VÄHENTYESSÄ.....	41
6.1.1. <i>Reserviläisjärjestöjen onnena</i>	41
6.1.2. <i>Reserviläisjärjestöjen kuihtuminen</i>	41
6.1.3. <i>Alkava asevelvollisuusarmeijan vastustaminen, vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän tarve korostuu</i>	41
6.2. PERUSSKENAARIOT VASTAKKAINASETTELUIEN LISÄÄNTYESSÄ.....	41
6.2.1. <i>Suomen vetäytyminen kriisinhallinnasta, panostus omaan puolustukseen</i>	41
6.2.2. <i>Kriisinhallinnan korostuminen</i>	41
6.3. ÄÄRIMMÄISYSSKENAARIOT.....	41
6.3.1. <i>Laajamittaisen hyökkäyksen uhka Suomeen</i>	41
6.3.2. <i>Suomi eurooppalaisen sodan reunalla</i>	41
6.3.3. <i>Suomen sisäisen turvallisuuden häiriö</i>	41
6.3.4. <i>Liittoutumista harkitseva Suomi</i>	41
7. JOHTOPÄÄTÖKSIÄ TUTKIMUKSESTA.....	42
7.1. TEHTYJEN SKENAARIOIDEN ARVIOINTI.....	42
7.1.1. <i>Strateginen näkemys tulevaisuudesta</i>	42
7.1.2. <i>Strategisen tavoitteen toteutumisen seuranta</i>	42
7.2. TUTKIMUKSEN MERKITTÄVYYDESTÄ.....	43
7.2.1. <i>Tutkimuksen tekijän arvio tutkimuksen merkittävyyydestä</i>	44
8. JATKOTUTKIMUSAIHEITA.....	46
8.1. ERI OSAPUOLIEN NÄKEMYKSET RESERVILÄISJÄRJESTÖJEN TULEVAISUUDESTA.....	46
8.2. TOTEUTUNEEN KEHITYKSEN SEURANTA.....	46
8.3. MUIDEN MAANPUOLUSTUSJÄRJESTÖJEN TULEVAISUUDEN ARVIOINTI.....	46
8.4. HISTORIAALLINEN JA HALLINTOTIETEELLINEN TUTKIMUS 1990-LUVUN KEHITYKSESTÄ.....	46
9. ARVIOITA VUODEN 2009 TILANTEESSA.....	47
9.1. LYHYT KERTAUS VUODEN 2000 JÄLKEISISTÄ TAPAHTUMISTA.....	47
9.2. MISTÄ JATKAA?.....	47
9.3. OLETETUT UHAT LÄHTÖKOHTANA?.....	47
9.4. RESERVILÄISJÄRJESTÖJEN STRATEGIOITA.....	50
9.5. PUOLUSTUSMINISTERIÖN JA PUOLUSTUSVOIMIEN STRATEGIOISTA.....	51
9.6. (MYYTTINEN) ASEVELVOLLISUUS?.....	52
9.7. UUDEN AIKAKAUDEN PAINEEET.....	52
9.8. MUUTOSILMIÖIDEN ARVIOINTI VUODEN 2009 TILANTEESSA.....	53
9.9. UUDET MUUTOSILMIÖT, JOTKA EIVÄT TULLEET KUNNOLLA ESILLE VUODEN 2000 RAPORTISSA.....	54
9.10. TARKENNETTU MALLI 2010- JA 2020-LUVUN MUUTOSTEKIJÖISTÄ.....	54
9.11. YHTEENVETO.....	57
9.12. JATKOSEURANTA / JATKOTEHTÄVÄT.....	57
10. VUODEN 2000 LÄHTEET.....	58
11. VUODEN 2009 LÄHTEET.....	68

Liite 1: tulevaisuustaulukko

Liite 2: aineistoanalyysin yhteenveto

1. TIIVISTELMÄ

Tutkimuksen kohteena ovat seuraavat tekijät:

- Maanpuolustuskiltojen liitto ry jäsenjärjestöineen
- Reserviläisliitto ry jäsenjärjestöineen
- Reserviupseeriliitto ry jäsenjärjestöineen
- Maanpuolustuskoulutus ry
- puolustusvoimat
- kansainvälinen kehitys.

Tämän tutkimuksen ongelma on seuraava:

Mikä on tutkimuksen kohteena olevien järjestöjen tilanne vuonna 2010 ottaen huomioon puolustusvoimien kehitys osana kansainvälistä kehitystä vuosina 2000-2010?

Luvussa 2 on johdanto aiheeseen, ja perusteet käyttää tulevaisuudentutkimuksen skenaariomenetelmää ongelman ratkaisussa.

Luvussa 3 on lyhyt katsaus kohteena olevien järjestöjen historiaan. Tarkemmin on esiteltynä 1990-luvun kehitystä.

Luvussa 4 on esiteltynä aineistoanalyysin perusteella löytyneet muutosilmiöt, joiden tila vaikuttaa reserviläisjärjestöjen tulevaisuuteen. Itse aineistoanalyysi on liitteessä 2. Luvussa 4 muutosilmiöitä rajataan ja ryhmitellään, jotta skenaarioiden mallintaminen olisi mahdollista.

Luku 5 on johdatusta skenaariomenetelmään ja tässä tutkimuksessa käytettyihin mallintamisen apuvälineisiin. Apuvälineenä esiteltyä tulevaisuustaulukkoa esitellään tarkemmin liitteessä 1.

Luvussa 6 on mallinnettuja skenaarioita. Näissä skenaarioissa esitetään hyvinkin erilaisia mahdollisia tulevaisuustiloja koskien reserviläisjärjestöjen tulevaisuutta.

Luvussa 7 mallinnettuja skenaarioita analysoidaan kriittisemmin, ja arvioidaan skenaariomenetelmän soveltuvuutta reserviläisjärjestöjen strategiatyöskentelyyn.

Luvussa 8 on tutkimuksen aikana esille tulleita jatkotutkimusaiheita, jotka ovat kaikki omalla tavallaan mielenkiintoisia, mutta ovat rajatun tutkimusalueen ulkopuolella.

Kuten normaalisti tutkimuksessa käy, on lopputulos aina arvaamaton, niin myös tässäkin tutkimuksessa.

Kiireiselle lukijalle alaluku 5.4. sekä luvut 6, 7 ja 8 ovat antoisimpia luettavia. Asiaan tarkemmin perehtyvän kannattaa aloittaa lukeminen luvusta 1.

Asiasanat: tulevaisuudentutkimus, tulevaisuus, skenaario, skenaariomenetelmä, vapaaehtoinen maanpuolustus, reserviläisjärjestöt.

2. JOHDANTO

2.1. Tutkimuksen kohde

Tutkimuksen kohde on Suomessa toimivat reserviläisjärjestöt. Kyseisiä reserviläisjärjestöjä voi luokitella parhaiten niiden keskusjärjestöjen kautta. Tämän tutkimuksen kannalta olennaisimmat keskusjärjestöt ovat

- Maanpuolustuskiltojen liitto ry
- Reserviläisliitto ry
- Reserviupseeriliitto ry.

Suomessa toimii myös muita maanpuolustusalan järjestöjä. Suurin ero näissä on, että niiden jäsenet ovat pääsääntöisesti Puolustusvoimien palveluksessa olevia tai olleita henkilöitä; Esimerkkinä tällaisista järjestöistä ovat Kadettikunta ry ja Upseeriliitto ry.

Tämän lisäksi Suomessa toimii naisten vapaaehtoisen maanpuolustustyön järjestöjä. Nykyään naiset voivat suorittaa vapaaehtoisen asepalveluksen, jolloin asepalveluksen suorittaneet naiset voivat halutessaan liittyä johonkin reserviläisjärjestöön. Tämän tutkimuksen kohteena eivät ole naisten vapaaehtoisen maanpuolustustyön järjestöt.

Naisjärjestöjen työtä ei tässä tutkimuksessa arvioida, vaan niiden tulevaisuuden arviointi on jonkin toisen tutkimuksen tehtävä. Lisäksi tutkimuksen tekijällä ei ole riittäviä tiedollisia perusteita ryhtyä arvioimaan naisjärjestöjen tulevaisuutta.

Reserviläisjärjestöistä on vielä mainittava Reserviläisurheiluliitto ry. Tämän järjestön tehtävä on koordinoida reserviläisjärjestöjen toimintaa. Käytännössä tämän järjestön toiminta on suureksi osaksi Reserviläisliitto ry:n ja Reserviupseeriliitto ry:n jäsenyhdistysten aktiivijäsenten vastuulla. Näin ollen Reserviläisurheiluliitto ry:n tulevaisuus on suuresti riippuvainen Reserviläisliitto ry:n ja Reserviupseeriliitto ry:n ja näiden jäsenyhdistysten tulevaisuudesta.

Erityinen tekijän järjestöjen joukossa on Maanpuolustuskoulutus MPK ry, joka on vapaaehtoisen maanpuolustustyön keskusjärjestöjen perustama keskusjärjestö. Tälle järjestölle on keskitetty Suomessa annettava vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus. Tämän järjestön tulevaisuus on sidoksissa reserviläisjärjestöjen tulevaisuuteen, ja on yksi tutkimuksen kohde.

Edellä mainituista järjestöistä tutkimuksen kohteeksi jääneet esittelen tarkemmin myöhemmin.

Reserviläisjärjestöt eivät toimi tyhjiössä, vaan ovat toimijoita suomalaisessa yhteiskunnassa. Yksi keskeinen toimija maanpuolustustyön kannalta on Puolustusvoimat, joka nykyjärjestelmässä kouluttaa reserviläiset reserviin sekä huolehtii reserviläisten kertausharjoituksista. Tämän perusteella on perusteltua pohtia Puolustusvoimien osuutta osana reserviläisjärjestöjen tulevaisuutta.

Laajemmasta näkökulmasta katsoen Suomi on osa kansainvälistä yhteisöä, jossa toiminta tapahtuu hyvin monenlaisissa järjestelmissä. Suomi ei ole sivussa kansainvälisestä kehityksestä, vaan joutuu seuraamaan, vaikuttamaan ja sopeutumaan yleiseen kansainväliseen kehitykseen.

Edellä olevan perusteella tutkimuksen kohteena ovat seuraavat tekijät:

- Maanpuolustuskiltojen liitto ry jäsenjärjestöineen
- Reserviläisliitto ry jäsenjärjestöineen
- Reserviupseeriliitto ry jäsenjärjestöineen
- Maanpuolustuskoulutus ry
- puolustusvoimat
- kansainvälinen kehitys.

2.2. Tutkimuksen ongelma

Jotta tutkimus on mielekästä, on tutkimuksella pyrittävä selvittämään tai ratkaisemaan jokin ongelma, joka on merkityksellinen tutkimuskohteessa.

Tämän tutkimuksen ongelma on seuraava:

Mikä on tutkimuksen kohteena olevien järjestöjen tilanne vuonna 2010 ottaen huomioon Puolustusvoimien kehitys osana kansainvälistä kehitystä vuosina 2000-2010?

Tämän perusteella ongelma voidaan jakaa seuraaviin osaongelmiin:

- a) yleinen kansainvälinen kehitys
- b) Puolustusvoimien kehitys
- c) kohteena olevien järjestöjen kehitys.

2.3. Tutkimuksen menetelmät

Tutkimuksellisia ongelmia voi lähestyä hyvin erilaisilla menetelmillä, ja eri tieteenalat lähestyvät samoja ongelmia hyvin erilaisilla menetelmillä omista lähtökohdistaan.

Periaatteena on oltava, että ongelmaa lähestytään menetelmillä, jotka sopivat ongelman tutkimiseen.

Tämän ongelma on tulevaisuudessa oleva oletettu tulevaisuuden tila. Tällöin tutkimussuuntauksena on tulevaisuudentutkimus ja sen käyttämät menetelmät.

2.3.1. Tulevaisuudentutkimuksen paradigmat

Mannermaan (1992) mukaan tulevaisuudentutkimuksen voi jakaa kolmeen paradigmaan:

- deskriptiivinen tulevaisuudentutkimus
- skenaarioparadigma
- evolutionaarinen paradigma.

Deskriptiivisen tulevaisuudentutkimuksen mukaan tulevaisuudentutkimus etsii säännönmukaisuuksia menneisyydestä ja nykyhetkestä. Tämän perusteella voisi ennustaa säännönmukaisuuksien perusteella tulevaisuuden. Myöhemmin osoitan historiaosuudessa, että tutkimuksen kohteena olevat järjestöt ovat tilanteessa, jossa ei juurikaan voi luottaa menneisyyden säännönmukaisuuksiin. Tämän vuoksi en käytä tämän paradigman mukaisia menetelmiä.

Evolutionaarisen paradigman mukaisesti yhteiskunnassa vuorottelevat stabiilit kehityksen ja murroksen vaiheet. Yleisesti ottaen tällaisia vaiheita on erotettavissa Suomenkin historiasta. 1990-luvun voisi sanoa olleen erityisen murroksen aikaa, jota edelsi rauhallisemmän kehityksen kausi sotien jälkeen.

Murrosvaiheessa on mahdollista, että järjestelmä, tässä tapauksessa Suomi, voi valita useista erilaisista vaihtoehdoista yhden. Tämän jälkeen alkaa jälleen stabiilin kehityksen kausi päättyen aikanaan uuteen murrosvaiheeseen.

Evolutionaarinen paradigma on saanut paljon huomiota. Tämän tutkimuksen kannalta ei ole kuitenkaan enää oleellista ennustaa järjestelmän murroskohtaa evolutionaarisen paradigman menetelmillä, koska maanpuolustustyö on yleisesti ottaen murroksen vaiheessa.

Skenaarioparadigman menetelmillä hahmottamaan erilaisia tulevaisuuden "käsikirjoituksia" eli skenaarioita. Tutkimuksen ongelman kannalta tämän paradigman menetelmät ovat mielenkiintoisia. Tutkimuksen kohteena olevilla järjestöillä on murroksen hetkellä tehtäviä päätöksiä, joiden vaikutusta voi hahmotella skenaarioparadigman menetelmillä.

2.3.2. Skenaarioparadigman mukaisia menetelmiä

Mannermaan (1992) mukaan skenaariot voi jakaa neljään pääryhmään:

- tendenssiskenaario
- puiteskenaario
- normatiivinen skenaario
- kontrastinen skenaario.

Normatiivinen ja kontrastinen skenaario tuottaa kuvan "halutusta" tulevaisuudesta hieman eri menetelmin. Puiteskenaario puolestaan rajoittaa mahdollisten tulevaisuustilojen määrän, ottamatta kantaa tulevaisuuden "haluttavuuteen". Tendenssiskenaario pyrkii määrittelemään mahdollisen tulevaisuudentilan.

Skenaariotyöskentelyä on tarkemmin tutkinut Meristö (1991), ja hänen teoksessaan skenaariot ovat jaettu seuraavasti:

- aiheskenaariot
- missionskenaariot
- toimintaskenaariot
- kontrastinen skenaario.

Meristö on tutkinut skenaariotyöskentelyä yrityksiä strategisessa johtamisessa, ja jokaisella skenaariotyypillä on oma tarkoitus. Aiheskenaariossa pyritään arvioimaan, mitkä ovat mahdolliset maailmat. Missionskenaarioilla pyritään vastaamaan organisaatiossa seuraavaan kysymykseen: kuka ja missä me olemme? Toimintaskenaarioilla pyritään arvioimaan mihin organisaatio voi mennä ja kuinka.

Skenaariot ovat lopuksi osa strategiatyöskentelyä, jolla pyritään laatimaan organisaation strategia ja lopuksi tavoitteiden toteuttamiseksi toimenpideohjelma.

Millaista skenaariota tässä tutkimuksessa pyritään laatimaan? Koska tutkimuksen tekijä on yksittäinen henkilö ilman päätösvaltaa, seuraavat skenaariotyypit eivät voi olla tämän tutkimuksen tuloksena:

- missionskenaariot
- toimintaskenaariot
- normatiiviset skenaariot
- kontrastiset skenaariot.

Näillä neljällä skenaariotyypillä työskentely vaatisi, että tutkimusta tehtäisiin reserviläisjärjestöjen tulevaisuudesta päättävien henkilöiden muodostamassa työryhmässä, jolloin olisi mahdollista tehdä myös päätöksiä tutkimuksen edetessä. Tämä ei ole kuitenkaan tutkimuksen tavoite, joten näitä skenaariotyyppejä en tässä tutkimuksessa käytä. Lisäksi tutkimuksen tavoite ei ole arvioida, mikä tulevaisuus olisi toivottavin.

Puiteskenaariossa on Mannermaan (1992) mukaan tavoite rajoittaa mahdollisten tulevaisuusvaihtoehtojen määrää. Tulevaisuusvaihtoehtojen rajaaminen tiettyyn määrään rajoittaisi kuitenkin tutkimuksen pohjalta käytävää keskustelua, ja voisi ohjata tahallisesti tai tahattomasti lukijoita ottamaan huomioon joitain mahdollisia kehityskulkuja.

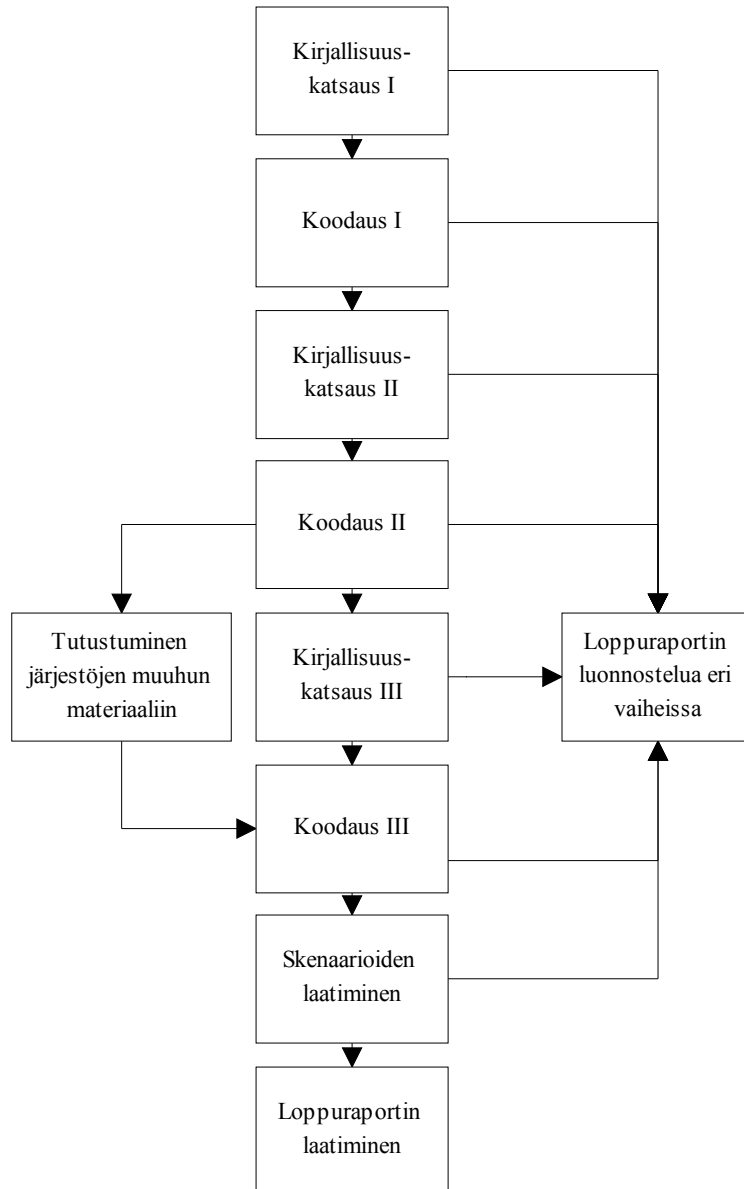
Tendenssiskenaario tarkastelee Mannermaan (1992) mukaan kehityssuuntia ja niitä selittäviä mekanismeja tulevaisuudessa. Tutkimuksen tavoitteen kannalta tämä on erinomainen skenaariotyyppi, koska erilaisten kehityssuuntien arviointi antaa lukijoille mahdollisuuden arvioida kehityssuuntia uudelleen, kun tutkimuksen tekemisestä on kulunut jonkin verran aikaa. Tällöin ei kuitenkaan ohjata lukijaa tahallisesti tai tahattomasti ottamasta huomioon joitain kehityssuuntaan vaikuttavia tekijöitä. Jos tutkimuksessa oletettujen tekijöiden painoarvo muuttuu tulevaisuudessa, on lukijan tällöin helppo laatia uusia skenaarioita tulevaisuudessa vallitsevan tilanteen mukaan.

Tendenssiskenaario näyttää olevan lähellä Meristön (1991) mainitsemaa aiheskenaariota, joten tutkimuksen skenaariotyypin voi sanoa olevan tendenssi- tai aiheskenaario. Tässä raportissa käytän kuitenkin termiä tendenssiskenaario.

2.3.3. Laadullinen aineiston analysointi

Tässä tutkimuksessa käytän aineistona pelkästään kirjallista materiaalia, ja kvalitatiivisia menetelmiä kirjallisuuden kohtien käsittelyyn. Tutkimusotetta voi kutsua hermeneuttiseksi, eli kohdetta ymmärtäväksi ilman kohteen arvottamista.

Tutkimuksen vaiheet ovat kuvallisesti seuraavassa kaaviossa:

Kuva 1: tutkimuksen vaiheet kaaviona.

Kirjallisuuskatsaukset ovat tutustumista tutkimuksen kohteesta kertoviin lehtiartikkeleihin sekä kirjallisuuteen. Nykyään on myös WWW-sivuja tietolähteenä, tosin WWW-sivujen ongelma on niiden vaihteleva taso tutkimukselle tarjottavan tiedon kannalta.

Koodaus tarkoittaa laadullista menetelmää, jossa kirjallisuudesta otetaan tärkeimmät kohdat erilleen, ja sijoitetaan erilaisten teemojen alle. Tällä tavalla yhden kirjallisuuslähteen kohdat voivat jakautua usean teeman alle.

Kohteena olevien järjestöjen antama muu materiaali on sellaista, joka ei ole hankittavissa julkisesti. Tämän materiaalin osalta on noudatettava järjestöjen antamia ohjeita.

Tutkimuksen edetessä teemat yleensä muuttuvat ymmärryksen lisääntyessä kohteesta. Lisäksi uudet kirjallisuuskatsaukset nostavat uusia teemoja tai yhdistävät vanhoja toisiinsa.

Laadullisen tutkimuksen luonteeseen kuuluu, että lopullista kirjallista raporttia on tehtävä useassa vaiheessa. Tämä on huomattava ero tilastolliseen tutkimukseen, jossa tutkimus- ja kirjoitusvaihe voidaan erottaa selkeämmin erillisiksi vaiheiksi.

2.3.4. Luova tiedontuotantomalli

Koodauksen perusteella nousee esille lopulliset teemat, joiden pohjalle laadin skenaariot. Nämä löydetty teemat ovat tendenssiskenaariossa vaikuttavia kehityssuuntia. Kun erilaisiin kehityssuuntiin vaikuttavat tekijät ovat tiedossa, on erilaisten tekijöiden painoarvoa muuttamalla mahdollista laatia erilaisia skenaarioita.

Meristö (1991) esittelee tutkimuksessaan luovaa tiedontuotantomallia, jossa on eroteltavissa seuraavat osat:

- objektiivisen tiedon tuotanto
- intuitiivisen tiedon tuotanto
- tietojen yhdistäminen ja jatkojalostus
- tietojen hyväksikäyttö (päätöksenteko).

Tässä tutkimuksessa kirjallisen aineiston analyysi on pyrkimystä objektiivisen tiedon tuotantoon. Ottaen huomioon asiaa tutkimusongelmaa sivuavan kirjallisuuden laajuus ei ole mahdollista koskaan käydä läpi kaikkea kirjallisuutta.

Koska tulevaisuutta ei voi lopullisesti tietää, on tulevaisuuden arviointi intuitiivista tiedon tuotantoa. Tässä tutkimuksessa intuitiivisen tiedon tuotanto perustuu kirjallisuuskatsauksesta nouseviin teemoihin, eli mahdollisiin tulevaisuuden kehityssuuntiin.

Tietojen yhdistäminen ja jatkojalostus sekä tietojen hyväksi käyttö päätöksien tekemiseksi ovat tämän tutkimuksen ulkopuolella. Jos tässä tutkimuksessa laadittuja skenaarioita käytetään, on tämä taas tiedon jatkokäyttäjien asia. Tässä tutkimuksessa en ryhdy enempää problematisoimaan tieteellisen tiedon ja päätöksenteon suhdetta.

2.4. Tutkimuksen tavoitteet

Tähän mennessä olen kuvannut seuraavat osatekijät tutkimuksesta:

- kohde
- ongelma
- menetelmät.

Kaikella tutkimuksella on tavoitteita, ja tämän tutkimuksen tavoitteina on:

- a) laatia tutkimuksen kohteena olevista reserviläisjärjestöistä tendenssiskenaarioita
- b) laatia tieteellinen versio kohteena olevien järjestöjen liitto-, piiri- ja osastotason tulevaisuutta koskevista arvioista.

Tutkimuksen taustalla on reaali maailmassa tapahtuva todellinen keskustelu kohteena olevien järjestöjen tulevaisuudesta. Tämä keskustelu on monesti jäsentymätöntä, jossa sekoitetaan arvot, päämäärät ja toimintatavat toisiinsa. Tämän tutkimuksen tuloksena on kirjallinen raportti, jossa on jäsenennäytynä ja kriittisesti arvoitu erilaisia tulevaisuuden mahdollisia kehityskulkuja.

Koska tutkimus on vain arvioiva, eikä päättävä, on löydettyjen kehityssuuntien tekijöiden painottamisella mahdollista laatia uusia skenaarioita. Tällöin tutkimuksen tavoite on antaa mahdollisuuksia lukijalle tehdä itsenäisesti omia arvioitaan reserviläisjärjestöjen tulevaisuudesta.

2.5. Tutkimuksen rajoitteet

Kaikki tutkimus tapahtuu tilassa ja ajassa, niin myöskin tämä tutkimus. Tämän vuoksi tällä tutkimuksella on useita rajoitteita.

Rajoite 1:

Tulevaisuudentutkimuksen kohdetta, eli tulevaisuutta ei ole olemassa tutkimushetkellä. Tämän vuoksi kaikki tulokset ovat oletuksia tulevaisuudesta.

Rajoite 2:

Tulevaisuudentutkimus ei ole arvovapaata. Kaikki arviot tulevaisuudesta perustuvat arvioihin menneisyydestä ja nykyhetkestä.

Rajoite 3:

Käytetty aineisto rajaa tutkimusta ja arvioita tulevaisuudesta, joten kaikki arviot tulevaisuudesta tehdään käytettävissä olevan tietämyksen pohjalta.

Rajoite 4:

Tulevaisuuden arviointi ja tulevaisuudesta päättäminen ovat kaksi eri asiaa. Tämä tutkimus on arvioiva, ei päätöksiä tekevä.

Rajoite 5:

Tämä tutkimus on teoreettinen ja perustuu kirjallisiin lähteisiin. Tässä tutkimuksessa ei ole haastateltu päätöksentekijöitä systemaattisesti. Tämän vuoksi tämä tutkimus ei ole päätöksentekijöiden arvio tulevaisuudesta.

Rajoite 6:

Historiaosuudessa tämä tutkimus ei käsittele 19.9.1944 edeltävää aikaa. Näin ollen talvi- ja jatkosotaa edeltänyttä vapaaehtoista maanpuolustustyötä tämä tutkimus ei käsittele laajemmin.

Rajoite 7:

Kun käsitellään maanpuolustukseen liittyviä asioita, on mukana erittäin suuret tunteet. Ottaen huomioon Suomen historia, ja sotien läheisyys ajallisesti, on luonnollista asiaan liittyvät voimakkaat tunteet. Analyyttisemmin asiaa voi kutsua merkityksenantoprosessiksi.

Tämä tutkimus antaa jokaisen lukijan luoda omat merkityksensä käsiteltävästä asiasta. Tutkimuksen tekijällä on omat merkityksensä vapaaehtoisesta maanpuolustustyöstä, mutta ne ovat tämän tutkimuksen ulkopuolella.

Rajoite 8:

Laadituissa skenaarioissa on arvioitu tulevaisuuteen kehityssuuntiin vaikuttaville tekijöille erilaisia painoarvoja. Joillain muilla painoarvoilla saataisiin luonnollisesti erilaisia skenaarioita.

Lukija saattaa ihmetellä monia rajoitteita, joita tutkimuksella on. Tarkasti rajatulla tutkimusongelmalla ja -tavoitteella on kuitenkin mahdollista tehdä tutkimusta, joka etenee ripeästi. Koko maailman selittäminen yhdessä tutkimuksessa johtaisi ylimittaiseen tutkimukseen ja työn merkittävään hidastumiseen. Lisäksi tämä tutkimus tapahtuu opintojen ohella, jolloin tutkimuksen laajuutta on harkittava tarkasti.

Tulevaisuudentutkimuksen tieteellisyydestä on käytä vilkasta keskustelua akateemisessa kirjallisuudessa. Esimerkiksi Vapaavuoren (1993) toimittamassa teoksessa on esitelty laajasti tulevaisuudentutkimuksen erilaisia menetelmiä, jonka lisäksi on erilaisia näkökohtia koskien tulevaisuuden tutkimuksen paikkaa tieteenalana. Hyvänä johdantona tähän aiheeseen on Vapaavuoren (1993) toimittamassa teoksessa Malaskan jaottelut eri tieteenaloista kohteesta saatavan tiedon perusteella, jolloin voidaan tehdä seuraava kolmijako:

- tieto kohteesta on varmaa sekä tietämisen kohde on määrätynyt ja varmaa
- tieto kohteesta on vähemmän varmaa
- tieto kohteesta on epävarmaa.

Tulevaisuudentutkimuksen tieto kohteesta on epävarmaa.

Tämän lisäksi tulevaisuudentutkimuksen kohde on määräytymätön, jolloin siitä ei voida tehdä täysin kiistattomia johtopäätöksiä.

Tulevaisuudentutkimusta on myös kritisoitu, ja epäilty koko tutkimussuuntauksen toimivuutta. Tästä hyvänä esimerkkinä on Sivosen (1998) esittämä kritiikki:

Esimerkiksi "tulevaisuuden tutkimuksen" nimissä harjoitetusta yleisestä tutkimusorientaatiosta on varsin rajallinen hyöty tulevaisuuteen suuntautuvalla strategiantutkimukselle ja strategiselle tiedusteluanalyysille. Tulevaisuuden tutkimuksen piirissä kehitetyt yleiset päättelymetodit ja muut pyrkimykset tämän orientaation menetelmälliseen systematisointiin on rakennettu kehitystrendien ennakoimiseksi ennen kaikkea sellaisessa ympäristössä, jonka säännönmukaisuuksista meillä on paljon hyvää empiiristä tietoa. Niinpä tulevaisuuden tutkimuksen käyttökelpoisimmat sovellutukset löytyvätkin esimerkiksi väestötieteen, kansantaloustieteen, yritystoimintaa palvelevan markkina-analyysin ja yhteiskuntasuunnittelun aputieteiden piiristä. (Sivonen 1998, sivu 65.)

Kritiikki on ehkä osittain tai kokonaan perusteltua, ja osoittaa omalta osaltaan tulevaisuudentutkimuksen vaativuuden. Tämän tutkimuksen osalta vaativuus tulee esille, koska on arvioitava yleistä kansainvälistä kehitystä. Olisi varmasti helpompiaakin tutkimusongelmia, jotka voisi pilkkoa siististi pieniin osaongelmiin, ja tehdä lopuksi päätelmiä.

Tässä tutkimuksessa en osallistu enempää tulevaisuudentutkimuksen merkityksestä tai soveltuvuudesta käytävään keskusteluun. Tässä tutkimuksessa tulevaisuudentutkimus on tutkimussuuntaus, joka pyrkii järjestelmällisesti tekemään arvioita tulevaisuudesta käyttäen apunaan eri tieteenalojen tuottamaa tietoa. Tutkimuksen tehtävä ei ole arvioida tulevaisuudentutkimuksen tieteellisyyttä ja käyttökelpoisuutta.

3. RESERVILÄISJÄRJESTÖJEN MENNEISYYDESTÄ

Mikä on historian ja tulevaisuuden suhde? Tähän ihmismieltä aina vaivannutta kysymystä esittelee tarkemmin Männikkö (teoksessa Vapaavuori, 1993), ja tässä on vain lyhyt referaatti aiheesta.

Historia tieteenä tutkii jo tapahtuneita reaali maailman tapahtumia, tällöin kohteena ovat historialliset lähteet menneisyydestä. Historia on tällöin jälkikäteistä objektiiviseen totuuteen pyrkivää havainnointia menneisyydestä.

Tulevaisuudentutkimus tutkimussuuntauksena tutkii tapahtumatonta, odotettavissa olevia tulevaisuuden tapahtumia, jolloin käytössä ei ole havaintomateriaalia. Tulevaisuudentutkimus on etukäteistä tulevaisuutta ennakoimaan pyrkivää vaihtoehtojen laatimista ja arviointia.

Näitä molempia yhdistää aloja yhdistää muutama tekijä. Erityisesti länsimaisen aikakäsityksen mukaan aika on lineaarisesti etenevää, jolloin ei ole mahdollista palata takaisin menneisyyteen. Tällöin on eroteltavissa menneisyys, nykyhetki ja tulevaisuus.

Nykyhetki on tekijä, joka yhdistää menneisyyden ja tulevaisuuden. Nykyhetken voi määrittellä monella tavalla. Tässä tutkimuksessa nykyhetki on tutkimuksen tekovaiheessa ollut rajaviiva menneisyyden ja tulevaisuuden välissä. Lisäksi nykyhetkessä on yksi vielä piirre, joka yhdistää historian ja tulevaisuuden, eli nykyhetkellä käytettävissä oleva tieto. Historiasta on saatavilla oleva tieto menneestä ja tulevaisuudesta tiedossa olevat arviot.

Edellä olevan perusteella on perusteltua pohtia tutkimuksen aikana seuraavia tekijöitä:

- reserviläisjärjestöjen menneisyys
- reserviläisjärjestöjen nykyisyys
- reserviläisjärjestöjen tulevaisuus.

3.1. Maanpuolustusjärjestöjen yleisestä kehityksestä

Edellä totesin yleiset perusteet pohtia reserviläisjärjestöjen menneisyyttä. Erilaiset reserviläisjärjestöt ovat julkaisseet runsaasti omia historiikkejaan, jonka lisäksi on runsaasti materiaalia erilaissa arkistoissa. Näiden läpikäyntiä on suoritettu omina tutkimuksinaan, jolloin samaa työtä ei tarvitse suorittaa uudelleen.

Tämän alaluvun päälähteenä ovat Numminen (1981), Elomaa (1993) ja Rumpunen (teoksessa Alapuro, 1998), joiden toimesta maanpuolustusjärjestöjen historiaa on tutkittu hyvinkin tiiviisti ja tarkasti historian omilla keinoilla.

Rajoitteena 6 tälle tutkimukselle on, että tutkimus ei käsittele 19.9.1944 edeltävää aikaa. Syynä tähän on, että tuosta päivämäärästä voidaan todistettavasti löytää yleisesti tunnettu dokumentti, eli välirauhasopimus. Oleellista tämän tutkimuksen kannalta on sopimuksen 21. artikla, jonka perusteella Suomesta lakkautettiin lukuisia maanpuolustusjärjestöjä. Tästä voidaan todeta yhden kehityksen alkaneen ja toisen päättyneen. Tähän päättyi voimakkaasti keskittynyt maanpuolustustyö, eli suojeluskuntien ja niiden läheisessä yhteydessä toimineiden järjestöjen toiminta. Erinäisten vaiheiden jälkeen alkanut kehitys vakiintui ja voimakkaasti keskittynyt maanpuolustustyö hajaantui.

Rumpunen selvittää melko tiiviisti tapahtumat, joissa suojeluskuntajärjestelmä lakkautettiin. Muut kirjoittajat Alapuron (1993) teoksessa selittävät tarkemmin mikä oli murrosvaihe suojeluskuntajärjestelmän synnyssä ja sen kehitysvaihe ennen järjestelmän lakkauttamista.

Välirauhan 21. artikla vaikutti vuosikymmeniä suomalaiseen maanpuolustustyöhön. Artiklassa määrättiin, että Suomessa ei saa olla määrättyjä järjestöjä. Rajun järjestöjen lakkautusaallon jälkeen oleellista olivat artiklan myöhemmät tulkinnat, jotka antoivat tarkat rajat suomalaiselle vapaaehtoiselle maanpuolustustyölle.

Evolutionaarisen tulevaisuudentutkimuksen mukaan kehitys on siirtymistä murroksesta toiseen rauhallisempien kehityskausien kautta. Tämän tutkimuksen kannalta murroksina ovat järjestöjen

lakkautusmääräykset ja myöhemmin esille tuleva Pariisin rauhansopimuksen uudelleentulkinta. Väliin ollut rauhallisempi kehityskausi on alaluvuissa 3.2. - 3.4.

Maanpuolustusjärjestöjen kannalta 10.2.1947 allekirjoitettu Pariisin rauhansopimus ei muuttanut tilannetta, koska myös tässä sopimuksessa oli artikla estämässä tietyntyyppisten maanpuolustusjärjestöjen syntyä.

3.2. Maanpuolustuskiltojen liitto ry jäsenjärjestöineen

Erilaisten maanpuolustuskiltojen, myös kiltoihin rinnastettavien yhdistyksien, historiasta ja erityisesti kiltojen keskusjärjestöstä kertoo Elomaa (1993).

21. artiklan rajoitteiden puitteissa alkanut kehitys kiltatoiminnan osalta alkoi voimakkaimmin 1950- ja 1960-luvulla. Vähitellen Suomeen perustettiin hyvinkin erityyppisiä kiltoja.

Koska sotilaallisuonteinen toiminta oli kiellettyä, oli olosuhteiden pakosta keskityttävä maanpuolustushengen kohottamiseen. Toisaalta Puolustusvoimat pystyivät tarjoamaan apua tällaiseen toimintaan, tarkemmin ottaen kyse oli valistus- ja tiedotustyöstä. Kun lisäksi maassa oli runsaasti yhteiskunnallisesti aktiivisia ihmisiä, joiden järjestöjä oli rauhansopimuksen vuoksi lakkautettu, on kehityslinja melko selvä. Puolustusvoimien joukko-osastojen ja aselajien ympärille alkoi syntyä erilaisia kiltoja. Kilttojen moninaisuus on huomattavaa ja seuraava jaottelu on vain suuntaa-antava: joukko-osasto-, aselaji-, veteraani-, perinnekilat ja alueelliset yhdistykset.

Kun asiaa tarkastellaan maanpuolustustyön ajatuksen ylläpitämisen ja levittämisen kannalta eri kansalaispiireissä, on killoilla oma merkityksensä. Koska kiltoja on useita, ja monentyypisiä, on maanpuolustushenkeä pidetty yllä varsin monipuolisesti. Edellä mainitsin, että samalle asialle voidaan antaa erilaisia merkityksiä. Kiltatoiminta on malliesimerkki, kuinka maanpuolustustyö voi saada hyvinkin erilaisia merkityksiä eri ihmisillä.

Elomaan (1993) teos on perusteellinen selostus, miten maanpuolustuskilat ja sen keskusjärjestö ovat kehittyneet vuoteen 1993 mennessä. Merkittävää on, että erilaisten kiltojen määrä on kasvanut melko tasaisesti, sekä keskusjärjestötoiminnan vakiintuminen erilaisten vaiheiden jälkeen.

3.3. Reserviläisliitto ry jäsenjärjestöineen

Edellä mainittu 21. artikla tulkintoineen on vaikuttanut voimakkaasti myös reservin aliupseeriyhdistyksiin. Tämän toimintamuodon voimaperäinen käynnistyminen alkoi 1950-luvulla, ja vähitellen piiri- ja keskusjärjestötaso organisoitui vähitellen. Tärkeimpiä tehtäviä reservin aliupseeriyhdistyksillä ovat olleet mm. maanpuolustushengen ylläpitäminen, urheilutoiminta ja reserviläisten edunvalvonta.

Edunvalvonta nousi vähitellen tärkeämmäksi, kun sotatoimiin osallistumattomien jäsenten lisääntyessä halu osallistua sekä tarve kertausharjoituksiin lisääntyi. Tämä on ymmärrettävää, koska edellä mainittujen rauhansopimusten mukaisesti sotilaallisen koulutuksen monopoli oli Puolustusvoimilla. Lyhyesti ottaen halua järjestöillä koulutukseen oli, mutta ei mahdollisuuksia järjestää sitä itse.

Erityinen painopiste on ollut turvallisuuspolitiikka ja siihen liittyvät toimintamuodot. Kun maanpuolustusjärjestöjen rakenteet muuttuivat monen järjestön lakkauttamisen jälkeen, kohdistui jäljellejääneisiin ja myöhemmin perustettuihin sisäistä ja ulkoista painetta. Luodon (1972) teoksessa on yksi tulkinta, miten eri sukupolvien välillä voi olla radikaalejakin näkemyksiä samasta asiasta. Tällöin pelkän maanpuolustushengen ylläpitämisessä on ollut täysi työ järjestöille.

1995 alkoi hyväksytyjen sääntömuutosehdotusten jälkeen kehitys kohti reserviläisyhdistyksiä. Samalla keskusjärjestö muutti nimensä Reserviläisliitto ry:ksi. Sääntömuutosten jälkeen sääntöjä muuttaneiden yhdistyksien jäseninä voivat olla muutkin kuin pelkästään reservin aliupseerit. Tämä muutos on osa laajempaa kokonaisuutta, johon palaan alaluvussa 3.5.

3.4 Reserviupseeriliitto ry jäsenyhdistyksineen

Edellä mainitun 21. artiklan perusteella olettaisi reserviupseerikerhojen syntyneen jatkosodan jälkeen. Tästä säännöstä reserviupseerikerhot sekä keskusjärjestö ovat kuitenkin poikkeus, koska ensimmäinen yhdistys perustettiin jo 1925. Vähitellen toiminta on laajentunut, ja muiden järjestöjen tavoin piiri- sekä keskusjärjestötoiminta on vakiintunut.

Tämä toimintamuoto on kuitenkin ollut välirauharauhasopimusta valvoneen valvontakomission tarkastuksessa. Monien muiden järjestön kohtalon välttämiseksi reserviupseeriyhdistykset saivat jatkaa toimintaansa. Käytännössä toiminta painottui reservin aliupseeriyhdistysten tavoin maanpuolustushengen ylläpitämiseen, urheiluun, edunvalvontaan ja turvallisuuspolitiikkaan.

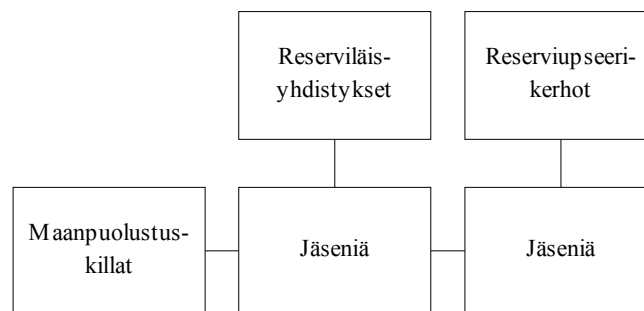
Reserviupseeriliitto ry jäsenyhdistyksineen edustaa siis varsin perinteikästä toimintaa. Toiminnan pitkäikäisyyden vuoksi liitto jäsenyhdistyksineen on ollut mukana varsin monenlaisissa yhteistyöjärjestelmässä muiden maanpuolustusjärjestöjen kanssa. Järjestöjen historiikit kuvaavat näistä yhteistyöjärjestelmistä muutaman.

Järjestöjen sisäisestä paineesta kertoo 1970-luvulla yritetty Reserviupseeriliitto ry ja Reservin Aliupseerien Liitto ry:n yhdistämishanke. Myöhemminkin liittojen ja yhdistysten yhdistämiskeskustelua on käyty erilaisissa yhteyksissä. Yhdistämiskeskustelu osoittaa, että järjestörakenteisiin voi kohdistua myös sisäistä painetta, joka ei kuitenkaan muuta perusrakennetta.

Nummisen (1981) teos antaa perusteellisen kuvan reserviupseeritoiminnan yleisestä kehityksestä vuosina 1931-1981.

3.4. Yhteenvedo reserviläisjärjestöjen kolmijaosta

Edellä on hyvin lyhyt katsaus kolmentyyppisiin reserviläisjärjestöihin. Järjestelmän yksinkertaistaminen kaavion muodossa on kuvassa 2.

Kuva 2: yksinkertaistettu kaavio reserviläisjärjestöjen kolmijaosta.

On huomattavaa, että tämän kaavion ulkopuolella on vielä monta maanpuolustustyötä tekevää järjestöä. Lisäksi maanpuolustuskiltojen jäsenenä on muunlaisia jäseniä kuin reserviläisiä.

Maanpuolustuskiltojen jäsenyysperusta on horisontaali, eli lähes kaikki tiettyyn jäsenyysperusteen täyttävät halukkaat voivat liittyä haluamaansa maanpuolustuskiltaan. Reserviupseerikerhojen ja reserviläisyhdistysten jäsenyys on tiukemmin rajattu reserviläisiin, tosin tästäkin on poikkeuksia.

Tämän rakenteen tuloksena yksittäinen reserviläinen voi kuulua hyvinkin monenlaiseen maanpuolustusjärjestöön.

3.5. Maanpuolustuskoulutus ry jäsenyhdistyksineen

Evolutionaarisen tulevaisuudentutkimuksen mukaan on etsittävä murroksen merkkejä ja arvioitava murroskohtaa. Reserviläisjärjestöjen kehityksen kannalta monet kirjoittajat mainitsevat merkittävänä päivämääränä 21.9.1990. Tämä päivämäärä on merkittävä, koska Suomen valtioneuvosto teki päätöksen, jossa Suomi irtisanoutui Pariisin rauhansopimuksesta. Tällöin rauhansopimuksen artikla, joka koski tiettyjen järjestöjen kieltämistä, lakkasi olemasta voimasta. Tämä päätös on ollut osa laajempaa kansainvälistä kehitystä, kuten tutkimuksen kohteessa on huomioituna.

Tämän päätöksen seurauksena reserviläisjärjestöt alkoivat liikehtiä maanpuolustustyön uudelleenmuotoilemiseksi. Tämän seurauksena alkoi tiivis komiteatyöskentely, jossa luonnosteltiin maanpuolustustyön erilaisia vaihtoehtoja.

23.9.1991 kenraalimajuri Ilkka Ilmolan johtama työryhmä sai valmiiksi selvitystyön vapaaehtoisen ei-aseellisen sotilaskoulutuksen järjestämisestä.

1992 alusta kenraalimajuri Seppo Räisänen ryhtyi kehittämään vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta, ja myöhemmin samana vuonna palkattiin alueelliset koulutuspäälliköt.

Edellä olevat tiedot ovat Reserviläisliitto ry:n historiikista, ja osoittavat järjestöjen itse tekemien historiikkien yksipuolisuuden. Tutkimustoimintaan kuuluu olennaisena lähdekritiikki. Edellä oleva kehitys ei ole niin yksiselitteisen loogista kuin järjestöjen itse laatimat historiikit osoittavat.

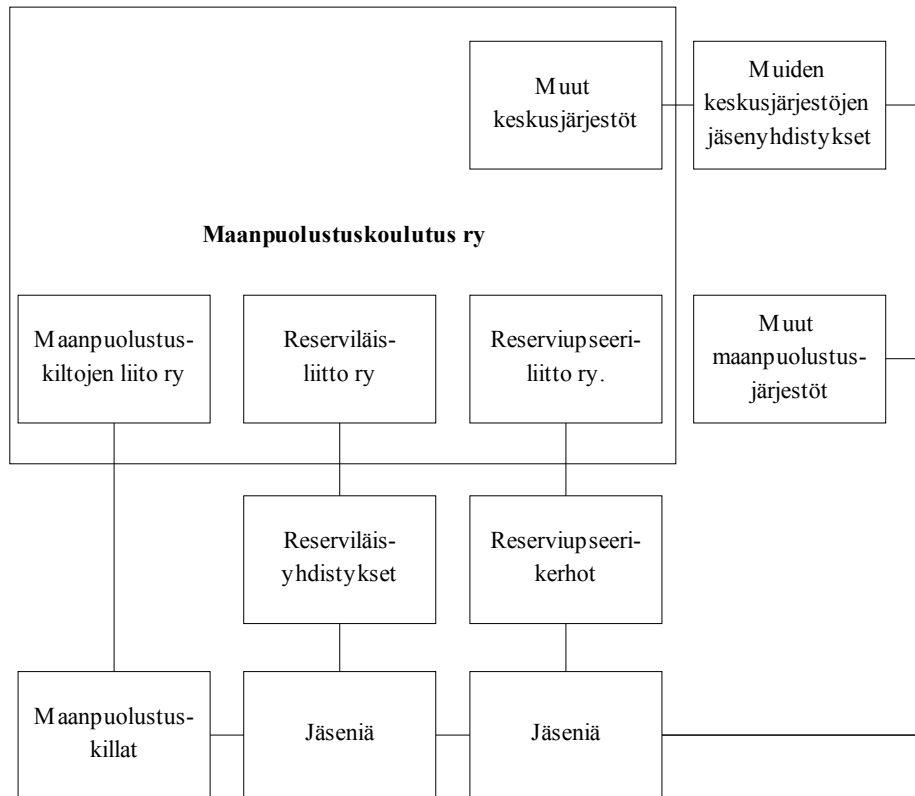
Varsin kuvaava on Sotilasaikakauslehden 6-7/1992 sekä 8/1992 (molemmissa Norkola, 1992) olevat artikkelit vapaaehtoisesta maanpuolustustyöstä. Koko toiminta-ajatus on niin uusi, että ammattilehtikin on sekaisin käsitteistä ja tulevasta toiminnasta. Tämän vuoksi numerossa 8/1992 on useita korjauksia edellisen lehden artikkeliin. Voi vain kuvitella, mitä on liikkunut tavallisten sanomalehtien lukijoiden mielessä, kun asiaa vähemmän tuntevat toimittajat ovat esitelleet asiaa.

Palaamme tässä jälleen merkityksenantoon, koska vapaaehtoisen maanpuolustustyön merkitykset ovat olleet hyvin liikkuvia koko 1990-luvun, kuten edellä olevakin pieni esimerkki osoittaa. Tämä on yksi tekijä, joka vaikeuttaa asiasta tehtäviä tutkimuksia.

Vuonna 1993 kurssitoiminta on jatkunut 1992 kokemusten perusteella. 18.12.1993 tutkimuksen kohteena olevat keskusjärjestöt perustivat Maanpuolustuskoulutus ry:n. Erinäisten vaiheiden jälkeen Maanpuolustuskoulutus ry:n jäseniksi liittyi viisi muuta keskusjärjestöä. Perusrakenteena on ollut Maanpuolustuskoulutus ry:n koulutuspäälliköt alueellisesti, jotka ovat vastanneet koulutuksen järjestämisestä alueellisesti.

3.6. Yhteenveto maanpuolustusjärjestöjen kokonaisuudesta vuoden 1994 tilanteessa

Edellä olen esitellyt reserviläisjärjestöjen kolmijaon sekä Maanpuolustuskoulutus ry:n. Tämän perusteella voi laatia yksinkertaistetun kaavion maanpuolustusjärjestöjen kokonaistilanteesta, kun otetaan huomioon vielä muut keskusjärjestöt jäsenyhdistyksineen sekä muut maanpuolustusjärjestöt, jotka eivät kuulu mihinkään keskusjärjestöön.

Kuva 3. Maanpuolustusjärjestöjen järjestö rakenne vuoden 1994 tilanteessa yksinkertaistettuna kaaviona.

3.7. Kehitys vuoden 1994 jälkeen

Jos joku ajatteli vuonna 1994, että maanpuolustusjärjestöjen järjestö rakenne oli valmis vuonna 1994, niin hän erehtyi pahasti. Voisi sanoa, että hurjin muutos alkoi vasta tämän jälkeen. Tämän tutkimuksen tehtävä ei ole laatia täydellistä selostusta 1990-luvulla käydyistä rajuista muutoksista reserviläisjärjestöjen toiminta-alueella. Tutkimuskohteen ymmärtämiseksi paremmin olen kuitenkin käynyt läpi erilaista materiaalia, jotta erilaisia menneisyyden kehityslinjoja tulisi paremmin ymmärrettyä.

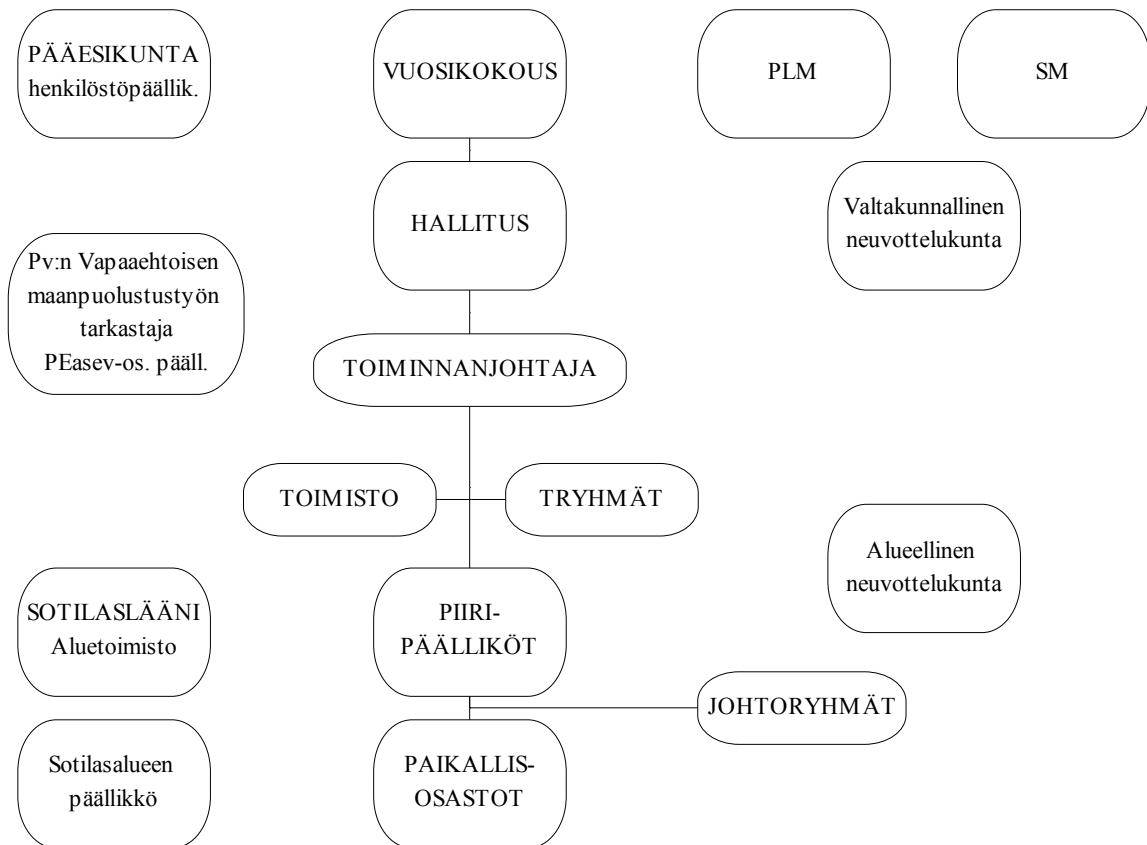
3.7.1. Reserviläisjärjestöjen katto-organisaation muutokset

Aineistoanalyysin perusteella voisi todeta yleisesti, että historiantutkijoilla tulee olemaan vaativa tehtävä tutkittaessa reserviläisjärjestöjen historiaa 1990-luvulla. Tapahtumia ja erilaisia käännteitä asioitten kehityksessä on ollut todella runsaasti. Valtakunnallisella tasolla vapaaehtoista maanpuolustusjärjestelmää on käsitelty ainakin viidessä työryhmässä.

Erilaisten vaiheiden jälkeen suomeen on asetuksella perustettu vapaaehtoisen maanpuolustustyön neuvottelukunta, jonka toimesta ns. Simolan työryhmä laati vuonna 1998 ehdotuksen Maanpuolustuskeskus ry -ehdotuksesta. Erinäisten vaiheiden jälkeen ehdotuksen käsittelyn jälkeen edellä mainittu Maanpuolustuskoulutus ry uudistettiin 21.12.1998 allekirjoitetun yhteistoimintapöytäkirjan jälkeen.

Simolan työryhmän ehdotusta on käsitelty laajasti Suomen sotilas -lehden 4/1998 vapaaehtoisliitteessä. Pelkästään näitä artikkeleita lukemalla tulee selväksi, ettei ehdotusta ole otettu yksimielisesti vastaan. Oleellista on vielä, että 1.12.1998 allekirjoitetun yhteistoimintapöytäkirjan sisältö ei ole sama kuin Simolan työryhmän esitys.

Loppujen lopuksi muutosten jälkeen Reserviläinen 4/1999 -lehdessä (Pulkkinen, 1999a) on esitelty MPK ry:n organisaatiokaavio.

Kuva 4: Maanpuolustuskoulutus ry:n organisaatiokaavio vuonna 1999.

21.12.1998 allekirjoitetun yhteistoimintapöytäkirjan perusteella jäseniksi MPK ry:ssä ovat:

- puolustusministeriö
- puolustusvoimat
- Maanpuolustuskiltojen liitto ry
- Naisten Valmiusliitto ry
- Reserviläisliitto ry
- Suomen Reserviupseeriliitto ry
- Kadettikunta ry
- Suomen Maanpuolustusnaisten Liitto ry
- Sotilaskotiliitto ry
- Suomen Naisten Maanpuolustusjärjestö ry
- Reserviläisurheiluliitto ry
- Suomen Sinibaretiliitto ry.

Kuten jäsenyylistauksesta käy ilmi, on kyseessä mittava järjestöpoliittinen hanke valtakunnallisella tasolla.

Laadittua organisaatiokaaviota on mielenkiintoinen verrata puolustusvoimien 1.12.1997 antamaan lausuntoon, jonka mukaan kyseisen yhdistyksen pitäisi olla seitsemän yhdistyksen fuusio. Näistä kolme olisi tutkimuksen kohteena olevat keskusjärjestöä. Vilkkaan keskustelun jälkeen, ja Simolan työryhmän esitysten jälkeen järjestöjen yhdistymistä ei ole tapahtunut. Tämän perusteella kuvassa 4 esitetty organisaatiokaavio on kompromissi erilaisten neuvottelujen jälkeen.

3.7.2. Vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä

Valtasen työryhmän työskentelyn tuloksena aloitettiin vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän luominen, jonka seurauksena aineistossa alkavat toistua seuraavat lyhenteet: PAT, RYT ja PYT. Edellä mainittu MPK ry on ennen ja jälkeen 21.12.1998 allekirjoitetun uudistuksen osallistunut näihin toimintoihin, joten tässä

alaluvussa en paneudu katto-organisaatioihin, vaan esittelen lyhyesti vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän perusajatukset.

RYT, reserviyksikkötoiminta

Reserviläiset ovat sijoitettuna sodan ajan tehtäviin, eli sa-tehtäviin, yleis- ja paikallisjoukoissa. Kun yleisjoukkojen vapaaehtoiset sa-sijoitetut reserviläiset harjoittelevat oman yksikkönsä puitteissa, kutsutaan tätä reserviyksikkötoiminnaksi.

Taustalla tässä on, että puolustusvoimien koulutusjärjestelmä on muuttunut joukkotuotantojärjestelmäksi, jonka tuloksena reserviläiset kotiutuvat suoraan varusmiespalveluksesta omana sodan ajan yksikkönään.

Tieteellisesti tutkittuna aineistossa puhutaan joukkojen kiinteydestä. Perusajatuksena on, että nuoret miehet muodostavat varusmiespalveluksessa kiinteän joukon, joka on reservissä 10-15 vuotta yleisjoukkojen yksikkönä. Tällaisen kiinteän joukon vapaaehtoinen harjoittelu puolustusvoimien tukemana on reserviyksikkötoimintaa.

Aineistoanalyysin perusteella olen pohtinut myös suomalaisen yhteiskunnan kehitystä. Ilmeisesti taustalla on ajatus, että nykyaikainen suomalainen nuori voi vaihtaa 10-15 vuoden aikana asuinpaikkaansa useasti, eikä näin ollen ole sitoutunut välttämättä yhteen paikkakuntaan. Perinteisesti sijoitus reservissä on perustunut asuinpaikkaan, mutta uusien yleisjoukkojen yksiköiden osalta tämä ei pidä enää paikkaansa.

Paikallisjoukkojen reserviyksikkö

Paikallisjoukkojen reserviläiset ovat pääasiassa yli 30-35-vuotiaita. Jos paikallisjoukkojen reserviläiset haluavat harjoitella sodan ajan kokoonpanossa, voivat he perustaa paikallisjoukkojen reserviyksikön.

PYT, paikallisyksikkötoiminta

Tässä tutkimuksessa ei ole varsinaisena tavoitteena pohtia muiden kuin reserviläisjärjestöjen toimintaa. Tässä sivua kuitenkin lyhyesti tosiasiaa, että myös muillekin kuin reserviläisille voidaan tarjota mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön.

Paikallisyksiköiden tehtävänä on antaa vapaaehtoisille kiinnostuneille, mutta paikallisjoukkoihin sijoittamattomalle, mahdollisuuden osallistua paikallisjoukon reserviyksikön tukitoimintaan. Käytännössä tämä on tarkoittanut pääasiassa nuoria ja naisia.

PAT-toiminta, paikallisosastotoiminta

Käytännön paikallisosastotoimintaa johtamaan paikkakunnalle perustetaan johtoryhmä (JORY), joka vastaa paikallisjoukon reserviyksikön omaehtoisesta toiminnasta ja yhteistoiminnasta paikallisyksikön kanssa.

Organisatorisesti paikallisosasto koostuu paikallisjoukon reserviyksiköstä ja paikallisyksiköstä, ja näiden kautta paikallisosastotoiminta järjestetään.

3.7.3. Vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän ja MPK ry:n suhde

Historiaa tarkemmin tunteva lukija saattaa huomauttaa, että vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän kehittämistä pohtinut ns. Valtasen työryhmä sai työnsä valmiiksi vuonna 1995, ja vastaavasti ns. Simolan työryhmä teki ehdotuksensa Maanpuolustuskeskus ry:stä vuonna 1998. Miksi nämä on kuitenkin esitetty ajallisesti eri järjestyksessä?

Käytännön ongelmana on ollut yhdistää kaksi toisistaan poikkeavaa asiaa:

- vapaaehtoisuus
- virallinen maanpuolustustyö.

Periaatteessa tästä yhtälöstä pitäisi tulla kauniisti vapaaehtoinen maanpuolustustyö. Käytännössä toimintatavat ovat kuitenkin erilaisia, ja erot voi tiivistää seuraavan taulukkoon:

Vapaaehtoisuus	Virallinen maanpuolustustyö
nopeatempoista	pitkäjänteistä, hitaampaa
vapaarahoitteisuus	rahoitus verovaroista
vapaaehtoisorganisaatio	virallisorganisaatio
katko-ongelmat mahdollisia	jatkuvuus turvattu
omaehtoisuus	lakisääteisyys
omakontrolli	parlamentaarinen kontrolli

Lyhyesti sanoen MPK ry oli vuonna 1993 puhtaasti vapaaehtoisjärjestöjen organisaatio. Vuonna 1995 luotiin virallisen maanpuolustusjärjestelmän ohien vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä. Lopuksi vuonna 1999 aloitti näiden tarkemmalla yhdistelyllä uudistettu MPK ry.

Olisiko tässä ollut kyllin muutosta? Hallintorakenteiden muutoksen lisäksi on ollut toiminnallisia tai sisällöllisiä muutoksia, mistä lisää seuraavassa alaluvussa.

3.7.4. Vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän sisällöllinen toiminta

Koko 1990-luvun osalta aineistossa toistuvat melko usein toiminnan osalta seuraavat sanat: kokeilu, testaus ja selvitys.

MPK ry:n kurssityyppejä kokeiltiin aiemmin erilaisilla kokeilukursseilla, joiden perusteella tehtiin johtopäätöksiä jatkosta. Kokeilukurssien jälkeen MPK ry:n kurssityyppejä oli kaksi, ja myöhemmin kurssityyppejä on yhteensä neljä. Peruseriaatteena on ollut, että MPK ry:n kurssit ovat olleet kaikille kiinnostuneille järjestettyjä.

Puolustusvoimien johtamia kertausharjoituksia on ideoitu uudelleen, ja on luotu vapaaehtoinen harjoitus, joka on puolustusvoimien johtama harjoitus vapaaehtoisella osallistumisella ilman korvauksia. Täysin vapaaehtoisesta harjoituksesta ei ole kyse, sillä puolustusvoimat johtaa harjoituksen.

PAT- ja RYT-toiminnan osalta yksiköiden johtajien pitäisi järjestää oikeassa suhteessa omaehtoista toimintaa ja MPK ry:n kursseja. Nämä pitäisi sitoa yksikön mukaan vapaaehtoiisiin harjoituksiin ja normaaleihin kertausharjoituksiin. Näin tavoitteena on luoda yksiköitä, joiden henkilöstö osaa tehtävänsä ja on harjoitellut tehtävänsä.

Uutena tekijänä mukaan on tullut puolustusvoimien järjestämä kouluttajakoulutus. Tällöin tavoitteena on, että reserviläiset pystyisivät itse kouluttamaan RYT- ja PAT-toiminnassa sekä MPK ry:n kursseilla. Puolustusvoimien resurssit eivät riitä jokaisen kurssin tukemiseen kantahenkilökunnan voimin. Kouluttajakoulutus on alkanut vuonna 2000, ja oletettavaa on tämänkin järjestelmän kehittyminen saatujen kokemusten myötä.

Lyhyesti sanoen sisällöllinen puoli vapaaehtoisessa maanpuolustusjärjestelmässä on kehittynyt yksilökoulutuksesta kohti joukkokoulutusta. Käytännössä näiden kahden yhdistäminen ei ole niin helppoa, kuten asiasta käyty vilkas keskustelu osoittaa.

3.7.5. Reserviläisjärjestöjen oma toiminta

Perinteisesti reserviläisjärjestöjen toimintaa on mm. ollut:

- aatteellinen toiminta
- perinnetoiminta
- yhdistystoiminnan rutiinit
- urheilu
- ammunta.

1990-luvulla myös reserviläisjärjestöjen oma toiminta on muuttunut, mutta perinteiset toimintamuodot eivät ole kadonneet mihinkään. Urheilu- ja ammutatoiminta pyörii edelleen yhdistysten ja Reserviläisurheiluliitto ry:n kautta. Uutuutena ammuntaan on tullut sovelletut reserviläisammunnat ulko- ja kotimaisten esimerkkien perusteella tehdyn kotimaisen kehittämistyön jälkeen. Ideana on, että perinteisen tauluammunnan sijaan järjestetään ampumarata, jossa ampuja etenee erilaisten tilanteiden pohjalta. Tavoitteena on kouluttaa aseiden käyttöä eri asennoista ja tähtäyskäytännöiltä tilanteen pohjalta.

Mielenkiintoinen yksityiskohta on jäsenistön värvääminen jo varusmiesaikana. Reserviläisliitto ry kokeili tätä järjestelmää vuosina 1994-1998 AuK-järjestelmän nimellä. Ennako-odotusten vastaisesti järjestelmä ei koskaan toiminut odotetulla tavalla, eli järjestelmän avulla ei pystytty saamaan pysyviksi jäseniksi nuoria aliupseereja. Eri vaiheiden jälkeen järjestelmä on muuttunut varuskunnissa tapahtuvaksi tiedotustoiminnaksi ilman tapahtumien järjestämistä. Reserviupseeriliitto ry:n vastaava tiedotusjärjestelmä on kokelas-info.

Järjestöjen sisäiset omat koulutukset ovat olleet myös yksi osa aineistossa. Merkittävä on ollut reservin päällystölle suunnattu pakettikoulutus, jota on kehitelty eri vaiheissa. Lopuksi puolustusvoimat hyväksyi osan paketeista MPK ry:n järjestämänä paikalliskurssin nimellä. Pieni yksityiskohta on, että puolustusvoimat edellyttivät paikalliskurssien suorittamisen olevan mahdollista myös järjestöjen ulkopuolisille henkilöille (pääesikunnan asevelvollisuusosaston ilmoitus 10.7.1995).

Tämän lisäksi järjestöjen jäsenten käyttöön on valmisteilla erilaista koulutusmateriaalia, joka tulee jäsenistölle jakoon tai koulutettavaksi vuoden 2000 jälkeen. Tarkoituksena on tukea jäsenistön omaehtoista kouluttautumista.

On selvää, että järjestöjen sisällä on hyvin monenlaista riippuen järjestöstä ja alueesta. Edellä olevan esittely on lähinnä valtakunnallisesti merkittävien toimintamuotojen listaus, ja kaikkien paikallisten toimintamuotojen esittely vaatisi oman selvitystyönsä.

3.8. Puolustusvoimien kehityksestä

Edellä olen käsitellyt lyhyesti reserviläisjärjestöjen menneisyyttä. Tutkimuksen kohteena on myös puolustusvoimat melko yleisellä tasolla. Puolustusvoimien käymät muutokset 1990-luvulla ovat oman selvityksensä arvoisia, mutta muutamia muutoksia ovat olleet mm. seuraavat:

- uudistettu varusmieskoulutus
- kantahenkilökunnan koulutusjärjestelmän uudistus
- kalustohankinnat
- varuskuntien uudelleenjärjestelyt
- osallistuminen kriisinhallintaan.

Valtioneuvoston 1997 selonteossa asiallisella virkamieskielellä ilmaistut muutostarpeet ovat käytännössä merkinneet suuria muutoksia monelle puolustusvoimien palveluksessa olevalle henkilölle. Lyhyesti sanoen vuoden 2000 puolustusvoimat eivät asiallisesti ottaen muistuta tietyiltä osin vuoden 1990 puolustusvoimia juuri ollenkaan. Tässä tutkimustyössä luettelen vain muutaman esimerkin.

Ensimmäinen käytännön esimerkki on kriisinhallinnan järjestelmien tulo myös Suomeen. Kansanomaisemmin asiaa on esitelty Helsingin Sanomien 2.11.2000 ja 18.11.2000 artikkeleissa. Rantapelkonen (2000) on tutkinut tieteellisemmin konfliktin, konfliktinhallinnan ja turvallisuuden käsitteitä kylmän sodan jälkeen. Oleellista on, että kylmän sodan jälkeen koko kriisinhallinnan käsite on tullut yleiseen kielenkäyttöön. Kun Helsingin Sanomat uutisoi 2.11.2000, että Pohjoismaihin yhteinen kriisinhallintakeskus aloitti, ei siitä revitä näyttäviä otsikoita. Tavallaan tämäkin kertoo kriisinhallinnan yleisemmästä hyväksymisestä.

Toinen esimerkki puolustusvoimien muutostarpeista on Ahoniemen (1999) tutkimus helikopterihankinnan käsittelystä. Tässäkin on taustalla jo vuonna 1997 valtioneuvoston selonteossa mainitut tarpeet tiettyjen joukkojen liikkuvuuden lisäämisestä.

Kolmantena esimerkkinä on jo vuonna 1995 (Kriisiturvallisuuden käsikirja) esitelty laajasti ns. tietoyhteiskunnan uhkatekijöitä. Tällöin ei enää vuonna 2000 ihmetystä 19.10.2000 IT-viikon artikkeli Suomen (tieto)verkkosodankäynnin hallinnollisista järjestelyistä. Näin puolustusvoimat on joutunut ottamaan voimakkaasti kantaa asiaan, joka ennen oli ulkopuolella puolustusvoimien toiminta-alueesta.

Lopuksi neljäntenä esimerkkinä voi pitää puolustusvoimien suunnitelmia upseerien koulutuksen kehittämisestä. Perusajatuksena on, että varusmiespalveluksen jälkeen reserviupseeri voi kouluttautua eri vaiheissa upseerin ylemmän ja alemman korkeakoulututkinnon. Eri vaiheiden jälkeen on sitoumus palvella tietty aika, minkä jälkeen voi siirtyä reserviin tai jatkaa seuraavaan vaiheeseen. Miehistölle ja aliupseereille on kehitteillä vastaavia määräaikausjärjestelmiä. Molempien järjestelmien kehittämisen taustalla on joidenkin tehtävien ammattimaistuminen tai puoliammattimaistuminen sekä tarve osaavampaan reserviin.

Mihin tämä kaikki johtaa puolustusvoimien kohdalla? Haasteet ovat mittavia, resurssit rajallisia ja oma osaaminen tuntuu loppuvan. Tämän perusteella on puolustusvoimien oma tutkimustoiminta herännyt pohtimaan sotilasjohtajuuden uusia kohdattavia haasteita (Krogars & Parikka, 1999 sekä Kylkraudan teemanumerot aiheesta).

Kun pohditaan reserviläisjärjestöjen tulevaisuutta, on kiinnitettävä huomiota järjestelmään, joka tuottaa reserviläisiä. On selvää, että reserviläiset tulevat muuttumaan nuoremmista sukupolvista, kun uudenlaisen koulutuksen saaneita reserviläisiä on enemmän reservissä. Miten tämä vaikuttaa reserviläisjärjestöihin?

Kuten edellä on käynyt ovat reserviläisjärjestöt kytkettynä eri tavoin vapaaehtoiseen maanpuolustusjärjestelmään. Kun otetaan huomioon puolustusvoimien muutosprosessit, on perusteltua kysyä, millä sijalla vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä on puolustusvoimien tärkeysjärjestyksessä. Tätä tietoa on oletettavasti vaikea saada, koska puolustusvoimat isona organisaationa osaa hoitaa julkisuuskuvaansa.

3.9. Yhteenveto 1990-luvun kehityksestä

Onko koko järjestelmä liikkeessä? Tällaisiakin kommentteja on helppo esittää, sillä Suomi kävi monia muitakin rajuja muutoksia 1990-luvulla. Aineistossa mainittu EU-jäsenyys herätti eniten keskustelua 1993 ja 1994, mikä on yksi esimerkki suuresta muutoksesta. Onko vuoden 2000 Suomi enää millään tavalla samanlainen kuin vuoden 1990 Suomi?

3.9.1. Myrsky vesilasissa?

Mitä näistä kaikista muutoksista on jäänyt jäljelle reserviläisjärjestöjen osalta? Ovatko muutokset olleet positiivisia vaativien prosessien läpiviemistä? Mitä mieltä tavallinen kansalainen on reserviläisjärjestöistä ja vapaaehtoisesta maanpuolustustyöstä?

Tätä asiaa ei ole selvitetty reserviläisjärjestöjen toimesta, vaan 1999 puolustusministeriön teettämässä tutkimuksessa (Reserviläinen, 2/1999). Tässä tutkimuksessa analysoitu aineisto koostuu osaksi järjestöjen sisäisestä materiaalista ja lehdistä. Näissä lehdissä näkökulma on ymmärrettävästi keskittynyt tiettyihin asioihin. Sen sijaan puolustusministeriön teettämä tutkimus on käsitellyt laajemmin vapaaehtoisia maanpuolustusjärjestöjä, ei pelkästään reserviläisjärjestöjä.

Reserviläisjärjestöjen kannalta myönteisiä tuloksia tutkimuksesta ovat:

- 30 % olisi osallistumaan vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön
- 24 % olisi osallistumaan vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön, mutta elämäntilanne ei anna mahdollisuutta.

Enemmänkin neutraali tulos tutkimuksesta on seuraava: 38 % ei suhtaudu kielteisesti, mutta ei halua osallistua toimintaan. Tämä on enemmän kielteinen tai myönteinen tulos riippuen näkökulmasta. Passiivinen myönteisyys on parempi kuin aktiivinen vastarinta. Toisaalta passiivinen myönteisyys ei tarkoita aktiivista toimintaa, joka olisi järjestöjen tavoite.

Tutkimuksessa on kysytty vastaajien mielipidettä suojeluskuntaperinteen henkiinherättämisestä, ja viesti on melko selkeä: suojeluskuntaperinteen henkiinherättämiseen suhtaudutaan jokseenkin tai täysin erimielisesti, toki jotkut kannattavat asiaa (Täysin eri mieltä 38%, jokseenkin eri mieltä 21%, jokseenkin samaa mieltä 29%, täysin samaa mieltä 9%, EOS 13%). Näin toimittaessa voi toki kysyä, muuttuisiko yleinen passiivinen myönteisyys passiiviseksi kielteisyydeksi ja osittain aktiiviseksi vastarinnaksi. Aineistossa osa maanpuolustusaktiiveista kannattaa suojeluskuntaperinteen henkiinherätystä ja osa tyrmää ajatuksen täysin, mikä on linjassa tämän tutkimustuloksen kanssa.

Suojeluskuntakysymys osoittaa, kuinka jotkin asiat voivat pysyä pitkään yleisessä tietoisuudessa, vaikka monella ei enää ole omakohtaista kokemusta suojeluskunnista. Tämän tutkimuksen kohteena ei ole tutkia suojeluskuntia, mutta mielipidekyselyn tulos ja aineisto osoittaa, kuinka joidenkin asioiden perintö painaa pitkään. Tämän pohjalta voi todeta, että oletettavasti 1990-luvun perintö vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä tulee vaikuttamaan hyvinkin pitkään maanpuolustusaktiivien toimintaan.

Puolustusministeriön teettämän tutkimuksen tuloksena voi todeta, että suurin osa vastaajista (46 % täysin samaa mieltä, 43 % jokseenkin samaa mieltä) ei tunne maanpuolustusjärjestöjen toimintaa kovin hyvin. Kun samaa asiaa on vielä kysytty tarkemmin järjestökohtaisesti on tuloksena seuraava taulukko:

Minkä vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen toimintaa tunnette ainakin pintapuolisesti?			
	kaikki (%)	miehet (%)	naiset (%)
Reserviläisliitto	26	36	16
Reserviupseeriliitto	29	36	23
Joukko-osastokilta, tms.	11	20	3
Maanpuolustuskoulutus ry:n kurssi	14	17	11
Sotilaskotiliitto	35	37	33
Naisten Valmiusliitto	3	3	4
Suomen Sinibaretiliitto	11	13	9
Jokin muu maanpuolustusjärjestö	5	7	3
Ei tunne minkään toimintaa	42	33	51

Erityinen huomio kannattaa kiinnittää kohtaan "Ei tunne minkään toimintaa".

Kun reserviläisistä suurin osa on miehiä, on miesten mielipide merkitys suuri vapaaehtoisen maanpuolustustyön ja reserviläisjärjestöjen osalta. Erilaisia tuloksia miesten mielipiteistä ovat seuraavat:

puolustus- ja turvallisuuspoliittisen tietämyksen lisääminen	24 %
osallistuminen oman kotipaikkakunnan puolustuksen suunnitteluun	23 %
oman sodanajan joukon kouluttautuminen kriisiajan tehtävää varten	20 %
harjaantuminen omassa sodan ajan tehtävässä ja taistelija taidoissa	19 %
harrastustoiminta ja samanhenkisten tuttavien tapaaminen	18 %
yhdistystoimintaan osallistuminen	8 %
mahdollisuus hankkia kertausharjoitusvuorokausia ja reservin ylennyksiä	8 %

Reserviläisjärjestöjen yhdistystoiminnan kannalta 8% yhdistystoiminnasta kiinnostuneita voi olla paljon tai vähän. Jos kaikki 8 % todella osallistuisivat, on yhdistysten toiminta melko turvattua. Toisaalta tämä 8 % on oletettavasti jakautunut erilaisiin ryhmiin, ja todellista osallistumishalukkuutta pitäisi tutkia muilla menetelmillä.

Puolustusministeriön teettämä tutkimus osoittaa joitain asioita. Ensinnäkin markkinointi ja todellisen tietoisuuden luominen vapaaehtoisesta maanpuolustustyöstä ja reserviläisjärjestöistä on todella vaativaa. Kun tutkimuksen kohteena olevien järjestöjen keskus-, piiri- ja paikallistason organisaatiot ovat olleet melko hyvässä kunnossa 1970-luvulta lähtien, voi tuloksia pitää vaatimattomina. Erityisesti kiltojen osalta tulos voi olla hankala, koska niiden piti alkuvaiheessa ottaa RYT-toiminnan tiedotusvastuu. Kun tulokset ovat tätä luokkaa, ovat monet nuoret varusmiehet luultavasti olleet täysin tietämättömiä kiltojen toiminnasta.

Toisaalta reserviläis- ja reserviupseeriorganisaatioillakin on mietinnän paikka tulosten perusteella. Miesten tuloksista voidaan irrottaa erilleen perinteisten tulosten kannatus:

harrastustoiminta ja samanhenkisten tuttavien tapaaminen	18 %
yhdistystoimintaan osallistuminen	8 %
mahdollisuus hankkia kertausharjoitusvuorokausia ja reservin ylennyksiä	8 %

Kun yleensä ottaen on suhtauduttava erittäin kriittisesti erilaisiin mielipidetutkimuksiin, ja pohdittava mielipiteen muuttumista todelliseksi toiminnaksi, edellä olevaa tulosriviä pohtia uudelleen seuraavalla tavalla:

	mielipide	todellinen toiminta 3/4 mielipiteestä	todellinen toiminta 1/2 mielipiteestä	todellinen toiminta 1/4 mielipiteestä
harrastustoiminta ja samanhenkisten tuttavien tapaaminen	18 %	13,5 %	9 %	4,5 %
yhdistystoimintaan osallistuminen	8 %	6 %	4 %	2 %
mahdollisuus hankkia kertausharjoitusvuorokausia ja reservin ylennyksiä	8 %	6 %	4 %	2 %

Kun vielä otetaan huomioon, että riippuen paikkakunnasta ja alueesta on mahdollisuus valita useamman reserviläisyhdistyksen toiminnan välillä, voivat joissain paikallisyhdistyksissä todelliset aktiivit olla 8 % alapuolella.

Samalla tavalla voi kyseenalaistaa 1990-luvulla syntyneitä maanpuolustustyön muotoja, joten miesten kohdalla voi tehdä uudelleen näiden toimintamuotojen taulukon:

	mielipide	todellinen toiminta 3/4 mielipiteestä	todellinen toiminta 1/2 mielipiteestä	todellinen toiminta 1/4 mielipiteestä
osallistuminen oman kotipaikkakunnan puolustuksen suunnitteluun	23 %	17,25 %	11,5 %	5,75 %
oman sodanajan joukon kouluttautuminen kriisiajan tehtävää varten	20 %	15 %	10 %	5 %
harjaantuminen omassa sodan ajan tehtävässä ja taistelija taidoissa	19 %	14,25 %	9,5 %	4,75 %

Edellä olevia uudelleen laadittuja taulukkoja voi kutsua numeroiden pyörittelyksi ilman mitään todellisuuspohjaa. Ehkä näin on, mutta pelkkä mielipide ei ole vielä toimintaa, eivätkä yhden otostutkimuksen 1016 henkilöä edusta koko kansaa.

Alanen (1997a, 1997b) on tutkinut laajemmin kahdessa artikkelissa puolustustahdon kehittymistä erilaisten mielipidemittausten perusteella, ja tämän perusteella näitä tuloksia voi miettiä suhteessa puolustusministeriön teettämään mielipidetutkimukseen. Alanen (1997b) ehdottaa lopuksi puolustustahdon mittariksi kolmea mittaria, ja tästä seuraavassa suora lainaus:

TAULUKKO 5 Puolustusasenteen perustunnusluvut prosentteina Tiedosto: MTS-tutkimus 95 (painottamatta)	Kaikki n = 1010	Miehet n = 504	Nuoret miehet (15 - 24 -vuotiaat) n = 87
1. Täysin puolustusmyönteiset	71,5	80,4	72,8
2. Kaikki puolustusmyönteiset	94,4	95,6	92,0
3. Täysin puolustuskielteiset	3,2	2,4	5,7

(Taulukko Alasen 1997b artikkelin perusteella)

Ideana on, että puolustusmyönteisyydessä on erilaisia asteita, ja yhdistämällä hieman häilyvät ryhmät suuremmaksi ryhmäksi täysin puolustusmyönteisten kanssa saadaan kaikkien puolustusmyönteisten ryhmien prosenttiluku selväksi. Ainakin edellä lainatun taulukon perusteella Suomessa on puolustustahtoa. Lopuksi Alanen ehdottaa, että täysin puolustuskielteisten ryhmän kokoa seuraamalla nähdään myös puolustustahtoa heikentävin mielipiteiden kehittyminen.

Mitä johtopäätöksiä on tehtävä Alasen artikkeleiden ja puolustusministeriön teettämän mielipidetuloksien perusteella? Huolimatta suomalaisten voimakkaasta puolustusmyönteisyydestä ei tämä käytännössä muutu toiminnaksi vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä. Tämä myös selittää, että 38 % vastaajista suhtautuu vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön myönteisesti ilman omaa osallistumistahtoa puolustusministeriön teettämässä mielipidetutkimuksessa.

Edellä olevien tilastojen perusteella on aivan aiheellista kysyä, onko sittenkin ollut kyse myrsky vesilasissa -ilmiöstä, eli pienehkön vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön vihkiytyneen joukon keskinäisestä toiminnasta. Varsin värikkäästi tätä näkemystä edustaa Laine (1994), ja luonnollisesti seuraavassa numerossa on ollut väitteet vääräksi osoittavia kirjoituksia.

Objektiivisen totuuden löytämiseksi on vaikea löytää mitään kiistattomia todisteita, koska kyseessä on muuttuva ilmiö, eli kansalaismielipide. Taas toisaalta pienehkön ryhmän toimintaan on kiinnitetty valtakunnallistakin huomiota valtakunnallisen neuvottelukunnan asetuksella, kuten on tehty vapaaehtoisen maanpuolustustyönkin kohdalla, vaikka joissain neuvottelukunnissa edustettujen ihmisten määrä on huomattavasti pienempi kuin vapaaehtoisen maanpuolustustyön neuvottelukunnassa.

Tässä palaamme jälleen alussa mainitsemaani merkitysongelmaan. Vaikka jokin toiminta voi olla määrällisesti pientä, voidaan toiminnalle antaa suuria merkityksiä. Näin ollen myrsky vesilasissa -ilmiön lopullinen todentaminen jää historiantutkijoiden tehtäväksi.

3.9.2. Yhdistymiskysymys

Aineistoanalyysissä tutkimuksen kohteena olevien järjestöjen eritapaiset yhdistämisehdotukset nousevat voimakkaasti esille. Aktiivisemmin reserviläistoiminnassa oleva lukija on jo voinut aiemmin huomauttaa, että yhdistymiskysymys on koko järjestelmän peruskysymys, ja pitäisi olla reserviläisjärjestöjen tulevaisuuspohtintojen ensimmäinen kysymys.

Tutkimusperinteeseen kuuluu kuitenkin tulkita ja kyseenalaistaa asioita, joita yleensä ottaen pidetään itsestäänselvyyksinä. Lisäksi lähdeaineistona käytetyt tulevaisuudentutkijoiden aiemmat tutkimukset osoittavat, että juuri itsestäänselvyydet ovat muuttuvia tekijöitä historiallisten kokemusten perusteella. Tämän vuoksi aineistoanalyysin tehtävä on etsiä mahdollisesti muuttuvia itsestäänselvyyksiä, joiden muutoksen seurauksena saattaa olla yhdistymiskysymyksestä riippumattomia muutoksia reserviläisjärjestöjen tulevaisuudessa.

Yhdistämiskysymys on ollut eri aikoina esillä eri muodoissa, ja eri sukupolvet järjestöjen historian aikana ovat tehneet asiasta erilaisia kannanottoja sekä puolesta että vastaan. Hyvä esimerkki aiheesta on Castrénin (1993) kirjoitus, jossa jo väistynyt aktiivi ihmettelee, miksi nuorempi vetovastuussa oleva sukupolvi ei pysty järjestämään yhdistymistä vanhempien sukupolvien yritysten epäonnistumisesta huolimatta.

Yhdistymiselle on esitetty useita erilaisia perusmalleja, ja seuraavassa taulukossa esittelen ne lyhyesti:

	yhdistymistapa	johtamistapa
1. reserviläisjärjestöjen johtama keskusjärjestö, fuusio	nykyiset järjestöt yhdistyvät keskus-, piiri- ja paikallistasolla	järjestö on reserviläisten johtama, puolustusvoimat tukee järjestöä
2. reserviläisjärjestöjen johtama keskusjärjestö, ilman fuusiota	nykyistä keskusjärjestöä vahvistetaan / uudistetaan, muut järjestöt pysyvät itsenäisinä, yhteistoiminta keskusjärjestön kautta	järjestö on reserviläisten johtama, puolustusvoimat tukee järjestöä
3. puolustusvoimien johtama	nykyiset järjestöt yhdistyvät	järjestö on puolustusvoimien

keskusjärjestö, fuusio	keskus-, piiri- ja paikallistasolla	johtama ja tukema
4. puolustusvoimien johtama keskusjärjestö, ilman fuusiota	nykyistä keskusjärjestöä vahvistetaan / uudistetaan, muut järjestöt pysyvät itsenäisinä, yhteistoiminta keskusjärjestön kautta	järjestö on puolustusvoimien johtama ja tukema, reserviläisjärjestöt hoitavat tiedottamista ja omaa perinteistä toimintaansa

Eri malleilla on kannattajia erilaisilla perusteilla. Aineistossa eri mallien kannattajilla on hyviä perusteita, ja vertailuja on tehty eri näkökulmista.

Mutta onko pelkkien organisaatorakenteiden pohtiminen tulevaisuuden kannalta oleellista? Jos vertaamme keskustelua puolustusvoimien omien organisaatorakenteiden muutosprosesseihin, on pyrkimyksenä luoda organisaatiosta vastaus eri aikoina syntyneisiin haasteisiin. Tämän vuoksi tässä tutkimuksessa ei olennaisin kysymys ei ole pohtia yhdistymiskysymystä, vaan yrittää ensin löytää aineistoanalyysin perusteella keskeiset muutoshaasteet.

4. MUUTOSILMIÖT KOSKIEN RESERVILÄISJÄRJESTÖJEN TULEVAISUUTTA

4.1. Muutosilmiö käsitteenä

Meristön (1991) toimintaskenaariomenetelmässä on useita vaiheita. Yksi tehtävä on ympäristön muutostekijöiden tunnistaminen ja kartoittaminen. Mutta mikä on muutosilmiö?

Muutosilmiöitä on tarkasteltava laajemminkin, sillä yleensä tulevaisuusarvioiden ongelmana on joidenkin muutosilmiöiden huomiotta jättäminen. Laajemmin ottaen organisaation yleistä toimintaympäristöä voi tarkastella taloudellisten, teknisten, sosiaalisten, poliittisten ja ekologisten tekijöiden perusteella. Tällöin on suurempi mahdollisuus havaita muutosilmiöitä, joita ei normaalisti toiminnassa havaita.

Tässä tutkimuksessa muutosilmiö on reserviläisjärjestöjen yleisessä toimintaympäristössä vaikuttava tekijä, jonka on mahdollista muuttua tulevaisuudessa.

Meristön (1991) mukaan muutosilmiöiden kartoituksessa pitää käyttää mielikuvitustaan ja kyseenalaistaa vallitsevia tekijöitä. Tässä tulee esille tulevaisuudentutkimuksen ja normaalin tieteenalan ero: normaalissa tieteenharjoittamisessa ei juurikaan kyseenalaisteta vallitsevia tekijöitä, vaan pyrkimyksenä on löytää pysyvät vallitsevat tekijät.

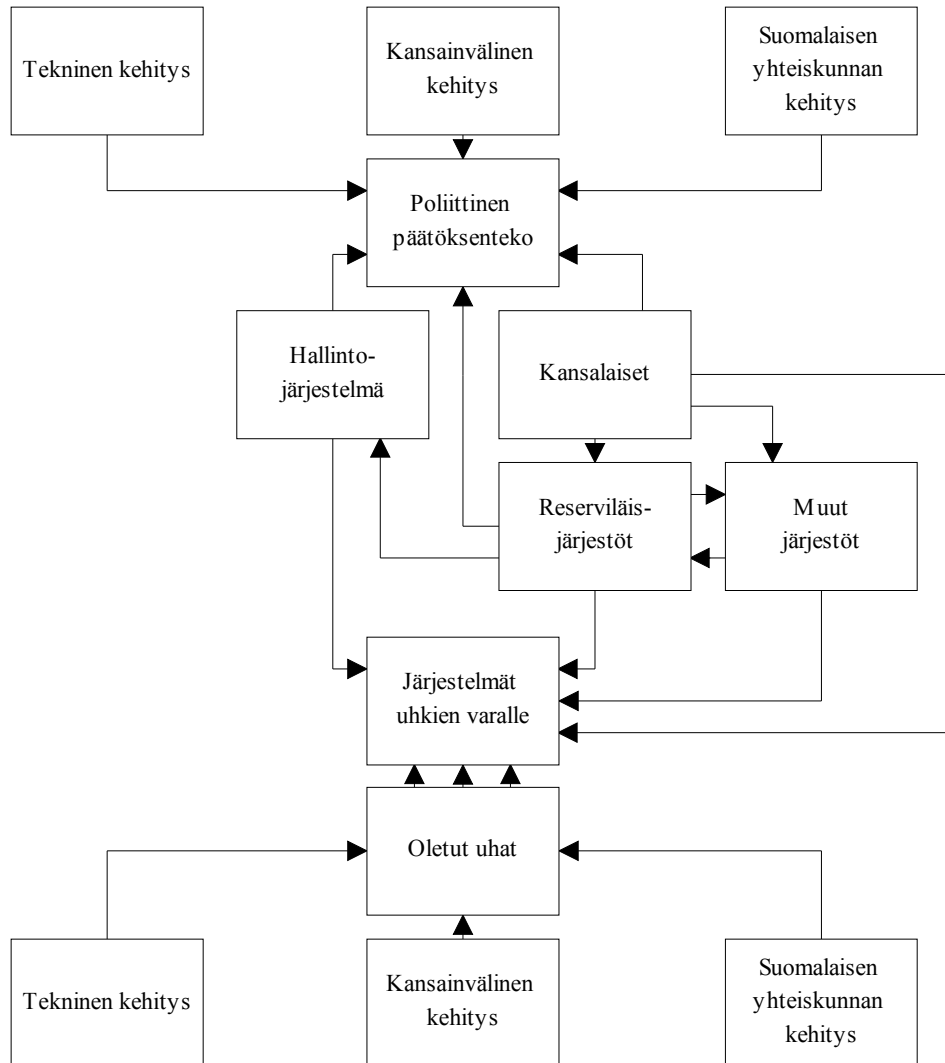
4.2. Tässä tutkimuksessa havaitut muutosilmiöt

Muutosilmiöiden havaitseminen on vaikeaa. Historiassa on löydettävissä esimerkkejä, kuinka jokin muutosilmiö jäi huomiotta päätöksiä tehdessä. Muutosilmiöiden havaitsemisen apuvälineenä olen tässä tutkimuksessa käyttänyt käydyn kirjallisen aineiston oleellisten kohtien ryhmittelyä erilaisten luokitusten alle.

Muutosilmiöiden havaitsemiseen tehty laadullinen aineistoanalyysin tein erikseen, ja se on saatavissa sähköisessä muodossa (LIITE 2).

Kun reserviläisjärjestöjä tutkitaan laajemmassa yhteydessä, eivät ne toimi tyhjiössä, vaan ovat osa monenlaisia vaikutussuhteita. Osa näistä vaikutussuhteista on suoria, ja osa epäsuoria. Aineistoanalyysin perusteella olen laatinut kuvan 5 kaavion erilaisista vaikutussuhteista.

Reserviläisjärjestön jäsenessä voi herättää kummastusta, että reserviläisjärjestöt ovat kaaviossa vain yksi pienehkö osa. Kaaviota on luettava eri kohdista, jolloin myös reserviläisjärjestöjen paikka selviää.

Kuva 5: Erilaiset muutostekijät reserviläisjärjestöjen tulevaisuudessa yksinkertaistettuna kaaviona

4.2.1. Oletetut uhat

Kun lähdetään pohtimaan yhteiskunnallista kehitystä, on läpi historian ollut erilaisia ihmisyhteisöjä uhanneita asioita. Tässä tutkimuksessa en ryhdy kuitenkaan käymään läpi suomalaisten kokemia uhkia jääkaudesta asti, vaan keskityn lähitulevaisuudessa oletettuihin uhkiin. Oleellista on, että uhkien luonne ja todennäköisyysaste vaihtelevat eri aikoina.

Aineistoanalyysin perusteella oletetuissa uhissa voi löytää seuraavat muutosilmiöt:

- voimakas erilaisten ryhmittymien vastakkainasettelun paluu, uusi "kylmä sota"
- laajamittainen hyökkäys Suomeen
- strateginen isku Suomeen
- eurooppalainen sota, Suomi ei mukana
- eurooppalainen sota, Suomi mukana
- sodat Euroopan ulkopuolella
- alueelliset kriisit Suomen lähialueilla
- Suomen sisäisen turvallisuuden häiriö, alueellinen kriisi Suomessa

4.2.3. Uhkiin vaikuttava kansainvälinen ja tekninen kehitys sekä suomalaisen yhteiskunnan kehitys

Miksi uhat muuttuvat? Koska ihmisyhteisöjen toiminnassa on tapahtunut muutoksia läpi historian, ovat uhat muuttuneet tämän mukana. Pienenä esimerkkinä voi todeta, että vuonna 2000 tavallinen suomalainen ei joitain tauteja uhkana, koska näihin on kehitetty rokotteet, ja lääkinnällinen jakelu on huolehdittu erilaisten järjestelmien kautta. Sitä vastoin häntä edeltäneet suomalaiset sukupolvet ovat miettineet näitä uhkia hyvinkin vakavasti, viimeistään joidenkin tautien levitessä väestössä.

Aineistoanalyysin perusteella uhkiin vaikuttavat tekijät voi jakaa seuraavasti:

- kansainvälinen kehitys
- tekninen kehitys
- suomalaisen yhteiskunnan kehitys.

Kansainvälisen kehityksen muutosilmiöt ovat seuraavat:

- valmiusjoukkojen määrä kansainvälisesti
- massa-armeijoiden määrä Euroopassa
- valmiusjoukkojen määrä Suomessa
- Suomen asevelvollisuusarmeijan koko
- Suomen osallistuminen kriisinhallintaan.

Teknisen kehityksen muutosilmiöt ovat seuraavat:

- asejärjestelmien teknistyminen
- teknisen osaamisen vaatimukset.

Suomalaisen yhteiskunnan kehityksessä on löydettävissä seuraavanlaisia muutosilmiöitä:

- asevelvollisuusarmeijan suosio
- yhteisvastuullisten järjestelmien suosio
- armeijan ammattimaistuminen.

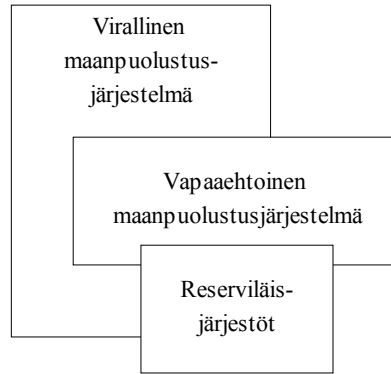
Kriittinen lukija huomauttaa melko varmasti, että suomalaisessa yhteiskunnassa on monta muutakin muutosilmiötä. Tämä on täysin tosiasiata, johon ei tarvita suurtakaan tutkimusta. Tämän tutkimuksen kannalta nämä muutosilmiöt vaikuttavat reserviläisjärjestöihin, ja niiden vaikutusta tulevaisuudessa on syytä pohtia.

4.2.3. Järjestelmät uhkien varalle

Mitä ovat järjestelmät uhkiin varautumisessa? Olisi erittäin mielenkiintoinen tutkimuskohde, kuinka hyvin tavallinen kansalainen tuntee nämä järjestelmät, sillä järjestelmiä on useita. Tiivis esitys erilaisista järjestelmistä on Tietoja maanpuolustuksesta -kirja (esim. 1992), jota käytetään valtakunnallisilla maanpuolustuskursseilla opetusmateriaalina.

Vain yhtenä varautumisjärjestelmänä on sotilaallisen järjestelmän ylläpito, minkä seurauksena Suomessa on reserviläisiä. Varusmiehiä ja reserviläisiä ei kouluteta vain koulutuksen vuoksi, vaan joidenkin oletettujen uhkien vuoksi.

Yksi osa järjestelmiä on ihmisten vapaaehtoisuuden hyödyntäminen, ja tässä tutkimuksessa on olennaisena järjestelmänä vapaaehtoinen maanpuolustustyö. Laajemmin tarkasteluna reserviläisjärjestöt ovat osa vapaaehtoista maanpuolustustyötä, mutta eivät koko vapaaehtoisen maanpuolustustyön järjestelmä.

Kuva 6: Virallinen maanpuolustusjärjestelmä, vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä ja reserviläisjärjestöt toisiinsa liittyneenä

Vapaaehtoiselle maanpuolustusjärjestelmälle ei ole tullut mitään selkeää määritelmää aineistoanalyysin aikana. Syynä tähän on, että järjestelmää vasta ollaan luomassa ja vakiinnuttamassa, joten yleisesti käytetty käsite vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä ei tällä hetkellä ole. Tilanne voi toki muuttua tulevaisuudessa.

Aineistoanalyysin pohjalta löytyy seuraava muutosilmiöt:

- paikallisjoukkojen varustaminen
- paikallisjoukkojen koulutus
- yleisjoukkojen varustaminen
- yleisjoukkojen koulutus
- yleinen asevelvollisuus
- alueellisen puolustusjärjestelmän koulutus
- alueellisen puolustusjärjestelmän toiminta
- kriisinhallinnan koulutus
- ihmisten muodollinen osaaminen
- ihmisten todellinen osaaminen
- puolustusvoimien tuki luodulle vapaaehtoiselle maanpuolustusjärjestelmälle.

4.2.4. Uhkiin varautuminen

Kun uhat on tunnistettu ja arvioitu, on uhkien toteutumista varten varauduttava jollain tavalla. Aineistoanalyysin perusteella voi todeta, että uhkia varten on monenlaisia järjestelmiä. Periaatteessa on mahdollista luoda teoreettisia, ns. paperilla, järjestelmiä, mutta todellisesta uhkaan varautumisesta voidaan puhua, kun järjestelmän toimintakyky on todettu joka oikeassa tilanteessa tai harjoitustilanteessa.

Riippuen uhasta ja varautumisjärjestelmästä on järjestelmän toimintakyvyn todentamisessa erilaisia tapoja. Joidenkin järjestelmien osalta on tyydyttävä vain harjoituksiin, koska uhan toteutumista ei voida keinotekoisesti jäljitellä ilman huomattavaa vaaraa.

Tässä tutkimuksessa uhkiin varautuminen tarkoittaa luodun järjestelmän oletettua toimintakykyä uhan mukaisessa tilanteessa, ei järjestelmän toimintaa normaalitilanteessa.

Aineistoanalyysin perusteella uhkiin varautumisen muutostekijöitä ovat:

- virallisen maanpuolustusjärjestelmän oletettu toimintakyky
- virallisen maanpuolustusjärjestelmän todennettu toimintakyky
- vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän oletettu toimintakyky
- vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän todennettu toimintakyky.

4.2.5. Hallintojärjestelmä

Nykyaikaisessa suomalaisessa yhteiskunnassa ei kuitenkaan luoteta pelkästään vapaaehtoiseen valmistautumisjärjestelmiin. Tässä tutkimustyössä puhun vain yleisesti hallintojärjestelmästä, joka perustuu verovaroihin. Tutustumalla tarkemmin Tietoja maanpuolustuksesta -kirjaan (esim. 1992) on helppo havaita, että erilaisin uhkiin varautuminen on monen hallinnonalan kokonais- tai osittaistehtävä.

Tämän tutkimuksen ja reserviläisjärjestöjen kannalta olennaisimpia ovat puolustusvoimat ja puolustusministeriö eri hallintotasoilla. Tässä tutkimuksessa en ryhdy analysoimaan erilaisten hallintojärjestelmien eroja tai yhtäläisyyksiä; Suomalaisen hallintojärjestelmän tulevaisuuden pohtiminen on oman tutkimuksensa arvoinen asia.

Aineistoanalyysin perusteella hallintojärjestelmän muutosilmiöitä ovat:

- hallintojärjestelmien eri osien sisäinen yhteistyökyky
- reserviläisjärjestöjen ja hallintojärjestelmän suhde
- hallintojärjestelmän näkemys vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- hallintojärjestelmän näkemys virallisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- reserviläisjärjestöjen näkemys vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- reserviläisjärjestöjen näkemys virallisesta maanpuolustusjärjestelmästä.

4.2.6. Poliittinen päätöksenteko

Poliittinen päätöksenteko on nykyaikaisessa suomalaisessa yhteiskunnassa lähes aina jollain tavalla hallintojärjestelmän taustalla: poliittiset päättäjät valvovat ja määräävät jollain tavalla hallintojärjestelmien eri osien toimintaa.

Periaatteessa poliittiset päättävät ja hallintojärjestelmä toteuttaa; käytännössä tilanne ei ole näin yksinkertainen. Tosiasiassa hallintojärjestelmä ja poliittinen päätöksenteko vaikuttavat toisiinsa eri tavoilla.

Aineistoanalyysin perusteella poliittisen päätöksenteon muutosilmiöitä ovat:

- hallintojärjestelmän ja poliittisen päätöksenteon suhde
- reserviläisjärjestöjen ja poliittisen päätöksenteon suhde
- asevelvollisuusarmeijan lakkauttaminen
- Suomen liittoutuminen
- päätöksentekijöiden todellinen suhtautuminen vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön
- päätöksentekijöiden todellinen suhtautuminen reserviläisjärjestöihin
- päätöksentekijöiden osoittamat resurssit valmistautumisjärjestelmille
- päätöksentekijöiden osoittamat resurssit vapaaehtoiselle maanpuolustustyölle
- päätöksentekijöiden osoittamat resurssit reserviläisjärjestöille.

4.2.7. Kansalaiset ja muut järjestöt

Tällä hetkellä suomalaiseen poliittiseen päätöksentekojärjestelmään kuuluu, että poliittiset päätöksentekijät valitaan vaaleilla. Ideana on, että kansalaisten omina edustajina on heidän itse valitsemansa edustajat (kts. esim. Suomen perustuslaki, 2000).

Yksittäisen ihmisen vaikutus on tietysti aina pohtimisen arvoinen asia. Monet asiat kuitenkin valmistellaan laajassa kansalaiskeskustelussa ennen päätöksentekoa. Lisäksi otostutkimuksina kysytään kansalaisten mielipiteitä monesta asiasta, ennen kuin asiaa edes esitellään laajasti. Lisäksi kansalaisten toiminnan muuttuminen aiheuttaa joissain tapauksissa vähittäisen pakon hallintojärjestelmälle ja poliittiselle päätöksenteolle muuttaa omaa toimintaansa.

Tässä tutkimuksessa kansalaiset, tai suomalaiset, ovat osa muutostekijöitä, koska moni asia on riippuvainen joko kansalaismielipiteestä tai kansalaisten osallistumishalukkuudesta.

Aineistoanalyysin perusteella kansalaisista riippuvia muutosilmiöitä ovat:

- kansalaisten käsitys reserviläisjärjestöistä
- kansalaisten käsitys vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- kansalaisten käsitys virallisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- kansalaisten käsitys turvallisuudesta
- kansalaisten todellinen puolustustahto
- kansalaisten todellinen halu osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön
- kansalaisten todellinen halu osallistua yhdistystoimintaan.

4.2.8. Reserviläisjärjestöt

Tutkimuksen tehtävänä on pohtia reserviläisjärjestöjen tulevaisuutta. Luvun 4.2. aluksi totesin, että reserviläisjärjestöjä on tutkittava laajemmassa yhteydessä. Edellä olen kuvannut, kuinka reserviläisjärjestöt ovat keskellä monia vaikutussuhteita. Joihinkin muutosilmiöihin reserviläisjärjestöillä ei oletettavasti ole mitään vaikutusta, mutta ne voivat vaikuttaa olennaisesti reserviläisjärjestöjen tulevaisuuteen.

Aineistoanalyysin perusteella reserviläisjärjestöjä koskevia muutosilmiöitä ovat:

- reserviläisjärjestöjen täysin oma toiminta (ei rekisteröidy muille tiedoksi)
- reserviläisjärjestöt etujärjestöinä, perinnejärjestöinä
- reserviläisjärjestöt sotilaallista koulutusta antavina
- reserviläisjärjestöjen todellinen yhteistyökyky keskenään
- reserviläisjärjestöjen jäsenten todellinen tietoisuus luodusta vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- reserviläisjärjestöjen jäsenten todellinen sitoutuminen luotuun vapaaehtoiseen maanpuolustusjärjestelmään
- reserviläisjärjestöjen jäsenten todellinen tietoisuus järjestöjen virallisista tavoitteista
- reserviläisjärjestöjen jäsenten todellinen sitoutuminen järjestöjen virallisiin tavoitteisiin
- järjestöjen toiminnan painopiste: perinteinen toiminta
- järjestöjen toiminnan painopiste: vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä
- kouluttajien löytyminen reserviläisten joukossa
- reserviläiskouluttajien todellinen sitoutuminen.

4.3. Muutosilmiöiden rajaus ja ryhmittely

Edellä luetellut muutosilmiöt ovat osittain samoja tai päällekkäisiä, minkä perusteella niitä on syytä yhdistellä sekä lajitella uudelleen järkeviin ryhmiin. Tämän pohjalta erilaisten skenaarioiden laatiminen onnistuu helpommin (vrt. Meristön 1991 toimintaskenaariomenetelmä).

4.3.1. Äärimmäiset muutosilmiöt

Muutamassa lähteessä on todettu muutamassa lähteessä, että kylmän sodan päättyminen Neuvostoliiton romahdukseen oli täysi yllätys tutkijoille ja päättäjille. Opetuksena on, että pitää uskaltaa kyseenalaistaa pysyvinä tiloina oletettuja asioita. Tässä tutkimuksessa tällaisina mahdollisina äärimmäisinä muutosilmiöinä ovat seuraavat:

- laajamittainen hyökkäys Suomeen
- strateginen isku Suomeen
- eurooppalainen sota, Suomi ei mukana
- eurooppalainen sota, Suomi mukana
- alueelliset kriisit Suomen lähialueilla
- Suomen sisäisen turvallisuuden häiriö, alueellinen kriisi Suomessa
- asevelvollisuusarmeijan lakkauttaminen

- Suomen liittoutuminen.

Yhdessäkin näissä tapahtuva muutos nykytilanteesta on verrattavissa evolutionaarisen murroskohdan syntymiseen, minkä jälkeen alkaa kokonaisjärjestelmän muuttuminen kohti uutta rauhallisemman kehityksen kautta.

4.3.2. Pysyvät tekijät

Joitain asioita en lähde kuitenkaan tässä tutkimuksessa kyseenalaistamaan, koska osa ne ovat pysyviä tekijöitä. Tällaisiksi pysyviksi tekijöiksi olen määritellyt seuraavat:

- sodat Euroopan ulkopuolella
- asejärjestelmien teknistyminen
- teknisen osaamisen vaatimukset
- massa-armeijoiden määrä Euroopassa.

Sotia Euroopan ulkopuolella on ollut jatkuvasti - valitettavasti. Suomalaisille rauhanturvaajille tämä on merkinnyt useampaan operaation osallistumista. Jos sodat Euroopan ulkopuolella loppuvat, olen enemmän kuin mielelläni ollut väärässä tämän muutosilmiön suhteen. Oletuksena kuitenkin skenaarioiden pohjalla on, että Euroopan ulkopuolella on jatkuvasti erilaisia sotia.

Massa-armeijoiden määrää on supistettu Euroopassa, ja monet maat ovat siirtyneet ammattiarmeijoihin. Suomi ja muutama muu Euroopan maa on poikkeus tästä kehityksestä. Jos jokin Euroopan maa siirtyy takaisin asevelvollisuusarmeijaan, on tämän aiheuttanut kehitys ehtinyt vaikuttaa jo muiden muutosilmiöiden kautta.

Teknisen kehityksen osalta ei pidä olla teknologiauskovainen, mutta monessa lähteessä todetaan teknisen kehityksen vaikuttavan. Tällöin ainut pohdittava asia on uusien teknisien asejärjestelmien hankinnan ja käyttöönoton nopeus, ja tämä tulee esille muiden muutosilmiöiden kautta.

4.3.3. Ketjutetut muutosilmiöt

Tämän tutkimuksen keskeisin muutosilmiö on arvioida erilaisten valtiollisten ryhmittymien vastakkainasettelun paluuta Suomen kannalta, eli ns. "uuden kylmän sodan" mahdollisuutta. Oleellista on kuitenkin, että uusi vastakkainasettelu ei välttämättä noudata aiemman kylmän sodan aikana vallinnutta itä-länsi-vastakkainasettelua. Lisäksi on arvioitava mahdollisuutta, että uusia voimakkaita vastakkainasetteluita ei synny.

Tämän keskeisimmän muutosilmiön pohjalta on ketjuna muut muutosilmiöt, joihin tämä muutosilmiö vaikuttaa:

- valmiusjoukkojen määrä kansainvälisesti
- valmiusjoukkojen määrä Suomessa
- Suomen asevelvollisuusarmeijan koko
- Suomen osallistuminen kriisinhallintaan
- armeijan ammattimaistuminen
- kriisinhallinnan koulutus
- paikallisjoukkojen varustaminen
- paikallisjoukkojen koulutus
- yleisjoukkojen varustaminen
- yleisjoukkojen koulutus
- alueellisen puolustusjärjestelmän koulutus
- alueellisen puolustusjärjestelmän toiminta
- päätöksentekijöiden osoittamat resurssit valmistautumisjärjestelmille
- päätöksentekijöiden osoittamat resurssit vapaaehtoiselle maanpuolustustyölle

- päätöksentekijöiden osoittamat resurssit reserviläisjärjestöille
- hallintojärjestelmien eri osien sisäinen yhteistyökyky
- puolustusvoimien tuki luodulle vapaaehtoiselle maanpuolustusjärjestelmälle
- virallisen maanpuolustusjärjestelmän oletettu toimintakyky
- vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän oletettu toimintakyky
- hallintojärjestelmän näkemys vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- hallintojärjestelmän näkemys virallisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- reserviläisjärjestöjen näkemys vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- reserviläisjärjestöjen näkemys virallisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- hallintojärjestelmän ja poliittisen päätöksenteon suhde
- reserviläisjärjestöjen ja hallintojärjestelmän suhde
- reserviläisjärjestöjen ja poliittisen päätöksenteon suhde.

4.3.4. Välillisesti muuttuvat muutosilmiöt

Ketjutettujen muutosilmiöiden perusteella tehtyjä järjestelmäratkaisuja on esiteltävä ja perusteltava laajoille joukoille, joita ovat reserviläisjärjestöjen jäsenet ja kansalaiset yleensä. Lisäksi tehty perusratkaisu on saatava hallintojärjestelmän eri osien tietoon. Aineistoanalyysin antia on, että ei pidä olettaa kansalaisten, reserviläisjärjestöjen jäsenten tai edes hallintojärjestelmän ymmärtävän heti tehtyä päätöstä. Tehty päätös on esiteltävä useassa eri vaiheessa, mistä huolimatta näkemykset asiasta voivat olla ristiriidassa tehtyjen päätösten kanssa. Tämän perusteella osa näistä muutosilmiöistä voi olla ristiriidassa ketjutettujen muutosilmiöiden kanssa. Näitä välillisesti muuttuvia muutosilmiöitä ovat seuraavat:

- asevelvollisuusarmeijan suosio
- yhteisvastuullisten järjestelmien suosio
- muiden järjestöjen suhtautuminen
- muiden järjestöjen aktiivinen vastustaminen
- päätöksentekijöiden todellinen suhtautuminen vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön
- päätöksentekijöiden todellinen suhtautuminen reserviläisjärjestöihin
- kansalaisten käsitys reserviläisjärjestöistä
- kansalaisten käsitys vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- kansalaisten käsitys virallisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- kansalaisten käsitys turvallisuudesta
- kansalaisten todellinen puolustustahto
- kansalaisten todellinen halu osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön
- kansalaisten todellinen halu osallistua yhdistystoimintaan
- reserviläisjärjestöjen täysin oma toiminta (ei rekisteröidy muille tiedoksi)
- reserviläisjärjestöt etujärjestöinä, perinnejärjestöinä
- reserviläisjärjestöt sotilaallista koulutusta antavina
- reserviläisjärjestöjen todellinen yhteistyökyky keskenään
- reserviläisjärjestöjen jäsenten todellinen tietoisuus luodusta vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- reserviläisjärjestöjen jäsenten todellinen sitoutuminen luotuun vapaaehtoiseen maanpuolustusjärjestelmään
- reserviläisjärjestöjen jäsenten todellinen tietoisuus järjestöjen virallisista tavoitteista
- reserviläisjärjestöjen jäsenten todellinen sitoutuminen järjestöjen virallisiin tavoitteisiin
- järjestöjen toiminnan painopiste: perinteinen toiminta
- järjestöjen toiminnan painopiste: vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä
- kouluttajien löytyminen reserviläisten joukossa
- reserviläiskouluttajien todellinen sitoutuminen
- ihmisten muodollinen osaaminen
- ihmisten todellinen osaaminen

Tosiasiallisesti reserviläisjärjestöjen tulevaisuus ratkaistaan näissä välillisten muutosilmiöiden perusteella, sillä näihin reserviläisjärjestöt voivat vaikuttaa enemmän. Joihinkin ketjutettuihin muutosilmiöihin

reserviläisjärjestöillä ei ole juurikaan sanomista, vaikka ketjutetuilla muutosilmiöillä on suoria vaikutuksia reserviläisjärjestöjen toimintaan.

4.3.5. Tulokset

Vaikka välillisiä muutoksia on paljon, on lopputuloksena kaksi merkittävää seurausta, jotka ratkaisevat monta muutakin asiaa. Kun luotu järjestelmä on toiminut jonkin aikaa, voidaan tehdä kaksi oleellista arviota seuraavista muutosilmiöistä:

- virallisen maanpuolustusjärjestelmän todennetusta toimintakyvystä
- vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän todennetusta toimintakyvystä.

Kun puhutaan laajoista ihmisjoukoista, ei voi olettaa, että seuraukset olisivat heti nähtävillä. Joskus luotu järjestelmä ei saa hyvistäkään perusteluista huolimatta kannatusta, jolloin järjestelmää on pakko muuttaa tai lakkauttaa järjestelmä.

Oletuksena tässä tutkimuksessa on, että järjestöjen lopullinen kohtalo on sidottu vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän todennettuun toimintakykyyn.

4.4. Yhteenveto muutosilmiöistä

Muutosilmiöiden ryhmittely osoittaa, että tulevaisuudentutkimus on hyvin dynaamista toimintaa. Edellä olevan ryhmittelyn olisi voinut tehdä toisinkin. Tässä vaiheessa tulee hyvin esille, että tulevaisuudentutkimus ei ole arvovapaata toimintaa. Toisaalta tämä ei ole ongelma, sillä jokainen lukija voi ryhmitellä muutosilmiöt toisella tavalla, ja laatia uuden ryhmittelyn pohjalta erilaisia skenaarioita.

Tarkkaavainen lukija ehkä havaitsi, että muutosilmiö "yleinen asevelvollisuus" ei tullut mihinkään ryhmään. Tämä muutosilmiö on yhdistettynä jatkossa muutosilmiöön "asevelvollisuusarmeijan lakkauttaminen".

5. SKENAARIOIDEN MALLINTAMINEN MUUTOSILMIÖISTÄ

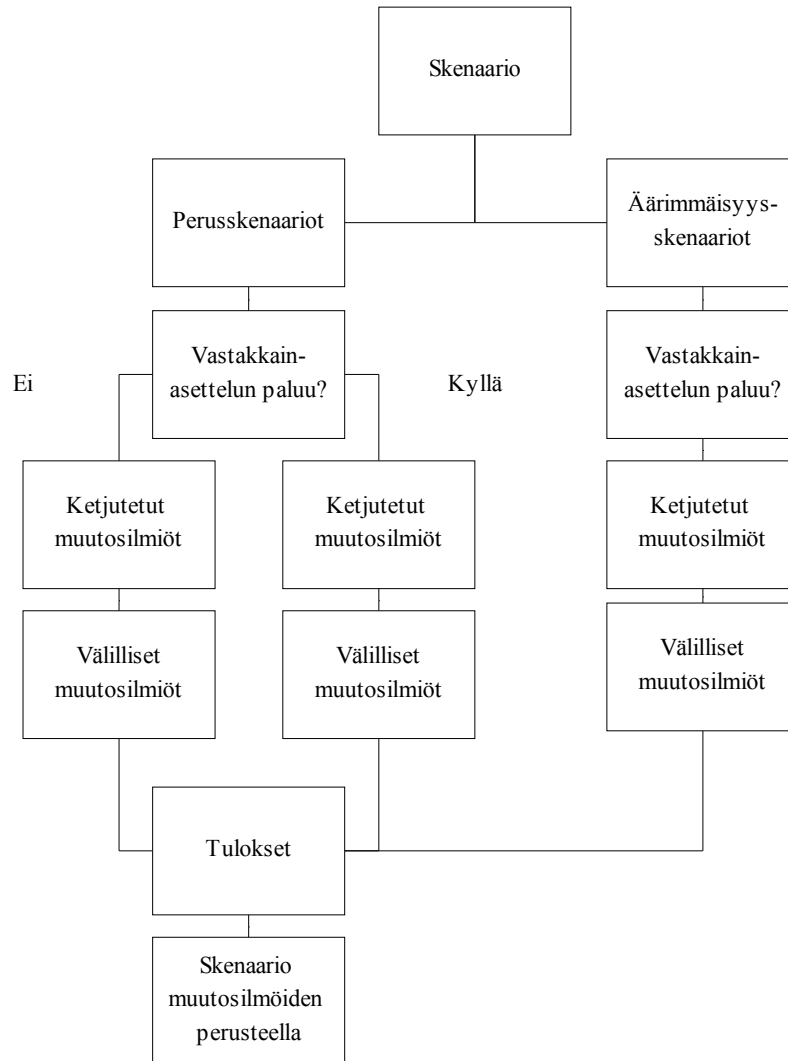
Miten mallintaa todellisuutta erilaisten mallien avulla? Tietojenkäsittelytieteissä tämä ongelma on ollut pitkään haasteena laadittaessa tietojärjestelmiä, joiden käytöstä olisi hyötyä arkisessa työskentelyssä. Samaan oikeiden asioiden mallintamisen ongelmaan tullaan myös skenaarioiden laatimisessa. Edellä olevia muutosilmiöitä voisi ryhmitellä loputtomasti, mutta itse skenaarion laatimisessa tullaan ongelmiin, sillä kaikkien erilaisten muutosilmiöiden eri vaihtoehtoilla saadaan aikaan valtava määrä erilaisia mahdollisuuksia, joiden esittely vaatisi määrättömästi tekstiä.

Tähän mallintamisen ongelmaan on perehdytty jo 1970-luvulla (Julien ym. 1979) ranskalaisten skenaarioita käyttäneiden tutkijoiden toimesta. Tällöin on todettu, ettei ole olemassa täsmällisiä sääntöjä, joita olisi noudatettava skenaarioiden laatimisen avustavien mallien rakentamisessa. Erilaisia hyviä sääntöjä on kyllä olemassa.

Näin ollen skenaarion mallintamisen voi tehdä tutkimuksen aikana. Normaalin kvantitatiivisen tutkimuksen tekijälle tällainen saattaa olla kauhistus, koska menetelmä pitää olla tiedossa ennen aineiston keräämistä. Monesti tulevaisuudentutkimus on kuitenkin kvalitatiivista, ja aineiston mallintaminen on mahdollista vasta kerätyn aineiston perusteella. Näin ollen Meristön (1991) ja Vapaavuoren (toim. 1993) teoksissa esitetyt menetelmät ovat erilaisissa hankkeissa hyväksi havaittuja malleja skenaarioiden laatimiselle, kun menetelmien toimivuus tiettyihin tehtäviin on osoittautunut hyväksi.

5.2. Tämän tutkimuksen malli muutosilmiöille

Skenaarioiden mallintamisen peruseriaatteet ovat kuvassa 7. Tämän perusteella laadittavat perusskenaariot ovat melko helposti laadittavia skenaarioita, joissa tulevaisuuden muutosilmiöt ovat melko helposti arvioitavissa. Äärimmäisyyskenaarioissa taas tulevaisuus on erittäin vaikeasti hahmotettavissa, ja vaatii muutosilmiöiden pohtimista todella tarkasti, koska monet itsestäänselvyydet eivät enää päde. Tavoitteena on luoda skenaarioista kaksi kehää, eli perusskenaarioiden sisempi kehä ja äärimmäisyyskenaarioiden ulompi kehä, joiden sisällä mahdolliset tulevaisuudet ovat. Jos tulevaisuus menee näiden kehien ulkopuolelle, voidaan puhua jo rajusta järjestelmämuutoksesta, eli jokin perinteinen itsestäänselvyys on muuttunut rajusti.

Kuva 7: skenaarioiden mallintamisen peruseriaatteet

5.2. Yleiset vaatimukset skenaariolle

Millainen on sitten hyvä skenaario? Mannermaan (1992) teoksen sivuilla 150-153 on lueteltuna vaatimuksia skenaarioille, ja tässä on vain aiheesta lyhyt referaatti.

Skenaarioiden tulisi sisältää kuvaukset relevanteista toimijoista, toiminnoista ja asemista, ajanhetkistä. Tämän lisäksi skenaarioiden tulisi olla fyysisesti mahdollisia. Tämän tutkimuksen tehtävänä ei ole arvioida tieteellisiä läpimurtoja, jotka ovat tällä hetkellä mahdottoman tuntuksia. Sen sijaan vaatimus psykologisesta mahdollisuudesta on mielenkiintoinen. Historiassa on pidetty nykyään mahdollisia asioita psykologisesti mahdottomana. Tällöin tulemme psykologisesti uskottaviin ja ei-uskottaviin skenaarioihin. Tämä on huomioitu tässä tutkimuksessa seuraavilla tavoilla:

- äärimmäisyys-skenaariot ovat psykologisesti erittäin epäuskottavia
- vastakkainasettelun paluun skenaariot ovat tällä hetkellä psykologisesti epäuskottavia
- vastakkainasettelun vähenemisen skenaariot ovat tämänhetkisen tilanteen mukaisesti psykologisesti uskottavia.

Huolimatta kaikista edellä olevista vaatimuksista skenaarioiden tulee olla sisäisesti ristiriidattomia ja sosiaalisesti mahdollisia. Skenaario voi olla myös sosiaalisesti uskottava ja ei-uskottava. Psykologinen ja sosiaalinen uskottavuus ovat omaan aikaansa sidottuja tekijöitä, joka tekee skenaarioiden laatimisesta omalla tavallaan haastavaa.

5.3. Tulevaisuudentutkimusta kohtaan esitetty kritiikki

Jo aiemmin lainattu Sivonen (1998) käsittelee omassa teoksessaan strategista tiedusteluanalyysia, jonka tavoitteena on ennakoida tulevaisuuden tapahtumia. Tulevaisuuden tutkimuksen keinoista Sivonen (1998) esittää ankaraa kritiikkiä:

Kansainvälisen (sotilaallisen) turvallisuusproblematiikan tutkimuksessa liikutaan tulevaisuuden tutkimuksen päävirroista selvästi poikkeavalla alueella, omine erityispiirteineen. Menestys vaatii ennen kaikkea kansainvälispoliittisen tutkimuksen ja sotilaallisen analyysin erityisosaamista, alueasiantuntemusta ja realismia. Tyypillisillä tulevaisuudentutkimuksen osa-alueilla ei esimerkiksi tunneta tutkimuskohteen pyrkimystä tai nykyisten aktiviteettiensa laajamittaiseen salaamiseen, yllätystehon maksimointiin tai disinformaation levittämiseen. (Sivonen 1998, s. 65-66.)

Kritiikkiä on syytä tarkastella vakavasti ja pyrittävä skenaarioissa huomioimaan esitetyt puutteet.

5.4. Skenaarioiden laatimisen arvosidonnaisuus

Tulevaisuudentutkimuksen menetelmäkirjallisuudessa arvojen vaikutukseen on kiinnitetty enemmän huomiota. Hyvän tutkimustavan mukaista skenaariomenetelmän käytössä on tuoda käytetyt arvot esille ennen skenaarioiden esittämistä. Tässä tutkimuksessa on muutosilmiöiden osalta seuraavat arvot.

1. Ketjutettujen ja välillisten muutosilmiöiden välillä voi olla ristiriitoja.
2. Samaan tulokseen voidaan tulla muutosilmiöiden eri yhdistelmillä.
3. Todennetun ja muodollisen toimintakyvyn välillä voi olla ristiriitoja.
4. Sosiaalisten järjestelmien sisällä voi olla ristiriitoja.
5. Sosiaalisten järjestelmien välillä voi olla ristiriitoja.
6. Todellinen mielipide voi olla erilainen kuin dokumentoitu mielipide.
7. Järjestelmät uhkien varalle ovat välinearvoja, eivätkä itseisarvoja.
8. Järjestelmää kehitetään oletetun uhan mukaisesti.
9. Kansalaismielipide ei noudata aina loogisia kehityskulkuja.

Mitä nämä arvot tarkoittavat käytännössä? Seuraavana muutama esimerkki.

1. Virallisesti voidaan luoda jokin vapaaehtoisjärjestelmä (ketjutettu muutosilmiö), mutta todellisuudessa vapaaehtoisjärjestöjen jäsenet eivät sitoudukaan luotuun järjestelmään (välillinen muutosilmiö).
2. Vapaaehtoisjärjestelmä voi toimia todennetusti (tulos), vaikka järjestelmään osallistuvista enemmistö on vapaaehtoisjärjestöihin kuulumattomia henkilöitä (välillinen muutosilmiö). Alkuperäisenä ajatuksena on ollut, että järjestelmään järjestöihin kuuluvien enemmistö (ketjutettu muutosilmiö).
3. Muodollisesti järjestelmä voi toimia, mutta tositalanteessa järjestelmä voi olla toimimatta.
4. Reserviläisjärjestön sisällä voi olla erimielisyyksiä tavoitteista.
5. Reserviläisjärjestön välillä voi olla erimielisyyksiä tavoitteista.
6. Poliitikon tervehdys reserviläisjärjestöjen lehdissä ei tarkoita, että poliittinen päättäjä oikeasti tukee päätöksissään reserviläisjärjestöjen tavoitteita.
7. Kun Suomeen on tullut erilaisia tietoverkkoja, on säädetty asetus sähköisen viestinnän varautumisesta, kun uhkana on sähköisen viestinnän häiriö. Tehtyä asetusta ja järjestelmää voidaan muuttaa myös uhan muuttumisen mukaisesti.
8. Suomen armeijan helikopterijärjestelmä on vastaus uhkaan, jossa vihollinen on erittäin liikkuviin sotatoimiin pystyvä.
9. Enemmistö kansasta voi vastustaa asiaa, vaikka enemmistö vuotta aiemmin kannatti samaa asiaa. Mielipiteellä ei välttämättä ole tekemistä sen kanssa, että myönteinen poliittinen päätös perustui vuoden takaiseen myönteiseen kansalaismielipiteeseen.

Näiden arvojen pohjalta lukijan on hyvä arvioida mallinnettuja skenaarioita.

5.5. Tulevaisuustaulukko

Muutosilmiöt voivat saada erilaisia arvoja eri skenaarioissa. Tämän tutkimuksen vuoksi olen laatinut tulevaisuustaulukon. **Liitteessä 1** on tulevaisuustaulukko ja yleistä tietoa tulevaisuustaulukkomenetelmästä.

6. LAADITUT SKENAARIOT

Tähän vuoden 2009 katsaukseen olen koonnut vain silloisten skenaarioiden otsikot. Kehitellyt skenaariot olivat omaan mielikuvitukseen perustuvia ajatuksia, ja laajemmalla joukolla tehdyistä skenaarioista olisi tullut erilaisia. Otsikoista näkee kuitenkin, että millaisia tulevaisuuden ajatuksia saattoi esittää vuoden 2000 tilanteessa.

6.1. Perusskenaariot vastakkainasetteluiden vähentyessä

6.1.1. Reserviläisjärjestöjen onnena

6.1.2. Reserviläisjärjestöjen kuihtuminen

6.1.3. Alkava asevelvollisuusarmeijan vastustaminen, vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän tarve korostuu

6.2. Perusskenaariot vastakkainasettelujen lisääntyessä

6.2.1. Suomen vetäytyminen kriisinhallinnasta, panostus omaan puolustukseen

6.2.2. Kriisinhallinnan korostuminen

6.3. Äärimmäisyyskenaariot

Tulevaisuuden ennustuksissa pitäisi ottaa huomioon mahdollisuudet, joita ei yleensä tule edes ajatelleeksi. Tässä tutkimuksessa nämä ovat äärimmäisyyskenaarioita, eli epätodennäköisiä, mutta mahdollisia tilanteen muuttuessa.

6.3.1. Laajamittaisen hyökkäyksen uhka Suomeen

6.3.2. Suomi eurooppalaisen sodan reunalla

6.3.3. Suomen sisäisen turvallisuuden häiriö

6.3.4. Liittoutumista harkitseva Suomi

7. JOHTOPÄÄTÖKSIÄ TUTKIMUKSESTA

7.1. Tehtyjen skenaarioiden arviointi

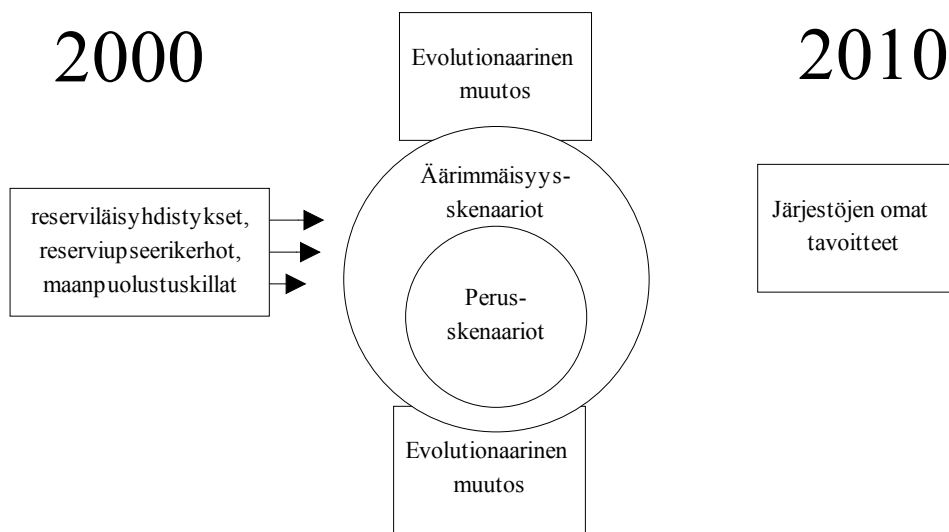
Edellä olevista skenaarioista voi olla hyvinkin monenlaisia mielipiteitä, koska tulevaisuudentutkimuksen skenaariot eivät ole objektiivisesti todennettuja tosiasioita.

Oleellista ei ole, että skenaariot olisivat täydellisen oikeita. Tutkimuksen suurin anti on erilaisten muutosilmiöiden esille nostaminen, ja erilaisten vaikutussuhteiden osoittaminen. Lukijalla on oletettavasti omia kykyjä tehdä muutosilmiöiden perusteella omia skenaarioita.

Skenaarioiden laatimisen suurin ongelma näyttää olevan erilaisten vaikutussuhteiden osoittaminen. Tämän tutkimuksen skenaarioiden taustalla on ajatus, että vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän todennettu toimintakyky ratkaisee suurelta osin reserviläisjärjestöjen tulevaisuuden. Jos tulos on myönteinen, miten tähän on päädytty? Jos vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän erilaisissa harjoituksissa on tuhansia ihmisiä, mitkä ovat todelliset kehityskulut taustalla? Vastaavasti kielteisessä tuloksessa kehityskulut ovat myös vaikeasta arveltavissa. Lyhyesti sanoen samaan lopputulokseen voi päätyä eri tavoilla.

7.1.1. Strateginen näkemys tulevaisuudesta

Tulevaisuudentutkimuksesta on suurta hyötyä strategisessa suunnittelussa, kun laaditaan organisaatioille erilaisia pitkän ajan tavoitteita. Tätä ajatusta olen kuvannut seuraavassa kuvassa:

Kuva 8: skenaarioiden käyttö strategisessa suunnittelussa.

Muutosilmiöiden avulla olisi mahdollista luoda lisää skenaarioita, jotka kattaisivat laajasti nykytilanteessa mahdollisilta ja mahdottomilta näyttävät tulevaisuudentilat. Tämän perusteella järjestöjen omia tavoitteita voi peilata erilaisissa skenaarioissa. Miten ja millaisissa tilanteissa järjestöjen tavoitteet toteutuvat, vai toteutuvatko ne ollenkaan?

Kaikesta huolimatta on mahdollista, että tulevaisuudessa tulee raju muutos jossain perustekijässä, eli ns. evolutionaarinen muutos. Kun tämänkin mahdollisuus on arvioitu, olisi järjestöillä periaatteessa hallussaan laajempaa tulevaisuustietoisuutta.

7.1.2. Strategisen tavoitteen toteutumisen seuranta

Erilaisia muutosilmiöitä oli todella runsaasti. Reserviläisjärjestöjen sisäisissä kehittämiskeskusteluissa voisi valita keskeisimpien muutosilmiöiden seurantaan mittarit. Osaa muutosilmiöitä seurataan hallintojärjestelmien eri osissa, joten reserviläisjärjestöille itselleen jäisi seurattavaksi tietyt muutosilmiöt.

Suurin ongelma on valita mittauksen kohde. Jos kaikkia muutosilmiöitä seurataan, on tuloksena määrätön kasa informaatiota ilman selkää järjestystä. Tämän tutkimuksen tehtävä ei ole määrätä näitä seurattavia muutosilmiöitä, mutta erilaisia ehdotuksia on tutkimuksen tuloksena runsaasti.

Valituilla mittareilla voisi arvioida tietyn järjestön tai tiettyjen järjestöjen senhetkistä tilannetta. Jos jokin mittaustulos heilahtaa, olisi tämän varalle suunnitelma tai päätös aloittaa uuden strategisen tavoitteen etsimisprosessi.

7.2. Tutkimuksen merkittävydestä

Alaluvussa 7.1.1. esittämäni kaavio on strategisen työskentelyn kannalta ideaalimalli, jonka toiminta reaali maailmassa on lähinnä akateemista näpertelyä. Tässä vaiheessa on palata jälleen Sivosen (1998) teokseen. Päätöksentekijöiden ns. rationaalisuus on kyseenalainen tekijä, kuten Sivonen (1998) seuraavassa lainauksessa toteaa.

Muun muassa Nigel Howard (1994) ja Peter Bennett (1995) ovat pyrkineet jäsentämään emootioiden vaikutusta päätöksenteon rationaalisuuden vähentäjänä. Emotiiviset perusteet pyritään yleensä salaamaan pukemalla niiden suojaksi jokin rationalisointi. Pidemmällä tähtäimellä tällaiset valinnat kuitenkin muuttavat niitä preferenssejä, jotka päätöksentekijät mieltävät rationaalisesti johdetuiksi. Päätöksentekijähän elää maailmassa, jossa hänen yleensä täytyy esittää toimivansa yleisesti hyväksytyjen rationaalisen päätännän kriteerien mukaisesti. Niinpä emootiotkin pyritään ennen pitkää rationalisoimaan. (Sivonen 1998, sivu 19.)

Emootioiden ja rationaalisen päättelyn vuorovaikutus toki toimii vastakkaisessakin mielessä: päättäjä voi vakuuttua toimintalinjasta, vaikka tämä olisikin hänelle emotionaalisesti vastenmielinen. Silloin emootiot saavat joka väistyä tai ne joudutaan salaamaan. (Sivonen 1998, sivu 19.)

Ronald Heiner (1983) on argumentoinut, miten itse asiassa juuri rationaalisen päätöksenteon puutteet tekevät päättäjien suorittamien valintojen ennustamisen helpommaksi. Valintojen säännönmukaisuudet johtuvat paljolti päättäjien pyrkimyksestä vähentää päätöksenteostaan tilannekohtaista joustavuutta. Tähän pyritään kahdesta syystä. Ensinnäkin päättäjä haluaa varjella julkista kuvaa omasta poliittisesta johdonmukaisuudestaan. Toisekseen päättäjä karttaa luontaisesti epävarmuutta, ja hakee siksi päätöksentekoprotektiivista yksinkertaistavia mekanismeja. Tähän liittyy valikoiva suhtautuminen tarjolla olevaan informaatioon. Tuloksena kaikesta tästä on sellainen päätöksen tekoprosessin ja siinä harkittavien näkökohtien monimutkaisuuden väheneminen, joka voi helpottaa huomattavasti ulkopuolisen mahdollisuuksia ennustaa tehtävien päätösten sisältöä. (Sivonen 1998, sivu 19.)

Tilanne, jossa reserviläisjärjestöjen eritasoiset johtohenkilöt laatisivat skenaarioita tutkimuksen esittämien muutosilmiöiden perusteella, on edellä lainatun Sivosen (1998) mukaan lähinnä toiveajattelua. Jos päätöksentekijät ryhtyisivät paljastamaan omaa epävarmuuttaan muutosilmiöiden suhteen, heräisi epäily oman maineen menettämisestä. Piirre on inhimillinen, eikä tämän tutkimuksen tehtävä ole muuttaa inhimillisiä piirteitä.

Olisiko tutkimuksella sitten jotain hyötyä asiantuntija-arviona? Tähänkin on Sivonen (1998) kiinnittänyt huomiota:

Asiantuntijan saamaan arvostukseen ei kuitenkaan kovin herkästi vaikuta se, miten hänen ennakkointinsa onnistuvat. Epäonnistumiset hyväksytään, koska niitä pidetään luonnollisina. Henkilökohtaisen arvostuksen kriteerit ovat muualla: oppiarvoissa ja asemassa, yleisessä tunnettuudessa, esiintymiskyvyn ja kirjallisen esityksen luontevuudessa ja vakuuttavuudessa. (Sivonen 1998, sivu 12.)

Sovinnaiset, yleisesti odotetun kaltaiset ennakoinnit saavuttavat tietenkin helpoimmin laajaa uskottavuutta. Tämähän on itse asiassa kehäpäätelmä. Ihmiset valitsevat itse mitä ennakoiteja uskovat -- ja uskovat tietenkin helpoimmin niitä jotka vastaavat heidän käsityksiään. (Sivonen 1998, sivu 12.)

Vastavirtaan kulkevaa asiantuntijaa ei välttämättä auta edes hänen ennusteensa onnistuminen oikeaksi. Koska esitetty käsitys oli aikanaan epäsuosittu, se ei ehkä saanut osakseen esityshetkellä huomiota. Niinpä sitä välttämättä monikaan muista enää silloin, jos kehitys osoittaa sen oikeaksi. (Sivonen 1998, sivut 12-13.)

Kaiken lisäksi väärässä olleet haluavat mieluusti selittää muidenkin olleen samalla tavalla väärässä. Niinpä olemme viime vuosina kuulleet yhä uudelleen, miten esimerkiksi "kukaan vakavasti otettava asiantuntija ei ennakoinut Neuvostoliiton romahtavan". Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Sillä ennusteella ei vain päässyt 1970- ja 1980-luvuilla kovin helposti asiantuntijoiden eturiviin, ei varsinkaan Suomessa. Julkisen keskustelun ehdot sanelivat sen, millaiset asiantuntija-arviot hallitsivat. (Sivonen 1998, sivu 13.)

Tässä tutkimuksessa skenaarioilla ei luultavasti ole suurtakaan arvoa asiantuntijalausuntoina. Reserviläisjärjestöjen sisäistä keskustelua hallitsevat muut teemat kuin vaihtoehtoiset tulevaisuusarviot. Varsinkin tulevaisuusarviot, jotka ovat reserviläisjärjestöjen kannalta erittäin ongelmallisia tuskin nousevat tunnettujen aktiivien puheissa esille: on paljon helpompi keskustella menneisyyden kehityslinjoista ja niiden jatkuvuudesta kuin arvioida kehityslinjojen päättymistä.

7.2.1. Tutkimuksen tekijän arvio tutkimuksen merkittävydestä

Strategisen tiedusteluanalyysin, jota Sivonen (1998) esittelee, tehtävänä on tuottaa informaatiota päätöksentekijöiden käyttöön. Käytännössä tämä ei ole niin yksinkertaista:

1. Jos johtaja on dogmaattinen, hän ei ole vastaanottavainen sellaiselle uudelle informaatiolle jonka sisältö on ristiriidassa hänen tavoitteidensa ja aiemman politiikkansa kanssa. Jos hän on puolestaan liian avoimella mielellä vaikutteisiin nähden, tuloksena voivat olla opportunistisyytökset toistuvien kannanmuutosten vuoksi.
2. Johtajien ja tiedusteluanalyysin välillä täytyy olla riittävä etäisyys, jottei tiedustelua valjasteta johdon käsitysten tueksi tavalla joka estää objektiivisuuden.
3. Johtajan tukeutuessa yhteen tiedusteluinformaation lähteeseen vaarana on saadun kokonaiskuvan vääristyminen. Useisiin tiedusteluinformaation lähteisiin turvautuminen on vaarana puolestaan johtajan joutuminen ennakkokäsitystensä uhriksi, valitsemaan tulkintavaihtoehdosta aina sellaisen joka tältä pohjalta eniten miellyttää. Myös resurssien tuhlaaminen sekä "hajoita ja hallitse" -politiikan mahdollisuus.
4. Johtaja voi tuntea taipumusta ryhtyä itse omaksi tiedusteluanalyytikokseen, ja siltä pohjalta pyrkiä saavuttamaan omat tuloksensa omakohtaisella perehtymisellään raakatietoon. Ongelmana tässä on kuitenkin ajanpuutteesta aiheutuva pinnallisuus, omakohtaisen eksperttiin puute ja vaikeudet analysoida objektiivisesti juuri niitä kysymyksiä jotka kiinnostavat häntä eniten. Jonkinlainen perehtyminen raakatietoon on kuitenkin paikallaan, aste riippuu tapauksesta.
5. Jos johtaja hukutetaan liialliseen informaation tarjontaan, hänellä ei ehkä ole aikaa kunnolliseen tutustumiseen siihen. Liian vähäinen informaatio voi puolestaan johtaa heikentää päätöksenteon laatua.
6. Johtajaa avustavan tiedustelujohtajan dilemma on seuraava. Ilmaisemalla aina rehellisesti kannat jotka katsoo objektiiviseksi hän voi menettää suosiotaan johtajan silmissä ja tämän myötä vaikutusmahdollisuuksiaan. Mutta jos hän yrittää pakata tarjoamansa tiedon miellyttävämpään muotoon, paremman suosion hintana on hänen tarjoamansa tiedon laadun lasku. (Handel 1989, 5-6.)

(Sivonen 1998, sivut 61-62.)

Aineistoanalyysin perusteella kohta 1 on varsin mielenkiintoinen. Edellä mainittu yhdistymiskysymys on noussut jonkinlaiseksi dogmiksi, eli opinkappaleeksi. Kun tutkimuksen perusteella yhdistymiskysymys ei olennaisin asia, on tämä tutkimus dogmin vastainen. Toistuvia kannanmuutoksia ei ole juurikaan nähtävissä. Pikemminkin koko aineistoa leimaa tiettyjen opinkappaleiden toisto osittain jo 1960-luvulta saakka, ja eri henkilöt ovat toistaneet opinkappaleita eritasoisina kannanottoina.

Kohdassa 2 ehdotetun mukaisesti tutkija on ollut kaukana päättäjistä. Analyysi on tehty kirjallisen aineiston perusteella, joten päättäjien antamia ohjeita ei ole ollut liikaa. Ehkä tutkimusta voi pitää jonkinlaisena tiedusteluretkenä, tosin ei sotilaallisena.

Kohdasta 3 on vaikea sanoa mitään selkeää. Aineistoanalyysin perusteella reserviläisjärjestöt toimivat monen järjestelmän vaikutuspiirissä, ja nämä järjestelmät tuottavat omaa informaatiota tulevaisuuden kehityksestä. Onko tiedonlähteitä liikaa vai liian vähän? Tämä on reserviläisjärjestöjen sisäisen arvioinnin asia.

Kohdassa 4 mainittu ajanpuute on varmasti monen johtajan kohdalla totta. Riippuen henkilöstä voi erilaisia tehtäviä olla useita, ja jokaisen tehtävän täysimittainen suorittaminen vaatisi syvällistä perehtymistä tarjottuun tietoon. Jos erilaisia skenaarioita esitellään kiireiselle henkilölle, on tuloksien analysointi lähinnä pintapuolista ihmettelyä.

Kohdassa 5 tullaan päätöksentekijän jokapäiväiseen ongelmaan: vaikka aikaa olisi, on tarjottua tietoa liikaa. Tämän perusteella skenaarioiden kohtalo voi olla lähinnä ajautuminen myöhemmin luettavien asiakirjojen joukkoon.

Kohta 6 on myös ongelmallinen erilaisten skenaarioiden esittämisen kannalta. Jos skenaariot osoittavat mahdollisia ongelmia tulevaisuudessa, voi niiden esittäminen ilman pelkotiloja olla vaikeaa. Jos pelkona on päätöksentekijän erilaiset kostotoimenpiteet, on helpompi esittää päätöksentekijöille miellyttäviä tuloksia.

Vaikka Sivosen (1998) teos käsittelee sotilaallisen tiedustelun ongelmia, antaa teos paljon arvokasta pohdittavaa tulevaisuudentutkimukseen. Normaalitieteissä tutkija voi helposti tehdä tutkimuksensa, ja ryhtyä vähitellen levittämään tutkimustuloksiaan. Jos kukaan ei pysty kiistämään tutkimustulosta, niin vähitellen tulokset on pakko hyväksyä, vaikka ne kumoaisivatkin vallitsevan sosiaalisen totuuden. Tulevaisuuden ennakointi eri menetelmillä, joko tulevaisuudentutkimuksena tai strategisena tiedusteluanalyysinä, on kiinni tilassa ja ajassa. Ennakoinnit reserviläisjärjestöjen tulevaisuudesta eivät paljoa auta vuonna 2010, kun on pakko tehdä päätöksiä vuoden 2010 tulevaisuudesta. Normaalitieteen tulokset, erityisesti ns. kovissa tieteissä, ovat päteviä pitkään ilman suurempia ongelmia ajan kulumisen suhteen.

Luvun 7.2. pohdintojen perusteella tutkimus on oletettavasti ollut yksittäisen opiskelijan akateeminen sormiharjoitus, jolla on testattu skenaariomenetelmän toimivuutta. Eli oletettavasti tulos tutkimuksella on: ei merkittävää tulosta.

Onko ei merkittävää tulosta -tulos hyvä vai huono asia? Tämä riippuu näkökulmasta. Jos tutkimuksen tekijällä on ollut tavoitteena saada tuloksia, on pettymys luonnollinen. Jos tavoitteena on ollut ymmärtää jotain ilmiötä tiettyjen menetelmien avulla, ei tulos ole pettymys. Tällöin tutkijan on todettava tulos, ja siirryttävä seuraaviin haasteisiin. Jokaisen tutkijan, myös tulevaisuudentutkijoiden, on otettava riski, että tuloksia ei sittenkään synny. Jos haluaa siirtyä sellaisille elämänalueille, jossa tuloksen voi määrätä päinvastaisesta aineistosta huolimatta, on kaksi vaihtoehtoa: uskonto tai politiikka. Näillä elämänalueilla tuloksen voi määrätä etukäteen, vaikka empiirinen aineisto osoittaisi muutakin – tosin jossain välissä vastaan tulevat monet kovat tosiasiat, ja lopputulos ei olekaan määrätyn lopputuloksen mukainen.

8. JATKOTUTKIMUSAIHEITA

Vuoden 2000 tilanteessa esitin seuraavat jatkotutkimusaiheet.

8.1. Eri osapuolien näkemykset reserviläisjärjestöjen tulevaisuudesta

Tutkimuksen aineistoanalyysin perusteella kuvan 5 muutostekijäkaavio osoittaa reserviläisjärjestöjen toimivan monenlaisissa vaikutussuhteissa. Eri osapuolien mielipiteillä on merkitystä, ja ne vaikuttavat reserviläisjärjestöjen toimintaa.

Ongelmaksi tässä tutkimuksessa tulisi lähinnä vaikeus saada tietoon todelliset mielipiteet reserviläisjärjestöistä.

8.2. Toteutuneen kehityksen seuranta

Luvussa 7.1.2. pohdin yleisesti muutosilmiöiden mittausta. Oma tutkimuksenaan voisi aloittaa muutosilmiöiden pitkäaikaisseurannan. Ongelmana on, että mitattavat muutosilmiöt pitäisi ensin valita, ja kehittää niille pätevät mittaustavat.

8.3. Muiden maanpuolustusjärjestöjen tulevaisuuden arviointi

Tässä tutkimuksessa kohde oli rajattu vain kolmentyyppisiin järjestöihin. Suomessa on vielä muitakin maanpuolustusjärjestöjä, joiden tulevaisuus on osittain sidottu vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmään. Kun kohdetta laajentaisi, niin erilaisia muutosilmiöitä löytyisi varmasti lisää.

8.4. Historiallinen ja hallintotieteellinen tutkimus 1990-luvun kehityksestä

Aineistoanalyysin perusteella voisi sanoa kaksi yleisesti esiintynyttä asiaa: muutos ja organisointi. Historiantutkijalle riittäisi kaikkien vapaaehtoisen maanpuolustustyön järjestöjen muutoksissa 1990-luvulla. Hallintotieteilijälle riittäisi tutkimusta erilaisissa ehdotuksissa ja toteutusmalleissa, joita on ollut vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen eri vaiheissa.

9. ARVIOITA VUODEN 2009 TILANTEESSA

Vuonna 2009 käytetyt lähteet on eritelty omaksi luvukseksi.

Erityisesti tämän luvun 9 lähteet on huomioitava vuoden 2009 lähteiden listauksessa.

9.1. Lyhyt kertaus vuoden 2000 jälkeisistä tapahtumista

Vuoden 2000 jälkeen on istunut useita työryhmiä, joiden tehtävänä on ollut jotenkin kehittää/suunnitella/ehdottaa/yms. vapaaehtoista maanpuolustustyötä.

Pääesikunnan johtamana on tehty hyvin laaja selvitystyö vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitteiden ja kehittämistyöstä (Pääesikunta 2003a, 2003b, 2003c, 2003d, 2003e, 2003f). Kyseinen työ on mahdollisesti laajin koskaan tehty raporttikokoelma liittyen vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön.

Lyhyesti voi todeta, että kuvassa 3 esittämäni järjestökentästä on melko hyvin vastaava Pääesikunnan järjestökuvausta vastaava (Pääesikunta 2003a, sivu 17). Yleisesti ottaen päällekkäisyyttä on monien eri järjestöjen kanssa, kun Pääesikunnan selvitykseen on lisätty vielä yleisesti turvallisuusalan järjestöjen toiminta.

Pääesikunnan (Pääesikunta 2003c) raportti järjestöistä tuo esille seuraavat ristipaineet:

- järjestöjen oma perinteinen toiminta, perinnetoiminta
- järjestöjen oma yleistä turvallisuutta lisäävä vapaaehtoistoiminta
- järjestöjen oma sotilaallisuutta lisäävä vapaaehtoistoiminta
- Puolustusvoimien järjestämä sotilaallinen koulutus, kertausharjoitukset
- Nykyisen MPKY:n järjestämä yleistä turvallisuutta lisäävä vapaaehtoistoiminta
- Nykyisen MPKY:n järjestämä järjestämä sotilaallinen koulutus.

Kuten historiakatsauksesta (Pääesikunta 2003a, Liite 3) käy ilmi, niin edellä olevassa listassa on tehtäviä siirretty järjestöjen välillä sekä Puolustusvoimien ja järjestöjen välillä.

9.2. Mistä jatkaa?

Vuosien 2000-2009 välisen kehityksen kertaaminen olisi kohtuullisen kova tehtävä, koska esimerkiksi vapaaehtoisen maanpuolustustyön järjestelmiä on kehitetty useassa eri vaiheessa ja useassa eri muodossa.

Verrattuna vuoteen 2000 voi todeta, että paljon aineistoa on nykyisin www-sivuilla ja usein vielä PDF-muodossa. Nykyisin ongelma ei näytä enää olevan aineiston määrä, vaan pikemminkin laadukkaan aineiston löytäminen suuresta massasta. Tässä 2009 arviossa pysyttäydymme www-sivuilta saatavaan aineistoon, ja tyydymme tämän aineiston kokonaisuuteen.

9.3. Oletetut uhat lähtökohtana?

Helpoin tapa lähteä liikkeelle on tietysti vuoden 2000 tavoin lähteä pohtimaan oletettuja uhkia. Nykyisin voi tietysti tarkastella vuosina 2000-2009 esitettyjen uhkakuvien kehittymistä. Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta on valtioneuvoston 2009 antama selonteko (Valtioneuvoston kanslia 2009). Tietysti tällaiseenkin asiakirjaan pitää suhtautua kriittisesti, mutta noin otsikkotasolla oletetuista uhista on seuraavanlainen lista:

- Maailmantalous
- Teknologia ja kriittiset toiminnot
- Kriisit ja konfliktit
- Sotilaallisen voiman käyttö
- Joukkotuhoaseet ja asevalvonta
- Terrorismi

- Ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltiokehitys.
- Tarttuvat taudit
- Ilmastonmuutos ja ympäristö
- Energia ja kilpailu luonnonvaroista
- Väestökehitys.

Tämän jälkeen voidaan erotella kansainväliseen kehitykseen liittyen erilaisten maiden ja maanosien kehittyminen omaksi lohkokseen:

- Euroopan unioni / Laajentuminen ja suhde naapurimaihin
- Euroopan unioni / Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka
- Euroopan unioni / Euroopan unionin kriisinhallinta
- Euroopan unioni / Euroopan unionin ja muiden kriisinhallintatoimijoiden välinen yhteistyö
- Yhdysvallat
- Venäjä
- Kiina
- Yhdistyneet kansakunnat
- NATO
- ETYJ
- Euroopan neuvosto.

Tältä osin voi todeta, että vuoden 2000 tilanteessa tehty arvio perustuu tietenkin reserviläisjärjestöjen tulevaisuuteen, jolloin jonkin uhkakuvan tuloksena täytyy olla järjestelmä, jonka tuloksena on sotilaallisesti koulutettuja reserviläisiä. Mutta Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta on valtioneuvoston 2009 antama selonteko (Valtioneuvoston kanslia 2009) antaa kuvan siitä, että turvallisuusajattelu pitää tietenkin olla laajempaa kuin pelkästään sotilaallisissa järjestelmissä koulutetut reserviläiset. Tältä pohjalta voi todeta, että matka oletetuista uhista tietyllä tavalla koulutettuihin reserviläisiin on pitkä ja monimutkainen.

Selonteko (Valtioneuvoston kanslia 2009) keskittyy reserviläisiin yhdellä sivulla (117), ja tästä voimme tehdä seuraavat lainaukset:

”Reserviläisille varmistetaan tarkoituksenmukainen ja kannustava tehtävien kehittyminen.”

”Asevelvollisten koulutuksessa tulee tunnistaa ja hyödyntää paremmin asevelvollisten osaaminen. Koulutusjärjestelmän laatua ja sisältöä kehitetään vastaamaan puolustusvoimien vaatimuksia. Kertausharjoituksissa keskitytään operatiivisten ja maakuntajoukkojen osaamisen kehittämiseen.”

”Vapaaehtoista maanpuolustusta kehitetään palvelemaan yhä paremmin puolustusvoimien kokonaissuorituskykyä muun muassa puolustusvoimien sodan ajan joukkojen kouluttamisessa ja ylläpidossa. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen avulla lisätään operatiivisten ja tärkeimpien alueellisten joukkojen suorituskykyä sekä puolustusvoimien kykyä tukea muita viranomaisia. Vapaaehtoisella maanpuolustuskoulutuksella tuotetaan myös kokonaismaanpuolustuksen edellyttämää osaamista ja valmiutta.”

”Maanpuolustuskoulutusyhdistys tarjoaa koulutusta kansalaisille ja organisaatioille sekä arjen turvallisuuteen liittyviin asioihin että poikkeusolojen vaativimpiin tilanteisiin. Näissä tehtävissä se toimii yhteistoiminnassa vastuuviranomaisten ja muiden järjestöjen kanssa.”

Lisäksi sivulla 123 (Valtioneuvoston kanslia 2009) todetaan maanpuolustustahdosta seuraavaa:

”Vahva maanpuolustustahto on sotilaallisen maanpuolustuksen perusedellytys. Avoimella ja tarkoituksenmukaisella toiminnalla vahvistetaan kansalaisten ja yleisen mielipiteen tukea puolustuspoliittisille tavoitteille ja puolustusvoimien toiminnalle. Maanpuolustustahtoa ja myönteistä suhtautumista puolustusvoimiin ylläpidetään ja edistetään lisäämällä edelleen kansalaisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan.

Kansalaisten maanpuolustustahto ilmenee myönteisenä suhtautumisena muun muassa maanpuolustukseen, asevelvollisuuteen, puolustusvoimien toimintaan sekä osallistumisena kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen, yritysten ja kansalaisjärjestöjen aktiivinen osallistuminen maanpuolustustoimintaan ovat keskeisiä maanpuolustustahdon ylläpitämisessä.

Yleinen maanpuolustusopetus toteutetaan valtakunnallisina ja alueellisina maanpuolustuskursseina, niiden jatko- ja täydennyskursseina sekä maanpuolustuksen erikoiskursseina. Valtakunnalliset maanpuolustuskurssit toteutetaan puolustusvoimien johtamina ja alueelliset maanpuolustuskurssit siviiliviranomaisten johdolla puolustusvoimien tukemana. Aluehallinnon uudistamishankkeeseen liittyen varmistetaan, että alueellinen maanpuolustuskurssitoiminta jatkuu korkeatasoisena.

Maanpuolustuskurssit lisäävät johtavissa asemissa olevien sekä poikkeusoloihin varautumisen kannalta keskeisissä tehtävissä toimivien kansalaisten tietoutta kokonaismaanpuolustuksesta ja parantavat yhteiskunnan eri alojen toimijoiden yhteistyömahdollisuuksia.”

Tässä kohtaa on tehtävä se johtopäätös, että reserviläisjärjestöt tavallaan mainitaan tässä selonteossa, vaikka niitä ei nimetä erikseen, vaan yleisesti ottaen kansalaisjärjestöinä. Vuoden 2009 selonteossa (Valtioneuvoston kanslia 2009) sivulla 79 todetaan, että (ainakin selonteossa) mainitaan yleisen asevelvollisuuden olevan perusratkaisu. Reserviläisjärjestöjen osalta voi sanoa, että äärimmäinen muutosilmiö olisi edelleen, jos asevelvollisuusarmeija lakkautettaisiin, ja se korvattaisiin vapaaehtoisista koottavalla armeijalla.

Hieman toisenlaisen riskiluettelon tarjoaa SITRA:n selvitys (SITRA 2002, s. 3):

- 5.1 Demografiset muutokset
- 5.2 Energian ja materiaalien saatavuus sekä infrastruktuurin haavoittuvuus
- 5.3 Rikollisuus ja terrorismi
- 5.4 Kansainväliset väestönlikkeet
- 5.5 Luonnonkatastrofit
- 5.6 Ympäristöriskit
- 5.7 Sotilaalliset turvallisuusriskit
- 5.8 Kansantaloudelliset riskit
- 5.9 Terveysriskit
- 5.10 Tietoturvallisuusriskit

Näin tarkastellen voi todeta, että todellisia uhkia on paljon enemmän kuin puhtaasti sotilaalliset riskit. Jatkotutkimusaiheisiin (SITRA 2002, s. 127) ehdotetaan seuraavia aiheita:

1. Väestön ikääntymisen mukanaan tuomat haasteet
2. Maahanmuuttopolitiikka riskien hallinnan keinona ja maahanmuuton mukanaan tuomat yhteiskunnalliset vaikutukset
3. Ilmastonmuutoksen laaja-alaiset vaikutukset yhteiskuntaan
4. Infrastruktuurin haavoittuvuus
5. Terrorismi ja sodankuvan muutos
6. Epätodennäköisiin äärimmäisiin ja pitkäkestoisiin stressitilanteisiin varautuminen
7. Tulevaisuuden yhteiskunnan ohjausrakenteet: mitkä ovat yhteiskunnan mahdollisuudet ja parhaat tavat hallita riskejä tulevaisuuden globalisoituvassa, vapautuvassa ja digitalisoituvassa maailmassa?
8. Riskien hyväksyttävyyys, riskeistä viestiminen ja riskien hallinnan priorisointi tulevaisuuden yhteiskunnassa.

Tältä pohjalta voi todeta, että reserviläistoiminnan synty vain yhden riskilajin uhkaan varautumisen seuraus, ja tätäkin varautumista voi pitää kohtuullisen äärimmäisenä, eli Suomen ja jonkin muun toimijan välinen sota. Itse olen tehnyt tältä pohjalta sen johtopäätöksen, että tästä seurannaisena reserviläisjärjestöjen saama huomio riskeihin varautuvilla päättäjillä on vain yksi pieni tekijä monien arvioitavien riskien joukossa.

Tietysti reserviläisjärjestöt itse haluaisivat, kuten kaikki etujärjestöt, että juuri heidän edustamaansa uhkakuvan varautumiseen suhtaudutaan asiaan kuuluvalla huolellisuudella ja vakavuudella. Tästä on hyvä tarkastella reserviläisjärjestöjen strategioita.

9.4. Reserviläisjärjestöjen strategioita

Edellä on siis käynyt ilmi, että varautuminen erilaisiin riskeihin on monialaista, ja reserviläisjärjestöt ja yleensäkin reserviläisjärjestöjen synty on seurannaista pitkistä ketjusta päätöksiä ja vaikutusketjuja. Näiden kaikkien osatekijöiden keskellä jokainen reserviläisjärjestö joutuu miettimään omaa strategiaansa.

Nyt tietysti henkilökohtaisena mielipiteenä on, että koko strategian käsite on kärsinyt melkoisen ryöstöviljelyn ja väärinkohtelun, ja termin ”strategia” käyttö aiheuttaa (konsultti)kriittisen inhoreaktion monessa henkilössä. Tämä on hyvä ottaa huomioon, ja käyttää selkeää kieltä.

Helposti oli löydettävissä kahden järjestön, eli Reserviläisliitto ry:n ja Reserviupseeriliitto ry:n strategiat (Reserviläisliitto ry 2002, 2004 ja 2007; Reserviupseeriliitto ry 2005 ja 2007). Mitä näistä strategioista voimme päätellä?

Reserviupseeriliitto ry:n strategiasta voimme kopioida seuraavat:

Toimintaympäristön muutokset vaikuttavat liiton toimintaan
Puolustusvoimien rakennemuutos
Yleisen asevelvollisuuden tulevaisuus
Suomen sotilaallinen liittoutuminen
Maakuntajoukot
Reservin täydennyskoulutus
Kenttäkelpoisuus
Reserviupseerien edunvalvonta
Yhdistystason toimintaedellytykset.

Vuoteen 2009 mennessä voimme todeta, että vuoden 2000 tilanteessa ei ollut tiedossa maakuntajoukkojen kehittyminen, ja tietysti vuoden 2009 tilanteessa voi esittää useitakin arvioita maakuntajoukkojen historiasta. Mutta Reserviupseeriliitto ry:n ”tavoite on yleisen asevelvollisuuden säilyttäminen Suomelle parhaiten sopivana järjestelmänä” (Reserviupseeriliitto ry 2005). Vuoden 2007 tilanteessa maakuntajoukkojen merkityksen voi päätellä seuraavasta:

Puolustusvoimien maakuntajoukkojen perustaminen parantaa onnistuessaan aluepuolustuksen valmiutta erityisesti reserviläisten vapaaehtoisen toiminnan avulla. (Reserviupseeriliitto ry. 2007)

RUL:n kannalta on tärkeää, että puolustusvoimien ja reserviläisten suhde säilyy tiiviinä. RUL:n mielestä joukko-osastojen alueellinen kattavuus ja lukumäärä on säilytettävä nykyisellään. Liitto vaikuttaa siihen, että sitoutumiskykyisillä ja motivoituneilla reserviupseereilla on jatkossakin mahdollisuus nousujohteiseen reserviläisuraan ja vaativiin sodan ajan tehtäviin. Reserviupseereiden laajamittainen mukaantulo on maakuntajoukkotoiminnan onnistumisen edellytys. (Reserviupseeriliitto ry. 2005)

Reserviläisliitto ry:n strategiasta 2002 voimme kopioida seuraavat:

RES pyrkii vaikuttamaan seuraavan, 2004 julkaistavan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon linjauksiin. Liitto pitää puolustusjärjestelmän kehittämisen lähtökohtana uskottavaa kykyä puolustaa koko valtakunnan aluetta. RES katsoo tämän edellyttävän sekä yleisen asevelvollisuuden että alueellisen maanpuolustusjärjestelmän ylläpitoa. Tämän lisäksi liitto pitää tarpeellisena selvittää kodinturvajoukkojärjestelmän soveltuvuus maahamme sekä vaihtoehtoisesti nykyisen paikallispuolustusjärjestelmän kehittäminen niin, että sen valmius sekä toimintakyky nousee ja että se samalla pitää vanhemmat reserviläiset mukana

maanpuolustusjärjestelmässä. Reserviläisliitto on tarvittaessa valmis osallistumaan tähän selvitystyöhön. (Reserviläisliitto ry. 2002)

Kuten näkyy, niin vuoden 2002 tilanteessa on ollut keskustelua jonkinlaisen alueellisen puolustuksen ja vapaaehtoisen maanpuolustustyön yhdistelmästä. Sittemmin vuoden 2007 strategiassa keskustellaan julkisoikeudellisesta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksestä, ja liiton osallistumisesta kyseisen yhdistyksen toimintaan (Reserviläisliitto ry. 2007), ja mukaan tulee myös maakuntajoukkojen toiminta. Tämän raportin kannalta on kuitenkin hyödyllinen Reserviläisliitto ry:n vuoden 2007 strategian sisällysluettelon osa:

- 4.1. Hallinnon urakiertojärjestelmä
- 4.2. Järjestötoiminta
- 4.3. Jäsenkehitys
- 4.4. Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus
- 4.5. Reserviläisurheilu ja -liikunta
- 4.6. Yhteistyö Puolustusvoimien ja muiden viranomaistahojen kanssa
- 4.7. Muu kotimainen yhteistyö
- 4.8. Kansainvälinen yhteistyö
- 4.9. Veteraanityö
- 4.10. Hallintojärjestelmä (liitto, piirit, yhdistykset)
- 4.11. Naisten toiminta
- 4.12. Talous ja toiminnan rahoitus
- 4.13. Henkilöstö, toimitilat ja välineet
(Reserviläisliitto ry. 2007)

Kuten listasta näkyy, niin maakuntajoukkojen ja muun vapaaehtoisen maanpuolustustyön ympärillä on melkoinen joukko muuta toimintaa. Mutta johtopäätöksenä näistä strategioista olen tehnyt, että maanpuolustusjärjestöille merkittäviä asioita ovat seuraavat:

- maakuntajoukkojen toiminnan kehittäminen
- Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen muut kurssit.

Kun lähtökohtana on oletetut riskit, niin näiden koulutuksien kautta voidaan saada sellaista maanpuolustuskoulutusta, jolla on merkitystä oletetun ja todennetun maanpuolustuksen kyvykkyyden kannalta. Jos lähtökohdaksi ottaa, että muu järjestöjen toiminta epävirallista toimintaa virallisen vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen ulkopuolella, josta esimerkki on ns. perinnetoiminta.

Tästä voimme siirtyä siihen, että miten Puolustusvoimat näkevät oletetut uhat, ja miten näistä ajatuksista voidaan johtaa huomioita, jotka ovat merkityksellisiä maanpuolustusjärjestöjen omien strategioiden toteuttamisen kannalta.

9.5. Puolustusministeriön ja Puolustusvoimien strategioista

Puolustusministeriö on julkaissut oman strategiansa, jonka väitetään ulottuvan vuoteen 2025 (Puolustusministeriö 2006). Yleinen havainto on, että Puolustusministeriö 2006 strategiassa pyritään miettimään skenaarioita ja shokkeja, joiden perusteella voisi strategioita laatia. Tämän raportin vuoden 2000 versiossa voimme todeta, että itse olen käyttänyt termiä ”äärimmäisyyskenaario” ja ”evolutionaarinen muutos”, mutta voihan niitä kutsua myös ”shokeiksi”.

Tähän on hyvä kopioita Puolustusministeriö 2006 (s. 17) strategiasta näkemys vapaaehtoisesta sotilaallisesta maanpuolustuksesta:

Vapaaehtoisella sotilaallisella maanpuolustuksella tuetaan puolustusvoimien sodan ajan joukkojen kouluttamista ja suorituskyvyn ylläpitoa sekä yhteiskunnan yleistä valmiutta ja toimintakykyä. Siten voidaan alhaisin kustannuksin tukea puolustusvoimien sodan ajan joukkojen kouluttamista ja kehittää puolustusvoimien valmiuksia viranomaistukeen.

Sodan ajan alueellisia joukkoja täydennetään vapaaehtoisilla maakuntajoukoilla. Niistä kehitetään alueellisten joukkojen ydinyksiköitä, joilla kyetään vastaamaan nopeasti

poikkeusolojen uhkamalleihin ja tukemaan yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja. Maakuntajoukkojen tärkeimmät tehtävät ovat avainkohteiden ja toimintojen suojaaminen, sitä edellyttävä toiminta-alueiden valvonta ja viranomaisten toiminnan tukeminen. Jatkossa maakuntajoukkojen tehtäviä voidaan laajentaa aselajitoimintoihin.

Vapaaehtoinen sotilaallinen maanpuolustus kohottaa maanpuolustustahtoa ja parantaa puolustusvoimien näkyvyyttä maakunnissa. Lisäksi se tarjoaa mahdollisuuden naisten laajalaisemmalle osallistumiselle maanpuolustustyöhön. Vapaaehtoista sotilaallista maanpuolustusta sekä sen tarvitsemia resursseja ja muita toimintaedellytyksiä kehitetään. Vapaaehtoista sotilaallista maanpuolustusta toteutetaan parlamentaarisessa valvonnassa ja puolustusministeriön ohjauksessa.

Kuten kopioidusta tekstistä näkyy, niin vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus liittyy sodan ajan joukkojen kehittämiseen, ja maakuntajoukot ovat tässä keskeisessä asemassa. Strategian sivuilla 16-17 (Puolustusministeriö 2006) todetaan edelleen, että yleinen asevelvollisuus on yksi strategian lähtökohta.

Puolustusministeriön 2006 strategiassa todetaan mm. seuraavaa:

- uhkia on paljon enemmän kuin pelkkä sotilaallinen uhka
- asejärjestelmät uusiutuvat
- aseita käyttävien henkilöiden osaaminen korostuu
- kansainvälisyys lisääntyy
- erilaiset yhteistoimintamallit

Tälle raportille merkityksellistä on vielä strategian sivu 21 (Puolustusministeriö 2006), jossa todetaan seuraavaa:

Teknologisen kehityksen ja lisääntyvien kansainvälisten velvoitteiden vuoksi puolustusvoimien kehittämisessä korostuu ammattimaisen osaamisen tarve.

Reservimme käyttöä tehostetaan kehittämällä vapaaehtoisen maanpuolustuksen järjestelyjä sodan ajan puolustusjärjestelmän osaksi. Maakuntajoukoille voidaan antaa vaativia suojaus- ja aselajitehtäviä, ja ne koulutetaan kykeneviksi virka-aputehtäviin.

Edellä mainittu vapaaehtoisuuden ja ammattimaisuuden yhdistelmä todetaan vielä Puolustusministeriön tulevaisuuskatsauksessa (Puolustusministeriö, tulevaisuuskatsaus)

9.6. (Myyttinen) Asevelvollisuus?

Edellä mainitut strategiat ovat tietysti aivan asiallisia, mutta toisaalta voi ottaa toisenlaisiakin näkemyksiä. Tähän meille tulee avuksi Kari Laitisen ja Arto Nokkalan laaja selvitys (Laitinen ja Nokkala, ei päiväystä), jotka osoittavat, että monesti päätöksen taustalla on myyttisiä tekijöitä, joiden järjellisydestä tai järjellisyyspuutteista voi osoittaa monia tekijöitä.

Mutta tosiasiana voidaan pitää, että asevelvollisuuteen liittyy monia myyttisiä tekijöitä, kuten Kari Laitisen ja Arto Nokkalan selvitys osoittaa. Mutta myyteistä pääsemme siihen, että asevelvollisuudella on edelleen hyvin laaja kannatus, vaikka sen perusteluissa ollaan monesti täysin myyttisellä alueella, ja voidaan minun mielestäni puhua myös viihdeteollisuuden ylläpitämistä myyteistä.

Niin tai näin, niin tahtotilana hyvin suurella enemmistöllä maanpuolustusjärjestöjen jäsenistä on halu ylläpitää laajahkoa asevelvollisuusarmeijaa.

9.7. Uuden aikakauden paineet

Voidaan kuitenkin todeta, että edellä myyttinen asevelvollisuus perustuu laajan massa-armeijan ajatukseen, jolloin jokaiselle asevelvolliselle löytyy jokin tehtävä, pieni tai suuri.

Uuden aikakauden paineena on kuitenkin asejärjestelmien kallistuminen ja teknistyminen, laajemman osaamisen vaatimukset sekä yksilöllisempi koulutustarve. Kun asejärjestelmät ovat (tieto)teknisempiä, niin niiden käytön oppiminen ei ole verrattavissa kohtuullisen yksinkertaisten (mekaanisten) järjestelmien helppoon yksinkertaisuuteen. Tästä seuraa myös ammattimaistumisen paine, koska monimutkaisia järjestelmiä ei kaikissa tapauksissa pysty oppimaan lyhyeksi jäävän varusmiespalveluksen aikana.

Toisaalta sodan ajan reserviä on supistettu, jolloin iäkkäämmät reserviläiset ovat menettäneet sijoituksensa, ja ovat vain sijoittamattomassa reservissä. Tästä on seurannut luonnollisesti se, että iäkkäämpiä reserviläisiä ei kutsuta kertausharjoituksiin niin paljon kuin entisinä aikoina.

Tässä ristipaineessa on tietysti maakuntajoukkojen idea, jossa hyväkuntoiset iäkkäämmät reserviläiset voisivat osallistua edelleen mielekkääseen sotilaskoulutukseen. Mutta tällöin koulutuksen ulkopuolelle voi jäädä joukko reserviläisiä, ja heille on tietysti tarjolla Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK:n) muita kursseja.

Hyvin tätä uuden ajan ristipaineita kuvaa Reserviläinen-lehden (Jarmo Riikonen, 7/2008) yhden kirjoituksen otsikko: ”MPK:n tuleva toiminnanjohtaja Pekka Tuunanen: Kitka synnyttää lämpöä”. Lyhyesti näitä kitkatekijöitä voivat olla seuraavat:

- pulmat puolustusvoimien, MPK:n ja reserviläisjärjestöjen välillä
- ampumisen koulutustilaisuuksien tulkintaongelmat
- Puolustusvoimien tilausvastuu ja MPK:n kurssien järjestysvastuu
- yhdistysten oman toiminnan sitominen kokonaisuuteen.

9.8. Muutosilmiöiden arviointi vuoden 2009 tilanteessa

Itse olen laittanut tähän seuraavat muutosilmiöt vuoden 2009 tilanteessa.

18-35 vuotta	- ammattimaistuminen - teknistyminen - laatu korvaa määrää - valikoiva asevelvollisuus? - puolustusvoimien järjestämä koulutus	- perinnetoiminta? - järjestöjen oma koulutus? - järjestöjen oma sotilaallinen koulutus?
35-60 vuotta	- maakuntajoukot - pienentyvä reservi => vähemmän kertausta? - ammattimaisuuden turvaaminen? - puolustusvoimien henkilöstövalinta - puolustusvoimien järjestämä koulutus	- perinnetoiminta? - järjestöjen oma koulutus? - järjestöjen oma sotilaallinen koulutus?

Joissain lähteissä on viitattu 35 vuoden ikärajaan, jonka jälkeen henkilö siirtyisi sijoittamattomaan reserviin. Noin laskutoimitusten kannalta 35 vuotta on hyvä, koska tällöin aktiivinen reserviläiskausi olisi 18-35 vuotta, eli 17 vuotta. Tämän jälkeen muu reserviläisaika olisi 25 vuotta, jos 60 vuotta laitetaan rajaksi.

Jos ajattelee teknistä asejärjestelmää, niin sillä on oma elinkaarensa, jonka jälkeen se korvataan. Jos elinkaari järjestelmällä on viisikymmentä vuotta, niin 3 x 17 on 51, jolloin siihen on koulutettu 18-35 -vuotiaista jopa 60-vuotiaisiin saakka. Jos asejärjestelmän elinkaari on kaksikymmentäviisi vuotta, niin tällöin järjestelmän loppuvaiheessa ei ole tarvetta (43 ikävuoden jälkeen) enää ylläpitää koulutettuja reserviläisiä.

Toisaalta voidaan esittää näkemys, että teknistymisen ja ammattimaisuuden yhdistelmä 35 vuoden ikävuoden jälkeen tarkoittaa reserviläisiä, joille järjestetään omaa henkilökohtaisempaa kertauskoulutusta. Toisaalta voi olla niin, että 35 ikävuoden jälkeen tarjolla on vain yleisempiä, vähemmän teknisiä tehtäviä; Esimerkiksi maakuntajoukoille on suunniteltu erilaisia kohteen suojaamisen tehtäviä, jotka eivät ole mitään erikoisjoukkojen tehtäviä tai ylettömän teknisiä tehtäviä.

Toisaalta voidaan todeta, että pelkkä maanpuolustusjärjestöjen oma perinnetoiminta ja maanpuolustusjärjestöjen oma koulutus ei ole kaikille reserviläisille tarpeeksi mielekästä toimintaa. Eli tällöin odotusten paine kohdistuu tietysti tarjottaviin kertausharjoituksiin ja maakuntajoukkojen toimintaan.

Puolustusvoimien kannalta taas on omat tarpeensa tarvittaville reserviläisille 35 ikävuoden jälkeen, ja välttämättä nämä tarpeet eivät osu yksiin innokkaiden reserviläisten osaamisen kanssa; eli toisin sanoen hyvinkin innokas reserviläinen voi jäädä ulos reservin tehtävistä.

Toisaalta puolustusvoimilla on omat tarpeensa, ja itse olen pohtinut, että mahdollisesti puolustusvoimat voisi ottaa käyttöön henkilökohtaisemman otteen reservin koulutuksessa. Jos ajatellaan, että mainitun seitsemäntoista vuoden aikana (18-35) puolustusvoimat valikoisi omien tarpeidensa mukaan ne, jotka jatkaisivat 35 vuoden ikävuoden jälkeen aktiivisessa reservin koulutuksessa, niin tämä tarkoittaisi puolustusvoimien itsensä kokoamia maakuntajoukkoja ja erikoiskoulutettua reserviä. Tällöin loppuosa maakuntajoukoista olisi vapaamman haun piirissä. Tästä syntyisi entistä suurempi ongelma tarjota mielekästä maanpuolustuskoulutusta niille, joilla ei ole mitään sijoitusta.

9.9. Uudet muutosilmiöt, jotka eivät tulleet kunnolla esille vuoden 2000 raportissa

Edellä olevan perusteella voi todeta, että vuoden 2000 muutosilmiöt olivat kyllä oikeaan osuneita, mutta ”armeijan ammattimaistuminen” ja omana uutena kohtanaan ”armeijan teknistyminen” on nostettava korkeammalle muutosilmiöiden kohdalla.

Tietysti on vielä huomioitava, että en ole käsitellyt tarkemmin ”Suomen osallistumista kriisinhallintaan”. Kun tiedetään vuoden 2009 tilanteessa, että Suomella on esimerkiksi Afganistanissa joukkoja, niin tähän on osa ”uutta” kriisinhallintaa. Kriisinhallintaan osallistumisen laajuus on kuitenkin riippuvainen oletetuista uhkakuvista, ja sillä on edelleen vaikutusta ammattimaistumiseen, jos pysyviä joukkoja pidetään kriisialueilla enemmänkin.

Kun todetaan, että maakuntajoukot ovat vasta kehittymässä ja maakuntajoukoista ei ole vielä vuosikausien kokemuksia, niin tyytyväisyys tai tyytymättömyys maakuntajoukkoihin selviää vasta muutaman vuoden päästä. Uusina muutosilmiöinä voi kuitenkin nostaa seuraavat:

- reserviläisten tyytyväisyys maakuntajoukkoihin / vastaaviin
- reserviläisjärjestöjen tyytyväisyys maakuntajoukkoihin / vastaaviin
- puolustusvoimien tyytyväisyys maakuntajoukkoihin / vastaaviin.

Edellä olen pohtinut, että mahdollisesti maakuntajoukkoihin voidaan valikoida henkilöitä, joilla ei ole laajoja sidoksia reserviläisjärjestöihin, tai heille reserviläistoiminta on nimenomaan puolustusvoimien heille järjestämää maanpuolustuskoulutusta.

Toisaalta vuoden 2009 tilanteessa voi todeta, että alueellisia kriisejä voi olla muuallakin kuin Suomen lähialueilla. Eli muutosilmiön ”alueelliset kriisit Suomen lähialueilla” voi muuttaa muotoon ”alueelliset kriisit, osa ehkä Suomen lähialueilla”. Tämä on nyt lähinnä tarkennusta, mutta edelleen voi todeta, että alueellisten kriisien kriisinhallintaan on osallistuttu Euroopan ulkopuolella.

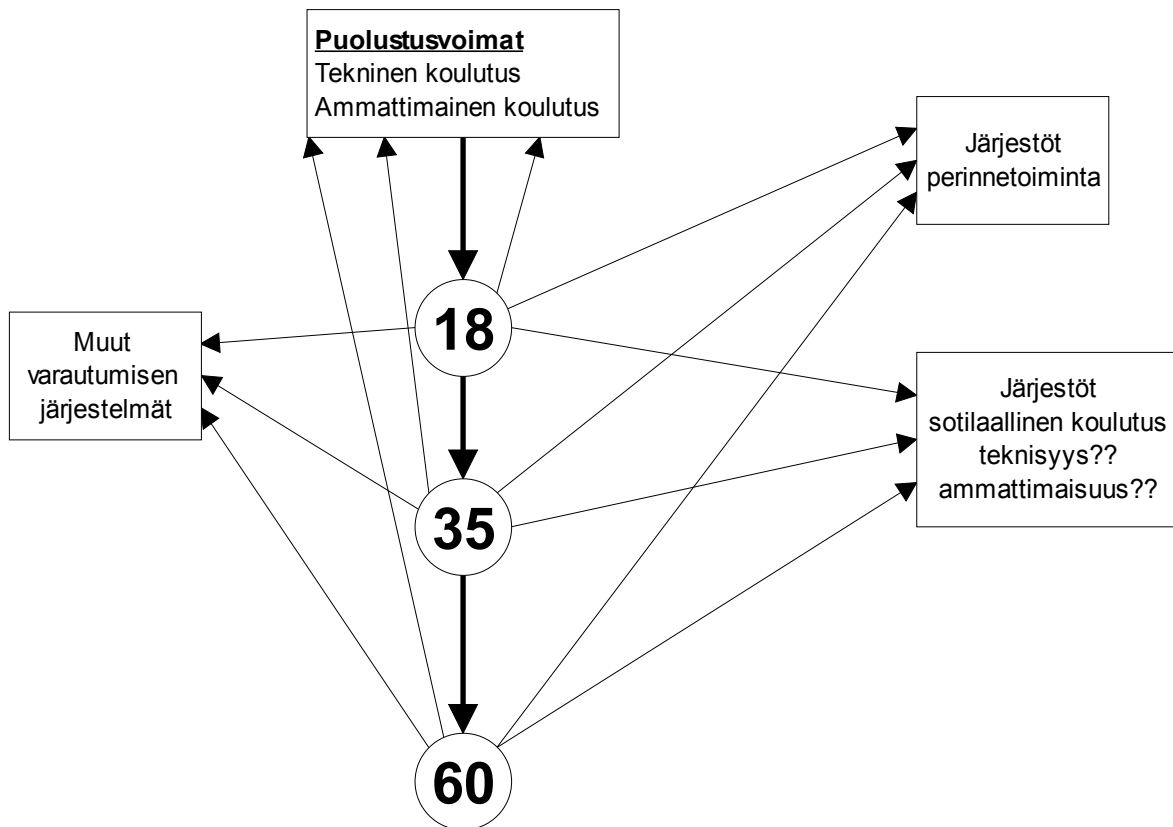
9.10. Tarkennettu malli 2010- ja 2020-luvun muutostekijöistä

Aikaisemmin esitetty kuva 5 on edelleen hyvä malli, mutta 2010- ja 2020-luvun muutostekijöiden osalta voi esittää uudenlaisen mallin, joiden mukaan kehitystä voi arvioida. Seuraavaan kuvaan mahdollisista painotuksista voimme huomioida seuraavat tekijät kuvasta 5:

- varautumisjärjestelmät uhkien varalta
- reserviläisjärjestöt
- muut järjestöt.

Tämän lisäksi huomioimme seuraavaan kuvaan myös muutaman korostetun muutostekijän:

- teknistyminen
- ammattimaistuminen
- reservin pienennys, mahdollisesti iän perusteella tehtävä jaottelu

Kuva 9: Yksi tarkennus lisää kuvan 5 mukaiseen muutosilmiöiden kehiksoon.

Voimme edelleen sanoa, että vuonna 2000 otsikoidut seuraavat skenaariot sopivat edelleen edellä esitettyyn kuvaan. Voimme edelleen kopioida vuoden 2000 skenaarioiden otsikot tähän.

6.1. Perusskenaariot vastakkainasetteluiden vähentyessä

6.1.1. Reserviläisjärjestöjen onnena

6.1.2. Reserviläisjärjestöjen kuihtuminen

6.1.3. Alkava asevelvollisuusarmeijan vastustaminen, vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän tarve korostuu

6.2. Perusskenaariot vastakkainasettelujen lisääntyessä

6.2.1. Suomen vetäytyminen kriisinhallinnasta, panostus omaan puolustukseen

6.2.2. Kriisinhallinnan korostuminen

6.3. Äärimmäisyyskkenaariot

6.3.1. Laajamittaisen hyökkäyksen uhka Suomeen

6.3.2. Suomi eurooppalaisen sodan reunalla

6.3.3. Suomen sisäisen turvallisuuden häiriö

6.3.4. Liittoutumista harkitseva Suomi

Tässä vaiheessa voimme esittää erilaisten uusien skenaarioiden alkua.

1.

Kuvan keskellä on selvä suora viiva 18-35-60, joka voisi olla Puolustusvoimien itsenä järjestämää koulutusta, johon puolustusvoimat itse hakee, valitsee ja kouluttaa parhaaksi katsomansa reserviläiset. Jos tämä valitaan päälinjaksi, niin Puolustusvoimilla on vähän tarvetta hakea muita vapaaehtoisia, koska kaikki vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta tapahtuu vain ja ainoastaan Puolustusvoimien ohjauksessa. Tällöin vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen kannalta voi olla katkeruutta, jos järjestöt eivät pääse millään tavalla mukaan vaikuttamaan valittavien henkilöiden osalta. Tosiasia kuitenkin on, että kaikki vapaaehtoiset eivät ole Puolustusvoimien koulutettavien ykköslistalla.

2.

Jos on niin, että Puolustusvoimien järjestämä ammattimaisempi ja teknisempi koulutus on ikävuosien 18-35 välillä, niin tietysti voi olla vapaaehtoisilla maanpuolustusjärjestöillä kova perustelun tarve 18-35 -vuotiaille, jotta he osallistuisivat perinnetoimintaan ja maanpuolustusjärjestöjen omaan sotilaalliseen koulutukseen.

3.

On mahdollista, että vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen oma sotilaallinen koulutus saadaan hallintaan ja koulutus niin hyvin vakioitua, että järjestöjen oma sotilaallinen koulutus voidaan ottaa huomioon koko ikävälillä 18-35-60. Ongelmaksi tulee tietysti, että miten järjestöjen oma sotilaallinen koulutus on todennetusti ja varmasti puolustusvoimille hyödyllistä. Yhtenä riskinä on tietysti, että vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen oma sotilaallinen koulutus irtautuu täysin muusta sotilaallisesta koulutuksesta, mikä voi aiheuttaa julkisuusongelmia.

4.

Asejärjestelmien teknistyminen ja ammattimaisempi koulutus välillä 18-35 voi olla mahdoton tehtävä maanpuolustusjärjestöille, koska tarvittavat välineet ovat hirmuisen kalliita jaärkevä ja todellinen harjoitustilanne voi vaatia satojen tai tuhansien henkilöiden osallistumista. Tällöin tietysti herää kysymys, että mitä olisi vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen ei-teknisempi ja ei-ammattimaisempi sotilaallinen koulutus, joka edelleen motivoisi 18-35 -vuotiaita.

5.

Perinnetoiminnan osalta voi todeta, että esimerkiksi veteraanitoiminta on yksi osa perinnetoimintaa. Yleisesti ottaen reserviläisjärjestöillä on pyrkimys hoitaa hyvin perinnetoiminta, ja erityisesti tietysti veteraanitoiminta. Mutta veteraanien poismenon jälkeen jäljelle jää vain muu perinnetoiminta, ja eri-ikäisten reserviläisten innostaminen pelkkään perinnetoimintaan on oma ongelmansa.

6.

On lisäksi huomioitava, että muut varautumisen järjestelmät, ei pelkästään sotilaallinen varautuminen, vievät monen innokkaan kansalaisen mielenkiinnon, joten vapaaehtoinen sotilaallinen maanpuolustuskoulutus on kilpailutilanteessa näihin nähden.

7.

Lisäksi on tietysti todettava, että kuvassa on maakuntajoukot Puolustusvoimien omana koulutuksena. Nähtäväksi jää, että kuinka tyytyväisiä maakuntajoukkojen koulutukseen osallistuneet henkilöt ovat vuosien 2010-2020 välillä. Mahdollisesti joudutaan tekemään useita erilaisia muutoksia, jos maakuntajoukkojen koulutusjärjestelmä ei osoittaudukaan onnistuneeksi.

8.

Tietysti mahdollisuutena on, että vapaaehtoista maanpuolustusta aletaan kehittämään laajentavaan suuntaan, jos muiden maiden tavoin reserviä pienennetään ja Puolustusvoimien painopistettä siirretään ulkomaisen kriisinhallinnan suuntaan. Tällöin voi olla perustelua pitää yllä hyvän yleisen peruskoulutuksen saanutta vapaaehtoista reserviä, jonka koulutus ei ole valtaisan teknistä ja on vain osittain ammattimaista. Mutta tällöin nykyisten vapaaehtoisten sotilaallisten koulutusmäärien pitää kasvaa, ja laajasti laajennetuissa maakuntajoukoissa on ratkaistavana monia ongelmia.

9.

Toisaalta on todettava ihmisten yleinen innokkuus mihin tahansa vapaaehtoiseen toimintaan ei ole aina perusteltavissa järjellisin perustein, vaan mukana on tunteita ja edellä mainitulla tavoin myyttien hellimistä. Huolimatta hienoista teknisistä järjestelmistä ja mielenkiintoisista harrastusmahdollisuuksista voi olla niin, että laajat kansalaisryhmät eivät innostu vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön, ei perinnetoimintaan eikä sotilaalliseen toimintaan.

9.11. Yhteenveto

Vuoden 2000 muutosilmiöiden lista on ollut hyvin aikaa kestävä, mutta reserviläisjärjestöjen kohdalla erityisesti maakuntajoukot (tai vastaavat) ja uusimuotoinen Maanpuolustuskoulutusyhdistys ovat uusia tekijöitä. Näillä edellä mainituilla tarkennuksilla olisi edelleen mahdollista laatia erilaisia skenaarioita.

Kuvan 5 ja 9 muutosilmiöiden kuvallisilla esityksillä on mahdollista jatkaa eteenpäin skenaarioiden laatimista. Lisäksi liitteen 1 tulevaisuustaulukoilla on mahdollista pohtia erilaisia seurannaisvaikutuksia yleisemmästä skenaarioista kohti pienempiä yksityiskohtia.

9.12. Jatkoseuranta / Jatkotehtävät

Edelleenkin tämä on ollut yksittäisen tulevaisuudentutkimuksesta kiinnostuneen henkilön kirjoitus, ja tuloksien soveltaminen oikeiden skenaarioiden laatimiseksi oikeasti päättävien ihmisten toimesta olisi tietysti yksi selvä jatkotehtävä.

Mutta nykyisellä otteella kannattaa tehdä seurantaa vuonna 2020, ja katsoa silloin uudempien muutosilmiöiden toteutumista käytännössä.

10. VUODEN 2000 LÄHTEET

Kirjat:

Ahoniemi, Lea: Suomea koskevat uudet ei-sotilaalliset turvallisuustekijät. Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, strategian tutkimuslsteita, julkaisusarja 2, N:o 5. Helsinki 1999.

Ahoniemi, Lea: Taistelu helikoptereista. Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, julkaisusarja 1, N:o 16. Oy Edita Ab, Helsinki 2000.

Ekström, Marko: Rauhanpakotustoimia koskenut poliittinen kehitys ja analyysi rauhanpakotuksen menestyksen edellytyksistä. Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, julkaisusarja 1, N:o 8. Oy Edita Ab, Helsinki 1996.

Elomaa, Ari-Pekka: Tahtoa ja tekoja: maanpuolustuskiltojen liitto 1963-1990. Gummerus 1993.

Etelämäki, Mauri ja Mäkelä, Harri ja Peltoniemi, Rainer: Oppimisen simulointi ja koulutus. Maanpuolustuskorkeakoulu, Koulutustaidon laitos, julkaisusarja 3, tutkimuslsteita N:o 2. Ykkös-Offset Oy, Vaasa 1999.

Euroopan turvallisuuskehitys ja Suomen puolustus. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle 17.3.1997. Oy Edita Ab, 1997.

Harinen, Olli: Sotilasjoukon kiinteys ja sotilasorganisaatio. Puolustusvoimien koulutuksen kehittämiskeskus, tutkimuslsteita A/13/2000.

Julien, Pierre-André ja Lemonde, Pierre ja Latouche, Daniel: Skenaariomenetelmä tulevaisuuden tutkimuksessa. Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 1979:1. Valtion painatuskeskus, Helsinki 1979.

Kolmas parlamentaarinen puolustuskomitea: Komiteamietintö 1980:1. Puolustusministeriö. Valtion painatuskeskus, Helsinki 1981.

Krogars, Marco ja Parikka, Eevastiina: Sotilaana globalisoituvassa maailmassa. Maanpuolustuskorkeakoulu, Johtamisen laitos, julkaisusarja 1, tutkimuksia N:o 11. Hakapaino Oy, Helsinki 1999.

Luoto, Reima T.A.: Ei ketään vastaan. Länsi-Savon kirjapaino Oy, Mikkeli 1966.

Luoto, Reima T.A.: Harmaat reservit. Kirjapaino Jaarli, Hämeenlinna 1972.

Mannermaa, Mika: Evolutionaarinen tulevaisuudentutkimus. Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry, Acta Futura Fennica, no 2. Valtion Painatuskeskus, Helsinki 1992.

Meristö, Tarja: Skenaariotyöskentely yrityksen johtamisessa. Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry, Acta Futura Fennica, no 3. Valtion Painatuskeskus, Helsinki 1991.

Nissinen, Vesa: Varusmiesten johtajakoulutuksen perusteet. Maanpuolustuskorkeakoulu, Johtamisen ja hallinnon laitos, julkaisusarja 2, Työpapereita N:o 3. Hakapaino Oy, Helsinki 1997.

Numminen, Antti: Suomen Reserviupseeriliiton historia 1931-1981. Arvi A. Karisto Oy, Hämeenlinna 1981.

Parlamentaarinen puolustuspoliittinen neuvottelukunta: neuvottelukunnan mietintö 1990:57. Puolustusministeriö. Valtion painatuskeskus, Helsinki 1991.

Parlamentaarinen puolustustoimikunta : Komiteamietintö 1986:23. Puolustusministeriö. Valtion painatuskeskus, Helsinki 1986.

Penttilä, Risto E.J.: Euroopan unionin yhteinen puolustus ja Suomen valinnat. Teoksessa Suomen puolustuksen valinnat, Kekäle, Petri (toim.). Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta, Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan tutkimus- ja seminaariselosteita. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 1995.

Putkiranta, Martti (toim.): Kriisiturvallisuuden käsikirja. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 1995.

Rantapelkonen, Jari: Konfliktin, konfliktinhallinnan ja turvallisuuden käsitteet kylmän sodan jälkeen. Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, julkaisusarja 1, N:o 17. Helsinki 2000.

Reservin Aliupseerien Liitto ry: 40 vuotta maanpuolustusta. Helsinki Media, 1995.

Reservin Aliupseerien Liitto ry: Reservin Aliupseerien Liitosta Reserviläisliitoksi. Helsinki Media Paino, 1996.

Rumpunen, Kauko I. Teoksessa Raja railona, Alapuro, Risto (toim.). WSOY 1998.

Sivonen, Pekka: Institutionalisoitu yhteistyö eurooppalaisen turvallisuuden vahvistamisessa. Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, strategian tutkimuksia, julkaisusarja 1, N:o 1. Helsinki 1993.

Sivonen, Pekka: Liittoutumisen uudet olosuhteet ja Suomen valinnat. Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, julkaisusarja 1, N:o 4, toinen painos. Helsinki 1995.

Sivonen, Pekka: Tulevaisuuden ennakointi kansainvälisen turvallisuuden tutkimuksen kohteena. Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, julkaisusarja 1, N:o 11. Oy Edita Ab, Helsinki 1998.

Sund, Aki-Juhani ja Holma, Pertti: Sotilasjohtajuuden haasteita. Teoksessa Strateginen johtaminen sotilasorganisaatioissa, Krogars, Marco ja Ojala, Jukka (toim.). Maanpuolustuskorkeakoulu, Johtamisen laitos, julkaisusarja 2, artikkelikokoelmat N:o 1. Hakapaino Oy, Helsinki 1999.

Suomen perustuslaki. Vammalan Kirjapaino Oy, Vammala 2000.

Tietoja maanpuolustuksesta - maanpuolustus turvallisuuspolitiikan osana. Pääesikunnan koulutusosasto. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 1993. (Kirjasta on julkaistu uudempiakin painoksia)

Tuomi, Osmo: Uusi geopolitiikka. Ulkopoliittisen instituutin julkaisuja nro 4. Tammer-Paino Oy, Tampere 1996.

Törrönen, Kaarle: Valmiuslain toimivaltuuksien käyttöönoton suunnittelu. Maanpuolustuskorkeakoulu, Johtamisen laitos, julkaisusarja 1, tutkimuksia N:o 10. Hakapaino Oy, Helsinki 1999.

Vapaavuori, Matti (toim.): Miten tutkimme tulevaisuutta?: Kommunikatiivinen tulevaisuudentutkimus Suomessa. Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry, Acta Futura Fennica, no 5. Painatuskeskus Oy, Helsinki 1993.

Lehtiartikkelit:

Ahotupa, Kai ja Penttinen, Risto: Reservin päällystön jatkokoulutusta tarvitaan. Suomen sotilas 4/2000, sivut 54-55.

Alanen, Pertti: Puolustustahto - ja miten se mitataan. Sotilasaikakauslehti 4/1997, sivut 52-57.

Alanen, Pertti: Jos Suomeen hyökätään... Sotilasaikakauslehti 5/1997, sivut 53-58.

Asetus vapaaehtoisen maanpuolustustyön neuvottelukunnasta. Reserviläinen 3/1996, sivu 3.

AuK-järjestelmä päättyy - toiminnan esittely jatkuu. Reserviläinen 8-9/1998, sivu 15.

Castrén, Fredrik: Miksi voimat on pidettävä hajallaan? Suomen sotilas 7/1997, sivu 4.

Eerikäinen, Antero: "Unohdettu reservi" ja sen asenteet. Sotilasaikakauslehti 4/200, sivut 48-49.

Hakala, Niilo: Työ ei saa kaatua johtamisen ongelmaan. Reserviläinen 2/1998, sivu 21.

Hietala, Jaakko: Reserviyksikkötoiminta - menetetty mahdollisuus. Reserviläinen 3/1996, sivu 2.

Hirvonen, Tuomo: Kannisen aloitteet syytä huomioida. Sotilasaikakauslehti 5/1995, sivu 65.

Hirvonen, Tuomo: Pään oli tultava vetävän käteen. Sotilasaikakauslehti 11/1995, sivut 66-67.

Huhtinen, Aki-Mauri: Ei vai ehkä? Suomen sotilas 5/1998, sivut 12-13.

Hyppönen, Hannu: Taistelija. Sotilasaikakauslehti 6-7/1999, sivut 9-16.

HUOMIO!. Sotilastekniikka 5/2000, sivu 2.
(Sotilastekniikka on Suomen sotilas -lehden vakituinen liite)

Jahkailu käynnistää uuden suojeluskuntakeskustelun. Reserviläinen 4/1998, sivu 8.

Jokivuori, Pertti: Sivarin monet kasvot. Suomen sotilas 2/1996.

Julkisyhteisö. Suomen sotilas 4/1998, sivut 29-30.

Jäppinen, Kyösti: Koulu tuottaa pehmopoikia puolustusvoimiin. Sotilasaikakauslehti 9/1997, sivut 58-60.

Kaikki kurssit yksiin kansiin. Reserviläinen 1/1997, sivu 3.

Kanninen, Ermei: Maavoimat 2020. Sotilasaikakauslehti 4/1996, sivut 60-61.

Kanninen, Ermei: Simolan työryhmän herättämiä ajatuksia. Suomen sotilas 4/1998, sivut 22-23.

Karinen, Jyrki: Reserviläisille vapaaehtoinen koulutusjärjestö. Sotilasaikakauslehti 12/1993, sivut 744-746.

Kaski, Lauri: 193 kouluttajaa RUK:ssa. Reserviläinen 3/2000, sivut 14-15.

Kekkonen, Ilmo: Sotilasalueet ja paikallisosasto yhdistettävä kotiseutujoukoiksi. Reserviläinen 2/1998, sivu 21.

- Kerhopaketista KH-päivä. Reserviläinen 6/1995, sivu 3.
- Klemola, Matti: Eikö Nato riitä Euroopalle? Helsingin Sanomat 18.11.2000, sivu C3.
- Klemola, Matti: Joukkoihin luvassa liki 120 000 sotilasta. Helsingin Sanomat 18.11.2000, sivu C3.
- Koli, Markku: Teollisesta sodankäynnistä tietosodankäyntiin. Sotilasaikakauslehti 1/1995, sivut 18-23.
- Kosonen, Janne: Reservin upseerien jatkokoulutus kuntoon. Reserviläinen 6/2000, sivu 4.
- Kosonen, Janne: Selkeälle jatkokoulutusjärjestelmälle tarvetta. Reserviläinen 8-9/1999, sivu 4.
- Knuutila, Jukka: Taistelija 2000, Sotilastekniikka 4/1998, sivut 14-15.
- Krogars, Marco: Upseerina olemisen haasteet. Kylkirauta 1/1999, sivut 4-7.
- Kuusela, Kari: RUL ja RauL:n hallitukset yhdessä. Reserviläinen 6-7/1990, sivut 34-35.
- Laamanen, Pentti: Suojeluskuntiako perustamaan? Sotilasaikakauslehti 3/1995, sivu 64.
- Laine, Antero: Jäitä kypärään. Suomen sotilas 3/1999, sivut 6-7.
- Lamminen, Kalevi: Maanpuolustuksemme kipupisteitä. Sotilasaikakauslehti 3/1999, sivut 50-51.
- Läskireservit liikkeelle. Suomen sotilas 3/1997, sivut 26-27.
- Leino, Olavi: Keskustelu organisoinnista jatkuu. Suomen sotilas 1/2000, sivut 20-21.
- Leinonen, Kai: Maanpuolustuskoulutus ry - renki vai isäntä? Suomen sotilas 2/2000, sivut 62-63.
- Luotonen, Marko: Kannustin omien taitojen kehittämiseen. Reserviläinen 5/1997, sivu 20.
- Luotonen, Marko: Maanpuolustuskoulutus ry:stä uusi yhdistys. Reserviläinen 7/1998, sivu 15.
- Luotonen, Marko: Meidän on palattava muutama askel taaksepäin. Reserviläinen 8-9/1999, sivu 9.
- Luotonen, Marko: Rivit tulee ojennukseen, kun rahat loppuu. Reserviläinen 7/1997, sivu 3.
- Luotonen, Marko: Sääntömuutoksesta keskustellaan. Reserviläinen 9-10/1995, sivu 3.
- Luotonen, Marko: Toiminnan käynnistämiseen varataan vuoden jatkoaika. Reserviläinen 6/1998, sivu 5.
- Luotonen, Marko: Vapaaehtoiset tuovat turvaa suomalaisille. Reserviläinen 2/1999, sivu 6.
- Luotonen, Marko: Yhdistyminen kiihtyy. Reserviläinen 9-10/1995, sivu 3.
- Lyly, Pekka: Reserviläiset ja sotilaskoulutus. Reserviläinen 2/1991, sivut 23-24.
- Mattila, Jaakko I.: Konsepti alias harjoitusohjeistus. Suomen sotilas 5/2000, sivut 18-19.
- Melleri, Kari: Korsu kootaan nyt elementeistä. Sotilastekniikka 2/1998, sivut 12-13.

Monen kerroksen väkeä. Suomen sotilas 1/2000, sivut 8-9.

Niitynperä, Tapio ja Haavisto, Martti: Olemme viimeiset mohikaanit. Sotilasaikakauslehti 8/2000, sivut 10-18.

Niska, Juhani A.: Valmiusprikaatit kohti kansainvälistä tasoa. Suomen sotilas 2/2000, sivut 10-11.

Nordberg, Erkki: Karhu sairastaa. Reserviläinen 2/1992, sivut 6-7.

Norkola, Kari: Löytyisikö henkilöstöä harjoituksiin pelkällä ylläpidolla? Sotilasaikakauslehti 3/1993, sivut 178-182.

Norkola, Kari: Maanpuolustusjärjestöjen yhteistyö tiivistyy. Sotilasaikakauslehti 6-7/1992, sivut 504-505.

Norkola, Kari: Taistelukoulutus ei anneta. Sotilasaikakauslehti 8/1992, sivu 574.

Nuoret haluavat enemmän maanpuolustustietoutta. Reserviläinen 6/1999, sivu 21.

Nurmi, Raimo: Huoltokoulutuksen kompastuskivet. Sotilastekniikka 3/1998, sivu 9.

Nyberg, Olli: Piiriseminaarijärjestelmä käynnistyy. Reserviläinen 3/1999, sivu 7.

Nyberg, Olli: Puolustusvalmiuden rahoitus kuuluu valtiolle. Reserviläinen 5/1998, sivu 4.

Nyberg, Olli: Tavoitteena MPKL:n ja RES:n yhdistäminen. Reserviläinen 4/1997, sivu 3.

Onko perusta kunnossa? Suomen sotilas 4/1998, sivut 26-27.

Paikallisosastotoiminta käynnistyy vitkaisesti. Reserviläinen 1/1997, sivut 10-11.

Pekola, Antti: Suojeluskunnat m/2000. Sotilasaikakauslehti 3/1998, sivu 48.

Pekola, Antti: Suojeluskunnat on perustettava uudelleen. Sotilasaikakauslehti 6-7/1992, sivut 524-525.

Peltoniemi, Rainer: Tietosodankäynti vaatii osaajansa - niitä tehdään simulaatioharjoituksissa. Sotilasaikakauslehti 11/1999, sivut 54-59.

Penttinen, Risto: Askel oikeaan suuntaan. Reserviläinen 2/1991, sivu 38.

Penttinen, Risto: Entä nyt, MPK?. Suomen sotilas 1/2000, sivut 18-19.

Penttinen, Risto: "Kodinturvajoukkoja" vastustetaan tunnetasolla. Sotilasaikakauslehti 5/1994, sivut 24-29.

Penttinen, Risto: Laki vai hyvä tahto. Suomen sotilas 1/2000, sivut 16-17.

Penttinen, Risto: Mitä kodinturvajoukoista jää reppuun? Suomen sotilas 1/1997, sivu 13.

Penttinen, Risto: Kodinturvajoukoista yhä vallalla vääriä käsityksiä. Suomen sotilas 5/1998, sivut 34-35.

Penttinen, Risto: "Maanpuolustuksen" haasteet vuonna 0. Suomen sotilas 4/1998, sivu 25.

Penttinen, Risto: Puolustusvoimat uskoo vapaaehtoiseen maanpuolustukseen. Suomen sotilas, sivut 56-57.

Penttinen, Risto: Vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä on jo paperilla. Sotilasaikakauslehti 6-7/1996, sivut 55-60.

Penttinen, Risto: Yhteistyötä, kiitos! Suomen sotilas 4/1997, sivut 6-7.

Penttinen, Risto ja Puuperä, Jaakko: Seitsemän hukattua vuotta takana. Sotilasaikakauslehti 2/1998, sivut 13-19.

Penttinen, Risto: Vihdoinkin ratkaisu? Suomen sotilas 4/1998, sivut 22-25.

Piha, Tapio: Joustavaan vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen. Sotilasaikakauslehti 2/1995, sivut 53-55.

Pugin, Leo: Pohjoismaiden yhteinen kriisinhallintakeskus aloitti. Helsingin Sanomat 2.11.2000, sivu A7.

Puheenjohtaja Aapo Saari: Vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä tulee säilyä reserviläisjohtoisena. Reserviläinen 8-9/1997, sivu 3.

Puheenjohtaja Pekka Selín: Vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä puolustusvoimien johdettavaksi. Reserviläinen 8-9/1997, sivu 3.

Pulkkinen, Samuli: Henkilökunnan asenteita korjataan kaiken aikaa. Reserviläinen 1/2000, sivu 13.

Pulkkinen, Samuli: Jatkokoulutus avaa paikkoja reserviläisille. Reserviläinen 7/2000, sivu 7.

Pulkkinen, Samuli: MPK:n uusi johto ei unohda kotirintamaa. Reserviläinen 4/1999, sivu 4.

Pulkkinen, Samuli: RUK ottaa vastuuta vapaaehtoisten kouluttamisesta. Reserviläinen 8-9/1999, sivu 4.

Pulkkinen, Samuli: Tarkastaja vastaa vapaaehtoisten ohjeistamisesta. Reserviläinen 1/2000, sivu 13.

Pulkkinen, Samuli: Upseerien koulutusjärjestelmä uudistuu perinpohjin. Reserviläinen 7/2000, sivu 7.

Pulkkinen, Samuli: Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus siirtyy tulosjohtamisen aikaan. Reserviläinen 4/2000, sivu 5.

Pulkkinen, Samuli: Vapaaehtoiset vihdoinkin saman katon alle. Reserviläinen 1/1999, sivu 3.

Puukka, Ilkka: Hallinnon kehittäjä ristiriitojen paineissa. Sotilasaikakauslehti 2/1996, sivut 30-33.

Puuperä, Jaakko: Jotain tarttis tehrä!!! Reserviläinen 8-9/1997, sivu 9.

Puuperä, Jaakko: Kansalla on harhakuva puolustusvoimien tilasta. Reserviläinen 9-10/1996, sivu 5.

Puuperä, Jaakko: Kansanarmeija 2000-luvulle. Sotilasaikakauslehti 3/1995, sivut 56-58.

Puuperä, Jaakko: RUL:n kenttä tuki Pekka Selinin näkemyksiä. Reserviläinen 9-10/1995, sivu 3.

- Raitasalo, Jyri: Aikakausi ilman nimeä. Sotilasaikakauslehti 1/2000, sivut 9-13.
- Rastikoulutukseen kättä pidempää. Sotilastekniikka 5/2000, sivu 2.
- Reserviläisjärjestöjä rankaistaan hyvistä saavutuksista. Reserviläinen 7/1997, sivu 4.
- Reserviupseerit haluavat lisätä yhteistyötä ja pitää liiton itsenäisenä. Reserviläinen 2/1998, sivu 15.
- Reserviupseerit kannattavat Hägglundin ehdotusta. Reserviläinen 4/1997, sivu 11.
- Reserviyksiköt aloittavat. Suomen sotilas 2B/1995.
- Reserviyksiköt aloittivat rytinällä, Suomen sotilas 4B/1995, sivut 1-2.
- Ries, Tomas: Idylli on ohi. Suomen sotilas 3/1993, sivut 6-7.
- Roiha, Risto: Monipuolista kurssitarjontaa. Reserviläinen 1/1998, sivu 6.
- Ropo, Matti: Koulutuksen johto tulisi keskittää. Reserviläinen 1/1998, sivu 5.
- Ruusukallio, Pekka. Reserviläinen 1/1990, sivut 6-7.
- Ruusukallio, Pekka. Reserviläinen 1/1990, sivut 16-17
- Ruusukallio, Pekka: Kahden kurssin koulutusohjelma. Reserviläinen 6-7/1991, sivut 12-15.
- RYTinä alkaa. Reserviläinen 6/1995, sivu 3.
- Röyti, Jukka: Taistelukentän pienin tehoyksikkö. Sotilasaikakauslehti 12/1995, sivut 54-56.
- Römpötti, Kalevi: Vapaaehtoisen maanpuolustustyön perusongelma. Reserviläinen 4/1997, sivu 20.
- Saariaho, Mikko: Järjestöjen niputtaminen laukaisee PATti-tilanteen. Reserviläinen 2/1996, sivu 5.
- Salo, Leo J.: Liittojen pelimerkit järjestettävä uudelleen. Suomen sotilas 1/1998, sivu 39.
- Saviniemi, Kari: Panostusta viestintäkoulutukseen sekä korvaavia aliupseeri- ja reserviupseerikursseja kaivataan jo kipeästi. Sotilasaikakauslehti 9/2000, sivu 48.
- Sel'n ja Saari ovat eri linjoilla. Reserviläinen 4-5/1996, sivu 8.
- Siikaluoma, Ismo: Koulutusjärjestelmän uudistus - matkalla yhtenäispäällystöön? Sotilasaikakauslehti 1/1999, sivut 50-51.
- Siltala, Juha: Kenen joukossa seisot, kenen lippua kannat. Sotilasaikakauslehti 9/1997, sivut 61-63.
- Simolan työryhmätyö. Suomen sotilas 4/1998, sivut 20-22.
- Sivula, Asko: Maavoimat 2000. Sotilasaikakauslehti 5/1996, sivu 62.
- Suojeluskuntatoimikunta jatkaa puolustusvoimista piittaamatta. Reserviläinen 9-10/1995, sivu 6.

Suomen maanpuolustusliitto. Suomen sotilas 6-7/1993, sivu 8.

Suominen, Heikki: Pitoa ja painetta. Suomen sotilas 2/1999, sivut 42-43.

Suutarinen, Pekka: Onko vapaaehtoisia? Sotilasaikakauslehti 3/1998, sivut 49-51.

Tarkennusta tarvitaan. Suomen sotilas 4/1998, sivut 26-27.

TATSI - sotilaille ammattikäyttöön. Suomen sotilas 2/1998, sivu 31.

Tiilikainen, Heikki (ja asiantuntijatyöryhmä): Aluejärjestö syntyy uudelleen? Suomen sotilas 2/1995, sivut 12-14.

Tiilikainen, Heikki: ...Ja luut kasaan. Suomen sotilas 5/2000, sivu 19.

Tiilikainen, Heikki: Ruotsi miettii uusia uhkia: sotarauhasota? Sotilastekniikka 5/2000, sivut 4-7.

Tilander, Heikki: Maavoimat 2000-luvulle. Sotilasaikakauslehti 2/1999, sivut 9-13.

Tilander, Heikki: Tulevaisuuden komentajuus. Kylkirauta 1/2000, sivut 8-11.

Toiskallio, Jorma: Koulutus ja arviointi. Sotilasaikakauslehti 12/1999, sivut 26-28.

Toiskallio, Jorma: Sotilaspedagogiikan kehitysnäkymät. Kylkirauta 2/1999, sivut 20-25.

Toveri, Pekka ja Laari, Jouni: Tulevaisuus on vaikutusten yhdistämisessä. Sotilasaikakauslehti 12/1999, sivut 29-33.

Turunen, Mikko: Reserviupseerikoulutuksen taso pidettävä korkeana. Suomen sotilas 2/1999, sivut 52-53.

Uusmies, Hannu K.: Vapaaehtoiset harjoitukset ruotuun. Sotilasaikakauslehti 4/1998, sivu 32.

Vaalisto, Heidi: Ulkopuoliset uhat ovat sekuntipeliä. IT-viikko 19.10.2000, sivut 4-5.

Vaikutusmuistio. Suomen sotilas 4/1998, sivut 28-29.

Vasara, Pekka: MPK:n tärkein tehtävä on reservin nousujohteinen koulutus. Suomen sotilas 5/1999, sivu 61.

Visuri, Pekka: Euroopan unioni on turvallisuuspoliittinen liitto. Reserviläinen 2/1992, sivu 38.

Viskari, Jarmo: Jääkäriryhmän hyökkäystaistelun perusselvitys. Sotilasaikakauslehti 6-7/1999, sivut 17-22.

Vouti, Jani: RYT-tietoa tarvitaan. Suomen sotilas 5/2000, sivu 64.

Välimäki, Pasi: Taistelutilan hallinta. Sotilasaikakauslehti 2/2000, sivut 26-31.

Yrjämä-Rautinoja, Tellervo: Eurojoukkoihin tarjolla sotilaita ja kalustoa yli tarpeen. Helsingin Sanomat 18.11.2000, sivu C3.

Muu materiaali:

Reserviläisliitto ry:n jäsentiedotteet ja muu materiaali
(liiton nimi oli ennen vuotta 1996 Reservin Aliupseerien liitto ry)

Reservin Aliupseerien liitto ry, jäsentiedote 2/1992, 2.3.1992
Reservin Aliupseerien liitto ry, jäsentiedote 1/1993, 26.1.1993
Reservin Aliupseerien liitto ry, jäsentiedote 6/1993, 8.12.1993
Reservin Aliupseerien liitto ry, Jäsenhankinta aliupseerikouluissa -projektisuunnitelma, 8.2.1994
Reservin Aliupseerien liitto ry, ohje, AuK-järjestelmän toimintaohje, 7.3.1994
Reservin Aliupseerien liitto ry, liittohallituksen pöytäkirja 23.11.1994
Reserviläisliitto ry, vuosikäsikirja 1996
Reserviläisliitto ry, suunnitelma, päätösikko: RESERVILÄISLIITON JÄSENPOHJAN LAAJENTAMINEN, 7.2.1996
Reserviläisliitto ry, liittohallituksen pöytäkirja 1/1996, 17.4.1996
Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 2/1996, 26.2.1996
Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 3/1996, 15.5.1996
Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 4/1996, 16.8.1996
Reserviläisliitto ry, liittohallituksen pöytäkirja 2/1996, 19.9.1996
Reserviläisliitto ry, liittohallituksen pöytäkirja 3/1996, 22.11.1996
Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 6/1996, 16.12.1996
Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 1/1997
Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 1/1998, 28.1.1998
Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 2/1998, 10.3.1998
Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 3/1998, 18.5.1998
Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 4/1998, 27.8.1998
Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 5/1998, 8.10.1998
Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 6/1998, 17.12.1998
Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 1/1999, 5.2.1999
Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 4/1999, 25.8.1999
Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 5/1999, 13.10.1999

Reserviupseeriliitto ry:n jäsentiedotteet ja muu materiaali

Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 2/1992, 27.4.1992
Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 3/1992, 4.9.1992
Reserviupseeriliitto ry, lehdistötiedote, 23.11.1992
Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 5/1992, 4.12.1992
Reserviupseeriliitto ry, RUL tiedottaa 5/1993, marraskuu 1993
Reserviupseeriliitto ry, kenttäkysely, 10.3.1995
Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 1/1996, 9.2.1996
Reserviupseeriliitto ry, liittohallituksen kokous 2/1996, pöytäkirja 23.3.1996
Reserviupseeriliitto ry, 7.-8.1996 liittohallituksen kokous 4/1996, pöytäkirja
Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 5/1996, 22.11.1996
Reserviupseeriliitto ry, asiakirja pääotsikolla: RESERVILÄISTEN KENTTÄKELPOISUUSKOE, 20.1.1997
Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 1/1997, 22.1.1997
Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 2/1997, 18.3.1997
Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 4/1997, 9.9.1997
Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 5/1997, 20.11.1997
Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 3/1998, 14.8.1998
Reserviupseeriliitto ry, Pääotsikko: Suomen reserviupseeriliiton toiminnan vuoden 1996-1998, 21.10.1998
Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 1/1999, 22.1.1999

Reserviläisliitto ry:n ja Reserviupseeriliitto ry:n yhteinen materiaali (molemmat merkitty asiakirjaan)

Reservin päällystön koulutusjärjestelmä maavoimissa, 6.10.1994

ohje, pääotsikko: PAIKALLISOSASTOTOIMINNAN KÄYNNISTÄMINEN, 27.3.1996

Puolustusvoimien materiaalia

Pääesikunnan ohje, RauL:n ja aliupseerikurssien yhteistoiminta, 21.6.1993

Pääesikunta, Asevelvollisuusosasto, käsky, pääotsikko: PUOLUSTUSVOIMIEN JA MAANPUOLUSTUSJÄRJESTÖJEN YHTEISTOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN, 7.9.1994

Puolustusministeriö tiedottaa, N:o 30, 29.3.1995

Pääesikunta, Asevelvollisuusosasto, Ilmoitus, pääotsikko: PAIKALLISKURSSIT, 10.7.1995

Pääesikunta, Asevelvollisuusosasto, Lausunto, pääotsikko: PUOLUSTUSVOIMIEN NÄKEMYS VAPAAEHTOISEN MAANPUOLUSTUSTOIMINNAN KEHITTÄMISEKSI, 11.12.1997

11. VUODEN 2009 LÄHTEET

Laitinen Kari, Arto Nokkala (ei päiväystä). Kari Laitisen osuus: Suomalainen asevelvollisuus. Historiallinen kaari, kehitys ja kansallinen olemus; Arto Nokkalan osuus: Suomalainen asevelvollisuus ja puolustusvoimien henkilöstörakenne kansainvälisissä muutospainneissa.

Puolustusministeriö (2006). Turvallisesti tulevaisuuteen - Puolustusministeriön strategia 2025. Helsinki 6.7.2006.

Pääesikunta 2003a. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitteiden ja kehittämistarpeiden selvitysö, I osa, väliraportti 25.5.2003. Pääesikunta: Asevelvollisuusosaston asiakirja numero 1076/9.3./D/II/28.5.2003.

Pääesikunta 2003b. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitteiden ja kehittämistarpeiden selvitysö, II osa, Ruotsin, Norjan, Tanskan, Viron ja Sveitsin ase- ja pelastusvelvollisuus sekä kodinturva- ja vapaaehtoisjärjestelmät. Pääesikunta: Asevelvollisuusosaston asiakirja numero 238/9.3./D/I/26.6.2003.

Pääesikunta 2003c. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitteiden ja kehittämistarpeiden selvitysö, III osa, Järjestöselvitys. Pääesikunta: Asevelvollisuusosaston asiakirja numero 422/9.3./D/I/8.10.2003.

Pääesikunta 2003d. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitteiden ja kehittämistarpeiden selvitysö, IV osa, Vapaaehtoinen maanpuolustus: kansalaisten arvot, asenteet ja suhtautuminen. Pääesikunta: Asevelvollisuusosaston asiakirja numero 420/9.3./D/I/7.10.2003.

Pääesikunta 2003e. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitteiden ja kehittämistarpeiden selvitysö, V osa, Vapaaehtoisen maanpuolustuksen säädöspohja ja sen muutostarpeet. Pääesikunta: Asevelvollisuusosaston asiakirja numero 452/9.3./D/I/3.11.2003.

Pääesikunta 2003f. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitteiden ja kehittämistarpeiden selvitysö, V osa, Loppuraportti. Pääesikunta: Asevelvollisuusosaston asiakirja numero 453/9.3./D/I/3.11.2003.

Puolustusministeriö (tulevaisuuskatsaus). Puolustusministeriön tulevaisuuskatsaus. Puolustusministeriö, ei päiväystä.

Reserviläisliitto ry (2002): RES 2005 -SUUNNITELMA eli Reserviläisliiton kehittämisen suuntaviivat ajalle 2003 – 2005. Hyväksytty Kemin syyskokouksessa. Helsinki, 27.11.2002.

Reserviläisliitto ry (2004): RES 2007 -SUUNNITELMA eli Reserviläisliiton kehittämisen suuntaviivat ajalle 2004-2007. Hyväksytty liiton vuosikokouksessa Raumalla 3.4.2004. Helsinki, 7.4.2004.

Reserviläisliitto ry (2007): RES 2015 - Suunnitelma Reserviläisliiton kehittämisestä vuosina 2008-2015. Reserviläisliiton hallituksen esitys liiton syyskokouksen käsittelyyn. Helsinki 30.10.2007.

Reserviupseeriliitto ry (2005). Suomen Reserviupseeriliitto ry STRATEGIA 2005-2007. Suomen Reserviupseeriliitto 2005.

Reserviupseeriliitto ry (2007). Strategia 2008-2010. Suomen Reserviupseeriliiton liittokokous on 27.10.2007 hyväksynyt liiton strategian ajanjaksolle 2008 - 2010.

Jarmo Riikonen. MPK:n tuleva toiminnanjohtaja Pekka Tuunanen: Kitka synnyttää lämpöä. Reserviläinen 7/2008.

SITRA (2002). Riskien hallinta Suomessa – Esiselvitys. Sitran raportteja 23. SITRA, Helsinki 2002.

Valtioneuvoston kanslia (2009). Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009 - Valtioneuvoston selonteko. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 11/2009. Helsinki 2009.

TYHJÄ TULEVAISUUSTAULUKKO

Syksyn 2000 kirjallisessa raportissa laadin tulevaisuustaulukon, jonka arvoja täytin. Tässä vuoden 2009 raportin liitteessä on nyt tyhjä ja uudistettu tulevaisuustaulukko, jota voisi aloittaa täyttämään.

TULEVAISUUSTAULUKKOMENETELMÄ YLEISESTI

Tulevaisuustaulukkomenetelmästä on olemassa erilaisia versioita (esim. Meristö 1991, Vapaavuori 1993 (toim.), Julien ym. 1979).

Perusajatus on, että muutosilmiö voi saada erilaisia arvoja, esim. 1 tai 0, ja näitä arvoja taulukoimalla syntyy tulevaisuustaulukko. Esimerkiksi kahdella muutosilmiöllä syntyy seuraavanlainen tulevaisuustaulukko:

Muutosilmiö 1	0	1	0	1
Muutosilmiö 2	0	0	1	1

Taulukon tuloksena voisi rakentaa neljä skenaariota.

TÄMÄN TUTKIMUKSEN TULEVAISUUSTAULUKKO

Tässä tutkimuksessa muutosilmiöitä löytyi melko runsaasti. Lisäksi osa ilmiöistä on jaettuna perusskenaarioita aiheuttaviin ja muutamaan äärimmäisyyskkenaarioita aiheuttaviksi. Tämän perusteella tulevaisuustaulukko on esimerkkitaulukosta poikkeava.

Taulukon arvoina vuonna 2000 olivat seuraavat:

*	= tekijä ei vaikuta ollenkaan, kielteinen
0	= neutraali, ei juuri vaikutusta, ei mielipidettä
+	= vaikutusta on jonkin verran, myönteinen
++	= vaikutusta on erittäin paljon, erittäin myönteinen.
(+)	= muutosilmiö on alkanut muuttua myönteiseen suuntaan

On selvää, että riippuu muutosilmiöstä eri arvojen tulkinta. Mielipidemuutosilmiöihin sopivat seuraavat arvot: kielteinen, ei mielipidettä, myönteinen tai erittäin myönteinen. Muihin muutosilmiöihin sopivat seuraavat arvot: tekijä ei vaikuta ollenkaan, neutraali, vaikutusta on jonkin verran tai vaikutusta on erittäin paljon.

	SKENAARIO								
	SKENAARION NIMI	SKENAARION NIMI	SKENAARION NIMI	SKENAARION NIMI	SKENAARION NIMI	SKENAARION NIMI	SKENAARION NIMI	SKENAARION NIMI	SKENAARION NIMI
<u>MUUTOSILMIÖ:</u>									
Äärimmäiset muutosilmiöt									
laajamittainen hyökkäys Suomeen									
strateginen isku Suomeen									
eurooppalainen sota, Suomi ei mukana									
eurooppalainen sota, Suomi mukana									
alueelliset kriisit, osa ehkä Suomen lähialueilla									
Suomen sisäisen turvallisuuden häiriö, alueellinen kriisi Suomessa									
asevelvollisuusarmeijan lakkauttaminen									
Ketjutetut muutosilmiöt									
voimakas erilaisten ryhmittymien vastakkainasettelun paluu									
armeijan ammattimaistuminen									
armeijan teknistyminen									
Suomen asevelvollisuusarmeijan koko									
Suomen osallistuminen kriisinhallintaan									
valmiusjoukkojen määrä Suomessa									
valmiusjoukkojen määrä kansainvälisesti									
kriisinhallinnan koulutus									
yleisjoukkojen koulutus									
yleisjoukkojen varustaminen									
paikallisjoukkojen koulutus									
paikallisjoukkojen varustaminen									
alueellisen puolustusjärjestelmän koulutus									
alueellisen puolustusjärjestelmän toiminta									
hallintojärjestelmän näkemys virallisesta maanpuolustusjärjestelmästä									
hallintojärjestelmän näkemys									

vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä									
reserviläisjärjestöjen näkemys virallisesta maanpuolustusjärjestelmästä									
reserviläisjärjestöjen näkemys vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä									
hallintojärjestelmän ja poliittisen päättöksenteon suhde									
reserviläisjärjestöjen ja poliittisen päättöksenteon suhde									
hallintojärjestelmien eri osien sisäinen yhteistyökyky									
reserviläisjärjestöjen ja hallintojärjestelmän suhde									
päättöksentekijöiden osoittamat resurssit valmistautumisjärjestelmille									
päättöksentekijöiden osoittamat resurssit vapaaehtoiselle maanpuolustustyölle									
päättöksentekijöiden osoittamat resurssit reserviläisjärjestöille									
puolustusvoimien tuki luodulle vapaaehtoiselle maanpuolustusjärjestelmälle									
virallisen maanpuolustusjärjestelmän oletettu toimintakyky									
vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän oletettu toimintakyky									
Välillisesti muuttuvat muutosilmiöt									
asevelvollisuusarmeijan suosio									
kansalaisten käsitys virallisesta maanpuolustusjärjestelmästä									
yhteisvastuullisten järjestelmien suosio									
muiden järjestöjen suhtautuminen									
muiden järjestöjen aktiivinen vastustaminen									
päättöksentekijöiden <u>todellinen</u> suhtautuminen vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön									
päättöksentekijöiden <u>todellinen</u> suhtautuminen reserviläisjärjestöihin									
reserviläisjärjestöjen jäsenten <u>todellinen</u> tietoisuus luodusta vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä									
reserviläisjärjestöjen jäsenten <u>todellinen</u> sitoutuminen luotuun vapaaehtoiseen									

maanpuolustusjärjestelmään									
kouluttajien löytyminen reserviläisten joukossa									
reserviläiskouluttajien <u>todellinen</u> sitoutuminen									
reserviläisjärjestöjen <u>todellinen</u> yhteistyökyky keskenään									
kansalaisten <u>todellinen</u> halu osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön									
kansalaisten käsitys vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä									
reserviläisjärjestöt sotilaallista koulutusta antavina									
reserviläisjärjestöt etujärjestöinä, perinnejärjestöinä									
reserviläisjärjestöjen jäsenten <u>todellinen</u> tietoisuus järjestöjen virallisista tavoitteista									
reserviläisjärjestöjen jäsenten <u>todellinen</u> sitoutuminen järjestöjen virallisiin tavoitteisiin									
reserviläisjärjestöjen täysin oma toiminta (ei rekisteröidy muille tiedoksi)									
kansalaisten käsitys reserviläisjärjestöistä									
ihmisten muodollinen osaaminen									
ihmisten todellinen osaaminen									
kansalaisten <u>todellinen</u> puolustustahto									
kansalaisten käsitys turvallisuudesta									
kansalaisten <u>todellinen</u> halu osallistua yhdistystoimintaan									
Tulokset:									
reserviläisten tyytyväisyys maakuntajoukkoihin / vastaaviin									
reserviläisjärjestöjen tyytyväisyys maakuntajoukkoihin / vastaaviin									
puolustusvoimien tyytyväisyys maakuntajoukkoihin / vastaaviin									
virallisen maanpuolustusjärjestelmän todennettu toimintakyky									
vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän todennettu toimintakyky									

AINEISTOANALYYSI

Aineistoanalyysissa on käytynä läpi tutkimuksen lähdeluettelossa mainittuja aineistoja kolmessa eri vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa siihen mennessä kerätty aineisto oli koostettuna muutamaa luokkaan, ja luokitus oli ensimmäisellä kierroksella seuraava:

1. kansainvälinen kehitys
2. suomalaisen yhteiskunnan kehitys
3. tekninen kehitys
4. varusmiesten ja reserviläisten koulutus
5. joukkojen organisointi kriisitilanteessa
6. vapaaehtoisen maanpuolustuksen organisointi
7. tulevaisuuden taisteluolosuhteet
8. rahoitus ja poliittinen päätöksenteko.

Toisessa vaiheessa analysointi osoitti, että luokitusta on muutettava, ja luokitteluksi tuli seuraava:

1. oletetut uhat
2. kansainvälinen kehitys
3. tekninen kehitys
4. suomalaisen yhteiskunnan kehitys
5. uhkiin varautuminen
  - 5.A. uhkien varalle luodun järjestelmän todettu toimintakyky
6. järjestelmät uhkien varalle
  - 6.A. kalusto
  - 6.B. ihmiset
  - 6.C. koulutus
7. hallintojärjestelmä
8. poliittinen päätöksenteko
9. kansalaiset / muut järjestöt
10. reserviläisjärjestöt.

Tämän perusteella on laadittu kuva 5, erilaiset muutostekijät reserviläisjärjestöjen tulevaisuudessa yksinkertaistettuna kaaviona.

Kolmannessa vaiheessa tehtyä luokittelua on vielä tarkasteltu uudelleen, ja lisätty jonkin verran kirjallisia otteita aineistosta. Luokittelun tarkastelun perusteella toisella kierroksella laadittu luokitus on riittävä erilaisten muutosilmiöiden etsimiseen.

Liitteessä 2 on kolmannen käsittelykierroksen tulokset. Aiempien kahden kierroksen tulokset ovat talletettuna sähköisessä muodossa.

Aineiston perusteella arvioidut muutosilmiöt ovat lueteltuna jokaisen luokituksen lopussa.

Kolmas käsittelykierros

1. Oletetut uhat
Äkillistä sotaa todennäköisempi tilanne asteittain kiristyvä tilanne (III Parlamentaarinen puolustuskomitea, 1981)
Konfliktit pyritään rajaamaan lyhytaikaisiksi, ei kuitenkaan sodaksi asti. Erityiset nopean toiminnan joukot. Toiminta jo rauhan aikana: tiedustelu, tuhoalaistointi, mahdollinen terrorismi. Tekninen kehitys antaa mahdollisuuksia vihollistoimintaan sodan kynnyksen alapuolella. (1986 parlamentaarinen puolustustoimikunta)
Taistelun kuva muuttumassa teknisen kehityksen vuoksi: joukkojen liikkuvuus ja tulivoima lisääntyneet suurvalta-armeijoissa → vaikuttaa suomalaisten joukkojen suorituskykyyn. (1990, Parlamentaarinen puolustuspoliittinen neuvottelukunta)
Arvioita Venäjän sotilaallisesta tilanteesta: - Venäjän sotilaallinen huomio ensisijaisesti etelään ja itään - n. 15 vuoden, kylmän sodan palautuu ? - armeijan ammattimaistuminen, vähentäminen miesvahvuudessa - upseerien voimaperäisiä irtisanomisia tiedossa, osasta pätevien upseerien värvääminen erilaisiin aseellisiin ryhmiin → erilaisten alueellisten kriisien mahdollisuus - sotilaiden vallankaappaus mahdollinen, miten tämä parantaisi Venäjän tilannetta ?
Reserviläinen 2/1992, Nordberg
RUL, lehdistötiedote 23.11.1992 Henrik Laxin puheenvuoro: - "Olen erittäin huolestunut tilanteesta maassamme ja lähialueillamme. Elämme ruutitynnyrin vieressä. Sen tilasta emme pitkään tule saamaan selvyyttä"
Ries, Tomas: Idylli on ohi. Suomen sotilas 3/1993, sivu 6-7. - on odotettavissa, että Euroopasta tulee lähivuosina myrskyinen
Erilaisia uhkakuvia: 1) Venäjän ja lännen suhteiden kiristyminen 2) sisällissota Venäjällä 3) Venäjän yhteenotot (joidenkin) Baltian maiden kanssa. Sivonen, Pekka: 1993:
Yhteiskunnalliset edellytykset, teknologian muutos → yhdessä voivat aiheuttaa muutosta. Uusi kansainvälinen tilanne 1) asevoimien pieneneminen 2) kriisit kytkeytyvät voimakkaammin etniseen, uskonnolliseen tai muuhun identiteettiin, joita käytetään poliittisena instrumenttina 3) alueelliset / paikalliset kriisit 4) alueellisten kriisien nopea kehittyminen (SAL 1/1995, Koli)
Sivonen 1995: Liittoutumisen uudet olosuhteet ja Suomen valinnat Venäjän kehityksen arvaamattomuus: - Suomen liittoutuminen vaikuttaisi tähän kehitykseen - erityinen merkitys Venäjän arvioihin olisi Suomen alueellisella puolustusjärjestelmällä, jos Suomi liittoutuisi
Kriisiturvallisuuden käsikirja. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 1995. <u>Tietoyhteiskunnan uhkamallit:</u> Tietoyhteiskunnan kolme osaa - tietokomponentti - logistiikkakomponentti - hyvinvointikomponentti Tietokomponentti: - yhteiskunnan hallinto ja politiikka - joukkotiedotus ja tiedonsiirto - näihin toimintoihin liittyvät tietojärjestelmät Logistiikkakomponentti - energian tuotanto ja jakelu

<ul style="list-style-type: none"> - kuljetukset ja liikenne - kauppa ja teollisuus - näiden tietojärjestelmät <p>Hyvinvointikomponentti</p> <ul style="list-style-type: none"> - kansalaisten perusturva - koti, elintarvikkeet, terveys, turvallisuus, koulutus <p>Komponenttien vuorovaikutus tiivistä</p> <p>Sotilaallinen toiminta tietoyhteiskuntaa vastaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - kaappauksenomainen hyökkäys: tietokomponentti - kauttakulkuhyökkäys: logistiikka- ja tietokomponentti - kaaoksenomainen hyökkäys: logistiikka- ja hyvinvointikomponentti - laajamittainen hyökkäys: kaikki komponentit <p>Oleellista, ettei selusta-alueista tai rintamista valtakunnallisilla avainalueilla voi puhua.</p> <p>→ Seurauksia tästä voimakkaasta kehityksestä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hyökkääjän toiminta vaatii laajan infrastruktuurin - puolustajan käyttöön jää laajoja maa-alueita - hyökkääjän tarve monipuoliselle, jatkuvalla huollolla. <p>→ mahdollisuuksia ja etuja Suomen alueelliselle puolustukselle</p> <ul style="list-style-type: none"> - suomalaisen maaston hyväksikäyttö - puolustavien joukkojen levittäminen laajalle alueelle, lyöminen vaatii hyökkääjältä huomattavia resursseja - hyökkääjän järjestelmien haavoittuvuus. <p>Kehityksen vuoksi hyökkäävien joukkojen määrä pieni, mutta tehokkaat järjestelmät käytössä. Suuren, laajalle levittäytyneen puolustajan lyöminen vaikeutuu.</p>
<p>Tuomi, Osmo: 1996: Yksi tapa lähestyä kansainvälistä kehitystä on geopolitiikka. Perusajatuksia: oletetaan, että vastakkainasettelut ovat tulevaisuudessa mahdollisia. Kirjassa pohdittu erilaisten vastakkainasettelujen muotoja.</p> <p>Omia pohdintoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oleellista on, millaiseen ryhmittymään Suomi joutuu - ryhmittymillä erilaisia vastakkainasetteluja. <p>→ nämä vaikuttavat</p>
<p>Sodankäynnin muutokset:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tulivoiman kasvu - taistelukentän tyhjiys - tilannenopeus - päätöksenteossa huomioitavia asioita lisää - käsittelyajan lyhyys. <p>(SAL 5/1996, Sivula)</p>
<p>Uuden turvallisuusongelmat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - terrorismi - järjestäytynyt rikollisuus - huumeiden levitys - laiton asekauppa - joukkotuhoaseiden teknologian leviäminen. <p>→ ongelmat kansallisia että poikkikansallisia.</p> <p>Kylmän sodan päätyttyä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - raskaasti aseistetut taisteluvoimien joukot vähentyneet Euroopassa - suursodan uhan väheneminen: Euroopan maiden asevoimien rakenne ja puolustusvoimat muuttuneet (vähentyneet). <p>Suursodan sijasta erilaiset kriisit todennäköisempiä.</p> <p>Erilaiset toimenpidemahdollisuudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - painostus: mahdolliset erikoisjoukot ja terrori-iskut

- strateginen isku
- laajamittainen hyökkäys.

(1997 VN selonteko)

Nissinen, Vesa: Varusmiesten johtajakoulutuksen perusteet. 1997.

Taistelun johtaminen tulevaisuuden taistelukentällä:

A) Taistelukentän piirteitä:

- hyökkääjän voimakas tulenkäyttö syvälle puolustajan selustaan
- runsaat maahanlaskut
- erikoisjoukkojen käyttö
- panssarijoukkojen syvät murrot
- tulenkäyttö yllättävästi alkavaa, usein lyhytaikaista mutta mittavaa
- pirstoutunut taistelutila, ei-lineaarisuus: hyökkäys avoimista sivustoista ja selustoista välittämättä nopeasti syvälle aluelle
- joukkojen kyettävä taistelemaan eristettynä / saarrettuna (vrt. aiemmin)

B) Taistelujen johtaminen uusissa oloissa

- dynaaminen tilanneajattelu
- jos tilannekehitys niin yllättävää, ettei siihen ole osattu lainkaan varautua, on osattava johtaa joustavasti ja itsenäisesti.

Sivonen, Pekka: Tulevaisuuden ennakointi kansainvälisen turvallisuuden tutkimuksen kohteena. 1998.

Sotilaallisen suunnittelun ja sotatieteellisen tutkimuksen kannalta voimankäytön tulevaisuudessa kaksi toisistaan voimakkaasti poikkeavaa kehityslinjaa

- 1) kriisinhallinnan kasvava merkitys
  - 2) sodan kuvan muutos teknologisen ja sotataidollisen vallankumouksen seurauksena:
 ➔ tutkimukselle ja suunnittelulle poikkeavia painopisteitä
- 1) suurempi strateginen merkitys
  - 2) sotilasammattitaidollinen asiantuntemus

Täysin ristiriitaisia vaatimuksia:

1) kriisinhallinta

- strategisen ymmärryksen vaatimukset
- vaatimukset monipuolisia
- vaikutukset laajalle sotilaalliseen organisaatioon
- ei pelkästään teknisiä
- laaja-alaiset taidot ja ankkurointi toimivammalla tavalla akateemiseen tutkimusperustaan (upseerit)
- paikallisten olojen erityisasiantuntemus
- käsitystä kriisistä
- julkisuuspaine: tämän hallinta
- ➔ laaja-alaiset tiedolliset valmiudet

2) Sotilasammattitaito

- hankinnat, koulutus, organisaatorakenne
- siirtyminen tietoyhteiskunnan asevoimiin
- uudentyyppiset tarpeet taistelutilan hallintaan ja joukkojen taistelukyvyyn säilyttämiseen
- asevoimien paras osa liikkuviin sotatoimiin pystyvä teknisesti korkealuokkaiset joukot
- ➔ tulevaisuuden kaksijakoisuus: paradoksi

Doktriini: tämän kehittäminen

- yleinen asevelvollisuus
- reagointikyvyn parantaminen.

Doktriinin kysymyksiä:

- 1) asevoimien muutos kaikkialla
- 2) uusien välineiden kalleus
- 3) ratkaisemattomia kysymyksiä Suomessa
- 4) helikopterit
- 5) pimeätoimintakyvyn parantaminen
- 6) tiedustelulennokit.

Kuka kehittää Suomessa doktriinia?

Nähtävä eri aselajien yli.

Meri- ja ilmavoimat olleet perinteisesti valmiusyhtymäjärjestelmässä, myös maavoimat tähän.

<p>Priorisoinnin pakko, resurssit niukat. (SAL 2/1999, Tilander)</p>
<p>Siirtyminen tietosodankäyntiin. Taistelukentällä uusia ja yllättäviä ongelmatilanteita. (SAL 11/1999, Peltoniemi)</p>
<p>Maataistelujen perusluonne pysynyt samanlaisena (SAL 11/1999, Peltoniemi)</p>
<p>Kansainvälisen järjestelmän jäsentymisen epäselvästi, suurvaltojen valtasiirtymän aika, syntykö uusi kilpailuasetelma, millainen?, globalisaatio: sekä prosessi että lopputulos, kansallisvaltioiden järjestelmien järkkäminen ? Etniset sodankäynnit, niiden lisääntyminen? Uudet toimijat kansainvälisessä politiikassa: järjestöt, monikansalliset yhtiöt. Yleistyvät interventiot → useita interventioita samaan aikaan eri puolilla maailmaa → interventioiden legitimiisyys. Integroivat ja disintegroivat voimat. (Raitsalo, SAL 12/99)</p>
<p>Taistelupanssarivaunut: raskaiden panssarivaunujen merkitys vähenee → vaunujen heikkouksiin iskevät uudet asejärjestelmät. Maajoukkojen toimintavaatimukset: - nopeus liikkua - sirpalesuoja → mekanisointi lisääntyy. Puhtaiden raskaiden panssariyhtymien häviäminen. Panssarivaunujen keveneminen, suojauksen kehittyminen. Helikopterien ja panssarivaunujen yhteiskäyttö. Useita erilaisia asejärjestelmiä rinnakkain: - uusia järjestelmiä lisää - vanhat käytetään "loppuun" - painopisteen muutokset. 2020 / 2030: helikopterit hallitsevat taistelukentällä. Mekansoituja joukkoja tarvitaan edelleen: kohteet, joissa helikopterien toiminta rajoitettua. (SAL 12/1999, Toveri & Laari)</p>
<p>Omia ja vihollisen joukkoja vähemmän: - taistelukentän "tyhjyys" - hajautettu toiminta. Komentajien tunnettava johtamis- ja asejärjestelmien rajoitteet ja mahdollisuudet. (Tilander, Kylkirauta 1/2000)</p>

- voimakas erilaisten ryhmittymien vastakkainasettelun paluu, uusi "kylmä sota"
- laajamittainen hyökkäys Suomeen
- strateginen isku Suomeen
- eurooppalainen sota, Suomi ei mukana
- eurooppalainen sota, Suomi mukana
- sodat Euroopan ulkopuolella
- alueelliset kriisit Suomen lähialueilla
- Suomen sisäisen turvallisuuden häiriö, alueellinen kriisi Suomessa

2. Kansainvälinen kehitys
<p>Yhteiskunnalliset edellytykset, teknologian muutos → yhdessä voivat aiheuttaa muutosta.</p> <p>a) nopeasti toimivat valmiusjoukot b) järjestelmien voimakas kehitys → henkilöstön ammattimaistuminen → massa-armeijoiden supistaminen (SAL 1/1995, Koli)</p>
<p>Sivonen 1995: Liittoutumisen uudet olosuhteet ja Suomen valinnat</p> <ul style="list-style-type: none"> - kylmä sota, korostui kahden suurvaltaliittouman välinen kilpailu - 1980-luvun lopulta 1990-luvun alkuun tapahtunut järjestelmän muuttuminen tutkimuksella ja sen teorioille yllätyksenä - kylmän sodan loppu: pelkkä materiaallinen valtatekijä / institutionaalinen valtatekijä ei selitä - uusi järjestelmä → uusi malli - onko nykyjärjestelmä aidosti moninapainen vai Yhdysvaltojen johtama? - on selvää, ettei EU:sta tule amerikkalaisen johtoroolin korvaajaa - YK:n toimintakyky niin sanotussa rauhaanpakottamisessa on riippuvainen ennen kaikkea Yhdysvaltain toimintavalmiudesta <p>Huntington & sivilisaatioiden vastakkainasettelu?</p> <ul style="list-style-type: none"> - 7-8 sivilisaatiota - erilaisilla sivilisaatioilla erilainen tilanne - sivilisaatioiden korostuminen kylmän sodan päättymisen jälkeen - universaalia sivilisaatiota ei voi muodostua - läntisen sivilisaation asema vahva <p>→ erittäin raju yksinkertaistus, mutta herättänyt paljon vilkasta keskustelua, merkittävää olisi eri sivilisaatioiden suhteet toisiinsa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kansainvälisessä järjestelmässä epävakautta ja pyrkimykset laajamittaiseen yhteistoimintaan esiintyvät nyt rinnan → turvallisuusyhteistyön leimaama moninapaisuus → välivaihe: vakaammat / epävakauttavat olot tulevaisuudessa → tätä ei voi ennustaa. <p>Kriisinhallinnan sensitiivisyys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uusi hallitsemattomuus 2) modernisaatio (ihmisten aiempaa suurempi luottamus omiin kykyihin, koulutus, kriittisyys) <p>CNN-tekijä: sodan raakuuksien esittely → voimistaa vaatimuksia tapahtumiin puuttumisesta</p> <p>Kylmän sodan jälkeen muutos Euroopassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhteiskunnalliset uudistukset ja mullistukset - paikalliset ja alueelliset kriisit - uudet turvallisuusongelmat. <p>Kahtiajaon jälkeen pyrkimys Euroopan yhdentämiseen</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhteistyöjärjestelyiden kehittäminen - instituutioiden sopeutuminen - Suomi osallistuu turvallisuuspoliittiseen yhteistyöhön <p>Maailmanlaajuinen taloudellinen riippuvuuden ja yhdentymisen kehitys on kasvanut, ns. globalisoitumiskehitys.</p> <p>Rauhanturvatehtävä korostuvat.</p> <p>EU:n turvallisuuspolitiikan merkitys kasvaa yhdentymisen edetessä → saattaa johtaa aikanaan yhteiseen puolustukseen.</p> <p>PfP: NATO:n rauhankumppanuusohjelma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - yleinen merkitys vahvistumassa

- suhteellinen merkitys NATO:n uudessa roolissa kasvaa
- NATO:n omat uudistukset.

WEU:n mahdollisuudet: NATOsta erotettavissa olevat, mutta eivät erilliset joukot.
(1997 VN selonteko)

Sivonen, Pekka: Tulevaisuuden ennakointi kansainvälisen turvallisuuden tutkimuksen kohteena. 1998.
Kylmän sodan aikakaudella strategiantutkimusta hallitsivat kysymykset sotilaallista voimasuhteista ja niiden muuttumiseen tähdänneestä kilpavarustelusta.

Kylmän sodan jälkeinen strategiantutkimus:

- turvallisuuden kokonaisvaltainen hallinta
- rajoitettujen sotien uusi vaihe
- kriisinhallinta
- turvallisuusolosuhteiden alueellistuminen
- talouskehityksen vaikutus
- demokratisoitumisprosessien vaikutus.

Ennakointi tulevaisuudesta historian kokemuksilla?

- yleistettävyyden koskemaan myös muuttuneita olosuhteita heikko
- yllätyksen jatkuva relevanssi on tieteellisen keskustelun kysymys

Kansainvälisen politiikan tapahtumien ennakkoinnin peruskysymyksiä:

- järjestelmien / käyttäytymismallien pysyviä piirteitä tarkastellaan muutoksen oloissa?
- muuttuvat piirteet?

Karl Popper, historismin kritiikki:

- inhimillisen tiedon kasvu vaikuttaa inhimilliset historian kulkuun
- emme voi ennustaa inhimillisen tiedon kasvua.

Kansainvälisen järjestelmän rakenne ja ennustaminen:

järjestelmän rakenteellisen logiikan merkitys, tämän muutos

→ vaikeuttaa mahdollisuuksia yleistää

- kehityskulut, jotka voisivat murtaa valtioiden ja niiden välisten poliittisten suhteiden aseman?
- taloudelliset ja teknologiset kehityskulut?
- useita erilaisia teorioita

Esimerkiksi Rosenau: viisi vuosituhannen lopun tärkeintä parametrisia muutoksia tuottavaa voimaa maailmanpolitiikassa:

- 1) siirtymä teollisesta jälkiteolliseen yhteiskuntaan
- 2) valtiolliset rajat ylittävien, perinteisistä poliittisista poikkeavien ongelmien nousu muutosvoimaksi
- 3) valtioiden ja hallitusten kysy osoittaa tyydyttäviä ratkaisuja poliittisella agendallaan oleviin keskeisimpiin kysymyksiin
- 4) kattavien järjestelmien heikkenemisen myötä muodostunut alajärjestelmien vaikutusvallan kasvu
- 5) yksilöiden analyttisten kykyjen kasvu

→

järjestys I: kausaliteetti: ei satunnaisuutta, vaan jokaisella ilmiöllä on syynsä

järjestys II: maailmanpolitiikan sisällön kautta havaittavina toiminnan säännönmukaisuuksina.

→ evolutiivinen ja murroskohtainen muutos

→ Rosenau'n skenaariot:

- 1) maailmanyhteisö: vähitellen erilaiset siteet liittävä toimijat toisiinsa
- 2) valtiokeskeiseksi palautettu järjestelmä desentralisaation kautta suvereenien valtioiden merkitys korostuu
- 3) pluralistinen järjestelmä: alivaltioillisten toimijoiden merkitys korostuisi
- 4) kestävä kaksijakoisuus: sentraloivien ja desentraloivien voimien kehitysdynamiikkojen kamppailu jäisi ratkaisemattomaksi. Valtiolliset ja ei-valtiolliset toimijat kykenisivät vastustamaan toisiaan, mutta eivät alistamaan toisiaan.

Esimerkiksi Robert Harkavy: seitsemän skenaariota kylmän sodan päättymisen jälkeen:

- 1) kolmen blokin geoeconomisen malli: Kaukoitä, läntinen pallonpuolisko ja eurooppalainen blokki
- 2) elvytetty tasapainomalli: siirtyminen kaksinapaisuudesta moninapaisuuteen
- 3) sivilisaatioiden yhteentörmäys (Huntingtonin malli)
- 4) yksinapainen amerikkalainen hegemonia
- 5) rauhan ja epäjärjestyksen alueet, eli "kaaosteoriat" (kuilu: kehittyneet / alikehittyneet maat)

- 6) maailmankylä (voiman ja suvereniteetin siirtyä kansallisvaltiolta kansainvälisille ja ei-hallitustenvälisille organisaatioille)
 7) alkuasteella oleva kaksinapaisuus (ensimmäiset merkit uudesta kaksinapaisuudesta)

Realismi (tutkimussuuntauksena)

- sotia ollut jo ennen nykyisiä rakenteita
- sotia ollut erilaisissa rakenteissa

Realismin kritiikki:

- liittyy kulloisiinkin historiallisiin olosuhteisiin
- kaikki olosuhteet väliaikaisia
- erilaisiin olosuhteisiin liittyy sotia
- ➔ sodan estäminen koulukunnissa:
- realismi: tilannekohtaiset ratkaisut
- realismin kritiikki: sotien ehkäisy ilmiönä yleensä

Kleinnijenhuis: viisi valtioiden noudattelemaa kansainvälisen käyttäytymisen perusstrategiaa:

- lujana pysyminen
- kahden toimijan välinen vastavuoroisuusstrategia
- monenkeskinen eli "epäsuora" vastavuoroisuusstrategia
- oman liittouman vahvistaminen
- vastustajan rankaisemiseksi koottavat tilannekohtaiset liittosuhdejärjestelyt

Ekstrapolaatio: lineaarinen malli, monia rajoituksia

Evolutionaarinen mallintaminen:

- kylmän sodan jälkeen
- kehityksen nopeat ja hitaat vaiheet
- oppimisprosessi: vähitellen syvenevän sitoutumisen yhteistyövaraisuus

Syklinen ennuste:

- sama kaava toistuu valtasuhteissa / yhteiskuntamuodoissa
- syntymä, kukoistus ja kuolema

Gazit: strategisen tiedustelun tulevaisuusarviot, estimoinnit:

- 1) estimoinnit jo tehtyjen päätösten osalta
- 2) estimoinnit mahdollisista reaktioista
- 3) estimoinnit käynnissä olevien tapahtumaprosessien tuloksista
- 4) estimoinnit pitkän aikavälin kehityskuluista

Käytännössä monia strategisen tiedustelun tuloksia ei ole otettu vakavasti. Strategisessa tiedusteluanalyyseissa monia sudenkuoppia:

- liiallinen rutiinomaisuus
- analyysin konservatiivisuus
- liiallinen tukeutuminen historiaan
- ➔ analyytikon edellytyksiä:
- mielikuvitus & ennakkoluulottomuus
- ammattitaito

Neuvostoliiton hajoaminen ja kylmän sodan päättyminen: yllätyksellisyys, ym. : tärkein opetus: tutkijayhteisön pitää epäillä omia totuuksiaan

➔ suhtauduttava ennakkoluulottomasti vaihtoehtoihin analyysihin, ja pyrittävä jatkuvasti uudistamaan omia lähtökohtiaan.

Monet muutkin mullistukset ovat tulleet säännönmukaisesti yllätyksinä.

Kylmän sodan aikana strategiantutkimus painottui vahvasti sotilaallisten voimasuhteiden ja tasapainojärjestelmien tutkimiseen.

Kylmän sodan jälkeen tarve strategian tutkimuksen uudistukselle.

Tutkimuksen kohteita:

- kansainvälinen yhteistyö kriisinhallinnassa
- organisaatioiden ja menettelytapojen tutkimus
- valtioiden sisäinen turvallisuus

- sisällissodat   - terrorismi   - voiman käyttö painostukseen, uhkailuun ja väliintuloihin.

Kehitys kohti pienempiä ja tehokkaampia asevoimia, reagointikyky aikaisempaa parempi (SAL 6-7/1999, Hyppönen)

- valmiusjoukkojen määrä kansainvälisesti
- massa-armeijoiden määrä Euroopassa
- valmiusjoukkojen määrä Suomessa
- Suomen asevelvollisuusarmeijan koko
- Suomen osallistuminen kriisinhallintaan.

<p>3. Tekninen kehitys</p> <p>Asevarustelun painopiste aseiden määrästä laadulliseen parantamiseen.</p> <p>Uusien asejärjestelmien menot kasvaneet: tutkimus ja kehitys kallista, lisää sotilasliittojen yhteisiä kehitysohjelmiä (NATO, Varsovan liitto).</p> <p>Sotilasliittoihin kuulumattomilla vaikeuksia hankkia pitkälle kehitettyjä asejärjestelmiä.</p> <p>Teknologian kehitys luo epävarmuustekijöitä.</p> <p>Viimeisin sotateknikka pienille maille vaikeasti hankittavaa.</p> <p>Pienten ja suurten maiden erot sotateknikassa ja taktiikassa.</p> <p>Joukkojen tulivoiman ja liikkuvuuden lisääminen sekä johtamistoiminnan nopeus.</p> <p>Taistelutehon kasvu, huoltotehtäviin lisää resursseja.</p> <p>Teknisten järjestelmien haavoittuvuus. (III Parlamentaarinen puolustuskomitea, 1981)</p> <p>Laajat tekniset tukijärjestelmät (SAL 5/1996, Sivula)</p> <p>Länsimaisen yhteiskunnan haavoittuvuus. (1997 VN selonteko)</p> <p>Melleri, Kari: korsi kootaan nyt elementeistä. Sotilastekniikka 2/1998, s. 12-13.</p> <p>Artikkeli linnoittamisesta:</p> <p>- puolustusvoimissa on kokeiltu ja kehitetty erilaisia valmisosalinnoitteita, eli elementeistä rakennettavia korsuja.</p> <p>Knuutila, Jukka: Taistelija 2000, Sotilastekniikka 4/1998, s. 14-15.</p> <p>Pohdintoja tulevaisuuden jalkaväkitaistelijasta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tietotekniikan y. kehitys mahdollistaa uusia ratkaisuja - esittelyssä mm: uusia tähtäinlaitteita, sotilasmalleja rullaluistimista - pohdintoja Suomessa tehtävästä kehitystyöstä. <p>2020-2030: Yhdysvaltojen maavoimien käyttöön uusi panssarivaunujen sukupolvi- Uusien huippupanssarien kallis hinta → ei voida hankkia määrättömästi rikkaisiin maihin (SAL 12/1999, Toveri & Laari)</p> <p>Tiilikainen, Heikki: Ruotsi miettii uusia uhkia: sotarauhasota? Sotilastekniikka 5/2000, sivu 4-7</p> <ul style="list-style-type: none"> - uusi informaatiotekniikka: uhkia ja mahdollisuuksia, pohdintoja ruotsalaisen FOA-tidningenin erikoisnumeron pohjalta - uudet uhat syntyvät informaatioteknologian väärinkäyttömahdollisuuksien vuoksi - uudet mahdollisuudet myös puolustajille, nopea tilannetieto ja johtaminen - myös joitain lisämahdollisuuksia kodinturvajoukoille. <p>AFCEAN konferenssi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - erityisesti länsimaiset asevoimat tulleet riippuvaisiksi yksityisistä toimittajista - joissain sotatehtävissä siviilejä mukana teknisissä tehtävissä <p>puhtaasti kaupalliset ratkaisut usein liian epäluotettavia sotilaskäyttöön. (IT-viikko 19.10.2000)</p>
--

- asejärjestelmien teknistyminen
- teknisen osaamisen vaatimukset.

<p>4. Suomalaisen yhteiskunnan kehitys</p> <p>Väestön keskittyminen asutuskeskuksiin. Kriisitilanteessa laajat joukkojen kuljetukset ja evakuointi. Huomioitava sotilaskoulutuksessa ja maanpuolustuksen suunnittelussa elintapojen muutos sekä kaupungistuminen. (III Parlamentaarin puolustuskomitea, 1981)</p>
<p>Väestöpohja asettaa rajoitteita, ikäluokkien pieneneminen. (1986, Parlamentaarin puolustustoimikunta)</p> <ul style="list-style-type: none"> - kylmän sodan syttyessä tehdyt valinnat kuuluvat nyt yhtä lailla nimenomaan kansalliseen menneisyyteemme kuin niitä edeltäneet sotien väliset ajat - menneiden valintojen kanonisointi tulevaisuutta varten olisi itsensä valjastamista historiallista kiviriippaa vetämään <p>Sivonen 1995: Liittoutumisen uudet olosuhteet ja Suomen valinnat</p>
<p>Jokivuori, Pertti: Sivarin monet kasvot. Suomen sotilas 2/1996. Artikkeli siviilipalveluksesta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - siviilipalveluksen lisääntyminen liittyy moderneissa, jälkitekollisissa vaikuttavaan ilmiöön, josta sosiologit käyttävät nimitystä individualisaatioprosessi - erilaisia syitä ja vaikutuksia - yksilöllisyyden korostaminen: armeijan käymistä pohditaan oman edun kannalta - vaikutuksia laajemminkin yhteiskunnassa: miten tasapainoilla tasapäistämisen ja yksilöllisen kohtelun välillä?
<p>Läskireservit liikkeelle. Suomen sotilas 3/1997, sivu 26-27.</p> <ul style="list-style-type: none"> - artikkeli reserviläisten ylipainosta, jolla on monia seurauksia - osa reserviläisistä on ylipainoisia
<p>Puolustustahtoon vaikuttavat hyvin monenlaiset tekijät (SAL 4/1997 ja 5/1997, Alanen)</p> <p>→ ei vedettävissä suoria johtopäätöksiä vapaaehtoiseen maanpuolustukseen (Rannilan huomio)</p>
<p>Nissinen, Vesa: Varusmiesten johtajakoulutuksen perusteet. Maanpuolustuskorkeakoulu, 1997. Suomalaisessa yhteiskunnassa tapahtumassa merkittäviä organisaatioitahin ja niiden rakenteisiin kohdistuvia muutoksia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tiimiytyminen ja verkostoituminen - organisaatioiden herkkyys ja joustavuus - organisaatioiden madaltuminen - byrokraattisten rakenteiden murtuminen - ydintiimit <p>→ johtajuuden tutkimiselle on tarvetta</p>
<p>Liikuntaharrastuksen määrä vähentynyt huolestuttavasti (SAL 9/1997, Jäppinen)</p> <p>Perinteiset luokkajaot vaikeammin havaittavissa. Sosiaalinen pirstoutuminen näkyy myös Puolustusvoimissa. Tasa-arvoajattelu, erottavista asioista pyritään eroon. Elinkeinorakenteen monipuolistuminen, erilaisia ryhmiä. Miten enää voi samaistua erilaisiin ryhmiin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upseeri - reserviupseeri - reservin aliupseeri. <p>(SAL 9/1997, Siltala)</p>
<p>Huhtinen, Aki-Mauri: Ei vai ehkä? Suomen sotilas 5/1998, sivu 12-13. Nykyajan tietoyhteiskunnan vaikutusten pohtimista:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jälkitekollinen tapa elää perhe-elämää on kaventanut ihmisten tunne- ja sosiaalitason vastuuta toisistaan, joka on nimenomaista juuri poikkeusolojen tapahtumille - yksilöllisyys, ym. kehitys - ihmiskuvan muutos: usko yksilön kykyihin <p>Elitismen uhka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kovat vaatimukset varusmiespalvelukseen haettaessa? - osa nuorista tippuu / tipahtaa pois <p>→ miten vaikuttaisi puolustustahtoon?</p>
<p>Ammattimaistuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - esim. upseeriammatti, ei kutsumustyö - erilaiset ajanviettomahdollisuudet, puolustusvoimien pärjättävä tässä <p>(Kylkirauta 1/1999, Krogars)</p>
<p>Suominen, Heikki: Pitoa ja painetta. Suomen sotilas 2/1999, sivu 42-43.</p>

kuvateksti: Puolustusvoimissa alettu kantaa huolta kansan katoavasta hiihtotaidosta → asiaan liittyvä kampanja 1999.
maatalousyhteiskunta → teollisuusyhteiskunta → tietoyhteiskunta → elämysyhteiskunta (?) Puolustusvoimat kehittyvät tämän mukana (SAL 11/1999, Peltoniemi)
Krogars, Marco ja Parikka, Eevastiina:, 1999: - käyty on ja käynnissä on monia muutoksia yhteiskunnallisesti - muutosten heijastuminen sotilasyhteisöjen kannalta.

- asevelvollisuusarmeijan suosio
- yhteisvastuullisten järjestelmien suosio
- armeija ammattimaistuminen.

<p>5. Uhkiin varautuminen</p> <p>Eritasoisia joukkoja rinnakkain eri maiden asevoimissa, myös ulkomaisissa. Maavoimien suorituskyky tärkeää puolustuksessa. Kertausharjoitukset merkityksellisiä, määrää ja kestoaikaa lisättävä. Maavoimien joukkojen suorituskyky heikkenee:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liikkuvuus - taistelunkestävyys - tulivoima <p>→ vaatii 1990-luvulla hankintoja. (III Parlamentaarinen puolustuskomitea, 1981)</p>
<p>Väestöpohja asettaa rajoitteita, ikäluokkien pieneneminen. Paikallisjoukot ja paikallispuolustus edelleen tärkeää. Joukkojen varustaminen välineillä, jotka soveltuvat lyhyen palvelus- ja kertausharjoitusajan joukoille. Tietyt, tärkeimmät joukot varustetaan kehittyneillä ratkaisulla. Erilaiset tavoitteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rauhan aika: nopea reagointikyky mahdollisiin uhkiin - sodan uhka: hyökkäyksen esto, tarvittaessa torjuntatoimenpiteet - sodan aika: puolustustoimenpiteet. <p>Kertausharjoitusten lisääminen (1986, Parlamentaarinen puolustustoimikunta)</p>
<p>Sodan ajan joukot operatiivisen käytön mukaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paikallisjoukot - yleisjoukot. <p>Paikallisjoukot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - alueen valvonta - kohteiden suojaaminen - paikallinen puolustus - hyökkääjän hidastaminen ja kuluttaminen. <p>Yleisjoukot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hyökkäyksen torjuminen - liikkuvat sotatoimet. <p>Alueellinen puolustusjärjestelmä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koko maan puolustus - tappiot viholliselle - erilaisten uhkatilanteiden hallinta. <p>Kantajoukot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rauhan ajan joukot - täydennetty reserviläisillä. <p>Suojajoukot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kantajoukkojen vahvennus - tärkeiden kohteiden suojaus. <p>Pääjoukot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähes kokonaan reserviläisiä - puolustuksen syvyys. <p>Materiaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paras materiaali kantajoukoilla - pääjoukoilla vanhin materiaali. <p>Osa aseistuksesta ei vastaa enää nykyaikaisen taistelun vaatimuksia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kanta- ja suojajoukoille uudempaa materiaalia - parempaa kalustoa nopeasti perustettaville joukoille. <p>Puolustusmateriaalin määrässä ja laadussa puutteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - erityisesti maavoimat - painopiste kanta- ja suojajoukkoihin, uusin materiaali näille. <p>Pääosa joukoista varustetaan verrattain yksinkertaisella materiaalilla. (1990, Parlamentaarinen puolustuspoliittinen neuvottelukunta)</p>
<p>Valtioneuvosto 21.9.1990 tekemällään päätöksellään on katsonut Pariisin rauhansopimuksen III osan rajoitteiden</p>

<p>menettäneen merkityksensä, atomiasekieltoa lukuun ottamatta. Suomenkin huolehdittava uskottavan ja teknisesti korkeatasoisen kansallisen puolustuskyvyn säilymisestä. Tiedustelun ja tuhoalaistoimintaan erikoistuneita joukkoja kehitetty: ➔ suojauksen tarvetta jo ennen sotatoimien alkamista. Puolustusvoimien kehittämisessä lähtökohtana kyky hallita sotaa alemmanasteisia kriisitilanteita. Kanta- ja suojajoukot pyrittävä varustamaan erilaisten kriisinhallintatehtävien edellyttämällä tavalla. (1990 parlamentaarinen puolustuspoliittinen neuvottelukunta)</p>
<p>Reserviläinen 1/1990, Kalevi Sorsan haastattelu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vakainta osaa Euroopan perusjärjestelyissä ovat näytelleet sotilasliitot - sen paremmin Naton kuin Varsovan liiton olemassaoloa ja olemassaolon oikeutusta ei ole asetettu kyseenalaiseksi. - Suomi päättänyt anoa jäsenyyttä Euroopan yhteisöstä, tuleva EU - sekä kannattajia että vastustajia - Maastricht 1991 joulukuussa: NATO / Länsi-Euroopan Unioni, puolueettomuudelle ei sijaa - toteutuuko tämä? Vaikea ennustaa tässä vaiheessa.
<p>Reserviläinen 2/1992, Visuri</p>
<p>RUL, lehdistötiedote 23.11.1992 Henrik Laxin puheenvuoro:</p> <ul style="list-style-type: none"> - "Vielä ei tiedetä mikä tulee olemaan Yhdysvaltojen ja Naton rooli Euroopassa"
<p>Ries, Tomas: Idylli on ohi. Suomen sotilas 3/1993, sivu 6-7.</p> <ul style="list-style-type: none"> - puolustusvoimat on Suomen ainoa luotettava aallonmurtaja - puolustusvoimien olemassaoloa/kehittämistä näissä oloissa ei voi liioitella. - koska WEU ei ole EU:n kiinteä osa, ei EU:n uusilta jäsenmailta edellytetä liittymistä sen täysjäseneksi - Natosta on tulossa jäsenmaidensa alueen ulkopuolisia tehtäviä painottava organisaatio, jonka jäsenmailta kysytään aivan uudentyypisiä valmiuksia tukea maanosamme vakauden vahvistamista sotilaallisen kriisinhallinnan keinoin - perinteisesti vahvimmat perusteet: lisätä kansallista turvallisuutta ➔ näiden ulottuvuuksien välillä ei periaatteellista ristiriitaa - liittoutuessaan Suomi osallistuisi myös Naton valmiusjoukkoihin. Jos puolustusmenojen nostoon ei löytyisi valmiutta, joutuisimme karsimaan nykyistä järjestelmäämme ➔ merkitys Suomen puolustuskyvylle?? - Naton kehitys: vähentää valmiuksia lähettää maavoimia liittolaisten avuksi kriisitilanteessa ➔ laajojen maavoimien asema Suomen puolustus suunnittelussa olisi sopuisuudessa liittoutumisen kanssa, jos liittoutuminen mielletään ensisijaisesti kansallisen turvallisuuden vahvistamiseksi - demokraattisten valtioiden tekemät liitot olleet puolustuksellisia <p>NATO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - korostuu liikkuvuus, joustavuus ja matalan intensiteetin konfliktit - käytännössä jäsenvaltioilla hyvin erilaiset tilanteet - Nato toimii näissä rooleissa vain YK:n turvallisuusneuvoston tai ETYJ:n pyynnöstä - jäsenmaiden yhtenäinen päätös olisi vaikeaa - PfP: ei-jäsenmaille. <p>PfP:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tarkkailuluokka Naton jäsenyyteen, erit. Keski-Euroopan maat - joka maan kanssa yksilölliset sopimukset: joka maan omat tavoitteet - muut maat: muunlaisia tavoitteet <p>Suomi & PfP:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rauhankumppanuusohjelma 12.10.1994 - suomalainen keskustelu: ei osata erottaa Suomen omaa turvallisuuden tavoitteita ja Suomen kansainvälistä turvallisuusstrategiaa <p>NATO:n ja WEU:n välinen suhde saattaa muuttua:</p> <ul style="list-style-type: none"> - periaatteessa liittymisen pelkästään WEU:n jäseneksi voi olla mahdollista - tällä hetkellä WEU:n jäsenyys ilman NATO:n jäsenyyttä ei onnistu <p>NATO:n käymä muutosprosessi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ei lähetetä mielellään maajoukkoja - liittotilanteessa & kriisinhallinnassa saisimme ilma- ja merijoukkoja avuksi 1. vaiheessa ➔ Suomen erityisolosuhteet tässä asiassa ovat ongelma: jos joudumme leikkaamaan maavoimien suorituskykyä liiton vuoksi, muodostuu tilanne ongelmalliseksi puolustuksen uskottavuuden vuoksi.

<p>Sivonen 1995: Liittoutumisen uudet olosuhteet ja Suomen valinnat</p> <p>Teollisesta sodasta tietosodankäyntiin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pysykö alueellinen puolustus kehityksen mukana? - kestäkö perusratkaisumme pitkällä aikavälillä? - doktriini / puolustusvoimat muuttuvat hitaasti <p>→ tarvetta voimakkaalle ennakoinnille. (SAL 1/1995, Koli)</p>
<p>Kriisiturvallisuuden käsikirja. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 1995.</p> <p><u>Alueellisesta puolustusjärjestelmästä</u></p> <p>Alueellista puolustusjärjestelmää on testattu entisen Jugoslavian alueella sekä keskinäisissä (että ulkopuolelta tulleista) yhteenotoissa on todettu alueellinen puolustusjärjestelmä toimivaksi ratkaisuksi.</p> <p>Alueellinen puolustus on erittäin vaativa taistelutapa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pienet yksiköt ja osastot - laajat alueet - jopa vihollisen selustassa - liikkuvat sotatoimet - yhteys ylempiin esimiehiin monesti katkennut - eristyksiin joutuminen <p>Vastustajan kehittynyt teknologia vaikeuttaa toimintaa.</p> <p>Reserviläisjohtajille valtavia haasteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - enemmän johtajuutta, itsenäisyyttä - luovuutta ja ammattitaitoa - tieto maanpuolustuksen kokonaisuuden toiminnasta - henkinen kestävyys ja sitkeys <p>Nykyopeilla hyökkääjä hyökkäisi syvälle alueelle:</p> <ul style="list-style-type: none"> - perinteinen rintama hävinnyt - perinteinen kotirintama hävinnyt
<p>Euroopan muutos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - turvallisuusrakenteet - doktriinit - sotatekniikka <p>(SAL 5/1996, Sivula)</p>
<p>Suomi kehittynyt Euroopan unioniin sotilaallisesti liittoutumattomana maana.</p> <p>EU:n kriisinhallinta ja puolustus, Suomi voi silti pysyä sotilaallisesti liittoutumattomana.</p> <p>Sotilaallinen liittoutumattomuus: Suomi voi olla silti mukana kriisinhallinnassa.</p> <p>(1997, Valtioneuvoston selonteko)</p>
<p>NATO on muuttumassa pelkästä kollektiivisen puolustuksen järjestöstä laajan turvallisuuspoliittisen yhteistyön ja rauhanpolitiikan välineeksi koko ETYJ-alueella: PfP, yhteistyöneuvosto, jne.</p> <p>Tehtävien monipuolistuminen ja teknologian kehittyminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pienentyneet asevoimat - välineistön kehittyminen - parhaiden taistelujoukkojen kehittäminen - parhaat joukot soveltuvat myös kriisinhallintatehtäviin. <p>Perinteisestä YK:n rauhanturvatoiminnasta poikkeaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rauhan palauttaminen - rauhaanpakottaminen. <p>Eri maiden asevoimiin erilaisia kerrostumia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernit joukot, osittain modernit, perinteiset joukot - miten motivoidaan perinteiset joukot? <p>(1997 VN selonteko)</p>
<p>Vapaaehtoiseen maanpuolustusjärjestelmän kehittämiseen liittyen perustetaan alueellisiin joukkoihin paikallisyksiköitä. Ne toteuttavat osaltaan sodan ajan joukkojen liikekannallepanon ja suojelevat kohteita. Lisäksi paikallisyksiköt tukevat muita viranomaisia poikkeusoloissa.</p> <p>.....</p> <p>Alueelliseen joukkoihin kuuluviin paikallisyksiköihin sijoitetaan etupäässä yli 35-vuotiaita reserviläisiä. Henkilöstön rekrytoinnissa ja koulutuksessa hyödynnetään alueellisen ja paikallisen tason vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa. Paikallisyhdistykset kuuluvat sodan ajan kokoonpanoon. Ne varustetaan kevyellä jalkaväen aseistuksella.</p>

<p>.....</p> <p>Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus tukee puolustusvoimien suorituskyvyn ylläpitoa. Puolustusvoimat osallistuu erityisesti alueellisiin joukkoihin kuuluvien paikallisyksiköiden koulutukseen sekä tukee muihin joukkoihin sijoitetun reservin vapaaehtoista lisäkoulutusta. Kaikilla maanpuolustuksesta kiinnostuneille kansalaisille pyritään antamaan mahdollisuus toimia yhteiskunnan puolustusvalmiuden hyväksi.</p> <p>.....</p> <p>Lähtökohtana on alle 35-vuotiaiden reserviläisten sijoittuminen mahdollisimman tarkkaan sodan ajan joukkoihin ja sitominen riittävän valmiuden ja koulutustason edellyttämään kertausharjoituskierroon. Vanhemman reservin kouluttaminen samassa määrin ei ole mahdollista. Heidän koulutuksessa voidaan hyödyntää vapaaehtoista maanpuolustusjärjestelmää ja lisätä siten puolustusvoimien paikallisyksiköiden toimintavalmiuksia muiden pohjoismaiden tapaan.</p> <p>.....</p> <p>Vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä käynnistyi nykyisessä muodossaan vuoden 1996 alussa. Toiminta tukee puolustusvoimissa annettavaa koulutusta tarjoamalla osalle reserviläisistä mahdollisuuden kehittää taitojaan. Puolustusvoimien johtamiin vapaaehtoisin harjoituksiin ja Maanpuolustuskoulutus ry:n järjestämille, kaikille avoimille kursseille osallistui viime vuonna noin 16 000 henkilöä. Vapaaehtoiset harjoitukset eivät korvaa varsinaisia joukkojen kertausharjoituksia. Puolustusvoimien tukema vapaaehtoinen järjestelmä on tarpeen nivoa tiiviimmin palvelemaan sodan ajan joukkojen toimintavalmiuden ylläpitoa.</p> <p>.....</p> <p>(1997, Valtioneuvoston selonteko)</p>
<p>Erilaiset toimintatavat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) reagointi 2) toiminta ohjeiden mukaan 3) itsenäinen toiminta. <p>→ kaikki taitoja tarvitaan.</p> <p>Taistelujoiden psyykinen ja fyysinen suorituskyky. (Hyppönen, SAL 6-7/1999)</p>
<p>Pienryhmäkiinteys:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tärkeää taistelutilanteen toiminnalle - tärkeää joukkojen toimintakyvyille. <p>(SAL 11/1999, Peltoniemi)</p>
<p>Tiedolliset taidot korostuvat.</p> <p>Kommunikaation merkitys taistelussa.</p> <p>Tiedollisten ja taistelutaitojen yhdistäminen → toimintakyky.</p> <p>Ryhmätyön merkitys.</p> <p>(SAL 12/1999, Toiskallio)</p>
<p>Jaottelu liikkuvuuden, taisteluvälmiuden ja toimeenpanovalmiuksien perusteella:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) välittömän toiminnan joukot (pääasiassa helikopterijoukot) 2) nopean toiminnan valmiusjoukot (pääosin kevyesti mekanisoidut joukot) 3) operatiiviset joukot (perinteiset mekanisoidut joukot) 4) kansallisen puolustuksen joukot (erillinen liikekannallepano). <p>(SAL 12/1999, Toveri & Laari)</p>
<p>Nopean toiminnan joukot kriisinhallintaan (Toveri & Laari SAL 12/1999)</p>
<p>Harinen, 2000:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Laaja kooste ryhmäkiinteydestä tehdyistä tutkimuksista sekä Suomessa että ulkomailla - sotilasjoukon kiinteyden merkityksen osoittaminen tutkimuksellisin keinoin <p>omia pohdintoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uusi joukkotuotantjärjestelmä on askel tähän suuntaan, koska yksiköt ovat samassa kokoonpanossa pitkään.

- pelkkä järjestelmä ei riitä
- miten todennetaan, että järjestelmä todella toimii oikeassa tilanteessa?
- ulkomainen vakoilu tutkii järjestelmiä kuitenkin oletetun toimintakyvyn perusteella
- järjestelmän suorituskyky ratkaiseva kriisitilanteessa, ei organisointi normaalitilanteessa.

5. A. uhkien varalle luodun järjestelmän todettu toimintakyky
Reserviläisten taidot nykyisillä kertausharjoitusmäärillä heikoiksi: <ul style="list-style-type: none"> - joukkojen liikuttelun johtaminen - taktiikka - aselajien käyttöperiaatteet. (Karinen, SAL 12/1993)
Reserviupseeriliitto ry, asiakirja pääotsikolla: RESERVILÄISTEN KENTTÄKELPOISUUSKOE, 20.1.1997 <ul style="list-style-type: none"> - tavoitteena järjestelyiltään yksinkertainen - kattava yhtäjaksoinen suoritus - selvittää sekä reserviläisille että pv:lle reserviläisten fyysinen ja taidollinen sotilaskunto
Luotonen, Marko: Kannustin omien taitojen kehittämiseen. Reserviläinen 5/1997, sivu 20. Kenttäkelpoisuuskoe: <ul style="list-style-type: none"> - suunniteltu siten, että voidaan järjestää jokaisessa Suomen kunnassa - peruskuntotesti, ammunta ja käsikranaatinheitto, maastotehtävät
Nissinen, Vesa: Varusmiesten johtajakoulutuksen perusteet. 1997. Taistelutilanteessa ratkaisevia tekijöitä: <ul style="list-style-type: none"> - joukon ja johtajien välinen luottamus - taistelevien pienryhmien kiinteys.
Nurmi, Raimo: Huoltokoulutuksen kompastuskivet. Sotilastekniikka 3/1998, sivu 9. Artikkeli huollosta (osa artikkelisarjaa): <ul style="list-style-type: none"> - osaako nykytaistelija kenttähygienian perusteita? - osaako nykytaistelija maastossa selviytymisen perustaidot? - liikunnan puute, ym. - epäilyjä taistelijan perustaidoista.
Samat aktiivit harjoituksesta toiseen ➔ riittääkö tämä valmistautumiseen? (SAL 3/1999, Lamminen)

- virallisen maanpuolustusjärjestelmän oletettu toimintakyky
- virallisen maanpuolustusjärjestelmän todennettu toimintakyky
- vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän oletettu toimintakyky
- vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän todennettu toimintakyky

<p>6. Järjestelmät uhkien varalta</p> <p>Hankitut asejärjestelmät säilyttävät käyttökelpoisuutensa jopa vuosikymmeniä. Asejärjestelmien hankkiminen ja koulutus kestää vuosia. (1990, Parlamentaarin puolustuspoliittinen neuvottelukunta)</p> <p>Pienemmät yksiköt, lyhyet varoitusajat, kaikissa olosuhteissa, yksittäisen sotilaan vastuun lisääntyminen, tekniset järjestelmät kiinni yksittäisessä sotilaassa → järjestelmän voimakas kehitystyö käynnissä (SAL 12/1995, Röyti)</p> <p>Teknisen kehityksen vaikutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koulutus - koulutusjärjestelmä - henkilöstörakenne - infrastruktuuri - rakentaminen <p>sotavarusteteollisuus. (SAL 5/1996, Sivula)</p> <p>Sund, Aki-Juhani ja Holma, Pertti: 1999:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sotilasorganisaatio on vuosikymmeniä toiminut verraten vakaassa toimintaympäristössä - toimintaympäristön ja sen kiihtyvä muutos asettaa haasteita ja vaatimuksia sotilasjohtajille - johtajien pystyttävä vastaamaan haasteisiin - uusi haaste: suurten kokonaisuuksien johtaminen - uusi haaste: kyky hallita muutosta. <p>Omia pohdintoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - esimerkki käymistämme valtavista muutoksista <p>Uusinta uutta tekniikkaa vain valituille joukoille? (SAL 12/1999, Toveri & Laari)</p> <p>Prikaati 2005: käyttöperiaate ja sotavarustus. Teknisen kehityksen seurannan rahoitus. (SAL 2/2000, Välimäki)</p> <p>Monen kerroksen väkeä. Suomen sotilas 1/2000, sivu 8-9. Toimikunta: ehdotus sotilashenkilöstön koulutuksesta Malli upseerien koulutukseen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) varusmiespalvelu, RUK 2) upseerin peruskurssi 3) upseerin alempi korkeakoulututkinto 4) upseerin ylempi korkeakoulututkinto <ul style="list-style-type: none"> - joka vaiheessa osa jatkaa määräaikaisena, osa siirtyy reserviin - ongelma: miten reservin aliupseerit etenevät? - siviili- ja reservisijoituksen välillä on syytä olla yhteyttä - toimikunnan mietintö voi johtaa mahdollisesti useamman kerroksen armeijaan, puoliammattiarmeija: <ol style="list-style-type: none"> 1) pieni, hyvin koulutettu ja varustettu aktiiviosa 2) rinnalla laaja kenttäarmeija, joka on vain paperilla   - monen kerroksen armeija nostaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen uuteen valoon - jos laaja kenttäarmeija jää huonosti koulutetuksi ja varustetuksi, olisi ehkä tarvetta "nopean toiminnan paikallisjoukoille" <p>Niska, Juhani A.: Valmiusprikaatit kohti kansainvälistä tasoa. Suomen sotilas 2/2000, sivu 10-11. Kolme valmiusprikaatia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - toimintavalmius arvioidaan saavutettavan vuoden 2006 kuluessa - Itä-Saksan hankinnat auttoivat jalkaväkiprikaatien kalusto-ongelmaan - alueellisen puolustusjärjestelmän kannalta ovat reservin kertausharjoitukset tärkeitä valmiusprikaateja sekä alueellista puolustusta kehitettävä <p>Leinonen, Kai: Maanpuolustuskoulutus ry - renki vai isäntä? Suomen sotilas 2/2000, sivu 62-63.</p> <ul style="list-style-type: none"> - vuoden ajan MPK ry:n uusi organisaatio: organisaatio, rahanjako, byrokratia, tulosjohtaminen - kentällä kuitenkin ihmettelyä: ilmeisesti puolustusvoimien johtajat eivät ole tehneet vapaaehtoista yhdistystyötä - kuukausipalkkaiset piiripäälliköt ja keskushallinto, olettaisi asioiden olevan hyvin - tosiasia MPK ry:ltä vähän uutta paikallisosastoille - PAT: ei enää harrastus, vaan päätyön luonteinen harrastustoiminta - vastuussa käytännössä reserviupseerit, muista järjestöistä lähinnä yksittäisiä jäseniä - turhautuneita henkilöitä on
--

<ul style="list-style-type: none"> - paikallisosaston olemassaolo ja järjestäytymisaste ?   <ol style="list-style-type: none"> 1) MPK ry:n mukaan kurssija järjestävä organisaatio? 2) ei omaehtoista toimintaa sisältävää yhdessäoloa?   ➔ paikallisosastojen vetäjistä orjakaaderi? - MPK:n kurssilla ei ole ollut liikaa tungosta, paljon samoja kävijöitä - MPK:n taloudesta suurin osa menee hallintoon - MPK:n kirje paikallisosastojen päälliköille (10.1.2000 toiminnanjohtaja Savolainen) ➔ reserviyksiköt organisaationa on irrotettu paikallisosastoista puolustusvoimien johtoon - käytännössä RYT:t ovat kiinnostuneita oman joukkonsa koulutuksesta, muuhun toimintaan, siis PAT:n koulutukseen vaikea saada - puolustusvoimien kahden vuoden suunnittelujakso: ei ole noudatettu PAT/RYT-toiminnassa - paikallisosastot tarvitsevat omat tunnukset
<p>Reserviläisten kertausharjoitukset:</p> <ul style="list-style-type: none"> - määrä - laatu (paljonko ottaa osaa, paljonko peruu) - palkitseminen. <p>Osaa reserviläisistä ei kutsuta kertausharjoituksiin = "unohdettu reservi". (SAL 4/2000, Eerikäinen)</p>
<p>Ahotupa, Kai ja Penttinen, Risto: 4/2000, sivu 54-55. Apulaismaavoimapäällikkö Heikki Tilanderin haastattelu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - maavoimien kehittäminen painottuu valmiusyhtymiin - paikallispuolustus / alueelliset joukot: jäävät paljolti ulos kertausharjoituskierrosta - puolustusvoimat päättänyt lähteä kehittämään reservin päällystön jatkokoulutusjärjestelmää - RUK:sta jatkokoulutuskeskus, MPK:n kurssit soviteltava osaksi kokonaisuutta.
<p>6. A. kalusto</p> <p>Sotatekninen kehitys vaikuttaa joukkojen organisointiin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meri- ja ilmavoimat käyttävät erityisesti pitkälle kehitettyä tekniikkaa - maavoimien osalta halvat ja massakäyttöön soveltuvat välineet, soveltuvat reserviläisten käyttöön - maavoimien tärkeimmät joukot, myös pitkälle kehitettyä teknologiaa. <p>(III Parlamentaarinen puolustuskomitea, 1981)</p>
<p>Jalkaväkiprikaatien puutteellinen kalusto. (SAL 3/1999, Lamminen)</p> <p>TATSI - sotilaille ammattikäyttöön. Suomen sotilas 2/1998, sivu 31. Puolustusvoimien koulutuksen kehittämiskeskus on tehnyt opetusohjelman tietokoneelle ➔ staattinen ohjelma, ei simulaattori</p>
<p>6. B. Ihmiset</p> <p>Reserviupseerien siviilioasaamisen hyödyntäminen (SAL 4/1989, "Reserviupseeriliitto on oikeassa", kolumni)</p> <p>Kantahenkilökunnan pysyminen muutoksessa mukana?</p> <ul style="list-style-type: none"> - uudet hankinnat - varusmiesten koulutus - tekniset asejärjestelmät - tekninen osaaminen. <p>Perinteinen koulutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sotilasperinteen turhat painolastit - turhan kouluttaminen ? - soveltuvuus taistelukentän olosuhteisiin? <p>Simulaattorikoulutus lisääntyy. (Tilander, SAL 2/1999)</p>
<p>Sotilaspedagogisen tutkimuksen pääkohdat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) yhteiskunnan muutos, sotilaskoulutus entistä vaativampaa 2) kansainvälistymisen haasteet 3) teknologia, vaatii kykyä edistää oppimista 4) taistelujen intensiivisyyden kasvu ➔ psyykkistä / fyysistä toimintakykyä edistävä oppiminen 5) sosiaalisen ja eettisen toimintakyvyn kehittäminen (taistelujen / kriisien luonteen muuttuminen) 6) koulutusmetodien ja -välineiden haasteet. <p>(Kylkirauta 2 / 1999, Toiskallio)</p>

Taisteluvälineiden täydellinen hallinta:

- löydyttävä ammatti-ihmisiä sodan ajan organisaatioissa
- pienten yksityiskohtien hallitsijat

→ tämän heijastuminen koulutukseen (Hirvonen, SAL 11/1995)

Paikallispuolustusjärjestelmän PAT suunnitelma julkaistaan heti sen valmistuttua ja tiedotetaan yhdistyksille ja piireille jäsentiedotteissa. Tavoitteena on, että PAT-toiminta voitaisiin kokeiluna käynnistää jokaisessa piirissä vuoden 1996 aikana.

Vuonna 1995 käynnistyi vapaaehtoinen harjoitusjärjestelmä. Se on tarkoitettu tukemaan kertausharjoituskoulutusta. Vapaaehtoiset harjoitukset ovat puolustusvoimien johtamia, normaalien kertausharjoitusten tavoin toteutettuja sodan ajan yksiköiden sotilaallisia harjoituksia, paitsi:

- osallistuminen on vapaaehtoista
- osallistuville ei makseta reserviläispalkkaa eikä päivärahaa.

Koulutuksen johtaminen ja organisointi ovat em. järjestöjen perustaman Maanpuolustuskoulutus ry:n vastuulla puolustusvoimien tukiessa toimintaa.

Koulutuksessa ei pääsääntöisesti käsitellä aseita eikä muita taisteluvälineitä. Koulutukseen voi kuitenkin kuulua ammuntaa urheiluaseilla tai puolustusvoimien käsiaseilla sekä taisteluvälineiden käsittelyä.

Paikalliskurssit

- On MPK ry:n toimintaa
- toteutetaan sekä itseopiskeluna että johdettuina paikallisyhdistyksissä
- paikalliskurssitoimintaa on kaavailtu toteutettavaksi erityisesti paikallisosastotoiminnan puitteissa.

Paikallisosastotoiminta

- yleisjoukkojen osalta alkanut vuonna 1995
- paikallisjoukkojen osalta kaavailtu alkavaksi vuoden 1996 aikana
- käytännössä harjoitustoiminta tapahtuu vapaaehtoisissa harjoituksissa, MPK ry:n kohdennetuilla kursseilla sekä paikallistasolla muodostettavan paikallisosaston puitteissa
- paikallisosaston ydin on reserviyksikkö, joka on paikallisjoukon yksikkö
- toimintaa tukemaan muodostetaan tukiyksikkö
- reservi- ja tukiyksiköstä muodostetaan paikallisosasto, toimintaa johtaa johtoryhmä
- paikallisosastotoimintaan voi osallistua periaatteessa jokainen Suomen kansalainen. Varsinaisessa reserviyksikössä toiminen edellyttää sijoitusta em. yksikön SA-kokoonpanossa.

(1996, Reserviläisliiton vuosikäsikirja)

MPK ry:

- perustettu 1993: MPKL, RauL, RUL
- 1994: mukaan Sotilaskotiliitto, Reservin upseerien naisten liitto, Reservin aliupseerien naisten liitto, Kadettikunta.

RYT, PAT, PYT

RYT:

- yleisjoukkojen reserviyksiköt
- maanpuolustuskillat tukevat.

PAT:

- paikallisjoukkojen reserviyksikkö
- tätä tukeva paikallisyksikkö (PYT)
- PYT: tässä voivat toimia myös varusmiespalveluksen suorittamattomat

1994: Valtasen työryhmä asetettu, selvitti sodan ajan kokoonpanossa tapahtuvan vapaaehtoisen koulutuksen organisoimista.

1996: Puolustusministeriön päätös vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä.

→ kaksi komponenttia:

- 1) RYT- ja PAT- toiminta

<p>2) MPK ry:n kurssimuotoinen koulutus, palvelee myös vapaaehtoisyksiköitä, yksilökoulutuksella tärkeä osa (SAL 6-7/1996, Penttinen)</p> <p>Puuperä, Jaakko: Jotain tarttis tehä!!! Reserviläinen 8-9/1997, sivu 9.</p> <ul style="list-style-type: none"> - moni paikallisosasto on joko pelkkä nimi johtoryhmä tai pelkkä nimi paperilla - monissa paikallisosastoissa toiminta lähtenyt ripeästi käyntiin, mukaan tullut myös uusia - monen paikallisosaston ongelmaksi muodostunut suuret johtoryhmät, ei ole toiminut aina hyvin
<p>Sodan ajan joukoissa törmäävät virallinen ja epävirallinen viiteri (kantaupseerit ja reserviläiset) → miten tämä huomioidaan (SAL 9/1997, Siltala)</p>
<p>MPK ry:n kurssijärjestelmä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oltava nousujohteinen ja tasokas - erityisesti päällystölle ja erikoiskoulutetuille. <p>(Penttinen & Puuperä, SAL 2/1998)</p>
<p>SA-sijoitettujen reserviläisten koulutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osallistuminen harjoituksiin, joissa oman tehtävä mukaista koulutusta? - suositellut puolustusvoimien puolelta tietyille kurseille. <p>Miten saada nuoriso kiinnostumaan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta?</p> <ul style="list-style-type: none"> - PAT:n toiminta tärkeää - kurssit koululaisille.
<p>Hyvien kouluttajien löytämisen ongelma. (SAL 3/1998, Suutarinen)</p>
<p>Turunen, Mikko: Reserviupseerikoulutuksen taso pidettävä korkeana. Suomen sotilas 2/1999, sivu 52-53.</p> <p>Pohdintoja upseerien kouluttamisessa reservissä</p> <p>Lähtökohtana oltava alkukarsinta, jolla karsitaan "väärät" tyypit pois. Vääriä tyyppijä:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) yksilön ego tärkeämpi kuin kriisitilanne 2) kädet taskussa seisovat sivustakatsoja 3) "rambot". <p>Karsinnan jälkeen oikeanlaatuiset johtajaehdokkaat valittu, kuitenkin koulutuksen on oltava vaativaa.</p> <p>Käytännön ongelmia toteutuksessa on paljon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - toteutus ? - puolustusvoimien tavoitteet ? - koulutuksen taso ? <p>Tavoitteena oltava, että reservissä koulutetut upseerit ovat korkealuokkaisia.</p>
<p>Vasara, Pekka: MPK:n tärkein tehtävä on reservin nousujohteinen koulutus. Suomen sotilas 5/1999, sivu 61.</p> <p>Nousujohteinen koulutus?</p> <ol style="list-style-type: none"> a) ylennyksiä reservissä? b) määrätietoinen oman sotilas- ja johtamistaitojen kehittäminen? <p>Kirjoittaja b)-vaihtoehdon kannalla.</p> <p>Puolustusvoimat päättää ylennyksistä.</p> <p>Jokaiselle riittää kuitenkin harjoiteltavaa oman tehtävänsä osalta.</p>
<p>Ryhmänjohtajien henkinen kuormitus.</p> <p>Nykyisen järjestelmän koulutukselliset puutteet?</p> <p>Tarvetta erityiselle simulaattoriharjoitusalueelle?</p> <p>Ryhmänjohtajien ja taistelijoiden psyykkisten suorituskyvyvaatimusten määrittäminen. (SAL, 6-7/1999, Viskari)</p>
<p>Vouti, Jani: RYT-tietoa tarvitaan. Suomen sotilas 5/2000, sivu 64.</p> <p>RYT-toimintaan lähtenyt opiskelija ihmettelee:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ainoa varusmiesaikana saatu informaatio oli, että RYT on toimintaa, joka tapahtuu varusmiespalveluksen jälkeen vapaaehtoisesti - kirjoittaja reserviyksikkötoiminnassa johtaja - järjestellä harjoitus 4.-6.5.2001 - ajatellut kirjoittaa kirjan / oppaan - tiedottomuutta asiasta on.
<p>Sopimussotilaat.</p> <p>→ Reserviläisten rooli ? (Niitynperä & Haavisto, SAL 8/2000)</p>
<p>Suomen suuri pinta-ala.</p> <p>Pieni väestöpohja.</p> <p>Yleinen asevelvollisuus, sen säilyminen / luopuminen?</p> <p>Osittainen palkka-armeija?</p> <p>Reserviläisistä apuhenkilöstöä?</p> <p>Sopimussotilaat, määräaikaiset sopimussotilaat.</p>

<p>Korkea koulutustaso → myös reserviläiset voivat oppia huipputekniikkaa. Varusmiesten koulutusjärjestelmän muutokset. Upseerien koulutusjärjestelmän muutokset. → upseerien siirtyminen reserviin. (Niitynperä & Haavisto, SAL 8/2000)</p>
<p>6. C. Koulutus</p> <ul style="list-style-type: none"> - reserviläisille saatava vapaaehtoinen koulutusjärjestelmä - pelkkä varusmieskoulutus ei voi määrätä vanhemman reserviläisen sijoitusta - järjestelmässä huomioitava todelliset taidot.
<p>Reserviläinen 6-7/1991, Ruusukallio:</p> <p>Peruskurssi: avoin kaikille Jatkokurssi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhteiskoulutus - eriytyvät jaksot (miehet / naiset) - yhteinen päätösosa. <p>Erikoiskurssi: valtakunnallinen</p> <p>Ensimmäiset perus- ja jatkokurssit 1992 syksyllä → kokeiluluonteisia Järjestöjen luotava malli, miten ne johtavat koulutusta.</p>
<p>Raul, jäsentiedote 2/1992: Maanpuolustuskoulutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ilmolan työryhmän työ taustalla - johtoryhmä + koulutusryhmä - tulevana vuonna kokeiluluonteisesti seuraavat kurssit: Kansalaisen turvakurssi (ent. peruskurssi), Valmiuskurssi (ent. jatkokurssi), erikoiskurssi.
<ul style="list-style-type: none"> - maanpuolustuksen kokeilukurssit: 12 kansalaisen turvakurssia, 9 valmiuskurssia - näillä hankitaan tietoja, miten maanpuolustuskoulutus tulisi loppujen lopuksi järjestää maassamme <p>RUL, kiertokirje 3/1992</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ensi vuonna kokeillaan 5-10 paikkakunnalla sotilasluonteista koulustoittoa kerhoissa - ohjaaja + kerhopaketti <p>RUL, kiertokirje 5/1992</p>
<p>Raul, jäsentiedote 1/1993</p> <ul style="list-style-type: none"> - vuonna 1992 järjestettiin 21 kokeilukurssia - vuonna 1993 käynnistetään sotilaallisten tietojen ja taitojen kouluttaminen yhdistystasolla (vuonna 1993 koeluentoista)
<p>Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen suosio:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kurssien suosio <p>maanpuolustusjärjestöjen ulkopuolelta tullut ihmisiä. (SAL 3/1993, Norkola)</p>
<p>Vapaaehtoisten koulutus pelkällä ylläpidolla</p> <ul style="list-style-type: none"> - halukkaiden henkilöiden etsiminen - sodan ajan joukosta oikeat henkilöt <p>(SAL 3/1993, Norkola)</p>
<p>Reserviläisille tarvitaan vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen järjestö:</p> <ul style="list-style-type: none"> - valtakunta-, piiri- ja yhdistystaso - eri tasoilla erilaista koulutusta - annettava koulutus oltava nousujohteista ja haasteellista - järjestelmän oltava puolustusvoimien johdossa. <p>(SAL 12/1993, Karinen)</p>
<p>(HUOM! MPK ry perustettu 18.12.1993)</p> <p>yleisjoukkojen reserviyksikkö:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lähtökohtana sodan ajan joukon muodostuminen varusmieskoulutuksen tuloksena - voi organisoida omaksi kokonaisuudekseen olemassa olevaan joukko-osastokiltaan - MPKL:n tuki lähinnä tiedottamista - joukko-osastokillat voivat järjestää joukko-osastossa esim. kiltapäivän, johon reserviyksiköt voidaan kutsua - joukon sodan ajan tehtävää ja toimintatapaa voidaan yksityiskohtaisesti käsitellä ainoastaan pv:n johtamassa

<p>harjoituksessa</p> <p>paikallisjoukkojen reserviyksikkö:</p> <ul style="list-style-type: none"> - joukon sodan ajan tehtävää ja toimintatapaa voidaan yksityiskohtaisesti käsitellä ainoastaan pv:n johtamassa harjoituksessa <p>PE / 7.9.1994 / käsky:</p>
<p>Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaa & maastokoulutusta kehitettävä - eri vuodenaikoina toimiminen - henkilökohtaiset sotilastaidot - yleissotilaalliset taidot - edistettävä reservissä etenemistä - johtajilta käsitteellistä hallintaa - kouluttajatyöskentelyn onnistuminen - kouluttajien kierrättäminen - ajatteleva vapaaehtoishenkilöstö, miten huomioidaan? <p>(SAL 2/1995, Piha)</p>
<p>Vapaaehtoisen maanpuolustuksen korvaavuus kertausharjoituksissa:</p> <p>➔ tarvetta olisi, koska kertausharjoituksia vähän.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ihmisen koulutus 2) suurten joukkojen johtamiskyky <p>(SAL 4/1996, Kanninen)</p>
<p>Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 1/1997, 22.1.1997</p> <p>Liittotasolla perustettu RUL: ja RES:n yhteinen PAT-työryhmä, jonka tehtävänä auttaa PAT:teja luomalla toimintaohjelmia, järjestämällä koulutusta ja hankkimalla maastokalustoa kentälle.</p>
<p>Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 2/1997, 18.3.1997</p> <p>2. Paikallisisäkurssit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppitunteja, kartta- ja maastoharjoituksia - nykyaikaisen sodan kuva - 7 erilaista pakettia - RUL:n kerhopakettikansio - kouluttajista lista - järjestelyissä ei tarvitse tukeutua puolustusvoimiin - paikalliset aliupseeriyhdistykset ja upseeriyhdistykset
<p>Vuosisatainen upseeriperinne vrt. muuttuneet koulutusjärjestelmät upseerien koulutuksessa</p> <p>➔ miten heijastuu varusmiesten ja reserviläisten koulutukseen ? (Siikaluma, SAL 1/1999)</p>
<p>Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 4/1999, 25.8.1999</p> <p>Maanpuolustuskoulutus ry:n uudistamisprosessi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - piiripäälliköt valittu, toiminnan organisointi alkanut - loppuvuosi pitkälti siirtymäkautta - uudelleenorganisointi ei tapahtunut RES:n ajaman mallin mukaisesti - keskustelun sävy ollut paikoitellen masentunutta - esitetty jopa, että koulutustoiminnan lisäksi perinteinen vapaaehtoinen maanpuolustustyö siirtyy jatkossakin paikallisosastoihin - MPK jatkossakin järjestöjen yhteinen sotilas- ja poikkeusolokoulutuksen organisaattori - paikallisosastot kouluttavat vapaaehtoisia, eivät perinteistä vapaaehtoista maanpuolustustyötä
<p>Vasara, Pekka: MPK:n tärkein tehtävä on reservin nousujohteinen koulutus. Suomen sotilas 5/1999, sivu 61.</p> <p>MPK ry:n pitäisi luoda järjestelmä, jossa voi harjaantua oman tehtävänsä, ja myös seuraavan ylemmän tason tehtävään. Jääkärikin riittää harjoiteltavaa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pst:n perusteet - pioneeritoiminnan perusteet - huollon perusteet - viestitoiminnan perusteet - taistelu eri olosuhteissa. <p>Oman aselajin erikoisosaaminen lisäksi, jolloin voi kouluttaa omissa yksiköissään.</p> <p>Ryhmänjohtajille kaikki edellä mainittu, ja lisäksi paljon muuta, erityisesti joukkueen varajohtajan tehtävät.</p> <p>Joukkueenjohtajille kaikki edellä mainittu.</p>

<p>Kouluttajana toimiminen.</p> <p>Sotilaiden käytännön koulutus</p> <ul style="list-style-type: none"> - taitojen merkitys koulutuksessa - luokkahuonekoulutuksesta siirryttävä käytäntöön - liiallinen erikoistuminen vaarallista - taistelukoulutuksen merkitys - kurjuuden harjoittelu. <p>(SAL 8/1999, Hirvonen)</p>
<p>Pulkkinen, Samuli: RUK ottaa vastuuta vapaaehtoisten kouluttamisesta. Reserviläinen 8-9/1999, sivu 4.</p> <ul style="list-style-type: none"> - kouluttajien kouluttamista, paikallisosastoissa pulaa pätevistä kouluttajista - puolustusvoimat valitsevat osanottajat - RUK:n koulutus
<p>Henkilöstön vähentäminen, ammattimaistuminen ja teknologian osuus.</p> <p>Uudenlaiset ammattitaitovaatimukset, korkea koulutustaso.</p> <p>Uudet koulutusvälineet ja simulaattorit.</p> <p>Simulaattoreiden oltava todenmukaisia</p> <p>Kolmen tason simulaattorit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ase/toimenpidesimulaattorit 2) kaksipuolinen taistelu 3) komentaja- ja esikuntasimulaattorikoulutus <p>Teknologian kehitys ja sodan kuvan muutos</p> <p>➔ ohjaa puolustusvoimien toimintatapojen ja rakenteiden muutosta.</p> <p>Tärkeimpien joukkojen tiedustelu, tulenkäyttö ja johtamis- ja asejärjestelmien automatisointi ja liikkuvuus.</p> <p>2- ja 3- tason simulaattorit: lähivuosien painopiste.</p> <p>Simulaattoreiden kehittyminen, mahdollistaa vapaasti ohjautuvat harjoitukset.</p> <p>(SAL 11/1999, Peltoniemi)</p>
<p>Oppimisympäristöjen kehittäminen (SAL 12/1999, Toiskallio)</p> <p>Joukot voidaan jakaa tulevaisuudessa jakaa neljään kategoriaan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) välittömän toiminnan joukot 2) nopean toiminnan joukot 3) operatiiviset joukot 4) kansallisen puolustuksen reservit. <p>Näiden koulutus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1: korkeat kustannukset, jatkuva valmius 2: 1-joukkojen tuli, perinteinen maasodankäynti 4: pitkäaikainen liikekannallepano, pitkäaikainen koulutus liikekannallepanon aikana ja jälkeen, täysimittaisessa sodassa merkittäviä, kodinturva / ym. (reserviläisiä), vanhempi kalusto. <p>(SAL 12/1999, Toveri & Laari)</p>
<p>Etelämäki, Mauri ja Mäkelä, Harri ja Peltoniemi, Rainer, 1999:</p> <p>Kolme erittäin perusteellista tutkimusta simuloinnin käytöstä koulutuksesta.</p> <p>Omia pohdintoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - esimerkki, miten puolustusvoimien on pysyttävä mukana kehityksessä.
<p>4-asteen joukkojen peruskoulutus vapaaehtoisjärjestöille (SAL 12/1999, Toveri & Laari)</p>
<p>Penttinen, Risto: Entä nyt, MPK?. Suomen sotilas 1/2000, sivu 18-19.</p> <p>Toiminnanjohtaja Savolaisen haastattelu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhteistoimintapöytäkirja selkiyttänyt tilannetta - MPK puhtaasti rauhan ajan koulutusorganisaatio - MPK keskittyy mieskohtaiseen koulutukseen, ilman joukkotuotantovelvoitetta - RYT:t puolustushallinnon johdossa oleviksi yksiköiksi - paikallisosasto lähinnä koulutusorganisaatio - MPK:n rooli nimenomaan yksittäisen kansalaisten kouluttajana
<p>Pulkkinen, Samuli: Henkilökunnan asenteita korjataan kaiken aikaa. Reserviläinen 1/2000, sivu 13.</p> <p>MPK ry:n toiminnan edellytyksistä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kouluttajapulaa pyritään vähentämään kaikin keinoin - jatkossa RUK:n järjestämät kouluttajakurssit tuottavat kouluttajia, vie vuosia ennen kuin oleellista apua

<ul style="list-style-type: none"> - pyritään hyödyntämään evp.upseerien apua - MPK:sta kehitetään kaiken aikaa mahdollisimman itsenäistä
<p>Leino, Olavi: Keskustelu organisoinnista jatkuu. Suomen sotilas 1/2000, sivu 20-21. MPK ry on rekisteröity yhdistys:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paikallisosasto osa MPK ry:n organisaatiota - paikallisosasto MPK ry:n valvonnassa - piiripäälliköllä käskyvalta ja johtosuhde alueellaan toimiviin paikallisosastoihin
<p>Teknisen kehityksen ulkomainen tutkimus: → näiden vaikutus: puolustushaarojen yhteistoiminta. Taistelujärjestelmä operatiiviseksi: 10 vuoden hanke. Suomalainen tutkimus: tekninen tutkimus ja tiedonhankinta. Prikaati 2005: tekninen kehitys: kyky toimia itsenäisesti / osiin jakautuneena → johtaminen / suunnitteluprosessit. (SAL 2/2000, Välimäki)</p>
<p>Kaski, Lauri: 193 kouluttajaa RUK:ssa. Reserviläinen 3/2000, sivut 14-15. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen kouluttajakurssi numero 1.</p>
<p>Rastikoulutukseen kättä pidempää. Sotilastekniikka 5/2000, sivu 2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - valmisteltu reserviläisten täydennettävissä olevaa koulutuskansiota - laminoidut A5-koulutuskortit - korttien käyttö mahdollistaa koulutuksen maasto-olosuhteissa - hyvin lyhyet ja tiiviit ohjeet.
<p>Pulkkinen, Samuli: Jatkokoulutus avaa paikkoja reserviläisille. Reserviläinen 7/2000, sivu 7.</p> <ul style="list-style-type: none"> - RUK:n järjestämä upseerin perusopinnot (40 ov) - puolustusvoimat muodostaa ensi vuoden alussa työryhmän asiaa valmistelemaan - koulutus alkaisi pyöriä vuonna 2002 - Puolustusvoimat tarjoaisi määräaikaista tehtäviä perusopinnot suorittaneille - mahdollisuus suorittaa RUK:n kouluttajakurssi, ja tätä kautta saada määräaikaista tehtäviä (koskee myös aliupseereita)
<p>Pulkkinen, Samuli: Upseerien koulutusjärjestelmä uudistuu perinpohjin. Reserviläinen 7/2000, sivu 7.</p> <ul style="list-style-type: none"> - upseerien koulutusjärjestelmän uudistus - perusopinnot, 40 ov - tämän jälkeen lisäopintoja, mahdollisuus suorittaa kolmessa osassa - jokaisen osan jälkeen osa jatkaa määräaikaaisena, ja siirtyy reserviin. Osa käy läpi useamman osan. - taustalla vaatimus entistä ammattitaitoisemmista osajista - tehtävät, joissa ei voi olla lyhyesti koulutettuja reserviläisiä, ovat lisääntyneet
<p>Korvaavat kurssit vapaaehtoisessa maanpuolustuskoulutuksessa? (Savinieniemi, SAL 9/2000)</p>
<p>Koulutuksen vastaavuus tulevaisuuden taisteluolosuhteissa ?</p>
<p>Varusmiesten koulutus: koulutetaan sodan ajan joukkoja jo varusmiesaikana.</p>

Järjestelmän osat:

- kalusto
- ihmiset
- koulutus.

Ilman kalustoa ei saada mitään, joten ihmisiä on oltava käyttämään kalustoa. Ihmisten täytyy oppia käyttämään kalustoa, jotta järjestelmä voi edes teoriassa toimia. Tämän vuoksi on yleensä jonkinlaista koulutusta.

Järjestelmissä monta osaa:

- virallinen osa
- vapaaehtoinen osa
- miten reserviläisjärjestöt ovat osana molempia?
  - paikallisjoukkojen varustaminen
  - paikallisjoukkojen koulutus
  - yleisjoukkojen varustaminen
  - yleisjoukkojen koulutus

- yleinen asevelvollisuus
- alueellisen puolustusjärjestelmän koulutus
- alueellisen puolustusjärjestelmän toiminta
- kriisinhallinnan koulutus
- ihmisten muodollinen osaaminen
- ihmisten todellinen osaaminen
- puolustusvoimien tuki luodulle vapaaehtoiselle maanpuolustusjärjestelmälle

7. Hallintojärjestelmä
<p>Maavoimien joukkojen kehittämisen yleinen tärkeysjärjestys:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jääkäriprikaatit - panssariprikaatit - eräät puolustuksen avainalueella olevat joukot ja linnakkeet - muut joukot. <p>Materiaalin kehittäminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uusi kalusto - vanhan modernisointi - vapautunut käyttökelpoinen kalusto tärkeysjärjestyksen mukaan. <p>Koulutuksen päämäärä puolustusvoimissa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sodan ajan tehtävät - sotaa alemmanasteiset kriisitilanteet. <p>Reserviläiskoulutuksessa pyritään pitämään suojajoukkojen osalta valmius niin korkealla, että ovat toimintavalmiita heti perustamisen jälkeen. Muut joukot: toimintavalmiita 5-7 vuorokauden koulutusajan jälkeen.</p> <p>Eri puolustushaarojen välttämättömät kalustohankinnat → ei mahdollista joukkojen systemaattista kehittämistä. Vain osa joukoista modernisti kalustettu.</p> <p>(1990, Parlamentaarinen puolustuspoliittinen neuvottelukunta)</p> <p>RauL:n syyskokous 1990, Mikko Pesälä "Toimikunta asetettava pohtimaan reserviläisjärjestöjen ja puolustusvoimien uusia yhteistyömuotoja"</p> <p>Reserviläinen 2/1991, Lyly:</p> <ul style="list-style-type: none"> - RauL:n esittämä selvitysryhmä perustettu - järjestelmässä monta selvitettävää asiaa; vaatii malttia <p>Suojeluskunnat ja Lotta-järjestö perustettava uudelleen, mukaan kaikkien poliittisten ryhmien edustajat (SAL 6-7/1992, Pekola)</p> <p>Kodinturvajoukot Suomeen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - vastaava järjestelmä muissa Pohjoismaissa - vapaaehtoinen jäsenyys - sitoutuminen tietyksi ajaksi, allekirjoitus - sitoumuksen jälkeen osallistuttava tiettyyn määrään harjoituksia vuosittain - koulutus paikallistasolla - vaativampi koulutus piiri / kansallistasolla - muut kurssit voivat olla kodinturvajoukkojen harjoitusten lisäksi - yksilö- ja joukkokoulutuksen yhdistäminen - yksilökoulutus: omien sotilastaitojen kohottaminen - joukkokoulutus: koulutus joukon osana - molempiin koulutusmuotoihin osallistuminen oltava mahdollista. <p>Vastuu taistelujoukoista puolustusvoimille:</p> <ul style="list-style-type: none"> → sijoitus, ja pakolliset (sitoumuksen allekirjoittaneille) harjoituksen määrät. <p>Yksiköiden päälliköiden sitoutuminen.</p> <ul style="list-style-type: none"> → vastuu oman joukon kouluttamisesta → tarkka valinta & koulutus päällikön tehtäviin. <p>Lainsäädäntö vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta. Kodinturvajoukkojen vapaaehtoisuus, ilman palkkaa. (SAL 5/1994, Penttinen)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Puolustusministeriön päätös: vapaaehtoiset harjoitukset - pääesikunta käskenyt sotilaslääniä ja joukko-osastojen sisällyttää vapaaehtoisten harjoitusten suunnitteluun kokeiluluonteisesti vuoden 1995 toiminnan suunnitteluun - VEH:t ovat pv:n harjoituksia, pv:n tarpeen mukaisesti asevelvollisten kouluttamiseksi sodan ajan tehtäviin - muut kuin varusmiehet kutsutaan VEH:n palvelukseen kutsukortilla - voidaan kouluttaa myös reserviläisiä

<ul style="list-style-type: none"> - reservin aliupseereista voidaan kouluttaa myös reserviupseeri, merkittävää siviilikoulutus ja ammattitaito, ja jatkokoulutus edistää pv:n sodan ajan tehtävien hoitoa. Pääesikunta määrää erikseen suoritettavista reserviupseerikursseista - suunnitelma vahvistetaan MAPU-ohjausryhmässä lokakuussa 1994
<p>Raul, jäsentiedote 6/1994:</p> <p>PE / 7.9.1994 / käsky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reserviyksikkö = se osa SA-henkilöstöstä, joka haluaa osallistua omaehtoiseen toimintaan - MAPU: valmistele asiat: eri organisaatiot tekevät päätökset itse - pv:n koulutus: kertausharjoitukset ja vapaaehtoiset harjoitukset, SA-joukkojen kokoonpano tai tehtävä - maanpuolustusjärjestöjen koulutus: MPK ry, tarkoituksena nostaa yksittäisen kansalaisen tietoa ja taitoa arkipäivän vaaratilanteissa ja poikkeusoloja varten - reserviyksikkö: koulutusta keskeisissä asioissa, pv:n alainen, muuten yhteistoiminta MPK ry:n kanssa
<p>29.3.1995, PM tiedottaa:</p> <p>Valtasan työryhmä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kaikki taisteluvälineiden käyttöön ja sotilaallisten yksiköiden muodostamiseen tähtäävä koulutus ja harjoitukset toteutettava puolustusvoimien johdossa ja vastuulla. <p>2 mallia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uusi kansalaisjärjestö / katto-organisaatio 2) puolustusvoimat hoitaa yksin kaiken vapaaehtoisuuskoulutuksen. <p>Kompromissi: puolustusvoimien sisälle organisoitu yhteistoimintamalli.</p> <p>Paikallisosasto ja tukiosastot.</p>
<p>Gustava Hägglundin puhe, 9.4.1995:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vapaaehtoinen maanpuolustustyö on meillä jakautunut useiden järjestöjen kesken - lukuisten eri järjestöjen takia maanpuolustuksen kenttä onkin ollut rikkonainen - epäyhtenäisyys tulee haitalliseksi silloin, kun toiminnan painopistettä siirretään maanpuolustuksen ja valmiuden suuntaan - tuolloin totesin, ettei Suomessa enää ole suojeluskunnan mentävää aukkoa (viittaus toiseen tilaisuuteen 7.11.1994) - selkeä enemmistö kansasta katsoo, että kaikkien aseistettujen joukkojen tulee olla puolustusvoimien johdossa - puolustusvoimissa viime vuosina sodan ajan joukkojen tuottamisjärjestelmään - sodan ajan joukkojen tuottaminen tarjoaa maanpuolustusjärjestöille ennen kokemattoman mahdollisuuden toiminnan laajentamiseen ja yhteistoiminnan kehittämiseen - nyt kun rauhansopimuksen asettamia rajoituksia ei enää ole, tulisi purkaa päällekkäisyyksiä ja tiivistää yhteistoimintaa.
<p>Reservin yksiköiden omaehtoinen harjoitustoiminta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pv ja maanpuolustusjärjestöt käynnistämässä reservin yksiköiden omaehtoista harjoitustoimintaa - RUL ja RauL: vastuulla paikallispuolustusjärjestelmän kuuluvien yksiköiden harjoitustoiminnan tukeminen. <p>RAuL, jäsentiedote 1/1995</p>
<p>Kolme eri asiaa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) suojeluskuntien perinteen säilyttäminen 2) suojeluskuntien uudelleen perustaminen 3) puolisoitilaallisen maanpuolustusjärjestelmän tarve. <p>Paikalliset joukot määrätään lain perusteella.</p> <p>Maanpuolustusjärjestö: vapaaehtoinen toiminta. (SAL 3/1995, Laamanen)</p>
<p>.....</p> <p>2. KENRAALI VALTASAN TYÖRYHMÄN RAPORTTI</p> <p>Kenraali Valtasan työryhmän tehtävänä oli selvittää vapaaehtoisen maanpuolustustyön asemaa maamme puolustusjärjestelmässä. Työryhmä päätyi ehdottamaan puolustusvoimien sisälle organisoitua yhteistyömallia, jota se kutsuu "Puolustusvoimien vapaaehtoiseksi aluejärjestöksi." Puolustusvoimat ei rakenna mitään uutta organisaatioita, vaan malli perustuu nykyisiin sotilaslääneihin, sotilasalueisiin ja perustamiskeskukseen. Myöskään mitään uutta järjestöä ei perusteta lääneihin tai kuntiin, vaan toiminnassa tullaan tukeutumaan olemassa oleviin järjestöihin eli reserviupseerikerhoihin, aliupseeriyhdistyksiin ja kiltoihin sekä niiden yhteiselimeen sotilasläänitiasolla.</p> <p>Valtasan työryhmä nimeää paikallispuolustusyksiköt (esim. vartiokomppaniat) PAIKALLISOSASTOIKSI, jotka jakaantuvat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sotilaallisiin SUORITUSOSIIN - erillisiin NUORISO-OSIIN - erillisiin TUKIOSIIN.

<p>Nuoriso-osa antaisi nuorille ennakkovalmennusta ennen varusmiespalvelusta ja tukiosa tukisi eri tavoin paikallisuolustusta esim. kouluttamisen, perehdyttämisen, majoittamisen ja muonittamisen muodoissa. Tukiosiin voitaisiin sisällyttää myös rauhanajan pelastus- ja katastrofitoimintaa.</p> <p>..... (RUL, kiertokirje 2/95 10.4.1995)</p>
<p>..... 2. PAIKALLISKURSSIT JA UUDET KERHOPAKETIT</p> <p>Päaesikunta on 25.8.1999 pidetyssä kokouksessa kenraalimajuri Pentti Lehtimäen johdolla käsitellyt kerhopakettikoulutusta ja päätynt antamaan hankkeelle vihreää valoa. Koulutus nimetään PAIKALLISKURSSEIKSI, joilla käydään läpi kerhopaketit ohjaajan johdolla.</p> <p>Paikalliskurssien kesto aika lyödään tunnin tarkkuudella lukkoon ne tulee ilmoittaa piirin koulutuspäällikölle aina seuraavan vuoden Maanpuolustuskoulutus ry:n (MPK) toimintasuunnitelmaan. Tavoitteena on, ettei paikalliskurssi maksa osanottajille muutamaa kymppiä enempää, ja että niistä saadaan pari kertausharjoitusvuorokautta.</p> <p>(RUL, kiertokirje 4/95 18.9.1995)</p>
<p>Päaesikunta, Asevelvollisuusosasto, Ilmoitus, 10.7.1995, pääotsikko: PAIKALLISKURSSIT</p> <ul style="list-style-type: none"> - kerhopakettikoulutuksesta paikalliskursseja - rinnastettavissa kahteen kertausharjoitusvuorokautteen edellytyksiä mm.: - pääesikunta hyväksynyt kurssit - MPK ry valvoo - koulutukseen voivat osallistua muutkin kuin reservin johtajakoulutuksen saaneet kuin reserviläisjärjestöihin kuuluvat <p>Omia pohdintoja: Puolustusvoimia ei kiinnosta monesti kuka on missäkin järjestössä jäsenenä, vaan henkilön saama koulutus ja osaaminen omassa tehtävässään</p>
<p>Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 1/1996, 9.2.1996</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poliittinen päätös tehty PAT-toiminnasta - Valmistelujen eteneminen: <ol style="list-style-type: none"> 1) pääesikunnan kirjalliset ohjeet sotilaslääneihin 2) komentajien välinen koordinoitavuus 3) komentajien ja maanpuolustusjärjestöjen väliset neuvottelutilaisuudet 4) sotilasläänien kutsumana piirien ja kerhojen edustajille informaatiotilaisuudet 5) sotilasläänien, reserviupseerien ja -aliupseerien informointi kuntien johtohenkilöille
<p>RES, liittohallituksen kokous 2/96: § 11 paikallisosastotoiminta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - puolustusministeriö asettanut Hollon työryhmän tekemään esitystä valtion tuen suuntaamisesta vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön - todettiin, että PLM tyytyväisen nykytilanteeseen, jossa tuki jakautuu usean eri järjestön kesken - piirit ylityöllistettyjä, ja mahdollisia lisätehtäviä ei ehkä kyetä hoitamaan (PAT) - RUL:n tehnyt omia ohjeita koskien PAT-toimintaa
<p>ohje 27.3.1996, pääotsikko: PAIKALLISOSASTOTOIMINNAN KÄYNNISTÄMINEN</p> <ul style="list-style-type: none"> - pääesikunnan asevelvollisuusosasto on antanut pysyväisohjeen 3:20 - PAT toiminnan järjestövastuu: RES ja RUL - yleisjoukkojen reserviyksikkötoiminnan järjestövastuu MPKL ry:llä (tästä oma ohje) - kevätkaudella sotilasläänien esikunnat järjestävät aiheesta informaatiotilaisuuden
<p>Hallintojärjestelmien uudistaminen on hankalaa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vastustajat kovana - puolustajat laimeita. <p>Hallinnon kehittäjän on oltava kestävä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asiaton kritiikki - erilaisten intressipiirien vaikutus - rakenteita muuttavat hankkeet 3-5 vuotta ja enemmänkin - ihmisten tunnepohjainen suhtautuminen - voimakas ammattilypeys, vastustetaan muutoksia - valtarakenteiden ja reviirien purkamisen vaikeinta.

Hallintoyksikön omaehtoinen sopeutuminen? → valitettavan harvinaista. (SAL 2/1996, Puukka)
Asetus vapaaehtoisen maanpuolustustyön neuvottelukunnasta. Reserviläinen 3/1996, sivu 3. - asetus annettu 12.2.1996
RES, jäsentiedote 3/1996 yleisohjeistus vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä, PAK: - vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä - reserviyksikkötoiminta - paikallisosastotoiminta - naisten toiminta - puolustusvoimien tuki maanpuolustusjärjestöille - rekisteröinti - seuranta ja raportointi - vapaaehtoisuuden toiminta - vapaaehtoiset harjoitukset Vapaaehtoisen maanpuolustustyön neuvottelukunta asetettu: - edustajia poliittisista puolueista edustajia mp-järjestöistä.
1991: Ilmolan työryhmä 1993: MPK ry perustettiin 1993: Olanterän työryhmä 1994: MAPU-työryhmät aloittivat toimintansa 1996: puolustusministeriön päätös VMPJ:stä 1993 : oikeusasiamies, lain muutos tarpeellinen 1994: puolustusministeriön VEH-päätös 1996: VMPJ:n kaksi komponenttia (SAL 6-7/1996, Penttinen)
Reserviläisliitto ry, liittohallituksen pöytäkirja 3/1996, 22.11.1996 § 10: Maanpuolustuskoulutuksen asiat: - lopuksi Tauno Arffman tiedusteli sotilaslääneille reserviyksikkö- ja paikallisosastotoiminnan tukemiseen tarkoitettujen varojen myöntämismenettelyä- ja ehtoja. - todettiin, ettei sotilaslääniä varojen käytöstä ole vielä ohjeita. Samalla kuitenkin painotettiin sitä, että yhdistysten ja piirien tulee kääntyä oman sotilaslääniensä puoleen varojen saamiseksi em. tarkoituksiin.
Kaikki kurssit yksiin kansiin. Reserviläinen 1/1997, sivu 3. - pääesikunta luonut uuden maanpuolustuskorttijärjestelmän - korttiin merkitään: MPK ry:n kurssit ja vapaaehtoiset harjoitukset - maanpuolustuskortin käytöstä tullut erimielisyyksiä: mitä merkitään korttiin?
Paikallisosastotoiminta käynnistyy vitkaisesti. Reserviläinen 1/1997, sivut 10-11. - järjestelmä ei ole käynnistynyt odotetulla tavalla - RES:n pj. Saari: johtamisjärjestelmä on epäselvä, käytännön yhteistoiminta on hankalaa - "kurssit on suunniteltava vähintään vuosi etukäteen" - "kouluttajia kaivataan lisää", MPK järjestää kouluttajakursseja.
Penttinen, Risto: Yhteistyötä, kiitos! Suomen sotilas 4/1997, sivu 6-7. Vapaaehtoisen maanpuolustustyön neuvottelukunnan puheenjohtaja Iiro Viinasen haastattelu: - suomalaisilla on maanpuolustustyötä - toimijoita tullut valtavasti lisää, koordinaatio puuttuu - keväällä 1994 Viinasen puhe, vapaaehtoinen maanpuolustustyö liitettävä kiinteämmin puolustusvoimiin - ellei yhteisymmärrystä löydy, rahat voidaan ohjata puolustusvoimien organisoimaan vapaaehtoistyöhön
Luotonen, Marko: Rivit tulee ojennukseen, kun rahat loppuu. Reserviläinen 7/1997, sivu 3. Iiro Viinasen haastattelu (neuvottelukunnan pj.) - rahat pitäisi ohjata MPK ry:lle - näkemysten ero suuri - olen valmis siirtämään rahat kertausharjoitusten pitämiseen, jos homma ei muuten suju - ongelmat näyttävät olevan järjestöjen välisiä - pv sanoo mitä tarpeita koulutuksen pitää tyydyttää. Sitten on yksi organisaatio, joka sen hoitaa

<p>- jos tähän ei selkeää muutosta tule, niin ei montaa vuotta mene, kun niitä rahoja ei valtion budjetissa ole</p> <p>Neuvottelukunnan kysymykset puolustusvoimille:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mitä operatiivisia tavoitteita puolustusvoimat asettaa vapaaehtoiselle maanpuolustustyölle? 2) miten puolustusvoimien ja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen johtosuhteet pitäisi järjestää? 3) miten vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta aiotaan jatkossa hyödyntää? 4) kuinka vapaaehtoiset paikallisyksiköt liitetään puolustusvoimiin? 5) millainen lainsäädännöllinen asema vapaaehtoistoiminnalle annetaan? 6) miten paikallisyksiköihin kuulumattomat voivat toimia maanpuolustuksen hyväksi?
<p>Römpötti, Kalevi: Vapaaehtoisen maanpuolustustyön perusongelma. Reserviläinen 4/1997, sivu 20.</p> <ul style="list-style-type: none"> - mahdollisuus henkilökohtaisen aseiden pitämiseen reserviläisille kotonaan - Sveitsi, Ruotsi, Norja, Tanska ja Baltian maat noudattavat tätä mallia - henkilökohtaisella palvelusaseilla huomattava merkitys liikekannallepanossa.
<p>Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 4/1997, 9.9.1997 Liittohallituksen kokouksesta 3/97 pöytäkirjan ote 13§: VMPJ: kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - asiasta keskusteltu laajasti - RUL jatkaa VMPJ:n vaihtoehtoisten johtamismallien kehittelyä - liittohallitus huomioi, että sotilasläänien suhtautuminen PAT-toiminnan käynnistämiseen ja reserviläispiirien rooli toiminnassa vaihtelee runsaasti eri puolilla maata - liittohallitus toivoo, että sotilasläänin alueella suunnitteluun olisi reserviläispiirien kattava edustus - liitto keskustelee pääesikunnan edustajien kanssa.
<p>Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 5/1997, 20.11.1997 6. Vapaaehtoisen maanpuolustustyön organisointi</p> <ul style="list-style-type: none"> - paikallisosastotoiminta lähtenyt käyntiin monella paikkakunnalla - sotilasläänit: ovat antaneet PAT:lle tehtäviä, tehtäviä aloitettu suorittamaan - perimmäinen tarkoitus ollut: paikallisosastojen RYT järjestää omaehtoista toimintaa, myös PYT:ssä ollut toimintaa
<p>Pääesikunta, Asevelvollisuusosasto, Lausunto, pääotsikko: PUOLUSTUSVOIMIEN NÄKEMYS VAPAAEHTOISEN MAANPUOLUSTUSTOIMINNAN KEHITTÄMISEKSI, 11.12.1997</p> <ul style="list-style-type: none"> - nykyinen vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta osoittautunut puolustusvoimien resursseja kuluttavaksi, koska toimijoita on paljon - puolustusvoimat on aiemmin esittänyt, että mp-järjestöt yhdistyisivät - puolustusvoimat pitää tätä edelleen kehittämisen perusteena - puolustusvoimat panostaa erityisesti joukkokohtaisten toimintojen tukemiseen - muuhun tukeen voimavaroja käytetään mahdollisuuksien mukaan - ilman järjestöjen yhdistymistä ei ole nähtävissä, että puolustusvoimien panostusta voitaisiin merkittävästi lisätä - allekirjoittajana: Gustav Hägglund, Matti Kopra
<p>Ropo, Matti: koulutuksen johto tulisi keskittää. Reserviläinen 1/1998, sivu 5.</p> <ul style="list-style-type: none"> - vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen kannalta ainakin koulutusasiat tulisi keskittää yhden johdon alle - olisi MPK:n tehtävä
<p>Hakala, Niilo: Työ ei saa kaatua johtamisen ongelmaan. Reserviläinen 2/1998, sivu 21. PAT:n johtoryhmälle saatava tilivelvollinen toiminnanohjaaja, suoraan pv:n palkkalistoille ja suoraan sotilasläänin komentajan alainen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - johtoryhmä avustaa - ei enää uusia hallintoportaita.
<p>Kekkonen, Ilmo: Sotilasalueet ja paikallisosasto yhdistettävä kotiseutujoukoiksi. Reserviläinen 2/1998, sivu 21.</p> <ul style="list-style-type: none"> - PAT-organisaatio byrokraattinen ja hankala - sotilastehtävät eivät kuulu paikallisosastolle - vapaaehtoinen sotilaskoulutus ja omaehtoinen tukitoiminta erotettava.
<p>Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 2/1998, 10.3.1998 Paikallisosastotoiminnan jatko:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liittojen saama tuki pääsääntöisesti laski - RES sai PAT-päällikön palkkaukseen erillisen tuen - PAT-päällikön työsuhdetta jatketaan ainakin vuoden 1998 ajan <p>PAT- ja RYT-toiminnan koordinointi maakunnallisella tasolla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koordinointi maakuntatasolla ollut pitkään ongelma

<ul style="list-style-type: none"> - reserviläispiirit eivät ole olleet halukkaita tehtävää ilman erillistä korvausta - RES esittänyt vaatimuksen edelleen puolustushallinnolle - puolustushallinto ei ole tähän suostunut, vaan perustanut kuhunkin sotilasläänini aluetoimiston kyseistä tehtävää hoitamaan - toiminnasta vastaa tehtävään nimetty alueupseeri yhteistyössä järjestöjen nimeämien henkilöiden kanssa - aluetoimiston tehtävät ja niiden jakautuminen järjestöjen nimeämien henkilöiden kanssa sopimatta - Vaarinymmärrysten välttämiseksi: aluetoimisto keskittyy vain RYT- ja PAT-asioiden hoitamiseen ➔ ei siten juurikaan vaikuta piirien perinteiseen toimintaan ja asemaan.
<p>Määrärahoja paljon hankintoihin, tarvetta vapaaehtoiselle toiminnalle (SAL 2/1998, Penttinen & Puuperä)</p> <p>1992: kokeilukurssit 1994: MPK ry:n perustaminen, koulutuspäälliköt 1997: n. 9500 MPK ry:n koulutukseen kirjautumista, n. 12000 VEH-merkintää Puolustusvoimat 1997: MPK ry:stä katto-organisaatio ➔ ei sopinut järjestöille, asia jäi pöydälle 1997</p> <p>MPK ry: yksittäisen henkilön taidot Vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä (VMPJ): RYT ja PAT Lyhytjänteinen toiminta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - suojeluskuntapelko - rakennelmien sekavuus. <p>1998: järjestelmä tullut tiensä päähän Emme ole saaneet samoja kuin muut pohjoismaat yleensä. Puolustusvoimien ja maanpuolustusjärjestelmien löysä yhteistyö:</p> <ul style="list-style-type: none"> - useita toimijoita - kukaan ei johda järjestelmää. <p>RYT: ei vielä toimintaa laajasti. PAT: vain vähän valmiutta kohottavaa koulutusta. Kouluttajakoulutusta ei ole riittävästi. Kurssien hajanaisuus, ei järjestelmällinen. Eei sitoumusjärjestelmää VMPJ:ssä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ei sodan ajan henkilöstöä mukana tarpeeksi ➔ RYT / PAT: ei toimi täysin sijoitettujen henkilöiden toimesta. <p>Järjestöjen yhdistyminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ei kovin realistista - luultavasti monentyyppiset järjestöt säilyvät - järjestöjen erityyppiset tehtävät. <p>MPK ry: alaiset yksiköt: yhdistyslain tulkinta. (Penttinen & Puuperä, SAL 2/1998)</p>
<p>Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 3/1998, 18.5.1998: Yhden maanpuolustusjärjestön malli ei näytä toteutuvan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Puolustusvoimat ja Reserviläisliitto esittäneet, että Suomeen muodostettaisiin yksi maanpuolustusjärjestö puolustusvoimien toimintaa tukemaan - asiasta ei ole kuitenkaan syntynyt yksimielisyyttä eikä vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestön tulevaisuutta ole kyetty tältä pohjalta ratkaisemaan - yhteisen ratkaisumallin luominen siirretty Simolan työryhmään
<p>Luotonen, Marko: Maanpuolustuskoulutus ry:stä uusi yhdistys. Reserviläinen 7/1998, sivu 15. ns. Kotilaisen työryhmä</p> <ul style="list-style-type: none"> - nykyisen MPK ry:n kehittäminen - ongelmana ollut, miten ihmisten vapaaehtoisen ja kokonaismaanpuolustuksen tarpeet voisivat kohdata - pv:n tilaukset koulutuksesta, maanpuolustuskeskus kouluttaa
<p>Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 3/1998, 14.8.1998 Simolan työryhmän esitys:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uudelle yhdistykselle siirretään toimintoja - nykyisen Vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmään liittyvät toiminnot - Maanpuolustuskoulutus ry:n nykyinen toiminta - Reserviläisurheiluliiton nykyinen toiminta - maanpuolustusjärjestöjen nykyinen toiminta jatkuu ja liitot jatkavat itsenäisesti toimintaansa

- RUL:n liittohallitus: uuden yhdistyksen perustamiseen liittyy vielä useita käytännön kysymyksiä.
Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 4/1998, 27.8.1998: Viinaseen johtaman neuvottelukunnan asettama Simolan työryhmä saanut esityksensä valmiiksi: - Maanpuolustuskeskus, huolehtisi koko vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä - jäseninä olisivat nykyiset mp-järjestöt, puolustusvoimat, puolustusministeriö ja sisäministeriö - paikallisella tasolla toiminnasta vastaisivat paikallisosastot - nykyisin toiminnasta pitkälti vastaavien yhdistysten ja kerhojen sekä piirien rooli vähenisi jatkossa merkittävästi - liitot olisivat yhdistyksen jäseniä - uuden yhdistyksen toiminta rahoitettaisiin puolustusministeriön varoista - tämän myötä ilmeisesti mp-järjestöjen saama valtion taloudellinen tuki päättyisi - mietintö lähtee lausuntokierrokselle - ehdotuksesta käyty kiivasta keskustelua - jäsenistöä puhututtaa nykyisten järjestöjen pitkän tähtäimen rooli ja elinmahdollisuudet järjestelmässä - esitetty aikataulu, aloitus 1.1.1999, herättää hämmästyä.
Pulkinen, Samuli: Vapaaehtoiset vihdoin saman katon alle. Reserviläinen 1/1999, sivu 3. Yhteistoimintapöytäkirja: - yhteinen katto-organisaatio - MPK ry muokattiin olemassa olevasta yhdistyksestä, mutta ei perustettu - puolustusvoimat ja -ministeriö: enemmän mukaan toimintaan
Penttinen, Risto: Puolustusvoimat uskoo vapaaehtoiseen maanpuolustukseen. Suomen sotilas, sivu 56-57. Eversti Leo Kotilaisen haastattelu: - RUK:n kouluttajakurssi - tavoite, että MPK ry:n kursseilla olisi kouluttajia, eikä kantahenkilökuntaa tarvittaisi - puolustusvoimien tavoite kouluttaa kouluttajia - paikallisosastoista toiminnan runko - sotilaslääni voisi tilata koulutusta paikallisosastoilta - paikallisosastoille annettava resurssija: esimerkiksi tiloja kunnilta - vapaaehtoinen toiminta kohdistuu pääasiassa alueellisten ja paikallisjoukkojen koulutus - Kotilaisen odotuksia: tänä vuonna 50 000 (2000), n. vuonna 2010 100 000 osanottajaa - vapaaehtoisen maanpuolustuksen merkitys kasvaa, mutta ei voi korvata varusmieskoulutusta ja kertausharjoituksia.
Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 1/1999, 22.1.1999: Yhteistoimintapöytäkirja: - uudistettu MPK ry - puolustusvoimien ja puolustusministeriön edustus - RUL tukee yksimielisesti, liiton tavoitteet saavutettu - RUL korostanut liiton itsenäisyyttä ja yhteistyön lisäämistä puolustusvalmiuteen liittyvissä asioissa - myönteistä puolustusvoimien roolin selkiytyminen ja vahvistuminen vapaaehtoisessa mp-koulutuksessa.
Pulkinen, Samuli: Tarkastaja vastaa vapaaehtoisten ohjeistamisesta. Reserviläinen 1/2000, sivu 13. Vapaaehtoisen maanpuolustustyön tarkastajan, Leo Kotilaisen haastattelu: - nykyinen toimintamalli lupaava - nyt asiassa päästy eteenpäin puolustusvoimia tyydyttävällä tavalla - tavoitetilaa on järjestelmä, jossa vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus auttaa puolustusvoimia, eikä virassa olevia kouluttajiamme tarvita MPK ry:n toiminnassa.
Pulkinen, Samuli: Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus siirtyy tulosjohtamisen aikaan. Reserviläinen 4/2000, sivu 5. MPK ry:n tehtävien uudelleenmuotoilu: - alkuperäinen: yleinen maanpuolustuskoulutus - uusi: tuottaa joukkoja puolustusvoimien käyttöön Molemmat tehtävät edelleen.

- hallintojärjestelmien eri osien sisäinen yhteistyökyky
- reserviläisjärjestöjen ja hallintojärjestelmän suhde
- hallintojärjestelmän näkemys vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- hallintojärjestelmän näkemys virallisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- reserviläisjärjestöjen näkemys vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- reserviläisjärjestöjen näkemys virallisesta maanpuolustusjärjestelmästä

8. Poliittinen päätöksenteko

Sivonen, Pekka: 1993:

Muuttuneet olosuhteet Suomen osalta:

- turvallisuuspoliittisen ratkaisun lähtökohdat vanhentuneet
- turvallisuuspoliittinen yhteistyö nousee merkittäväksi
- jopa avoin liittoutuminen vaihtoehto.

Neljä perusmallia:

- 1) Reagointimalli: Suomi liittoutuu voimakkaiden muutosten seurauksena
- 2) Atlanttisen suuntautumisen malli: Suomi liittoutuu
- 3) Integraatiomalli: vähittäinen sitoutuminen, mahdollinen liittoutuminen
- 4) Rajoittava malli: Suomi pysyy liittoutumattomana

PE / 7.9.1994 / käsky:

- puolustusvoimista annetun lain 2§:n muutos → pv:n tehtävänä mm. tukea vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta

Penttilä, Risto E.J.: Euroopan unionin yhteinen puolustus ja Suomen valinnat. 1995

Suomen vaihtoehdot:

- 1) yksinolo / puolueettomuus
  - voimatasapaino
  - ennustettavuus
  - turvallisuusuhat sotilaallisia
- 2) sitoutuminen
  - epätastapaino
  - ennustamattomuus
  - turvallisuusuhkien monimuotoisuus
- 3) liittoutuminen
  - turvallisuusuhat sotilaallisia
  - Suomeen kohdistuva sotilaallisen hyökkäyksen uhka
  - epärationaalisten päätösten mahdollisuus Suomen lähiympäristössä

Sivonen 1995: Liittoutumisen uudet olosuhteet ja Suomen valinnat

- virallisesti kansainvälinen yhteistyö, joissain tapauksissa paikalliset intressit ajavat tämän ohi
- kylmän sodan jälkeen: ei enää suurvaltavastakkainasettelua, alueelliset intressit tulleet esiin, paikalliset laajentumispyrkimykset?
- poliittisen päätöksentekojärjestelmän neuvottomuus valtavien haasteiden edessä.

Erilaiset liittoutumisteoriat:

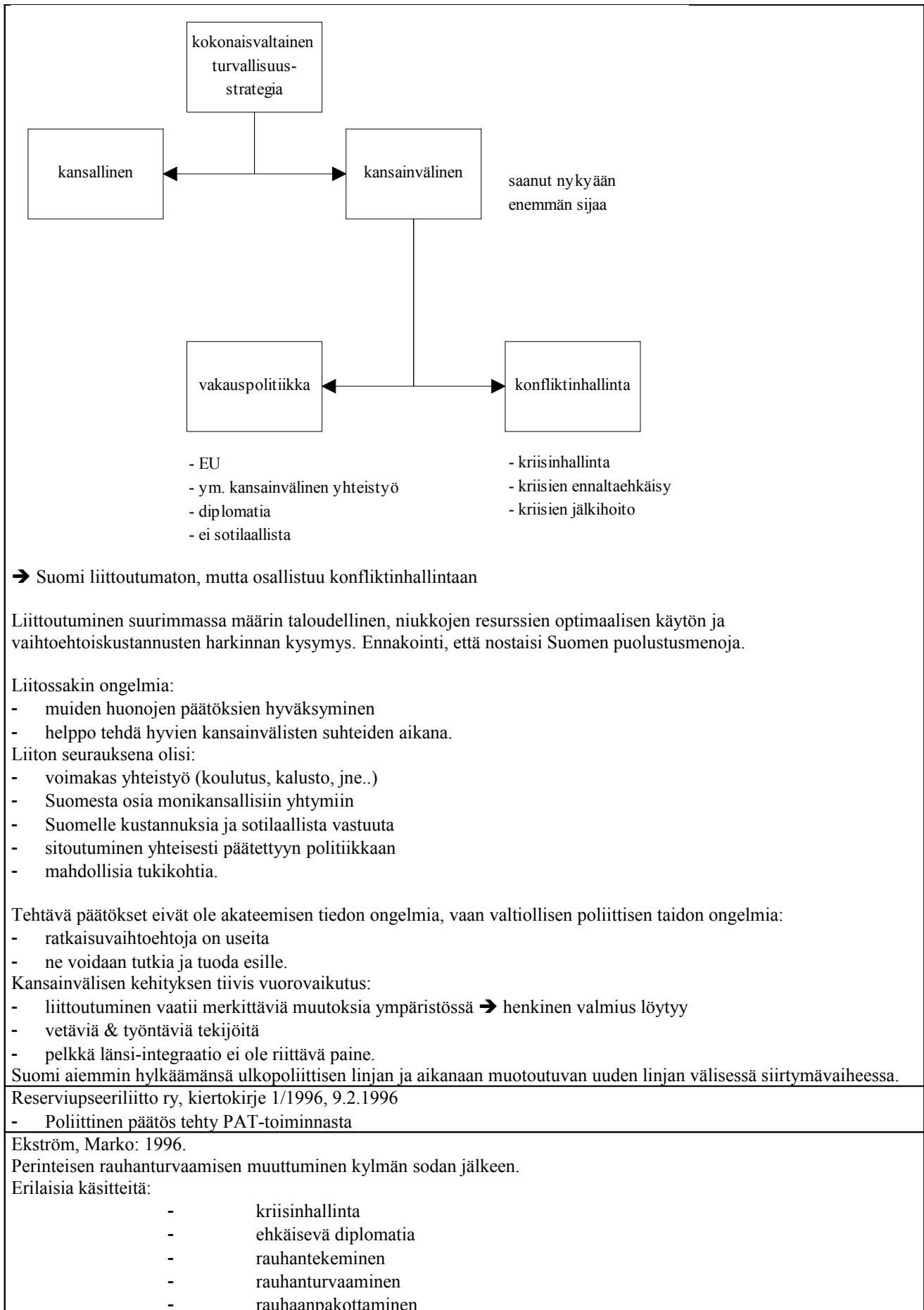
- 1) kollektiivisten hyödykkeiden teoria
- 2) vastavoima vs. mukautuminen
- 3) liittoutumisen turvallisuusdilemma (joutuminen vastentahtoisesti mukaan / joutuminen hylätyksi hädän hetkellä)

Kovaa käytäntöä:

- 1) julkisten puheiden ja todellisen toimintavalmiuden välillä ristiriita
- 2) väliintulotilanteessa ennakoimattomia ongelmia
- 3) rauhanturvaaminen / rauhaan pakottaminen: raja epäselvä

Kriisinhallinnan ongelmat:

- 1) voiko historian kehitystä ohjata ? Millä perusteella asetetaan jonkin osapuolen puolelle ?
- 2) kriisinhallinta tuottaa uusia ongelmia. Lyhyesti: vain yksi osapuoli lisää kriisiin?
- 3) väliintulleiden maiden oma päätöksentekoilmapiiri, voi muuttua nopeastikin.

<p>- rauhanrakentaminen</p> <p>Rauhaanpakotustoimien poliittinen kehitys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) YK:n peruskirja (merkitys jäänyt käytännössä vähäiseksi) 2) Kylmä sota - perinteisen rauhanturvaamisen ajanjakso 3) rauhanturvatoiminnan muutokset <p>Operatiivisen toimintaympäristön muutokset: uudenlaiset kriisit.</p> <p>Ongelmakohtia YK:n rauhanturvatoiminnassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reaktioaika - mandaatti - johtamisjärjestelmä - koulutus - rauhanturvatoiminnan doktriini. <p>Tulevaisuudessa olisikin luotava selkeät kriteerit, joiden mukaan rauhaanpakotusta humanitäärysten päämäärien saavuttamiseksi tulisi harkita.</p> <p>NATOn uusi strateginen konsepti hyväksyttiin 7.-8.11.1991</p> <p>1992: NATOn ilmoitus valmiudesta osallistua ETYK:n alaisiin operaatioihin, ilmoitus valmiudesta osallistua YK:n alaisiin operaatioihin.</p> <p>NATOn joukkojen käytettävyys lyhyellä varoitusajalla</p> <p>NATOn toiminta YK:n alihankkijana.</p> <p>Rauhaanpakotustoiminnan toteuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - ennakkovaroitus - päätös - mandaatti - valmiussuunnittelu - operaation toteutusperiaatteet.
<p>1990 Pariisin rauhansopimuksen uudelleentulkinta (SAL 2/1998, Penttinen & Puuperä)</p> <p>Suomi liittyi 1994 NATOn rauhankumppanuusohjelmaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sotilaallisen yhteistoimintakyvyn parantaminen - vaikutumahdollisuuksien vahvistaminen kriisinhallintatyössä. <p>Suomenkin luotava puolustuksen uskottavuuden vuoksi nopean toimintakyvyn joukot, silti joukkojen suuri määrä säilyy.</p> <p>(1997 VN selonteko)</p>
<p>Penttinen, Risto: Mitä kodinturvajoukoista jää reppuun? Suomen sotilas 1/1997, sivu 13.</p> <p>Penttisen pohdintoja muiden pohjoismaisten mallien vertailun jälkeen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) puolustusvoimien johtava asema 2) lailla säädetty 3) alueellisen puolustusjärjestelmän osa (vrt. Suomen paikallisjoukot) 4) tukee ja täydentää varusmieskoulutuksen jälkeen 5) järjestelmän organisointi selkeä ja yksinkertainen.
<p>Sivonen, Pekka: Tulevaisuuden ennakointi kansainvälisen turvallisuuden tutkimuksen kohteena. 1998.</p> <p>Tulevaisuuden ennakointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - julkisen keskustelun ehdot - määräävät, mitkä ennustukset pääsevät esille <p>Päätäjien käsitys tulevaisuudesta.</p> <p>Ulkopoliittisen päätöksenteon rationaalisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - havaintojen virhetulkinnat - päätöksenteon organisointi - väärät odotukset. <p>Päätöksentekijä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - saatu informaatio hajanaista, puutteellista - valikoitunutta: poliittiset intressit ja subjektiiviset tulkinnat - 1. tyydyttävä ratkaisu monesti valitaan - emotiiviset perusteet pyritään yleensä salaamaan pukemalla niiden suojaksi jokin rationalisointi - joskus voidaan hyväksyä rationaalinen asia, vaikka emotionaalisesti vastenmielinen <p>➔ päätöksentekijöiden pyrkimys vähentää päätöksenteon tilannekohtaista joustavuutta:</p>

<ul style="list-style-type: none"> - haku julkisesta kuvasta: johdonmukaisuus - karttaa luontaisesti epävarmuutta, haetaan yksinkertaistavia mekanismeja ➔ valikoiva suhtautuminen informaatioon, monimutkaisuuden vähentäminen ➔ päätösten ennakointi helpompaa. <p>Valtion omien mahdollisuuksien arviointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - yliarviointi mahdollista - aliarviointi mahdollista <p>Tulevan ennakin, osoittautuu se sitten oikeaan osuneeksi tai ei, on joka tapauksessa rationaalisten valintojen teon lähtökohdana.</p>
<p>Penttinen, Risto: Kodinturvajoukoista yhä vallalla vääriä käsityksiä. Suomen sotilas 5/1998, sivu 34-35.</p> <p>Penttinen vertailee Suomen paikallisjoukkojen ja muiden pohjoismaiden kodinturvajoukkoja.</p> <p>Suomen paikallisjoukot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paikallisjoukot osa puolustusvoimia - ei säännöllistä harjoittelua - ei aseita / varusteita kotona - monella yksiköllä ei ollut kertausharjoituksia - ei sitoumuksia allekirjoitettuna - ei kytkentää SA-tehtävään, koulutusta on (MPK) - RYT: ei omia koulutuskeskuksia - kaikki reserviläiset eivät tiedä sijoitustaan paikallisjoukoissa - Suomessa mukana sisäministeriön tehtäviä (PAT) <p>Muiden pohjoismaiden kodinturvajoukot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kodinturvajoukot osa puolustuslaitosta - Harjoittelu säännöllisesti sodanajan kokoonpanossa - aset kotona + varusteita - tehtävä tiedossa - sitoumukset allekirjoitettuna - nousujohteinen SA-tehtävään sidottu koulutusjärjestelmä - omat koulutuskeskukset - paikallisjoukoilla vahva identiteetti ja imago - selkeät puolustukselliset tehtävät (Puolustusministeriö vastaa).
<p>Nyberg, Olli: Puolustusvalmiuden rahoitus kuuluu valtiolle. Reserviläinen 5/1998, sivu 4.</p> <p>Maanpuolustuskeskus ry -ehdotus</p> <ul style="list-style-type: none"> - pv, puolustusministeriö ja sisäministeriö mukaan - järjestöjen yhdistämishanke ei onnistunut - toiminta tulisi rahoittaa kokonaan valtion budjetista.
<p>Penttinen, Risto: Laki vai hyvä tahto. Suomen sotilas 1/2000, sivu 16-17.</p> <p>1998 "Kotilaisen työryhmä" selvitti vapaaehtoisen maanpuolustustyön organisointia</p> <p>Yksi alatyöryhmä selvitti säädöspohjaa</p> <p>Perusteita säädöksille:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) valvonta (sotilas- ja ampumakoulutus) 2) valtionhallinto mukaan (puolustushallinnon oltava järjestelmässä kiinteästi) 3) yhdistyslaki (nykyiseen yhdistyslakiin on vaikea MPK ry:n toimintaan vaikeaa soveltaa, ase- ja ampumakoulutus) 4) aseiden käyttö
<p>Parantunut kalustotilanne 1990-luvun hankintojen myötä.</p> <p>Rahoituksessa puutteita.</p> <p>Puolustusvoimien täyttämättömät virat.</p> <p>Painottuminen liikaa valmiusprikaateihin.</p> <p>NATO-valmius löytyy, valmiusprikaatit.</p> <p>Suomessa oltava kuitenkin alueellinen puolustus.</p> <p>Suomen liittyminen NATOon ? (SAL 3/1999, Lamminen)</p>
<p>Törrönen, 2000:</p> <p>Yhtenä tutkimuksen tavoitteena ollut: mitä poliittinen päätöksentekoprosessi edellyttää toimivaltuussuunnittelulta?</p>

<p>Omia pohdintoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tutkimus on hyvä esimerkki poliittisen päätöksentekojärjestelmän olemassaolosta ja vaikutuksesta - valmiuslain tarkoitus kriisinhallintamekanismissa.
<p>Suomen alhaiset puolustusmenot. Palkka-armeijan kalleus. Jalkaväkimiinoista luopuminen, niiden korvaaminen muilla järjestelmillä. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen rahoitus? (SAL 8/2000, Niitynperä & Haavisto)</p>
<p>Muiden maiden armeijoiden pieneneminen, Suomen liittoutumattomuus, Suomen liittoutumattomuus - millä tavalla?, kriisinhallintaan osallistuminen - eri tapoja on, Suomen kansallinen puolustus - itse / liitto ?, kylmän sodan päättyminen ➔ erilaisia turvallisuusvaihtoehtoja (Niitynperä & Haavisto SAL 8/2000)</p>
<p>Poliittisten päättäjien kiinnostus vähäistä vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan. (Saviniemi, SAL 9/2000)</p>
<p>Ahoniemi, Lea., 2000:</p> <ul style="list-style-type: none"> - helikopteripäätös poliittisen vallan ja asiantuntijavallan välisenä taisteluna - poliittisten ja sotilaallisten päätöksentekijöiden erot, toisaalta molempien ymmärrettävä toistensa toimintakenttää - tavoite oli hankkia kuljetushelikopterit ja saattohelikopterit - eduskunnan päätös oli hankkia vain kuljetushelikopterit - väitöskirjassa laaja kuvaus/tarkastelu eri osapuolien näkemyksistä <p>Omia pohdintoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätöksenteko poliittisessa ja sotilaallisessa järjestelmässä voi olla joskus epäsymmetristä

- hallintojärjestelmän ja poliittisen päätöksenteon suhde
- reserviläisjärjestöjen ja poliittisen päätöksenteon suhde
- asevelvollisuusarmeijan lakkauttaminen
- Suomen liittoutuminen
- päätöksentekijöiden todellinen suhtautuminen vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön
- päätöksentekijöiden todellinen suhtautuminen reserviläisjärjestöihin
- päätöksentekijöiden osoittamat resurssit valmistautumisjärjestelmille
- päätöksentekijöiden osoittamat resurssit vapaaehtoiselle maanpuolustustyölle
- päätöksentekijöiden osoittamat resurssit reserviläisjärjestöille

9. Kansalaiset / muut järjestöt
Kodinturvajoukot olisivat tarpeelliset. Yksilön vapaaehtoinen harjoittelu yksilökysymys. Yksilön vapaaehtoinen harjoittelu ei kuulu viranomaiselle. (Hirvonen, SAL 5/1995)
Reserviläisliitto ry, liittohallituksen pöytäkirja 1/1996, 17.4.1996 § 11. MPK:n asiat: - noususuuntainen kehitys katkennee tänä vuonna, sillä kurseja on jo jouduttu perumaan osanottajapulana vuoksi koskee MPK ry:tä
Yleisen asevelvollisuuden säilyttäminen. Valmiusprikaatit uhka kansanarmeijalle. (SAL 2/1995, Puuperä)
RYTinä alkaa. Reserviläinen 6/1995, sivu 3. Maanpuolustuskiltojen liitossa RYT:sta vastaava Antti-Jussi Räihä odottaa tuhansia vapaaehtoisia toimintaan.
Kerhopaketista KH-päivä. Reserviläinen 6/1995, sivu 3. - tasokkaasta kurssimateriaalista huolimatta kerhopaketit ovat kärsineet osanottajapulasta - epäkohtana pidetty, ettei kerhopakettikoulutuksesta saa niin kutsuttuja korvaavia KH-vuorokausia, joita saa lisäkurseista
Puuperä, Jaako: Kansalla on harhakuva puolustusvoimien tilasta. Reserviläinen 9-10/1996, sivu 5. - kansalla hyvä kuva puolustusvoimista - ehkä liian käsitys suorituskyvystä - todellisuudessa monia puutteita varustuksessa ja koulutuksessa.
Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 1/1997: - sääntömuutosprosessi jatkuu - villit maanpuolustusyhdistykset: kaksi kiltaa liittynyt 1996, uusien jäsenyhdistysten hankkimista tarkoitus jatkaa Jäsenmääristä: - 1990-luvulla jäsenmäärä ollut kasvussa - 1996 kääntyi nousuun - muiden mp-järjestöjen osalta vastaavaa ei ole havaittavissa - jäsenhankinta kohdistettava uusiin jäsenryhmiin: miehistö, naiset sekä upseerit Nuoriin kohdistuva jäsenhuolto: - jäsenhankintaa suurempi ongelma yhdistyksissä on jäsenyyden lyhytkestoisuus - tarvitaan aktiivista jäsenhuoltoa - tieto yhdistyksen toimintamahdollisuuksista ei aina tavoita nuorta jäsentä eikä käytännön toiminta usein täytä mittavia ennako-odotuksia - nuorille jäsenille omia tilaisuuksia, ym.
Roiha, Risto: Monipuolista kurssitarjontaa. Reserviläinen 1/1998, sivu 6. - esitetty kritiikkiä, ettei koulutus ole nousujohteista - havaittu, ettei sitoutuminen laajoihin kurssipaketteihin ole kovin suurta - kouluttajia tarvitaan lisää.
AuK-järjestelmä päättyy - toiminnan esittely jatkuu. Reserviläinen 8-9/1998, sivu 15. - neljä vuotta käynnissä ollut järjestelmä päätetty lopettaa - järjestelmä ei ole toiminut missään vaiheessa käytännössä - järjestelmän kautta liittyneistä tuhansista nuorista vain harvat ovat lopulta maksaneet jäsenmaksunsa - toiminnan esittelyä varuskunnissa ei kannata lopettaa
Luotonen, Marko: Vapaaehtoiset tuovat turvaa suomalaisille. Reserviläinen 2/1999, sivu 6. Puolustusvoimien selvitys suomalaisten käsityksistä koskien vapaaehtoisia maanpuolustusjärjestöjä Tuloksia: - 89% ei tunne kovin hyvin maanpuolustusjärjestöjä - 42% ei tunne minkään järjestön toimintaa - 90% ei ollut osallistunut minkään järjestön toimintaa - 30% olisi valmis osallistumaan - 24% periaattessa olisi valmis osallistumaan, elämäntilanne ei anna mahdollisuutta - 38% ei suhtaudu kielteisesti, ei halua osallistua Miehet: - 8% yhdistystoimintaan osallistuminen kiinnostaa

- 8% KH-vuorokaudet ja reservin ylennykset kiinnostavat

Järjestelmän johtamisesta:

- 54% puolustusvoimien tulisi johtaa järjestelmää
- 25% johto järjestöille
- 16% ei sanonut kantaansa

Nuoret haluavat enemmän maanpuolustustietoutta. Reserviläinen 6/1999, sivu 21.

Puolustusvoimien nuorisotutkimus keväällä 1999:

- 71% suhtautui myönteisesti puolustusvoimiin
- 21% ei osannut sanoa kantaansa
- 71% piti vapaaehtoista maanpuolustusta mielenkiintoisena
- 43% oli valmiita osallistumaan vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön.

- kansalaisten käsitys reserviläisjärjestöistä
- kansalaisten käsitys vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- kansalaisten käsitys virallisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- kansalaisten käsitys turvallisuudesta
- kansalaisten todellinen puolustustahto
- kansalaisten todellinen halu osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön
- kansalaisten todellinen halu osallistua yhdistystoimintaan

<p>10. Reserviläisjärjestöt</p> <p>Luoto, Reima T.A.: 1966: Akateemiset Reserviupseerit ry:n julkaisu 1996: kirjoittajan käsitys senhetkisistä tavoitteista vapaaehtoiselle maanpuolustustyölle:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ideologinen toiminta 2) kertausharjoitustoiminta 3) jatkokoulutuksen järjestäminen 4) turvallisuuspolitiikan tutkimus 5) fyysinen toiminta 6) väestönsuojelu. <p>Kohdasta 3) mainittu Pariisin rauhansopimus. Kirjoittajan käsitys: jatko- ja muu sotilaallinen koulutus organisoitava kiinteästi puolustusvoimien piiriin.</p>
<p>Luoto, Reima T.A.: 1972: 1972 tilanteen perusteella järjestöjen jakaminen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sosiaaliset järjestöt 2) ammatilliset järjestöt 3) perinnejärjestöt 4) reserviläisjärjestöt <p>Suora lainaus, koskien reserviläisjärjestöjä: "Vaikka ne vielä toistaiseksi koostuvatkin erikseen upseerien ja aliupseerien yhteisöistä, niiden nuorentuva (=sodan jälkeinen) jäsenpolvi vaatii kuitenkin jo voimallisesti avointa, sotilasarvoihin sitoutumatonta järjestäytymistä ja sen pohjalta tehokkaampaa vaikutusta tämän päivän turvallisuuspolitiikkaan."</p> <p>Varsin kovaa kritiikkiä 1972 tilanteen perusteella vapaaehtoisen maanpuolustustyön johtajistoa kohtaan. Turvallisuuspolitiikan päivät; yhteiskunnan sisäisen paineen vuoksi tähän ryhdyttiin vähitellen (nuorisoradikalismi taustalla) Monta esimerkkiä siitä, miten reserviläisjärjestöjen sisällä on ollut sisäistä vääntöä, vahvojen persoonien välisiä yhteenottoja, ym. Yhdistämiskysymys (RUL ja RauL): yksi näkemys tämän prosessin päättymisestä. Sivulla 73-121 on varsin tiivis kuvaus, miten järjestöjen sisäinen tilanne voi kehittyä.</p> <p>Omia pohdintoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - esimerkki siitä, mitä viralliset historikiit eivät kerro - miksi tilanne olisi yhtään sen kummempi tänäänkään - vastaavaa kirjoitusta ei vielä 1990-luvulla ole vielä saatavissa? - organisaation sisäinen tilanne?
<p>Reserviläinen 1/1990, Ahlström: Siitä huolimatta, että maanpuolustusjärjestöjen kenttä on kovin pirstoutunut ja järjestöjä on paljon, ei esimerkiksi liittojen yhdistäminen ole ajankohtainen asia. Uskon, että yhteisten toimintamuotojen avulla järjestöt lähenevät toisiaan</p>
<p>Reserviläinen 4/1990:</p> <ul style="list-style-type: none"> - useita kirjoituksia liittojen yhdistämisestä → erilaisia mielipiteitä - nuorten upseerien "kapinahenki" - RUL ja RauL: nuorten toimikuntien yhteiskokous, yksi ainoa kattojärjestö -kannanotto - ym. kirjoituksia aiheeseen liittyen.
<p>Reserviläinen 6-7/1990, Alaotsikko Kuuselan artikkelissa: "Liittojen tulevaisuus turvattu ja yllätyksetön".</p> <p>Alueellinen puolustusjärjestelmä edellyttää toimiakseen laajan koulutetun reservin käyttöä. Tämä reservi on saatavissa vain yleisen asevelvollisuuden kautta. Tätä tukee vapaaehtoinen maanpuolustustyö.</p> <p>.....</p> <p>Neuvottelukunta toteaa, että vapaaehtoiselle maanpuolustustyöllä on oma merkityksensä puolustuksen tavoitteiden toteuttamiselle.</p> <p>(1990 Parlamentaarinen puolustuspoliittinen neuvottelukunta)</p>
<p>Reserviläinen 2/1992, Risto Penttinen: Ilmolan työryhmä: ehdotukset askel oikeaan suuntaan.</p> <p>Penttisen ehdotuksia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) reserviläisjärjestöistä yksi yhteinen järjestö 2) kehitetään turvallisuuspolitiikan koulutusta

<p>3) integroidaan uusi maanpuolustusjärjestö vahvoin sitein puolustusvoimiin</p> <p>4) naisille mahdollisuus saada asiallinen maanpuolustuskoulutus, eteneminen järjestön sisällä</p> <p>5) reserviläisille mahdollisuus hankkia pätevyys kouluttajaksi</p> <p>6) uuden maanpuolustusjärjestön harjoitusten rinnastaminen kertausharjoituksiin</p> <p>Muutosvastarinta suuri, kehitys vähitellen.</p>
<p>RUL, kiertokirje 2/1992</p> <ul style="list-style-type: none"> - RUL, RauL, MPKL: rationalisointisopimus hyväksytty - YTEL:n alainen maanpuolustuskoulutuksen johtoryhmä
<p>Raul, jäsentiedote 2/1992:</p> <p>Reserviläisjärjestöjen rationalisointisuunnitelma</p> <ul style="list-style-type: none"> - RauL esitti 1990 yhteistyön kehittämistä ja muokkausta - YTEL muodostettu.
<p>RauL, jäsentiedote 6/1993</p> <ul style="list-style-type: none"> - paketteja (pakettikoulutus) kokeiltu 20:llä paikkakunnalla - tulee olemaan osa yhdistysten normaalia kerhotoimintaa.
<p>RauL:n ja aliupseerikurssien yhteistoiminta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - toiminnan tulee tapahtua pääasiallisesti RauL:n järjestämänä - yhteistoiminnan muodoista vastaa joukko-osaston komentaja - RauL:n ja sen alueellisen organisaation yhteistoiminta oppilaskuntien kanssa <p>(Päaesikunnan ohje 21.6.1993)</p>
<p>Liittohallituksen asettama strategiaryhmä ja liittohallitus jäsenineen on viime helmikuusta lähtien suorittanut perusteellisen analyysin vallitsevasta muuttuneesta tilanteesta. Liittohallitus on kesäkokouksessaan Lahdessa kesäkuussa ja kokouksessaan syyskuussa uuden toiminta-ajatuksen, sidosryhmästrategian, painopisteet ja toiminnot. Muutos RUL:ssa tapahtuu sotilasluonteisen toiminnan suuntaan.</p> <p>.....</p> <p>Kerhopakettien läpikäyminen on itseopiskelua kotona ja ohjaajan opastusta kerhoillalla. Se on reservin päällystön normaalia kerhotoimintaa. Se ei ole puolustusvoimien toimintaa eikä kertausharjoitustoimintaa, vaikka se parantaa reserviläisten valmiutta ja sisältää myös kartta- ja maastoharjoituksia.</p> <p>.....</p>
<p>RUL tiedottaa 5/1993</p>
<p>Suomen sotilas 4/1993:</p> <p>monta artikkelia koskien vapaaehtoista maanpuolustustyötä ja suojeluskuntia.</p>
<p>Suomen maanpuolustusliitto. Suomen sotilas 6-7/1993, sivu 8.</p> <p>Artikkelissa kuvitteellinen tilanne vuonna 2002:</p> <ul style="list-style-type: none"> - perustettu Suomen maanpuolustusliitto ry vastaa koulutustoiminnasta, on osa puolustusvoimia - RUL, RES, MPKL ovat enemmänkin etujärjestöjä ja tiedottajia - Maanpuolustusliitolla oma isohko koulutuskeskus, jonka lisäksi piiritason koulutusta - yhtenäinen kurssijärjestelmä, selvät kokonaisuudet.
<p>Omia pohdintoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - melko idealistinen kuvaus - yksi visio tulevaisuudesta tämäkin.
<p>RauL: Jäsenhankinta aliupseerikouluissa -projektisuunnitelma, 8.2.1994</p> <ul style="list-style-type: none"> - RUL:n yhteys reserviupseerikouluun ollut perinteisesti tiivis ja toimiva - Liiton (RauL) rooli on selkeästi muuttunut harrastusjärjestöstä konkreettista maanpuolustustyötä tekeväksi maanpuolustusjärjestöksi - uusi jäsenhankinnan muoto - AuK-järjestelmä: aliupseerikoulukohtainen, yhteyshenkilö - kurssijuhla -ja kokous, jäsenhuolto - järjestelmä lisää tietoa vapaaehtoisesta maanpuolustustyöstä - järjestelmä ollut käynnissä kevästä 1993 alkaen
<p>AuK-järjestelmän toimintaohje, 7.3.1994, RauL</p> <p>erilaisia tarkennuksia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neuvonpito koulun johtajan kanssa

<ul style="list-style-type: none"> - oppilaskuntien puheenjohtajien koulutustilaisuus - AuK:n vääpelien informointitilaisuus - oppitunti koulussa - iltatilaisuus / kurssijuhla - muu toiminta
<p>RauL, mielipidekartoitus, erilaisia kysymyksiä, K/E/tyhjät -vaihtoehdot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tulisiko RauL:n muuttaa nimensä? - tulisiko maahan perustaa yksi yhteinen miesten maanpuolustusjärjestö? - tulisiko maahan perustaa yksi yhteinen naisten maanpuolustusjärjestö? - tulisiko muille kuin reservin aliupseeriyhdistyksille antaa mahdollisuus liittyä RauL:n jäseneksi? <p>(RAuL, jäsentiedote 3/1994)</p>
<p>AuK-järjestelmä on selkiytynyt kokeiluvaiheen aikana. RauL, jäsentiedote 6/1994:</p>
<p>6.10.1994: Reservin päällystön koulutusjärjestelmä maavoimissa, RUL & RauL: Paikallistaso</p> <ul style="list-style-type: none"> - peruspaketti: ryhmä ja partio - kerhopaketit: joukkue ja komppania taistelulajeittain <p>Piirin (sotilasläänin) tasolla lisäkurssi</p> <ul style="list-style-type: none"> - joukkueen ja komppanian taistelu - aselajitoiminta <p>Valtakunnantaso: kouluttajakoulutus</p>
<p>kaikilla tasoilla maastoharjoitus</p>
<p>§ 8.1. selvitys jäsenmäärästä</p> <p>.....</p> <p>Käydyssä keskustelussa todettiin erityiseksi ongelmaksi jäsenten suuri vaihtuvuus. Ongelmia nähtiin myös yhdistystason toiminnassa</p> <p>.....</p> <p>23.11.1994 RauL:n liittohallitus</p>
<p>RUL, kenttäkysely 10.3.1995</p> <p>Erilaisia kysymyksiä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mikä on reserviupseerikerhon tehtävä? - kerhonne tärkeimmät toimintamuodot? - miten sotilaskoulutus toteutetaan kerhossanne? - onko kerhossanne järjestetty esim. kerhopakettikoulutusta? - millaista yhteistoimintaa paikallisten aliupseerien ja muiden maanpuolustusjärjestöjen kanssa? - miten uskotte yhteistyön eri maanpuolustusjärjestöjen kanssa kehittyvän tulevaisuudessa? - pidätekö RUL:n ja RauL:n yhdistymistä todennäköisenä ja toivottavana? - pidätekö reserviupseeri- ja reservin aliupseeripiirien yhdistymistä todennäköisenä ja toivottavana? - pidätekö reserviupseeri- ja reservin aliupseeripiirien yhdistymistä todennäköisenä ja toivottavana? - mitkä ovat RUL:n tärkeimmät tehtävät? - mihin suuntaan RUL:n tulisi kehittyä tulevaisuudessa? - tunnetko nykyaikaisen sodan luonteen? - tiedätkö sodanajan tehtäväsi?
<p>Reserviyksiköt aloittavat. Suomen sotilas 2B/1995.</p> <ul style="list-style-type: none"> - reserviyksikkötoiminnan käynnistyessä liitto ja siihen kuuluvat joukko-osastokillat ottavat suuren harppauksen - näistä killoista ja liitoista on tulossa puolustusvoimien kannalta entistä vahvempi maanpuolustuksen lenkki.
<p>Omia pohdintoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nämä ovat käsityksiä koskien maanpuolustuskiltojen tulevaisuutta.
<p>Kodinturvajoukkojen vastustus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nykyiset järjestöt vastustavat - järjestöjen kuihtuminen kodinturvavaihtoehdossa - järjestöt vastaisivat sotilaallisesta koulutuksesta: ongelmana paikallisjoukkojen koulutuksen koordinointi - järjestöt olleet etujärjestöpainotteisia, toimintatavan muutos ei helppoa - kodinturvajärjestelmän ulkopuolisuus puolustusvoimista: omat riskinsä

<p>(SAL 5/1994, Penttinen)</p> <p>Reservin päällystön koulutusjärjestelmä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - käynnistyvä - yhdistyksissä ja kerhoissa - lähinnä ryhmän ja joukkueen toimintaa käsittelevä nousujohteinen useista koulutuspaketeista koostuva järjestelmä - koulutuspaketit tulee käydä läpi järjestyksessä. <p>RAuL, jäsentiedote 1/1995</p>
<p>.....</p> <p>3. PAIKALLISOSASTOTOIMINTA RESERVIUPSEERIKERHON TUKEMANA</p> <p>Ehdotuksen paikallisosastotoiminnasta on tehnyt kenraali Jaakko Valtasen työryhmä asiaa koskevassa mietinnössään ja sitä on kehittänyt edelleen maanpuolustusjärjestöjen ja puolustusvoimien yhteistyöryhmä (MAPU). Ehdotuksen tarkoituksena on luoda kuntiin paikallisjoukkoja tukeva paikallisosastotoiminta, jota Valtasen työryhmä kutsuu nimellä Puolustusvoimien vapaaehtoinen aluejärjestö. Koska tavoitteena <u>ei ole</u> perustaa uutta järjestöä, on RUL:n mielestä paikallisosasto tai paikallisosastojärjestelmä parempi nimi.</p> <p>Sodanajan <u>yleisjoukkojen</u> reserviyksikkötoiminta on annettu kiltojen tehtäväksi yhdessä puolustusvoimien kanssa. Vastaavasti sodanajan <u>paikallisjoukkojen</u> paikallisyksikkötoiminta (laajemmin paikallisosastotoiminta) on annettu reserviläisjärjestöjen, Suomen Reserviupseeriliiton ja Reservin Aliupseerien Liiton tehtäväksi yhdessä puolustusvoimien kanssa. Tämä sopiikin järjestöille hyvin, sillä reserviupseerikerhoja ja aliupseeriyhdistyksiä on lähes joka kunnan alueella. Lisäksi toimintaan osallistuvat paikkakunnan naisten maanpuolustusyhdistykset ja mahdolliset muut maanpuolustusyhdistykset.</p> <p>Paikallisosastotoiminta tarkoittaa sodanajan paikallisjoukkoihin ja suoritusorganisaatioon sijoitetun henkilöstön omaehtoista toimintaa sekä paikkakunnan puolustuksesta kiinnostuneiden omaehtoista toimintaa puolustusvalmiuden kohottamiseksi puolustusvoimien tukemana ja reserviläisjärjestöjen toimeenpanemana.</p> <p>Puolustusvoimat ja maanpuolustusjärjestöt ovat antaneet puolustusministeriölle puoltava lausuntonsa paikallisosastotoiminnassa. Puolustusministeriö antanee poliittisen päätöksen asiasta loka-marraskuussa. ....</p> <p>(RUL, kiertokirje 4/95 18.9.1995)</p>
<p>Reserviyksiköt aloittivat rytinällä, Suomen sotilas 4B/1995, sivu 1-2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - RYT on puolustusvoimien ja Maanpuolustuskiltojen uusi toimintamuoto - tavoitteena ylläpitää ja kehittää tärkeimpien reservijoukkojemme valmiutta ja suorituskykyä - maanpuolustuskilloilla on nyt yli 30-vuotisen historian aikana ensimmäinen nimetty vastuualue puolustuksen sektorilla - ensimmäinen kerta: osa killoista ei ehtinyt mukaan, lisäksi kiltojen yhteistoimintaa ei osattu - killoille uusi mahdollisuus - tavoitteena muodostaa seuraavan 10 vuoden aikana aktiivireservi - kiltojen tulee varmistaa, että osoitettu kiinnostus muuttuu myös kiltojen jäsenyydeksi - kouluttajille tarvetta, <u>joukko-osastokiltojen ja asekiltojen kouluttajapankit</u>, tavoitteena yhteinen kouluttajapankki
<p>Suojeluskuntatoimikunta jatkaa puolustusvoimista piittaamatta. Reserviläinen 9-10/1995, sivu 6.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2.10.1995 järjestetty keskustelutilaisuus - puolustusvoimat ilmoitti, ettei asia kiinnosta - puolustusvoimien päätös perustaa reserviyksikkötoiminta ja paikallistoiminta, ja päätös tukea tätä toimintaa - erilaisia näkemyksiä asiasta - suojeluskuntatoiminnan ongelmia: harva tuntee historian, erilaisia väärinkäsitysten mahdollisuuksia <p>➔ ongelmana suojeluskuntaesityksissä</p>
<p>Luotonen, Marko: Yhdistyminen kiihtyy. Reserviläinen 6/1995, sivu 3.</p> <p>Reserviläisliitto ry:n syyskokouksen pohjalta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nimenmuutos hyväksytty: Reserviläisliitto ry - RES muuttuu etujärjestöstä keskusjärjestöksi - Veikko Hakala: jäsenmäärä voi vuodessa jopa kaksinkertaistua - Veikko Hakala: sadan tuhannen jäsenen raja ei ole mahdoton saavuttaa - Veikko Hakala: jäsenmäärän kasvun myötä kasvaa myös reserviläisten yhteiskunnallinen painoarvo
<p>Luotonen, Marko: Sääntömuutoksesta keskustellaan. Reserviläinen 6/1995, sivu 3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - liitto suunnitteli piiriorganisaatiota kaksi vuotta sitten, ehdotus hylättiin - alueelliset killat? sotilasaluekohtaiset killat? - nyt luodaan yhteisen maanpuolustusjärjestön perusteita

<p>Omia huomioita: liitto ei ole muuttanut nimeään piiriorganisaatiota ei ole perustettu (kts. WWW-sivut)</p>
<p>Puuperä, Jaakko: RUL:n kenttä tuki Pekka Selinin näkemyksiä. Reserviläinen 9-10/1995, sivu 3. RUL liittokokouksen perusteella:</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhteistoiminnasta käyty vilkasta keskustelua liittokokouksessa - puolustusvoimain komentaja todennut, että heidän kannaltaan olisi helpompi toimia yhden maanpuolustusjärjestön kanssa - Selin korostaa järjestödemokratiaa (koskien yhdistämiskysymystä)
<p>Reserviläisliitto ry, suunnitelma, päätösikko: RESERVILÄISLIITON JÄSENPOHJAN LAAJENTAMINEN, 7.2.1996 12 §:</p> <ul style="list-style-type: none"> - maassamme toimii lukematon määrä maanpuolustuksellisia yhdistyksiä - eivät kuulu mihinkään keskusliittoon - nämä ns. villit yhdistykset ovat toimintamme laajentuessa ehkäpä varteenotettavin jäsenpotentiaali - erilaisia mahdollisuuksia: alueelliset maanpuolustusyhdistykset, kaikki villit yhdistykset, perustettavat uudet yhdistykset.
<p>Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 1/1996, 9.2.1996</p> <ul style="list-style-type: none"> - Halukkaita kerhoja pyydetään ilmoittautumaan 5.3.1996 mennessä (kokeilupaiikkakunta PAT-toiminnalle) - Kerhopaketit nimetty paikalliskursseiksi - paketti 7, tästä päätetty luopua
<p>Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 2/1996, 26.2.1996 PAT-toiminta käynnistyy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1996 on käynnistys- ja kokeiluvuosi - parhaillaan käynnissä kokeilupaiikkakuntien valinta
<p>Reserviupseeriliitto ry, liittohallituksen kokous 2/1996, pöytäkirja 23.3.1996 12 §: paikallisosastotoiminnan käynnistäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etelä-Pohjanmaalla ja Lapissa on kiinnostusta käynnistää ensisijaisesti paikallisosastotoiminta reserviyksikön toiminta (RYT), paikallisyksikön (PYT) käynnistäminen ei ole vielä ajankohtaista - hallitus painotti, ettei paikallisosastotoimintaa voi panna käyntiin ylhäältä, vaan se syntyy paikkakunnalla olevan tilanteen, innostuksen ja tarpeen mukaan.
<p>Reserviläisliitto ry, liittohallituksen pöytäkirja 1/1996, 17.4.1996 § 9. paikallisosastotoiminnan käynnistäminen: <u>paikallisosastotoiminnan käynnistäminen vaatii resursseja, RES palkkaa työntekijän</u></p>
<p>Hietala, Jaakko: Reserviyksikkötoiminta - menetetty mahdollisuus. Reserviläinen 3/1996, sivu 2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - mikään ei kuitenkaan takaa sitä, että kaikilla joukko-osastokilloilla on kattavaa kiinnostusta ja resursseja paneutua reserviyksikkötoimintaan - pääesikunnan asevelvollisuusosaston 19.2.1996 antamassa pysyväisohjeessa on painotettu puolustusvoimien roolia reserviyksiköiden toiminnan tukemisessa - reserviyksiköiden muodostamiseen ja toiminnan käynnistämiseen liittyvistä ongelmista on kuitenkin keskusteltava ja ne on pyrittävä korjaamaan mahdollisimman nopeasti. Muussa tapauksessa reserviyksikkötoiminnasta muodostuu menetetty mahdollisuus.
<p>Selin ja Saari ovat eri linjoilla. Reserviläinen 4-5/1996, sivu 8. Taustalla RES:n sääntömuutos ja käynnistytävä paikallisosastotoiminta Saari: kun jäsenten aktiviteetti suuntautuu paikallisosastotoimintaan perinteisen yhdistystoiminnan sijaan, asetetaan ennemmin tai myöhemmin kysymyksen alaiseksi myös nykyinen, useaan paikallisyhdistykseen perustuva järjestäytymismalli. Selin: Keskustelu ylimitoitettua, RUL noudattaa järjestödemokratiaa, ei tällä hetkellä halua yhdistymiseen.</p>
<p>RES, jäsentiedote 3/1996 Epäselvyyksien välttämiseksi: paikallisosastotoiminnan käynnistäminen annettu reserviläisjärjestöjen vastuulle, siten että sen piiriin kuuluu myös paikallistason RYT-toiminta. Kaikki paikallisosaston alueella toimivat mp-järjestöt on pyrittävä kytkemään mukaan toimintaan.</p>
<p>Reserviläisliitto ry, Jäsentiedote 4/1996, 16.8.1996</p> <ul style="list-style-type: none"> - AuK-järjestelmä yhä käynnistysvaiheessa - jäsenmaksuprosentit ovat olleet tavanomaista alhaisemmat (AuK-järjestelmän kautta liittyneet) - tilaisuuksia jouduttu perumaan - toimintaa muotoillaan uudelleen
<p>Reserviupseeriliitto ry, 7.-8.1996 liittohallituksen kokous 4/1996, pöytäkirja</p>

<p>10 §: paikallisosastotoiminnan käynnistäminen ja yhteiskunnallisen tuen jakaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asiasta keskusteltu laajasti - piirien tehtävät PAT-toiminnan tukemisessa on selvitettävä <p>13 §: kokelasinfotilaisuudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - keväällä pidetyt kokelasinfot - toimintaa jatketaan syksyllä
<p>Reserviupseeriliitto ry, kiertokirje 5/1996, 22.11.1996 Reserviupseerien mietteitä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mihin RYT- ja PAT-toiminta sekä vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä johtavat? - toimintojen ja järjestöjen moninaisuus hämmentää: eikö puolustusvoimat voisi hoitaa kaiken <p>Yleisjoukkojen RYT-toiminta tulee keskittymään joukko-osastoihin PAT-toiminnan tarkoituksena parantaa paikallispuolustusta ja paikallisjoukkojen valmiutta</p> <p>Padasjoen koulutuskeskus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hanke edennyt - aluetta voi varata 1.2.1997 alkaen.
<p>Reserviläisliitto ry, Jäsentiedote 6/1996, 16.12.1996 Tehtyjä sääntömuutoksia yhdistyksissä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 146 yhdistystä tehnyt sääntömuutoksen - 16 piiriä tehnyt sääntömuutoksen - 40 % sääntömuutoksista: avoin jäsenyyslinja - 60 % sääntömuutoksista: reserviläislinja - tavoite saada vuoden 1997 aikana muitakin kuin reserviläisyhdistyksiä jäseniksi.
<p>Nyberg, Olli: Tavoitteena MPKL:n ja RES:n yhdistäminen. Reserviläinen 4/1997, sivu 3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gustav Hägglund: vapaaehtoinen sotilaskoulutus MPK ry:n tehtäväksi - MPKL ja RES: vastuu tulee olla varsinaisen työn tekijöillä (eli maanpuolustusjärjestöjen jäsenillä) - MPK:n tulee keskittyä vain koulutuspalvelujen tuottamiseen - pitkän ajan tavoitteena liittojen yhdistäminen
<p>Reserviupseerit kannattavat Hägglundin ehdotusta. Reserviläinen 4/1997, sivu 11.</p> <ul style="list-style-type: none"> - "RUL panostaa jatkossakin itsenäisen reserviupseerien etujärjestönä monipuoliseen yhteistyöhön eri tahojen kanssa vapaaehtoisaa maanpuolustusjärjestelmän kehittämiseksi", Selin korosti - RUL:n liittohallitus toivoi lisäksi, että pitkällä tähtäyksellä puolustusvoimat pystyisi ottamaan vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän selkeästi johtoonsa
<p>Reserviläisjärjestöjä rankaistaan hyvistä saavutuksista. Reserviläinen 7/1997, sivu 4. Aapo Saaren puhe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paikallisosastotoiminnasta aiheutunut kustannuksia järjestöille, erityisesti RES - puolustushallinto vähentänyt tukea - aiheuttanut järjestöille ongelmia - RES miettinyt paikallisosastotoiminnasta vetäytymistä - kulut korvattava järjestöille.
<p>Puheenjohtaja Aapo Saari: Vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä tulee säilyä reserviläisjohtoisena. Reserviläinen 8-9/1997, sivu 3. Mikäli kenttä ei jatkossa halua tai kykene rivejään yhdistämään, tulee tämä järjestelmä vääjäämättä ajautumaan puolustusvoimien johdettavaksi</p>
<p>Puheenjohtaja Pekka Selin: Vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä puolustusvoimien johdettavaksi. Reserviläinen 8-9/1997, sivu 3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - rauhoittaisi vapaaehtoisententää täysitehoiseen työskentelyyn järjestelmän puolesta - puolustusvoimien selkeä asema edistäisi laajaa yhteiskunnallista hyväksyntää.
<p>Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 1/1998, 28.1.1998: Puolustusvoimat kannattaa yhtä maanpuolustusjärjestöä</p> <ul style="list-style-type: none"> - RES pyrkinyt voimakkaasti edistämään ns. yhden maanpuolustusjärjestön mallia - hankkeella ollut puolustusvoimien hiljainen taustatuki - hanke ei ole edennyt järjestöpoliittisten syiden johdosta - puolustusvoimat antanut lausunnon, Gustav Hägglund allekirjoittanut - Puolustusvoimat: esitetään yhtä maanpuolustusjärjestöä - "vanhojen" järjestöjen nykyisistä toiminnallisista erityispiirteistä huolehtisivat sektorivastaavat - alueellisella tasolla sotilasaluekohtaiset maanpuolustuspiirit, yhteistyössä sotilasläänien esikuntien aluetoimistojen

<p>kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> - lausunto otettu vastaan sekavin tuntein: RES kannattaa, monet muut järjestöt eivät - mikäli toimintaa ei kyetä tehostamaan esitetyn mukaisesti, järjestänee puolustusvoimat asian jollain toisella tavalla - tämän myötä myös vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön ohjattaneen sille taholle, joka hoitaa varsinaisen maanpuolustustyön - mikäli näin käy, voi kysyä, mikä on nykyisten maanpuolustusjärjestöjen tehtävä - RES tukee ehdotusta, ja on valmis aloittamaan keskustelut järjestöjen yhdistämiseksi koska tahansa.
<p>Reserviupseeriliitto ry, Pääotsikko: Suomen reserviupseeriliiton toiminnan vuoden 1996-1998, 21.10.1998</p> <p>II Muut liiton saavutukset:</p> <ul style="list-style-type: none"> - RUL torjui osaltaan maanpuolustusjärjestöjen sulauttamisen yhdeksi järjestöksi - liiton sääntöjen muutosprosessi käynnistettiin.
<p>Salo, Leo J.: Liittojen pelimerkit järjestettävä uudelleen. Suomen sotilas 1/1998, sivu 39.</p> <p>Kirjoittajan ihmettelyä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - venkoilu vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta jatkuu - kentällä olisi sittenkin suojeluskuntien muotoinen ja suuruinen aukko - koulutus tulee järjestää selkeästi puolustusvoimien alaisuudessa toimivan organisaation puitteissa.
<p>VMPJ puolustusvoimien johdolla?</p> <ul style="list-style-type: none"> - luottamus eri kansalaispiireissä (estää suojeluskuntapelkoja) - liittojen sitoutuminen järjestelmään vaihtelevaa - puolustusvoimien pitkäjänteinen toiminta. <p>(Penttinen & Puuperä, SAL 2/1998)</p>
<p>Saariaho, Mikko: Järjestöjen niputtaminen laukaisee PATti-tilanteen. Reserviläinen 2/1996, sivu 5.</p> <p>Järjestöt jakautuvat mielipiteiltään lähes kahtia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osa haluaa puolustusvoimien johtoa - osa haluaa yhden järjestön.
<p>Reserviupseerit haluavat lisätä yhteistyötä ja pitää liiton itsenäisenä. Reserviläinen 2/1998, sivu 15.</p> <p>RUL-jäsentutkimuksen tuloksia:</p> <p>Vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen tulisi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 55% lisätä yhteistyötään pysymällä kuitenkin itsenäisinä - 25% yhdistää toimintansa yhdeksi liitoksi - 15% muodostaa yhdessä uusi katto-organisaatio <p>Puolustusvoimien johto VMPJ:ssä</p> <ul style="list-style-type: none"> - 41% kyllä - 30% ei - 30% EOS/ei halua vastata <p>➔ VPMJ ilmeisesti tuntematon jäsenille, joten yleinen tietoisuus vielä vähäistä.</p>
<p>Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 5/1998, 8.10.1998:</p> <p>Reserviläisliiton aikomus nostaa jäsenmaksua kymmenellä markalla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - taustalla valtiolta saadun taloudellisen tuen lasku - ilman jäsenmaksun korotusta liiton tuki piireille ja liiton toiminta ei onnistu - taloudellisen tilanteen vuoksi uusia varainhankintamuotoja: yksi niistä kirjeensulkijamerkkikampanja <p>Simolan työryhmän työskentely etenee:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liitto osallistuu työskentelyyn, mutta ei ole vielä sitoutunut tässä vaiheessa mihinkään - puolustusvoimien edustajat esitelleet Maanpuolustuskeskuksen perustamista päätettynä asiana, vaikka järjestöpäätöksiä ei vielä tehty; liittohallitus ihmettelee menettelyä - liitto osallistuu työskentelyyn erimielisyyksistä huolimatta. <p>Reserviläisliiton uusi toimintalinja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Simolan työryhmän esityksen myötä yhden maanpuolustusjärjestön malli on käytännössä haudattu - liiton ehdotus syyskokoukselle: järjestöjen yhdistymistä ei enää tavoitella aktiivisesti
<p>Paluu suojeluskuntajärjestelmään?</p> <p>PAT, PYT, RYT: näpertelyä.</p> <p>Keskusjärjestöjä lakkautettava. (SAL 3/1998, Pekola)</p>
<p>Vapaaehtoinen kenttä ollut sekava.</p> <p>Voimavarojen keskittäminen kriisiajan organisaatioiden kehittämiseen.</p> <p>RYT-toiminnassa johtoryhmä tarpeeton.</p>

<p>Puolustusvoimien materiaalin käyttöoikeuden lisääminen. MPK ry:lle päävastuu RYT:n kouluttamisesta. PYT: turhaa toimintaa ? Järjestöille markkinointi ja tiedottaminen. (Uusmies, SAL 4/1998)</p>
<p>Jahkailu käynnistää uuden suojeluskuntakeskustelun. Reserviläinen 4/1998, sivu 8. RES:n pj. Aapo Saari. Erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja: 1) uusi keskusjärjestö - erimielisyydet siirtyisivät tämän järjestön sisään 2) toiminnan keskittäminen MPK:lle - järjestö ilman joukkoja - organisointi ja kehittäminen olisi MPK ry:n vastuulla - käytännön toiminnasta vastaisivat järjestöjen jäsenet - perusongelma säilyisi 3) viranomaisjärjestelmä - romuttaisi vapaaehtoisuuden perusajatuksen - ei olisi kustannustehokas ➔ helppoa ratkaisua ei ole: suojeluskunta järjestelmänä monelle on vastenmielinen ajatus, mietittävä yhdessä uusi ratkaisu.</p>
<p>Luotonen, Marko: Toiminnan käynnistämiseen varataan vuoden jatkoaika. Reserviläinen 6/1998, sivu 5. Maanpuolustuskeskus ry -ehdotuksesta keskusteltu Ongelma: paikallisosastojen toiminta muodostuu samanlaiseksi, kuin mitä nykyiset järjestöt tekevät ➔ jos saman saa paikallisosastossa ilmaiseksi kuin yhdistyksessä maksamalla jäsenmaksun?</p>
<p>Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 6/1998, 17.12.1999: Vuoden 1999 tärkein painopistealue Reserviläisliitto ry:lle jäsenhankinta: - tavoitteena lisätä liiton jäsenmäärää merkittävästi - mahdolliset uudet jäsenyhdistykset - avoimempi jäsenyylinja, jäsenien määrän lisääminen pitäisi olla helppoa - tavoitteena on jäsenmäärän nostaminen tasolle, joka on selvästi suurempi kuin muilla valtakunnallisilla maanpuolustusjärjestöillä.</p> <p>Vuonna 1999 käynnistyy piiriseminaarijärjestelmä: - yhdistysten mahdollista esittää vastauksia liiton esittämiin kysymyksiin - tavoite kehittää Reserviläisliittoa jäsenyhdistysten toivomaan suuntaan.</p> <p>Vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän uudelleenorganisointi: - Simolan työryhmän esitys pohjalla - keskeisin päätös / muutos ryhtyä kehittämään nykyistä MPK ry:tä uuden yhdistyksen perustamisen sijaan - ei vaikuta juurikaan yhdistystasolla - yhdistykset osallistuvat paikallisosastotoimintaan entisen mallin mukaisesti - yhdistyksen tulee mitoitaa tuki paikallisosastoille niin, ettei yhdistyksen oma toiminta kärsi - paikallisosastotoiminnan perimmäinen tarkoitus pidettävä mielessä - tarkoituksena ei ole luoda uutta vapaaehtoista mp-työtä tekevää yhteisöä paikkakunnalle - paikallisosastojen tehtävänä on tukea reserviyksikön toimintaa sekä kuntaa lähinnä pelastuspalvelutoiminnassa ja poikkeusoloissa</p>
<p>Luotonen, Marko: Meidän on palattava muutama askel taaksepäin. Reserviläinen 8-9/1999, sivu 9. RES keskittyy henkiseen maanpuolustustyöhön Ongelmia uudessa tilanteessa: - uusittu MPK ry katto-organisaatio - ongelma: valtion rahoituksen voimakkaampi ohjautuminen MPK:lle, miten käy mp-järjestöjen - valtion nykyinen rahoitus riittämätön sekä MPK:lle että mp-järjestöille, rahoitusta lisättävä</p>
<p>Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 1/1999, 5.2.1999 - MPK ry:n muutosprosessissa koulutus- ja kurssitoiminta pysyy ennallaan - paikallisosastotoiminnan kehittäminen tosin siirtyi MPK ry:n vastuulle jo vuoden alussa</p>
<p>Reserviläisliitto ry, jäsentiedote 5/1999, 13.10.1999 - kuluvana vuonna käynnistynyt piiriseminaarijärjestelmä otettu hyvin vastaan - liiton hallitus ja valiokunnat käsittelevät piiriseminaareista saatua palautetta syksyn aikana</p>

<p>Nyberg, Olli: Piiriseminaarijärjestelmä käynnistyy. Reserviläinen 3/1999, sivu 7. Vuoden 1999 aiheet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) jäsenhankinta, jäsenedut, jäsenmaksuperintä 2) miten liiton odotetaan tukevan yhdistysten ja piirien toimintaa? 3) miten liiton tulisi linjata toimintaansa uudessa toimintaympäristössä? 4) liiton raportointijärjestelmä.
<p>Kosonen, Janne: Selkeälle jatkokoulutusjärjestelmälle tarvetta. Reserviläinen 8-9/1999, sivu 4. RUK:n antama jatkokoulutus reserviupseereille</p> <ul style="list-style-type: none"> - hyvä uudistus - MPK ry:n kurssivalikoiman muodostettava selkeä kokonaisuus - RUK:n jatkokoulutuksen sovittava kokonaisuuteen ja SA-sijoitukseen.
<p>HUOMIO!. Sotilastekniikka 5/2000, sivu 2.</p> <ul style="list-style-type: none"> - valmisteilla HUOMIO!-kirjanen, RES, RUL, MPKL valmistelevat Suomen sotilas -lehden kanssa - tavoite julkaista 2001, päivitykset kahden vuoden välein - kirjaa ei aiota myydä, vaan jakaa liittojen jäsenille.
<p>Kosonen, Janne: Reservin upseerien jatkokoulutus kuntoon. Reserviläinen 6/2000, sivu 4. Puolustusvoimien ehdotus reserviupseerien jatko- ja täydennyskoulutuksesta. Koulutusjärjestelmä on uudistettava kokonaisuutena:</p> <ul style="list-style-type: none"> - valmius- ja jääkäriprikaatien koulutus - jalkaväkiprikaatien koulutus ➔ vaatimus asiaa valmistelevalta työryhmältä

- reserviläisjärjestöjen täysin oma toiminta (ei rekisteröidy muille tiedoksi)
- reserviläisjärjestöt etujärjestöinä, perinnejärjestöinä
- reserviläisjärjestöt sotilaallista koulutusta antavina
- reserviläisjärjestöjen todellinen yhteistyökyky keskenään
- reserviläisjärjestöjen jäsenten todellinen tietoisuus luodusta vapaaehtoisesta maanpuolustusjärjestelmästä
- reserviläisjärjestöjen jäsenten todellinen sitoutuminen luotuun vapaaehtoiseen maanpuolustusjärjestelmään
- reserviläisjärjestöjen jäsenten todellinen tietoisuus järjestöjen virallisista tavoitteista
- reserviläisjärjestöjen jäsenten todellinen sitoutuminen järjestöjen virallisiin tavoitteisiin
- järjestöjen toiminnan painopiste: perinteinen toiminta
- järjestöjen toiminnan painopiste: vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä
- kouluttajien löytyminen reserviläisten joukossa
- reserviläiskouluttajien todellinen sitoutuminen